

Стратегија развоја Града Бијељина 2014-2023

Бијељина, децембар 2013. године

Стратегија развоја Града Бијељина је припремљена у склопу Пројекта интегрисаног локалног развоја у Босни и Херцеговини (БиХ) који представља заједничку иницијативу Развојног програма Уједињених нација (УНДП) у БиХ и Швајцарске агенције за развој и сарадњу (СДЦ).

Гледишта изнесена у овој Стратегији развоја не одражавају обавезно гледишта УНДП-а БиХ и СДЦ-а.

САДРЖАЈ

II. УВОД.....	7
III. МЕТОДОЛОГИЈА.....	8
IV. СТРАТЕШКА ПЛАТФОРМА.....	10
4.1. ИЗВОД ИЗ СОЦИО-ЕКОНОМСКЕ АНАЛИЗЕ	10
4.1.1. ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ, КЉУЧНЕ ИСТОРИЈСКЕ ЧИЊЕНИЦЕ И ПРИРОДНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ	10
4.1.2. ДЕМОГРАФСКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ И КРЕТАЊА	11
4.1.3. ПРЕГЛЕД СТАЊА И КРЕТАЊА У ЛОКАЛНОЈ ЕКОНОМИЈИ	13
4.1.4. ПРЕГЛЕД СТАЊА И КРЕТАЊА НА ТРЖИШТУ РАДА	16
4.1.5. ПРЕГЛЕД СТАЊА И КРЕТАЊА У ОБЛАСТИ ДРУШТВЕНОГ РАЗВОЈА	16
4.1.6. СТАЊЕ ЈАВНЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ И ЈАВНИХ УСЛУГА	21
4.1.7. СТАЊЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	23
4.1.8. ЛОКАЛНА САМОУПРАВА	24
4.1.9. АНАЛИЗА БУЏЕТА	25
4.2. СТРАТЕШКО ФОКУСИРАЊЕ ГРАДА БИЈЕЉИНА	26
4.2.1. SWOT АНАЛИЗА ГРАДА БИЈЕЉИНА.....	26
4.2.2. ФОКУСИРАЊЕ	29
4.3. ВИЗИЈА И СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ	32
4.3.1. ВИЗИЈА	32
4.3.2. СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ	33
V. СЕКТОРСКИ РАЗВОЈНИ ПЛАНОВИ.....	33
5.1. ПЛАН ЛОКАЛНОГ ЕКОНОМСКОГ РАЗВОЈА	33
5.1.1. ФОКУСИРАЊЕ	33
5.1.2. ЦИЉЕВИ ЛОКАЛНОГ ЕКОНОМСКОГ РАЗВОЈА.....	35
5.1.3. ПРОГРАМИ, ПРОЈЕКТИ И МЈЕРЕ.....	40
5.1.4. ПРОЦЈЕНА ОЧЕКИВАНИХ ИСХОДА СА ИНДИКАТОРИМА.....	41
5.2. ПЛАН ДРУШТВЕНОГ РАЗВОЈА.....	42
5.2.1. ФОКУСИРАЊЕ	42
5.2.2. РАЗВОЈНИ ЦИЉЕВИ ДРУШТВЕНОГ СЕКТОРА	45
5.2.3. ПРОГРАМИ, ПРОЈЕКТИ И МЈЕРЕ.....	50
5.2.4. ПРОЦЈЕНА ОЧЕКИВАНИХ ИСХОДА СА ИНДИКАТОРИМА.....	51
5.3. ПЛАН ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	52
5.3.1. ФОКУСИРАЊЕ	52
5.3.2. РАЗВОЈНИ ЦИЉЕВИ У ОБЛАСТИ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	54

5.3.3. ПРОГРАМИ, ПРОЈЕКТИ И МЈЕРЕ.....	56
5.3.4. ПРОЦЈЕНА ОЧЕКИВАНИХ ИСХОДА СА ИНДИКАТОРИМА.....	57
VI. ОПЕРАТИВНИ ПЛАН	58
6.1. ПЛАН ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ ИНТЕГРИСАНЕ СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА.....	58
6.1.1. ПРЕГЛЕД ПРИОРИТЕТНИХ ПРОЈЕКТА И МЈЕРА ЗА ПЕРИОД ОД 3 ГОДИНЕ	58
6.1.2. ИНДИКАТИВНИ ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН ЗА ПЕРИОД ОД 3 ГОДИНЕ	70
6.2. ПЛАН РАЗВОЈА ОРГАНИЗАЦИОНИХ КАПАЦИТЕТА И ЉУДСКИХ ПОТЕНЦИЈАЛА.....	82
6.3. ПРАЋЕЊЕ, ОЦЈЕЊИВАЊЕ И ДОПУЊАВАЊЕ СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА ...	85
АНЕКСИ.....	91
АНЕКС 1: Детаљан преглед социо-економске анализе.....	91
1.1. ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ, КЉУЧНЕ ИСТОРИЈСКЕ ЧИЊЕНИЦЕ И ПРИРОДНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ	91
1.1.1. Географско-комуникацијске карактеристике, природне одлике и ресурси подручја	91
1.1.2. Кључне историјске чињенице	93
1.2. ДЕМОГРАФСKE КАРАКТЕРИСТИКЕ И КРЕТАЊА	94
1.2.1. Укупан број становника	94
1.2.2. Структура становништва (старосна, полна)	95
1.2.3. Просторни распоред становништва (по насељеним мјестима/мјесним заједницама, у урбаним и руралним дијеловима)	95
1.2.4. Природни прираштај становништва	97
1.2.5. Етничка структура становништва	99
1.2.6. Миграције становништва.....	99
1.3. ПРЕГЛЕД СТАЊА И КРЕТАЊА У ЛОКАЛНОЈ ЕКОНОМИЈИ.....	100
1.3.1. Број и структура привредних субјеката.....	101
1.3.2. Финансијско пословање	104
1.3.3. Спољнотрговинска размјена.....	106
1.3.4. Самостални предузетници.....	108
1.3.5. Индустијске зоне	110
1.3.6. Инвестиције у привреди	111
1.3.7. Туристички потенцијали и туристичка инфраструктура	116
1.3.8. Пољопривреда.....	118
1.4. ПРЕГЛЕД СТАЊА И КРЕТАЊА НА ТРЖИШТУ РАДА	131
1.4.1. Кретање запослености	131
1.4.2. Кретање незапослености	135
1.5. ПРЕГЛЕД СТАЊА И КРЕТАЊА У ОБЛАСТИ ДРУШТВЕНОГ РАЗВОЈА.	138

1.5.1. Образовање.....	138
1.5.2. Култура, спорт и слободно вријеме.....	152
1.5.3. Здравствена и социјална заштита	157
1.5.4. Рањиве групе	164
1.5.5. Цивилно друштво (невладине организације).....	173
1.5.6. Цивилна заштита	176
1.5.7. Безбједност грађана.....	180
1.5.8. Становање	181
1.6. СТАЊЕ ЈАВНЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ И ЈАВНИХ УСЛУГА	184
1.6.1. Хидротехничка инфраструктура	184
1.6.2. Постојећа електроенергетска структура Града Бијељине.....	190
1.6.3. Телекомуникациона инфраструктура Телекомуникација РС	191
1.6.4. Грејање.....	195
1.6.5. Геотермална енергија	198
1.6.6. Гасоводни систем.....	200
1.6.7. Стање јавне расвјете.....	202
1.6.8. Депоноване и одвоз комуналног отпада	204
1.6.9. Одржавање јавно прометних површина	204
1.6.10. Зелена пијаца.....	205
1.6.11. "Еко деп"	205
1.6.12. Паркирање.....	207
1.6.13. Погребна дјелатност.....	208
1.7. СТАЊЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ.....	208
1.7.1. Стање ваздуха	210
1.7.2. Биодиверзитет	211
1.7.3. Зелене површине	212
1.7.4. Заштита природе.....	213
1.8. СТАЊЕ ПРОСТОРНО ПЛАНСКЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ.....	214
1.8.1. Просторно планирање.....	214
1.8.2. Уређење грађевинског земљишта	215
1.9. ЛОКАЛНА САМОУПРАВА	217
1.10. АНАЛИЗА БУЏЕТА	220
1.10.1. Класификација расхода по функцијама Града Бијељине	222
1.10.2. Приходи	226
1.10.3. Расходи	228

1.10.4. Пројекције прихода и документи виших нивоа власти.....	229
АНЕКС 2: Преглед екстерних извора финансирања са детаљним описом.....	232
АНЕКС 3: Стратешки и спроведбени документи просторног уређења.....	238
АНЕКС 4: Финансијска конструкција секторских планова	244
АНЕКС 5: Оквирни подсјетник са календаром за годишње допуњавање стратегије развоја	254

II. УВОД

Стратегија интегрисаног развоја 2014 – 2023 године (Стратегија) је кључни стратешко-плански документ Града Бијељине, који треба да подстиче будући раст и развој заједнице. Стратегија развоја обухвата друштвену и економску сферу, али и аспекте заштите и побољшања животне средине и простора. Стратегија је израђена као оквир за дефинисање заједничких циљева, подстицања локалних снага, али и као одговор на изазове будућег развоја Града и свеукупног живота у њему. Као таква, Стратегија интегрисаног развоја је у складу са стратегијама и политикама на вишим нивоима власти, и то прије свега са нацртом Развојне стратегије БиХ 2010-2014, Стратегијом социјалне укључености из 2010, али и са другим секторским стратегијама на државном и ентитетском нивоу.

Стратегија развоја Града Бијељине за период 2014 - 2023 израђена је од стране радних тијела која је именовао градоначелник, уз пуно учешће јавног, приватног и невладиног сектора. Стратегија информише свеукупну јавност и приватне улагаче о развојном путу града, представља основу за израду детаљних планова и програма у појединим секторима, креира основу за праћење напретка те охрабрује сарадњу и договор у планирању различитих нивоа власти и друштвено-економских партнера.

Стратегија развоја представља путоказ за свеукупни развој Града Бијељине, а обухвата економски, друштвени и план заштите и унапређења животне средине, уз поштовање просторног аспекта. Визија развоја те стратешки циљеви развоја града дефинисани су на период од 10 година. Прихватајући чињеницу да постављање циљева подразумијева не само одговор на питање „шта“, већ и „како“, те да је одговор на ово питање од кључног значаја за квалитетну имплементацију Стратегије, Градски развојни тим је израдио секторске планове и оперативни дио Стратегије. Секторски планови, оперативни циљеви, програми, пројекти и мјере, усмјерени ка побољшању квалитета живота у граду, дефинисани су на период од 5 година. Оквирни оперативни планови су израђени за наредне три године реализације стратегије.

Битно је нагласити да Стратегија обухвата и листу приоритетних програма и пројеката у сваком сектору, а који омогућавају досезање постављених циљева путем провођења оперативних активности, чиме се ствара основа за свеукупну имплементацију Стратегије. Надаље, приоритетни програми и пројекти нису само основа за коришћење градских и других домаћих извора средстава, него и добра основа за приступ екстерним изворима средстава, попут Инструмента за претприступну помоћ (ІРА) програма Европске уније, али и других програма подршке у Босни и Херцеговини.

Код израде стратегије развоја Града Бијељине посебно се водило рачуна о остваривању хоризонталне интерсекторске усклађености те вертикалне усклађености Стратегије са стратегијама и плановима на другим нивоима. Додатан значај је поклоњен могућим иницијативама међуопштинске сарадње.

Предуслов квалитетне и правовремене имплементације Стратегије јесте препознавање њеног значаја од стране свеукупне локалне заједнице и виших нивоа власти, али и успостава Стратегијом предвиђених механизма за њено спровођење, извјештавање, допуњавање и свеукупну операционализацију, а што је задатак који Граду, али и свим другим актерима у локалној заједници, предстоји у наредном периоду.

Стратегију развоја Града Бијељина израдио је Развојни тим Града Бијељина у оквиру Пројекта интегрисаног локалног развоја (ILDP), који представља заједничку иницијативу Швајцарске агенције за развој и сарадњу (SDC) и Развојног програма Уједињених нација (UNDP). Техничку подршку Развојном тиму у склопу овог пројекта пружио је Центар за развој и подршку (ЦРП) из Тузле.

III. МЕТОДОЛОГИЈА

У изради стратешког плана развоја Града Бијељина коришћена је стандардизована Методологија за интегрисано планирање локалног развоја (МиПРО), прихваћена и препоручена од стране ентитетских влада те савеза општина и градова оба ентитета. МиПРО је у потпуности усклађена са постојећим законским оквиром којим је дефинисано планирање развоја на локалном нивоу, гдје је градска администрација носилац процеса израде и имплементације стратегије, уз максимално укључивање и свих других актера живота у локалној заједници. Надаље, МиПРО је у потпуности усаглашена са водећим принципима и приступима стратешком планирању које промовише Европска унија. Водећи принципи на којима се заснива Стратегија развоја Града Бијељине су одрживост и социјална укљученост. Одрживост као принцип интегрише економски и аспект животне средине, док принцип социјалне укључености подразумијева једнаке шансе за све и правичност у смислу идентификовања потреба и интереса маргинализованих и социјално искључених група становништва. Надаље, Стратегију развоја карактеришу интеграција (што значи да су економски, друштвени и аспект заштите животне средине посматрани као неодвојиви дијелови једне цјелине) и партиципација (сви заинтересовани актери су ангажовани и допринијели су изради Стратегије).

Град се ангажовао у процесу израде Стратегије вођен увјерењем да стратешко планирање представља кључни инструмент за проактивно и одговорно управљање локалним развојем. Процес израде Стратегије развоја, инициран од стране градоначелника и подржан од стране Скупштине града, започео је потписивањем Меморандума о разумијевању између Града Бијељине и UNDP-а, те формирањем радних тијела – Градског развојног тима и Партнерске групе.

Процес је оперативно водио Градски развојни тим, а у самом процесу створени су механизми за снажно грађанско учешће, доминантно кроз рад Партнерске групе – консултативног тијела којег су чинили представници јавног, приватног и невладиног сектора. Посебан нагласак је стављен на укључивање и адекватно препознавање потреба потенцијално рањивих категорија становништва. У процес је био укључен велики број грађана.

Полазна тачка за израду стратегије развоја Града Бијељине је била анализа постојећих стратешких докумената, нивоа њихове реализације, те степена развијености људских ресурса неопходних за израду и имплементацију стратегије. Ова анализа је била надграђена на основу анализе релевантних квантитативних и квалитативних података из примарних и секундарних извора. Носећи и најважнији дио Стратегије представља њен стратешки дио, тј стратешка платформа, а која обухвата социо-економску анализу, стратешке фокусе, визију развоја и стратешке циљеве развоја. Стратешка платформа Стратегије је доминантно дјело Градског развојног тима. Секторске планове развоја економије, друштва и заштите и унапређења животне средине израдиле су за ту сврху

формиране секторске радне групе, а које су чинили представници јавног, приватног и невладиног сектора. У завршном дијелу процеса, Градски развојни тим је, на бази принципа интеграције, објединио и ускладио секторске документе, те израдио оквирне трогодишње планове имплементације, укључујући и план развоја организационих капацитета и људских потенцијала неопходних за процес имплементације Стратегије. Како би се омогућила дјелотворна имплементација Стратегије, финансијски оквир Стратегије и градски буџет за 2014. годину су у потпуности усклађени.

IV. СТРАТЕШКА ПЛАТФОРМА

4.1. ИЗВОД ИЗ СОЦИО-ЕКОНОМСКЕ АНАЛИЗЕ

4.1.1. ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ, КЉУЧНЕ ИСТОРИЈСКЕ ЧИЊЕНИЦЕ И ПРИРОДНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ

Град Бијељина налази се на сјевероисточном дијелу Републике Српске и БиХ и обухвата равничарско географско подручје Семберије и блага побрђа Мајевице. Територија Града захвата 734 квадратна километра претежно равничарске и равничарско-брежуљкасте семберске низије, просјечне надморске висине око 90 метара. Семберија овај крај чини најплоднијим регионом у Републици Српској и БиХ.

Клима је умјерено-континентална са средњом годишњом температуром од око 12°C, уз 90 до 100 дана са падавинама годишње. Поред ријека Дрина и Сава, значајнији водни ресурси су рјечице Јања, Гњица и Лукавац.

Семберија лежи на огромном подземном језеру термалне воде која се користи за бањско лијечење. Поред коришћења геотермалне воде за бањско лијечење, постоје велике могућности и за њено коришћење за загријавање стамбених, индустријских и пољопривредних затворених простора. На југозападном дијелу од градског подручја Бијељине налазе се знатне резерве квалитетне глине која се користи за производњу опекарских производа.

По величини површине, Град Бијељина је осма локална заједница, међу 68 општина и градова у Републици Српској, а по броју становника је друга. Посебан географски положај, економски и људски потенцијали су допринијели да Бијељина постане регионални центар на који се ослањају општине мајевичког и бирчанског региона. У Бијељини је сједиште неколико институција Републике Српске као и више организационих јединица појединих органа државне управе, те сједиште окружних правосудних органа. Бијељина је и универзитетски центар у коме студира око пет хиљада студената на више универзитета.

Савремени асфалтирани путеви у дужини од 144 km омогућавају добру повезаност са свим дијеловима Републике Српске и Босне и Херцеговине, као и са Србијом од чије границе је удаљена 12 km и Републиком Хрватском до које удаљеност износи 45 km. Бијељина је повезана са Србијом и жељезничком пругом Бијељина-Шид, код кога се укључује на жељезнички правац Београд - Загреб. Бијељина се налази на раскршћу путева између важних регионалних центара - од Београда је удаљена око 130, од Новог Сада око 120, од Бањалуке око 230, од Тузле 70, а од Сарајева око 200 километара. На територији Града Бијељина постоје два друмска гранична прелаза према Србији, на ријеци Дрини и ријеци Сави као и по један скелски прелаз на овим ријекама, према Србији. На око педесет километара од Бијељине је прикључење на Паневропски коридор 10, односно ауто-пут Е-70 Београд-Загреб. Ријека Сава је пловна цијелим током уз сјеверну границу територије Града, а Бијељини су најближе ријечне луке у Брчком и у Сремској Митровици (на 40, односно 67 километара од Бијељине).

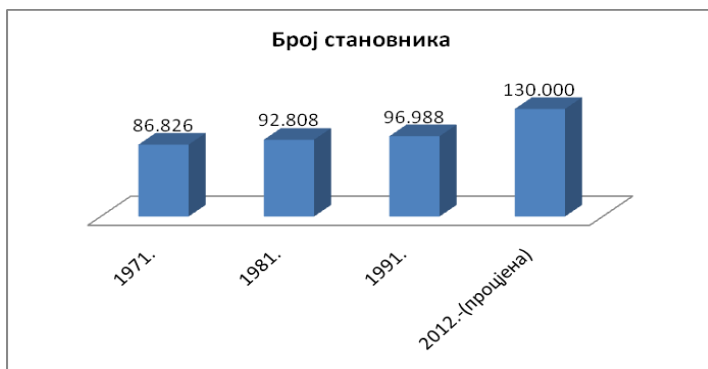
Име насељеног мјеста Бијељина са сигурношћу се прати преко пет и по вијекова, први пут 1446. године у историјским изворима (Дубровачки архив, Ламентадефорис - том 20, стр.71). Као што је познато, најдужи историјски период у овом крају односио се на период турске владавине (1521-1878) са паузама 1688-1690 и 1716-1739 године. Наиме, од почетка турске управе Бијељина је била нивоа нахије, а званично од 1585.

године има статус касабе (мањег града) у којој се налазио и центар кадилука (судска власт). Ове статусе Бијељина је имала и у време Аустро-Угарске Монархије када је, током окупације, добила и статус котарског мјеста. Одмах на почетку Аустро-Угарске окупације Бијељина је имала статус општине, а први Статут општине је одобрен већ у марту 1879. године. У то вријеме Бијељина је имала 1.602 стамбена објекта и 6.090 становника и по величини је била на петом мјесту у БиХ. У Краљевини Југославији, Бијељина има статус среског мјеста са 8 мањих општина у свом саставу. Овај статус Бијељина је изгубила 1955. године са увођењем новог комуналног система. У догађајима на крају 20. века Бијељина се показала као изузетно значајна општина, чији је центар - Град Бијељина добио бројно новонасељено становништво и постао географско средиште Републике Српске.

Бијељина је не само административни, већ и привредни, културни, образовни, здравствени и спортски центар читавог подручја Семберије и Мајевике и представља покретач развоја читавог овог региона.

4.1.2. ДЕМОГРАФСKE КАРАКТЕРИСТИКЕ И КРЕТАЊА

Према посљедњем званичном попису становништва из 1991. године, општина Бијељина је бројала 96.988 становника. У периоду од 1991. године па до октобра 2013.¹

нису вршене озбиљније процјене укупног броја становника на подручју Града, него су углавном процјене вршене од појединих организација за њихове потребе, и кретале су се од 120.000 до 160.000. Републички завод за статистику Републике Српске је своју процјену дао на нешто више од 108.000 становника.

Може се извести процјена да најбројније становништво чине грађани старосне доби од 15 - 64 године старости, а да се у односу на попис 1991. године, повећава удио становништва старијег од 65 година, а знатно смањује учешће дјеце и омладине. У том смислу, у поређењу са 1991. годином дошло је до повећања броја радно способног становништва од 15 до 64 године за око 35% што засигурно представља изазов са аспекта запошљавања.

На сеоском подручју, по мјесним заједницама, има око 19.500 домаћинстава, на подручју Јање око 3.600 домаћинстава док на градском подручју Бијељине има око 20.000 домаћинстава, што укупно даје око 44.000 домаћинстава. Према овим процјенама, просјечно породично домаћинство чини до три члана, тако да је процјена да на сеоском подручју живи око 58.000 становника, на подручју Јање око 10.000 становника и на градском подручју Бијељине нешто изнад 60.000 становника.

¹ Према прелиминарним и незваничним подацима са пописа у октобру 2013. Град Бијељина има око 116.000 становника. Званични подаци о броју становника се очекују тек крајем 2014. године.

Када говоримо о густини насељености у Бијељини онда примјећујемо да у задњих неколико година имамо благи тренд раста који се креће нешто изнад 170 становника по km^2 . Када упоређујемо густину насељености онда видимо да је у Бијељини већа за око 2,5 пута у односу на Републику Српску. Према класификацији Организације за економску сарадњу и развој (OECD), имамо да је подручје града Бијељина урбано подручје јер је густина насељености изнад 150 становника на km^2 .

Подаци о броју рођених и умрлих на подручју Града, са почетка вијека показују тенденцију негативног природног прираштаја становништва, за разлику од краја деведесетих година прошлог вијека када је показивао позитиван тренд.

Етничка структура становништва Града је током деведесетих година и касније знатно промјењена услед ратних догађаја и каснијих постратних и мирнодопских миграција. Уз све опрезности и ризике процјене, због недостајућих званичних података са пописа становништва из 2013. године, процјена етничке структуре становништва дата је у табели.

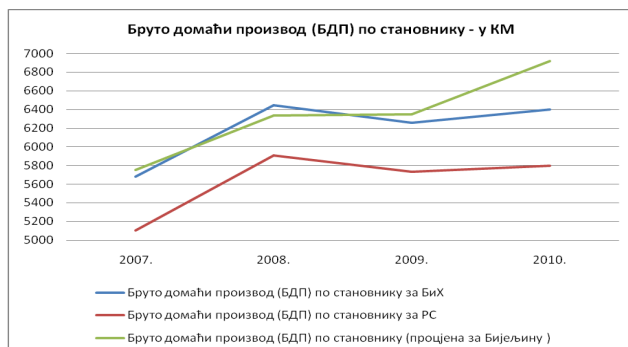
БИЈЕЉИНА	1991.	2012. (процјена)
	Укупно	Укупно
Бошњаци	30.229	13.000
Хрвати	492	100
Срби	57.389	114.400
Остали	8.878	2.500
Укупно	96.988	130.000

За период од 2005. до 2012. године, укупно је на подручје Града доселило 8.900 лица, од којих је 4.729 лица женског пола, а 4.171 лице мушког пола. Када је у питању одсељавање са подручја Града, у овом истом периоду је укупно одселило 4.082 лица, од којих је 2.003 мушког а 2.079 женског пола. Узимајући у обзир разлику између броја досељених и одсељених лица на подручју Града, уочљив је висок позитиван миграциони салдо за 4.818 лица. Ови подаци, у односу на укупан број становника, чине подручје Града најзанимљивијим подручјем за досељавања, у односу на све друге локалне заједнице у Републици Српској.

Узимајући у обзир број регистрованих бирача на подручју Града, број ученика у основним и средњим школама, број дјеце предшколског узраста, податке о миграцијама и податке о новорођеним, за потребе ове Стратегије процјењује се да на крају 2012. године, на подручју Града Бијељина живи до 130.000 грађана. По процијењеном броју становника, изузимајући градско подручје Сарајева, Бијељина дијели треће мјесто са Зеницом (ФБиХ), последије Бања Луке (РС) и Тузле (ФБиХ). Подаци од 2005. до 2011. године показују тенденцију сталног пораста броја умрлих у односу на број рођених. Постоји тренд негативног природног прираштаја становништва за око 2 промила. Међутим, поред негативног природног прираштаја, укупно становништво на подручју Града се повећава, углавном захваљујући позитивном миграционом салду. Ако се има у виду негативан природни прираштај становништва и позитиван миграциони салдо, видљиво је да се, ипак, повећава број становника на подручју Града, у просјеку између 350 и 400 нових становника.

4.1.3. ПРЕГЛЕД СТАЊА И КРЕТАЊА У ЛОКАЛНОЈ ЕКОНОМИЈИ

Бруто домаћи производ (БДП) по становнику за Град Бијељину за 2010. годину износи 6.916,53 КМ. Он као такав је већи од БДП-а по становнику РС за 19,3% а од БДП-а по становнику БиХ за 8,12%. Тренд кретања БДП по становнику је приказан на слици. У посматраном периоду БДП по становнику Бијељине је растао у просјеку за 6,5%.

На подручју града Бијељина у 2011. години привредну дјелатност обављају 942 привредна друштва (предузећа), који су предали финансијски обрачун Агенцији за посредничке, информатичке и финансијске услуге-Одјељење Бијељина.² Посматрано у односу на претходну годину, број субјеката је повећан за 138 али у односу на 2005. годину (базна година) број активних привредних друштава мањи је за два. У периоду 2005.-2011. година раст броја активних привредних друштава остварен је у дјелатностима: прерађивачке индустрије, транспорта и комуникација, здравства, области некретнина, изнајмљивања, пословних услуга и образовања и осталих друштвених, социјалних, личних услужних активности. У истом периоду смањен је број предузећа у секторима трговине, финансијског посредовања и дјелатности вађења руда и камена. Посматрано по дјелатностима, највеће учешће у броју активних предузећа имају трговинска предузећа и предузећа из сектора прерађивачке индустрије. Највеће учешће у броју активних предузећа - 77% припада групи микро предузећа (до 9 запослених), затим малих предузећа (од 10 до 49 запослених) - 16,7%. У групи средњих предузећа (50 до 250 запослених) ради 52 предузећа и у групи великих (преко 250 запослених) раде 4 предузећа.

Вриједност ангажованог капитала предузећа у 2011. години износио је 851,6 мил. КМ, што је пораст у односу на базну 2005. годину за 24%. Истовремено, предузећа су остварила укупан приход у износу од 1.618,4 мил. КМ или 55% више у односу на базну годину. Такође је остварен и пораст расхода за 55%. Добитак је повећан за 46%, а губитак за 28%.

Када посматрамо увоз и извоз по становнику за Бијељину и РС онда имамо да је увоз за 12% већи за РС него за Бијељину, међутим извоз по становнику је чак 184% већи што у поређењу чини салдо робне размјене негативним за 37%. Увоз Бијељине чини 8,11% укупног увоза Републике Српске док извоз представља 3,21%. Покривеност увоза извозом је неповољна, а највећа вриједност је остварена 2009. године – свега 24,4%. Највећи партнери у извозу су Србија, Италија, Словенија, Сингапур, Хрватска и остале земље са мањим појединачним учешћем. Предузећа са подручја нашег града највише су увозила из Србије, Њемачке, Италије, Бразила, Мађарске, Кине, Хрватске, Македоније, Словеније, Француске и осталих земаља.

²Ради реалнијег приказа стања економије дати су подаци о активним (а не регистрованим) привредним друштвима

Број регистрованих самосталних предузетника у 2011. години износио је 3.745 (од чега је 34,7% жена предузетница), док се према подацима Пореске управе Републике Српске – ПЦ Бијељина, самосталном дјелатношћу на подручју града Бијељина активно бави 1.842 лица. Разлика у броју регистрованих и активних предузетника је посљедица лоше праксе, по којој предузетници након престанка обављања дјелатности, исту не одјављују код надлежног градског одјељења. Поредећи број регистрованих предузетника са 2005. годином (3.464 предузетника), може се уочити блажи пораст.

У Граду Бијељини пословна инфраструктура дефинисана је кроз постојање три индустријске зоне са комплетном потребном инфраструктуром и са већ постојећим објектима.

Укупна вриједност остварених инвестиционих улагања у нова стална средства правних лица износе 95,4 мил. КМ. При томе највећа улагања су у области грађевинарства, трговине, некретнина, изнајмљивања и пословних услуга, прерађивачке индустрије, транспорта и остале дјелатности са мањим учешћем.

Број долазака и ноћења домаћих и страних туриста остварених у посматраном периоду знатно је повећан. Број туриста који су посјетили Бијељину у 2005. години износио је 13.454, да би у 2011. години порастао на 18.092. Примјетно је да се у овом периоду битније повећао долазак страних туриста у односу на домаће, који је у испитиваном периоду већи за 2,3 пута. Слично кретање је и у евиденцији ноћења туриста. Број ноћења је са 25.131 у 2005. години порастао на 38.697 у 2011. години. Број ноћења која су остварили страни туристи у испитиваном периоду већи је за скоро 2,5 пута. Такође је евидентан пад броја долазака за 8,5% и броја ноћења туриста за 8,7% у 2011. години посматрано у односу на претходну годину.

Поред повољне климе најзначајнији ресурс за успјешну пољопривредну производњу је квалитетно земљиште. Према подацима из АПИФ-а број регистрованих пољопривредних газдинстава на подручју Града Бијељина је 8.373. Ситуација у пољопривреди је много повољнија на дијелу територије Града Бијељина гдје су проведени комасациони и хидро-мелиорациони радови. Наиме, комасацијом земљишта обухваћено је укупно 31.724 ха најплоднијег земљишта, од чега су на 19.000 ха упоредо проведени и хидро-мелиорациони захвати. Изградњом 24 противградне станице на подручју нашег Града створени су услови за заштиту усјева од града што доприноси смањењу штета узрокованих овом елементарном непогодом.

Производња разноврсних култура одвија се на свих 50.037 ха ораничних површина, почев од високо интензивних култура као што су неке врсте поврћа и

индустријског биља. Веома добри резултати постижу се у производњи житарица гдје су на овим просторима и прије рата, а и сада остварени рекордни производни резултати. У оквиру биљне производње преовладава производња житарица које заузимају највеће учешће у сјетвеним површинама, затим слиједи поврће, крмно биље, и индустријско биље. У зависности од примјењене агротехнике као и временских услова,

годишње се на овом подручју произведе од 150 до 215 хиљада тона житарица. Производња поврћа креће се од 53.000 до 65.500 тона годишње. У области сточарске производње, због диспаритета цијена стоке и сточних производа, као и неконтролисаног увоза намирница анималног поријекла, стихијност у производњи је можда најизраженија а тенденција смањења броја стоке се наставља. Садашњи сточни фонд највећим дијелом се налази на приватним газдинствима уз све већу специјализацију земљорадника за узгој појединих врста стоке и одређене производње (производња млијека, тов стоке итд....). Воћарство је једна од традиционалних и врло успјешних грана пољопривреде подмајевичког подручја. Под воћњацима се налазе 2.752 ха или 6% пољопривредних површина. Најзаступљенија воћна врста је шљива која заузима 64% укупних површина, затим слиједе јабука, крушка, трешња, ораси и тд.

Међутим, и поред расположивог земљишног и сточног фонда као и огромног броја пољопривредне механизације (према процјени око 5.000 трактора, одговарајући број прикључних машина, 400 комбајна за стрна жита, 600 берача за кукуруз итд.), што представља солидан основ за високу пољопривредну производњу, иста не даје оне резултате који се од ње очекују.

У наредном периоду потребно је ресурсе усмјерити на афирмацију малог и средњег предузетништва што треба резултирати повећањем број предузећа и броја запослених. Постојећу пословну инфраструктуру неопходно је промовисати како би се искористили капацитети и повећало интересовање домаћих и страних инвеститора. Градска административна служба мора наставити радити на подршци запошљавању кроз програме запошљавања и самозапошљавања који су у региону показали добре резултате и који су обезбједили задржавање постојећих и отварање нових радних мјеста.

Може се истаћи да недостају објекти за масовни туристички смјештај, са инфраструктуром која задовољава савремене стандарде у туризму. Индикативно је учешће смјештајних објеката са мањим смјештајним капацитетима (мотела, пансиона, соба за изнајмљивање), што указује да су исти у функцији пословног и транзитног туризма. Поред тога потребно је провести низ активности које требају превазићи проблеме недовољне попуњености капацитета, те побољшати услуге везане уз туристичку потражњу у поређењу с конкурентским локацијама. Стање у области пољопривредне производње огледа се у сљедећем:

- ниске цијене готових пољопривредних производа у односу на улазне репро материјале са даљом тенденцијом раскорака на штету првих због увођења ПДВ,
- земљишни посједи су уситњени што за посљедицу има неекономично пословање,
- и поред подстицаја за набавку нове механизације, иста није зановљена и преовлађује бројна механизације која је нешто старија, поред лошег квалитета рада иста изазива и велике трошкове одржавања,
- изостанак адекватних мјера економске политике у односу на земље из окружења, тако да имамо веома скупу производњу која не може да буде конкурентна робама из увоза,
- високе каматне стопе у односу на сезонски карактер и дуг обрт капитала у пољопривредној производњи,
- кашњење са исплатом готових производа што се посебно односи на поврће, индустријско биље и производе анималног поријекла (млијеко и месо) итд.

4.1.4. ПРЕГЛЕД СТАЊА И КРЕТАЊА НА ТРЖИШТУ РАДА

На основу саопштења РЗ за статистику Републике Српске, укупан број запослених у Граду Бијељина у 2011. години износио је 20.555 што чини 8,6% укупно запослених на подручју Републике Српске, што је смањење у односу на претходну годину за 575 лица. Од укупног броја запослених женска радна снага чини 43%. Уколико се посматра број запослених према *облику својине* у Граду Бијељина, закључује се да је највећи број запослених у приватном сектору - 61% , државни сектор упошљава 25% радника, а мјешовити 14%. Највећи број запослених у Граду Бијељина у 2011. години припада сектору трговине и прерађивачке индустрије. Слиједе запослени у државној управи, образовању, саобраћају и везама, грађевинарству, здравству и остале дјелатности са мањим учешћем. Највеће учешће запослених је у групи средњих предузећа, од чега је 42,4% женска радна снага, након чега слиједе мала, микро и велика предузећа. Просјечна исплаћена нето плата запослених у граду Бијељини у 2011. години износила је 776 КМ, док је просјечна бруто плата 1.277 КМ. У посматраном периоду исплаћене плате показују сталан, али веома мали раст.

На дан 31.12.2011. године на евиденцији Бироа за запошљавање Бијељина

пријављено је укупно 14.297 незапослених лица, што је повећање од 4,18% у односу на исти период прошле године. Поредећи кретање регистроване незапослености од 2005. године, може се уочити смањење броја пријављених лица у 2006. и 2007. години, да би наредне године забиљежиле повећање броја незапослених лица. Однос

незапослених мушкараца и жена до 2008. године био је на приближно истом нивоу, да би од 2008. године број незапослених жена био већи у односу на број незапослених мушкараца. Учешће жена у укупном броју незапослених лица износило је 52,5% у 2011. години.

По квалификационој структури на евиденцији је највише КВ и НК радника, потом ССС, ПК-НСС, ВШС, ВСС, ВКВ и Магистара. Поређењем са претходним годинама видљиво је да се повећава проценат учешћа лица са вишим степенима образовања.

Даља афирмација малих и средњих предузећа као и програми запошљавања и samozapoшљавања ће и даље бити одредница Административне службе Града Бијељине како би се задржала постојећа и отворила нова радна мјеста.

4.1.5. ПРЕГЛЕД СТАЊА И КРЕТАЊА У ОБЛАСТИ ДРУШТВЕНОГ РАЗВОЈА

Програми који се реализују у овој области предшколског образовања су примарни, играонички, продужени боравак и припремни период за дјецу пред полазак у школу. Поред вртића, образовно рекреативне услуге дјеци предшколског узраста пружају и играонице и клубови за дјецу који су свој рад ускладили са прописима из области предшколског васпитања и образовања. У посматраном периоду, када се

обједини број дјеце у вртићима и играоницама, предшколским васпитањем и образовањем у 2011. било је обухваћено 4.485 дјеце. Због недостатка капацитета, нарочито у руралним дијеловима подручја Града Бијељина, нису сва дјеца обухваћена програмом предшколског одгоја, на шта се у наредном периоду треба обратити посебна пажња. Мрежу основних школа на подручју Града Бијељина чини 12 централних школа и 35 издвојена одјељења. Издвојена одјељења у Батковићу, Вршанима, Сувом Пољу и Ковиљушама су деветоразредна. Број дјеце у узрасту за упис у први разред основне школе је у благом опадању од 2007 до 2011. године. На подручју Града Бијељина уочава се смањење броја ученика од 2009. године за 5,96% у односу на 2011. годину, а та тенденција је настављена и 2012./2013. школске године. Мрежу средњих школа на подручју Града Бијељина чини шест школа, од којих су пет средње стручне школе и једна општеобразовног типа. Пет школа је лоцирано у граду, а једна у насељеном мјесту Јања. Број ученика у средњим школама благо расте до 2011. године, без обзира што је мањи број ученика који завршавају основно образовање, јер се уписују ученици који основно образовање завршавају на подручју околних општина (Угљевик, Лопаре и из Републике Србије), а основни разлог су атрактивна занимања здравствене, саобраћајне и електро струке. Број запослених и њихова квалификациона и професионална структура одговара потребама средњег образовања. Школе су опремљене потребним наставним средствима и углавном сви свршени основци уписују неку од средњих школа. На подручју Града Бијељине 2009. године је успостављен Центар за високо образовање који је наставне 2010/2011. године започео наставни процес. Поред Центра за високо образовање на подручју града дјелује 6 факултета и 4 универзитета, те се може констатовати да се стварају услови да Бијељина постане Универзитетски град.

На подручју Града Бијељина дјелују четири установе културе: Народна библиотека "Филип Вишњић", Музеј "Семберија", СКУД „Семберија“ и Центар за културу „Семберија“ у чијем саставу су: Галерија "Миленко Атанацковић" и Биоскоп. У наведеним установама културе има укупно 55 запослених (Библиотека - 19, Музеј - 8, СКУД - 3, Народна библиотека „Филип Вишњић“-, Центар за културу – 25 гдје квалификациона структура запослених углавном одговара потребама ових установа. Све установе културе имају услован простор/зграду у којој обављају своју дјелатност.

У области спорта одвија се врло динамична и разнолика активност из многих спортова, без обзира на евидентан недостатак адекватне спортске дворане, разних терена и стаза. На подручју Града Бијељине има 105 спортских клубова. Спортске активности се одвијају на игралиштима, спортским дворанама и школским салама којих има преко 120. Иако се може закључити да Бијељина располаже са значајним бројем спортских терена и објеката, стање већине није на задовољавајућем нивоу и потребна је њихова реконструкција и санација. Поред реконструкције и санације постојећих, осјећа се недостатак одређених спортских објеката и терена и то: спортске дворане у граду, спортских стадиона на цијелом подручју града за све спортове, спортско-рекреативних стаза (бициклистичких, трим, атлетских и др.), малих спортских терена и пратећих објеката (свлачионица и др.). С друге стране, у Бијељини има регистрованих спортиста свих категорија око 5.000, рекреативаца 2.500 и риболоваца око 2.000. Претходно наведено стање показује да Град Бијељина има велики потенцијали за развој спорта и окупљање омладине, што је потребно испратити адекватном спортском инфраструктуром и афирмацијом младих да се баве спортом.

Здравствена заштита грађана на подручју Града Бијељина проводи се на примарном, секундарном и дјелом на терцијарном нивоу и путем приватне праксе. Примарни ниво здравствене заштите се темељи на моделу породичне медицине и обезбјеђује се кроз активности Дома здравља. Секундарни ниво здравствене заштите остварује се путем болничко-стационараног пружања услуга грађанима у Општој болници, као и терцијарни ниво који се дјелимично пружа у специјалистичким амбулантама и службама Опште болнице. Дом здравља обезбјеђује примарни ниво здравствене заштите на првом мјесту кроз породичну медицину као њен основни облик организовања. Дом здравља је до краја 2012. године акредитовао 55 тимова породичне медицине са око 93.000 регистрованих грађана који имају здравствено осигурање. Служба хитне медицинске помоћи ради 24 сата, у двије смјене и има 10 радних тимова. У 2012. години у овој Служби обављено је 89.970 прегледа и пређено је 128.092 километра. Општа болница „Свети врачевци“ пружа секундарне и дијелом терцијерне услуге здравствене заштите становницима Града Бијељина, општина Угљевик, Лопаре, Пелагићево и Доњи Жабари. Број регистрованих становника којима болница пружа услуге здравствене заштите је 153.827. Апотекарску дјелатност на подручју града Бијељина обавља ЈЗУ Апотека „Семберија“ са три апотеке у Бијељини и по једном у Јањи, Дворовима, Вршанима и Сувом Пољу. Поред јавне апотеке, апотекарску дјелатност обавља и 23 приватне апотеке (17 Бијељина, 4 Јања и 2 Дворови). У граду је 2002. године изграђен дијализни центар капацитета за око 200 болесника који болују од нефритиса.

Центар за социјални рад функционише у неадекватном простору (420 m²), ако се полази од броја становника у стању социјалне потребе и услуга које пружа. Током 2011. године на подручју града забиљежено је благо смањење дјецe корисника услуга Центра за социјални рад. Напредак у тренду смањења броја може се директно повезати са програмима заштите дјецe које спроводи Центар за социјални рад у сарадњи са организацијама цивилног друштва. Број одраслих у стању социјалне потребе, а који су корисници услуга Центра за социјални рад, током 2011. године биљежи пад у односу на претходни петогодишњи период. Изузетак чине старе особе без породичног старања, чији број има тенденцију раста. Постоје многи проблеми са којима се суочавају лица са инвалидитетом која живе на подручју Града Бијељина. Када је у питању приступачност јавних установа, шалтер сала Града Бијељине, Центар за културу, Фонд здравственог осигурања и нова Регионална болница Свети Врачевци су архитектонски прилагођени лицима са инвалидитетом, док су све остале јавне установе, укључујући школе и Дом здравља, дјелимично или у потпуности архитектонски неприступачне за лица са инвалидитетом. Роми на подручју Града Бијељина се суочавају са врло комплексним социо-економским изазовима. То свакако подразумева: врло лоше услове живота без могућности одржавања личне хигијене и доброг здравственог стања, низак (или никакав) ниво образованости (посебно жена) и незапосленост. Најизраженији проблеми Рома на подручју Града Бијељине су напуштање основне школе од стране ромске дјецe, улично просијачење нарочито ромске дјецe, присиљан рад ромске дјецe, незапосленост, лоша хигијенско-здравствена заштита и веома лош друштвени положај жена Ромкиња. Не постоје прецизни подаци о броју расељених лица на подручју Града Бијељина, али се процјењује да их има око 30.000. Расељених лица која се налазе у алтернативном смјештају на подручју Града Бијељина има 339, а остали су изградили стамбене објекте или живе у објектима који су били предмет размјене некретнина. Повратника на подручју Града Бијељина има око

13.000. Највећи повратак становништва је остварен у Јањи као и у градском подручју Бијељине. Највећи проблем са којима се млади суочавају на подручју Града Бијељина су незапосленост (47% младих је незапослено), што директно утиче на њихову економску и финансијску неовисност и на чињеницу да двије трећине младих од 25 до 30 година још увијек издржавају родитељи. Основа за рад са омладинским организацијама је документ под називом: „Омладинска политика општине Бијељина 2008-2013.“ који је усвојила Скупштина Општине крајем 2007. године. У овом документу се наводи јасно и дугорочно опредјељење тада општине, а данас Града Бијељине за стварање образовних, културних, социјалних, материјалних, политичких и других услова за активно, потпуно и одговорно учествовање младих у животу друштвене заједнице.

На подручју Града Бијељина регистровано је 98 невладиних организација, од тога 15 омладинских. Однос цивилног друштва и града Бијељина регулисан је „Споразумом о сарадњи НВО сектора са властима у Бијељини“, који је потписан 2010. године, а којим се између осталог гарантује транспарентан рад, укључености грађана и невладиних организација у израду и усвајање најбитнијих одлука за локалну заједницу, сарадња и партнерство на идентификовању и рјешавању кључних проблема грађана. Већина удружења нису у довољној мјери обучена да могу конкурисати на међународне пројекте и тиме приступити додатним финансијским изворима.

Активности заштите грађана од непогода узрокованих природним и друштвеним дјеловањем на подручју Града Бијељине спроводи Одсјек за цивилну заштиту односно Цивилна заштита Града Бијељина. Буџетска средства Града Бијељине која се издвајају за рад Цивилне заштите нису довољна да би одговорила потребама ове јединице. Цивилна заштита располаже довољним људским капацитетима и у случају ванредних ситуација врло брзо може мобилисати додатне људске ресурсе. Проблеми са којима се суочава Цивилна заштита јесу техничка неопремљеност и потреба за ронилачком опремом са подводном камером, агрегатима за струју, опреме за обуку-презентацију и додатне опреме за теренска возила.

Подручје града Бијељина је релативно често угрожено поплавама услед богате хидрографске мреже односно ријечних водотока, који су углавном неуређени. На ријеци Сави изграђен је насип дужине 26,68 km, а поред ријеке Дрине урађен је насип у дужини од 8,23 km што укупно представља око 35 km уређене обале која обезбјеђује заштиту од поплава. Остатак ријечних водотока, који је неуређен, редовно представља опасност од поплава, поготово у вријеме обилнијих падавина или топљења снијега у зимском периоду. Услед доброг дијела неуређених водотока и малог броја објеката за одбрану од поплава, на знатном дијелу водотока постоји потенцијална угроженост око 50.000 становника од поплава.

Професионална ватрогасна јединица је адекватно опремљена људским ресурсима, међутим суочава се са проблемом техничке опремљености и неадекватних просторија у центру града које немају ријешен излаз за хитне интервенције.

Како је подручје града Бијељине претежно равничарски крај, ријетко долази до појаве клизишта. Међутим, у благом побрђу подручја Града (јужни и југозападни дио) има појаве клизишта.

Подручје града Бијељине је једно од ријетких у БиХ које није загађено заосталим неексплодираним убојним минско-експлозивним средствима (НУС) која су се користила у ратним дејствима 90-тих година прошлог вијека.

Безбједоносно стање на подручју Града Бијељина у 2012. години је на задовољавајућем нивоу. Наиме, у периоду од 2005-2011. године, просјечан број кривичних дјела био је 1096, док је у 2012. години евидентирано 1052 кривична дјела, односно мањи је број кривичних дјела од посматраног просјека за претходних шест година. Стопа расвијетљености кривичних дјела извршених по непознатом починиоцу у моменту пријављивања у 2012. години износила је 52,90%, док је ова стопа у периоду 2006-2011. година, у просјеку износила 50,32%.

Стање постојећих објеката предшколског образовања налази се на задовољавајућем нивоу и нису потребна већа улагања у исте. С друге стране, евидентан је проблем смјештајног капацитета постојећих установа предшколског одгоја који не може одговорити потребама локалног становништва. Само 18% од укупног броја дјеце на подручју Бијељине има приступ услугама предшколског одгоја и образовања, а овим проблемом су највише погођена дјеца у руралним подручјима гдје овакав вид услуге и не постоји. Стање објеката и кадровске попуњености средњег образовања углавном задовољава потребе ученика и захтјеве стандарда образовног система. Проблем са којим се суочава средње образовање је неусклађеност програма са потребама локалне привреде. Развој студентске и универзитетске инфраструктуре не прати убрзан развој високог образовања. Евидентан је недостатак смјештајног капацитета за студенте, док постојећи не одговарају стандардима студентског живота. На подручју града не постоји студентски кампус, у чијем саставу би се пружала услуга студентске мензе, библиотеке са читаоницом и објеката за спорт, рекреацију и слободно вријеме.

Један од недостатака културног садржаја који се нуди грађанима представља непостојање професионалног позоришта. Изградњом Центра за културу створени су сви потребни технички предуслови за организовање овог вида услуге. Понуда културног садржаја у руралном подручју града није на задовољавајућем нивоу и врло мало пажње се усмјерава у овом правцу. Културни садржаји у овом дијелу се већином односе на организацију мјесних забавних догађаја у облику локалних вашара, школских манифестација и локалних спортских турнира.

Постојеће стање показује да капацитети у области спорта нису довољни за окупљање омладине у обиму који је пожељан. С тога је потребно додатно радити на побољшању спортске инфраструктуре, нарочито на изградњи недостајуће спортске дворане, спортских стадиона, бициклистичких стаза и малих спортских терена са припадајућим објектима.

Установе које пружају услуге здравствене заштите су повећале своје просторне капацитете, те је већим дијелом замјењена стара и набављена нова савременија опрема, и извршена је едукација медицинског особља.

Број становника на подручју Града Бијељина се повећао у односу на предратни период, а капацитети Центра за социјални рад (просторни и кадровски) нису пратили наведени раст. У наредном периоду потребно је изградити нови објекат Центра за социјални рад који ће својим просторним и кадровским капацитетима моћи да пружи услуге социјалне заштите за велики број становника у стању социјалне потребе. Укупан број дјеце корисника услуга центра је још увијек велики. У ту сврху неопходно је активирати прихватилиште за дјецу и омладину са услугама Дисциплинског центра и Дијагностичко-опсервационог центра, те успоставити Дневни центар за дјецу са посебним потребама.

Иако се сваке године на нивоу Републике Српске издвајају одређена средства за

санацију водотока, проблем поплава који се јавља скоро сваке године није адекватно ријешен и представља реалну опасност за грађане Бијељине. Потребно је даље радити на санирању и изградњи насипа и инфраструктуре за заштиту од поплава и одвођењу оборинских вода.

Безбједоносна ситуација у посматраном периоду биљежи побољшање, тако да је и поред благог пораста броја кривичних дјела у 2012. години, повећана и стопа њихове расвијетљености. Из свега се може закључити да је безбједност грађана и њихове имовине на подручју Града Бијељина на задовољавајућем нивоу.

4.1.6. СТАЊЕ ЈАВНЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ И ЈАВНИХ УСЛУГА

Подручје Града Бијељина снабдијева се питком водом са изворишта "Грмић" које се налази на југоисточном дијелу града. На водоводни систем Бијељина закључно са августом 2013. године, прикључено је 28 насеља што укључује: око 60-70% од укупног броја становништва Града Бијељина, 24.466 домаћинстава, 2.718 станова у зградама, 653 привредна субјеката, 1.893 СЗР, СТР и осталих субјеката мале привреде. Укупна дужина транспортних и дистрибутивних цјевовода водоводног система Бијељина према последњим подацима износи око 583 km.

Град Бијељина у претходном периоду је један од ријетких у Републици Српској која није имала изграђен централни канализациони систем за прикупљање и третман отпадних вода насеља и индустрије. Изградњом канализације и канализационих прикључака до краја 2012. године стављена је ван функције 4.741 септичка јама. Кишна канализациона мрежа је грађена само уз саобраћајнице са десне стране канала Дашница, гдје су постојали услови за гравитациону одводњу прикупљених падавина до канала.

Укупан број трафо станица на простору Града Бијељина износи 665 комада. Дужина 35 kV мреже износи 40 km, од чега је надземне 32 km а подземне 8 km. Дужина 10 kV мреже износи 473 km, од чега је надземне 353 km а подземне 120 km. Укупна дужина нисконапонске мреже износи око 1.050 km. На простору Града Бијељина регистровано је 45.630 мјерних мјеста, од чега се на домаћинства односи 41.535 мјерних мјеста, на средњи напон 121 мјерно мјесто, осталу потрошњу 3.538 мјерних мјеста а на јавну расвјету 436 мјерних мјеста.

Телекомуникације РС су пратиле развој насеља у граду изградњом нових мрежа намјењених фиксној телефонији, као и изградњом станица мобилне телефоније. Број број фиксних прикључака се смањује од 2008. године. Што се тиче броја PostPAID (постпејд) корисника мобилне телефоније на простору Града Бијељине примјетан је тренд пораста ових корисника 2012. године и он износи 16.117 што је за 11.000 корисника већи у односу на 2006. годину. Број PrePAID (припејд) корисника мобилне телефоније на простору Града Бијељине се од 2009. године значајно повећава и 2012. године износи 68.667 корисника. Број INTERNET корисника на простору Града Бијељине се сваке године повећава. Број корисника Интернета у 2012. износи 13.168.

У будућности ће бити неопходно сачинити упоредну техно-економску анализу алтернативних, али истовремено и комплементарних рјешења у снабдијевању потрошача топлотном енергијом како би се на оптималан начин искористиле компаративне предности сваког од њих имајући у виду низ фактора као што су могућност коришћења, висина потребних а посебно почетних средстава, околности у експлоатацији, поузданост снабдијевања итд. За планирање топлификације у наредном планском периоду до 2015. године као основа узима се планиран број становништва,

односно број домаћинстава који би били прикључени на централни магистрални топловод. Према тим подацима у централној зони ће бити око 210.000 m² стамбене површине па је за грејање потребно сса 21 MW инсталисане снаге. Узевши у обзир и потребну снагу за јавне и друштвене објекте (дјелатности) која се планира на сса 29 MW, укупна инсталирана снага за даљинско грејање на крају планског периода износиће сса 50 MW. Геотермални ресурси Семберије откривени су 1957. године после израде истражне бушотине у Дворовима када је дошло до ерупције термалне воде са температуром од 75°C. Досадашњи степен истражености указује да геотермална енергија може да буде извор топлотне енергије за све нискотемпературне потребе до 100°C. Комплетно коришћење геотермалне енергије обухвата широк дијапазон области од којих би поменули најзначајније: грејање, хлађење, балнеологија, агрикултура, индустрија аквакултура, туризам и тд. Сагласно томе снабдијевање топлотом потрошача у Бијељини у ширем спектру могуће је примјеном и коришћењем геотермалних вода.

Развој гасоводног система на подручју Града Бијељина темељи се на одређивањима из концепције Просторног плана Републике Српске за период 1996 – 2015 године. Снабдијевање гасом Града Бијељине би било ријешено прикључком на гасовод а мјесто прикључка налази се на локацији Горњи Шепак. Таса гасовода, у складу са концесионим уговором, иде ка сјеверу Републике Српске у дужини од 228 km, а у Бијељину улази са сјеверозападне стране.

На подручју Града Бијељина изградња инфраструктуре је у експанзији, тако да је и изградња јавне расвјете постала један од важнијих фактора за безбједност цијеле заједнице. Тренутно стање на подручју Града Бијељина је такво да су у солидном износу заступљене свјетилке са сијалицама са великом потрошњом електричне енергије, што значајно повећава трошкове одржавања због кратког вијека трајања истих.

Одвозом чврстог отпада обухваћена су сва домаћинства на урбаном подручју Града Бијељине, као и поједине сеоске мјесне заједнице. Отпад се редовно одвози за 15.896 домаћинстава и 1.614 правних лица, док постоји незнатан број корисника којима се одвоз отпада врши по позиву. У току 2012. године број корисника одвоза отпада се повећао. Може се истаћи да је 60% становништва града, односно 80% Града Бијељина покривено прикупљањем и одвозом комуналног отпада. Депоноване комуналног отпада на подручју Града Бијељина врши Јавно предузеће регионална депонија „ЕКО-ДЕП“ доо. Град Бијељина обезбједио је локацију на локалитету „Бријесница“ (укупне површине од 22 ha) и исту додијелила на трајно коришћење ЈП „ЕКО-ДЕП“ доо за изградњу регионалне санитарне депоније.

Може се истаћи да не постоји довољно гробних мјеста за градско подручје те већ постоје планови изградње градског гробља које би било предвиђено за све конфесије. Проблем у већини руралних подручја није тако изражен као што је у градском подручју.

Да би се побољшали услови водоснабдијевања у граду, предвиђа се изградња прстена око Бијељине са потребним спајањем на постојећи систем. У току изградње система фекалне канализације потребно је наставити са реконструкцијом водоводне мреже у складу са планираним потребама становништва и индустрије, али и замјену дионица цјевовода изграђених од азбест-цементних цијеви.

Град Бијељина у задњих десет година активно ради на побољшању стања везано за одвођење фекалне канализације. У наредном периоду вршиће се додатне активности

за реализацију пројекта „Канализациони систем града Бијељина“, како би се цијели град и рубни дијелови спојили на централни систем одвода фекалне канализације. Изградњом гасоводног система природни гас ће се у Бијељини пласирати у широкој потрошњи за потребе грејања, кувања и припреме топле воде прије свега у зонама индивидуалног породичног становања и код индустријских потрошача за грејање и технолошке потребе. Циљ у будућем периоду је потпуна покривеност града прикупљањем и одвозом комуналног отпада, те ће у наредном периоду АД „Комуналац“ Бијељина одвозом чврстог комуналног отпада постепено обухватити све сеоске мјесне заједнице. ЈП „ЕКО-ДЕП“ доо тренутно спроводи Другу фазу изградње регионалне санитарне депоније „Бријесница“.

4.1.7. СТАЊЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Процес урбанизације, који је наглашен на подручју Града Бијељина, врши снажан притисак на животну средину (коришћење водних ресурса, емисија штетних материја, генерисање отпада, притисак на заштићена природна добра, губљење плодног пољопривредног земљишта). Резултат је деградирана животна средина-погоршан квалитет ваздуха, воде, депоније отпада, бука, промјена намјене земљишта, угрожено здравље људи, и сл. Уколико се томе дода и нагла концентрација становништва, посебно у градском и приградском подручју, непостојање комуналне инфраструктуре у потребном обиму, употреба неадекватних технологија, интензивна фреквенција саобраћаја, долази се до констатације да је стање животне средине на подручју Града Бијељина крајње оптерећено, те да постоји потреба за рјешавањем низа еколошких проблема у циљу побољшања квалитета животне средине.

Загађење ваздуха на подручју Града Бијељина врши се сталним или повременим емитовањем у атмосфери штетних гасова и материја који у атмосферу доспијевају из објеката и постројења лоцираних како на подручју Града Бијељина тако и на територији сусједних општина (Термоелектрана Угљевик). Потенцијални загађивачи на подручју Града Бијељина су предузећа која имају властита котловска постројења на течном и чврстом гориву, као и већина објеката основних и средњих школа. Оваквом облику аеро-загађења у знатној мери доприносе и котловнице индивидуалних домаћинстава чији број није регистрован. Значајно загађивање је посљедица одвијања саобраћаја на овом подручју при чему се у атмосферу из моторних возила емитују веће количине угљенмоноксида, олова, азотних оксида и угљоводоника што је посебно карактеристично на раскрсницама и улицама града Бијељине гдје је већа фреквенција саобраћаја.

Повољан географски положај Града, рељеф, гео-механички и педолошки састав земљишта као и повољне хидролошке прилике (ушће Дрине у Саву и разгранат систем канала) омогућили су да се на територији Бијељине развије различит биљни и животињски свијет. Број заштићених станишта, који имају одређен план управљања, је једно са 833,1 ха. Број угрожених биљних врста је 25, док је број угрожених животињских врста 145 са тенденцијом пораста. На подручју Града Бијељине заштићено је природно добро у површини од 831,33 ха, као посебан резерват природе "Громижељ". Ради очувања флористичког и фаунистичког диверзитета, а посебно биљних и животињских врста које су ендемичне, ријетке и угрожене, потребно је предузети све неопходне мјере заштите како би се сачувало њихово станиште, а самим тим и те врсте од изумирања. Констатован је све израженији и интензивнији притисак

на биодиверзитет у локалној заједници који се изражава кроз претварање пољопривредног у грађевинско земљиште, повећану и неконтролисану експлоатацију природних ресурса, повећану и неконтролисану бесправну сјечу шума, интензивiranу конвенционалну пољопривредну производњу са прекомјерном и неконтролисаним употребом пестицида и минералних ђубрива.

Најзначајнија зелена површина у граду је централни градски трг површине 2.812 m² и представља најбоље обликовану и његовану зелену површину, која уз архитектонске вриједности објеката чини овај простор квалитетним и препознатљивим. Остале зелене површине односе се на блоковско зеленило, зеленило дуж саобраћајница, скверови и др.

Неопходно је успоставити механизме размјене информација о стању животне средине, тако да сви учесници, доносиоци одлука и становништво, као и друге заинтересоване стране, добију тачне и довољне информације. Доношењем скупа нових закона у области заштите животне средине указала се потреба за формирањем Одсјека за заштиту животне средине у оквиру Административне службе Града Бијељине. С тим у вези потребно је кадровски, организационо и материјално ојачати капацитет административне службе у складу са одредбама новог закона и прописима донесеним у области заштите животне средине.

Смањење емисија штетних материја у ваздух се у наредном периоду може постићи замјеном котлова који, као енергент, користе угаљ и постављење нових котлова који, као енергент, користе биомасу и спајањем објеката на централни систем грејања Града Бијељине.

Тренутно стање у области биодиверзитета указује на недовољну бригу локалне управе и већег дијела становништва о управљању, коришћењу и заштити биолошке разноврсности биљног и животињског свијета на подручју Града.

Анализа стања зелених површина нам указује на потребу повећања зелених површина у градској средини и формирање нових парковских површина и дрвореда, нарочито због повећања изградње више-етажних стамбених објеката и губљења дворишних површина.

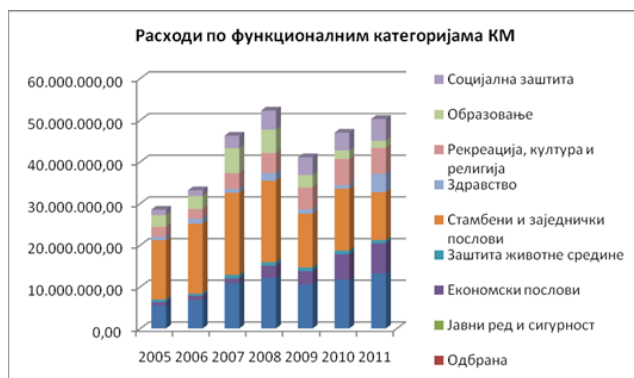
Како би се правовремено, плански и континуирано штитила природа Град Бијељина, у наредном периоду требала донијети План заштите природе у складу са Законом о заштити природе РС и у складу са Стратегијом заштите природе.

4.1.8. ЛОКАЛНА САМОУПРАВА

Административна служба Града је организована на функционалном принципу, груписањем друштвених области и послова у основне организационе јединице (одјељења, самосталне службе и самостални одсјеци) које су даље груписане у унутрашње организационе јединице (одсјеци, службе). У органу локалне управе запослена су укупно 277 запосленика. Веома повољна квалификациона структура запослених у градској административној служби (преко 55% запослених је са вишом и високом стручном спремом), увођење информационих технологија те реализацијом пројеката савременог центра за пружање услуга, неки су од елемената који доприносе ефикасности и професионалности у њеном раду и ефикасном остваривању права и интереса правних субјеката и грађана. Град Бијељина је успоставио систем управљања квалитетом по захтјевима стандарда ISO 9001:2000/2008 од 2007. године. Законодавну власт на подручју Града Бијељина обавља Скупштина града, коју чини 31 одборник.

4.1.9. АНАЛИЗА БУЏЕТА

Буџет Града Бијељина представља један од најважнијих извора за финансирање пројеката који ће бити дефинисани у Стратегији развоја Града Бијељина за наредни вишегодишњи период. У укупној структури расхода Града Бијељина доминирају

трошкови општих јавних услуга (са око 38%), затим слиједе издвајања за стамбене и заједничке послове (26,50%), унутар којих се налазе издвајања за изградњу и обнову комуналне инфраструктуре, а затим слиједе издвајања за економске послове (унутар којих су и издвајања за економске развојне пројекте) са 10%, и издвајања за социјалну заштиту, образовање, културу, спорт, религију.

Најзначајнији приход Града Бијељине су порески приходи који су са 82% заступљени у укупним приходима за 2005. годину и који се постепено смањују да би у 2011. години износили 61%. Смањење порезних прихода је резултат повећања неопорезивих прихода који се из годину у годину повећавају. Неопорезиви приходи су у 2005. год. износили 17,58%, да би у 2011. тај износ био повећан на 36,37%.

Издаци за капиталне инвестиције су у већој мјери заступљене у односу на друге издатке. Издвајања за плате и накнаде трошкова запослених, као и материјални издаци су у сталном порасту. Текући грантови варирају од 27% у 2005. год. до 20% у 2011. год.

Град Бијељина у континуитету издваја значајна средства за капиталне пројекте, у циљу унапређења стања у појединим областима локалног развоја. Пројекција од око 60 милиона КМ буџетских средстава за наредни 10-годишњи период односно 30-ак милиона КМ за 5-годишњи период, представља респектабилну основу за планирање и имплементацију стратешких развојних пројеката. Поред властитих средстава, вањски извори могу обезбједити око 70 милиона КМ за 5-годишњи период за реализацију стратегије.

С тим у вези, значајно би било везивати поједине приходе са намјеном утрошка средстава. Тако би се средства прикупљена од пореза на имовину те комуналних такси могла везивати за развој и унапређење комуналне инфраструктуре.

Исто тако, пожељно је утврђивање пропорција одређених издатака у односу на укупне издатке, чиме би се увело рационалније понашање у вези са подизањем непродуктивне јавне потрошње у локалној управи. На примјер, у оквиру функционалне класификације буџета би се могло планирати да се за образовање не троши мање од 5% укупних расхода, за социјалну заштиту не мање од 10%, за рекреацију, културу и религију око 5%, за здравство 2-3% итд.

Усвојити методологију планирања средњорочног оквира буџета (3 године) у складу са већ усвојеним праксама на државном и ентитетском нивоу. Ослањање на државне и ентитетске пројекције у вези са фискалним оквиром представљају нужност и потребе за унапређењем планирања на локалном нивоу.

4.2. СТРАТЕШКО ФОКУСИРАЊЕ ГРАДА БИЈЕЉИНА

4.2.1. SWOT АНАЛИЗА ГРАДА БИЈЕЉИНА

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
• Пораст броја становника као посљедица миграција • Географски положај и близина границе са Хрватском и Србијом • Постојање евро региона Дрина-Сава-Мајевица • Богатство хидролошког система, пловне ријеке (Дрина и Сава) и геотермални извори • Подземни извори изузетно квалитетне питке воде • Различитост култура • Просторни распоред становништва • Тренд повећања броја привредних субјеката • Распоживост прерађивачких капацитета прехранбене, металне и дрвне индустрије • Развијен сектор грађевинарства • Константан развој предузетништва • Највећа површина обрадивог земљишта у БиХ (преко 90% пољопривредног земљишта је обрадиво) • Промоција и традиција пољопривредне производње • Развијена производња млијека, производња меса, ратарство и повртарство) • Извозни потенцијал пољопривреде (довољне количине пољопривредних производа) • Основан Аграрни фонд • Развијен хидро-мелиорациони систем (каналска мрежа) • Опредељеност ка запошљавању младих • Системски приступ заштити животне средине • Постојање врло ријетког	• Негативан природни прираштај • Неповољна старосна структура становништва • Дефицит спољно-трговинског пословања локалне економије • Неконкурентност самосталних предузетника • Непостојање организованог наступа пољопривредних произвођача на тржишту и непостојање органске пољопривредне производње • Непостојање стандарда и неконтролисана употреба заштитних средстава у пољопривреди • Уситњеност посједа • Неповољна старосна структура становништва у руралном подручју (само се старији баве пољопривредом) • Незапосленост, нарочито младе популације у доби од 25. до 40. година • Непостојање третмана отпада • Лоша организација јавног превоза • Неповољна старосна структура запослених у административној служби града • Недовољна улагања у стручно усавршавање кадрова административне службе града • Недостатак вртића у руралним подручјима • Непостојање професионалног позоришта • Недостатак савремене градске дворане и савременог стадиона изграђеног по одговарајућим стандардима • Неактивност одређеног броја организација цивилног друштва и

биодиверзитета у Европи • Изузетно квалитетна саобраћајна инфраструктура (густина путева и постојање обилазнице око града) • Усвојена општинска стратегија развоја туризма • Постојање разноврсних туристичких потенцијала и планирање повезивања туристичких дестинација • Акциони план о енергетској одрживости Града Бијељина (SEAP) • Планирана улагања у инфраструктуру одвода и третмана отпадних вода • Висок степен информатизације административне службе града • Постојање просторно планске документације • Пораст учешћа властитих прихода у буџету • Транспарентност у коришћењу и трошењу буџетских средстава • Мрежа омладинских организација • Укљученост јавности у доношење одлука од јавног интереса • Успостављен Центар за пружање услуга грађанима • Висок квалитет пружања услуга грађанима • Високо образован кадар административне службе града • Квалитетно развијени сви нивои образовања (јединица локалне самоуправе која највише улаже у образовање у БиХ) • Развијеност образовне инфраструктуре и квалитет људских ресурса • Задовољавајућа инфраструктура у области културе (музеј, библиотека, галерија итд.) • Савремено опремљен Центар за културу • Традиционалне културне манифестације (Вишњићеви дани, Пантелински дани итд.) • Примарна и секундарна здравствена	недовољно изграђени њихови капацитети • Недовољна издвајања финансијских средстава за рад организација цивилног друштва • Проблем приступачности за лица са инвалидитетом • Недостатак затвореног градског базена • Недовољна искоришћеност термалне воде • Недовољно развијена свијест о заштити животне средине • Недостатак капацитета топлотне енергије • Недостатак гасоводног система • Недовољно развијена туристичка инфраструктура • Неразвијен ријечни саобраћај • Дотрајала комунална инфраструктура (водовод) • Недовољно афирмисање младих људи за рад и останак на подручју града Бијељина • Недовољно развијен систем заштите од поплава
---	---

заштита је на завидном нивоу • Улагања у здравствену инфраструктуру • Распоживост јефтине радне снаге • Развијен сектор трговине • Постојање великих тржних центара • Постојање индустријских зона, планске документације и доступност слободних капацитета и инфраструктуре у индустријским зонама • Повећана издвајања Града за капитална улагања • Развијеност финансијских институција	
ПРИЛИКЕ	ПРИЈЕТЊЕ
• Програми подршке одрживом локалном економском развоју и доступност разних развојних фондова • Процес европске интеграције • Пројекти прекограничне сарадње са Републиком Хрватском и Републиком Србијом • Погољно окружење и савремени трендови у коришћењу обновљивих извора енергије и енергетске ефикасности • Изградња гасовода „јужни ток“ и изградња гасоводне мреже у граду • Регионална и локална налазишта гаса • Изградња бицикличких стаза • Инвестиције у области изградње локалних привредних капацитета и инфраструктуре • Регионална депонија чврстог отпада • Закон о приватно-јавном партнерству • Израда стратешких докумената на нивоу Републике Српске • Закон о концесијама • Развој туризма у Републици Српској • Изградња канализационог система и пречистача отпадних вода	• Генерална политичка нестабилност у БиХ • Спорост у доношењу закона и прилагођавања законске регулативе стварним потребама • Непостојање генералне стратегије развоја БиХ • Неуспјели пројекти приватизације • Присутност неформалне економије • Недогољно стимулативан финансијски и правни оквир за улагања • Несигурност инвеститора и њихова незаинтересованост за улагања у производњу • Одлазак високо образоване и квалитетне радне снаге • Висока фискална централизација • Мало учешће општина и градова у пореским приходима • Недогољно развијена свијест о потреби заштите животне средине

4.2.2. ФОКУСИРАЊЕ

У циљу идентификације стратешких фокуса, развојни тим се усагласио око издвајања сљедећих елемената SWOT анализе:

СНАГЕ

- Географски положај и близина границе са Хрватском и Србијом
- Богатство хидролошког система, пловне ријеке (Дрина и Сава) и геотермални извори
- Највећа површина обрадивог земљишта у БиХ (преко 90% пољопривредног земљишта је обрадиво)
- Постојање разноврсних туристичких потенцијала и планирање повезивања туристичких дестинација
- Постојање индустријских зона, планске документације и доступност слободних капацитета и инфраструктуре у индустријским зонама

СЛАБОСТИ

- Незапосленост, нарочито младе популације у доби од 25. до 40. година
- Дефицит спољно-трговинског пословања локалне економије
- Непостојање третмана отпада
- Непостојање организованог наступа пољопривредних произвођача на тржишту и непостојање органске пољопривредне производње
- Недостатак вртића у руралним подручјима

ПРИЛИКЕ

- Програми подршке одрживом локалном економском развоју и доступност разних развојних фондова
- Повољно окружење и савремени трендови у коришћењу обновљивих извора енергије и енергетске ефикасности
- Изградња канализационог система и пречистача отпадних вода
- Изградња бициклистичких стаза
- Изградња гасовода „јужни ток“

ПРИЈЕТЊЕ

- Недовољно стимулативан финансијски и правни оквир за улагања
- Несигурност инвеститора и њихова незаинтересованост за улагања у производњу
- Одлазак високо образоване и квалитетне радне снаге
- Генерална политичка нестабилност у БиХ
- Спорост у доношењу закона и прилагођавања законске регулативе стварним потребама

Издавањем јединствених конкурентских предности и њиховим спајањем са вањским приликама, с једне стране, и повезивање слабости и пријетњи, с друге стране, извлаче се одговарајући фокуси на које треба концентрисати ресурсе у наредном стратешком периоду.

Развојни тим се определијелио за сљедеће стратешке фокусе:

- Искористити конкурентну предност природних земљишних ресурса за даљи развој пољопривреде,
- Развој предузетништва и сектора малих и средњих предузећа у оквиру развоја туризма и индустрије
- Јачање регионалне и прекограничне сарадње
- Јачање институционалних капацитета Града за управљање локалним развојем
- Задржати младе и високо образован кадар
- Унапређење квалитета живота грађана кроз унапређење и изградњу квалитетне инфраструктуре и заштиту природне средине

Искористити конкурентну предност природних земљишних ресурса за даљи развој пољопривреде

Бијељина има изузетне компаративне предности када се говори о природним богатствима, нарочито када је ријеч о пољопривредном земљишту. Регија Семберије, којој припада територија Града Бијељина, спада у најплодније дијелове БиХ, и ту се рурално становништво већ деценијама традиционално бави пољопривредом. У том контексту, један од значајних стратешких фокуса развоја Града Бијељина јесте развој и унапређење конкурентности пољопривредне производње кроз:

- Коришћење ЕУ фондова за рурални развој и развој пољопривреде
- Искористити капацитете Аграрног фонда за даљи развој пољопривреде
- Смањење незапослености кроз афирмацију младих да се баве пољопривредом
- Окрупњавање пољопривредних посједа
- Увођење савремених агро-техничких мјера и механизације у циљу повећања количина и побољшање квалитета пољопривредних производа
- Развој задруга и подршка удруживању пољопривредних произвођача у заједничком наступу на тржишту;
- Потицање развоја органске производње
- Увођење стандарда у пољопривредну производњу
- Ојачати капацитете извозно оријентисану пољопривредну производњу

Развој предузетништва и сектора малих и средњих предузећа

Због посрнулог индустријског сектора и немогућности покретања производње у великим предузећима, евидентна је потреба за реструктуисањем привреде и фокусирањем будућег привредног развоја кроз развој малих и средњих предузећа у обиму који може пратити будући индустријски развој. Град Бијељина такође посједује изузетне потенцијале за развој туризма, те је своју опредељеност за развој овог сектора потврдила кроз усвајање Стратегије за развој туризма 2012 - 2017.

Овакво окружење представља одличну прилику за развој микро, малих и средњих предузећа, односно за даљи развој предузетништва на подручју Града Бијељина. С тога је потребно афирмисати и створити повољну предузетничку климу кроз:

- Афирмацију и подршку отварању нових заната и малих/средњих предузећа

- Предузетничко оспособљавање младих
- Поједноставити процедуре регистрација
- Омогућити адекватну предузетничку инфраструктуру
- Искористити развојне фондове за афирмацију развоја предузетништва
- Промовисати природне потенцијале и туризам, а тиме и развој туристичког предузетништва
- Имплементација акцијских планова који произилазе из стратегије развоја туризма
- Афирмисање рада Агенције за мала и средња предузећа

Јачање регионалне и прекограничне сарадње

Град Бијељина се налази у евро регији Дрина-Сава-Мајевица, која се граничи са Републиком Србијом и Републиком Хрватском, чиме је отворена могућност за учествовање у пројектима прекограничне сарадње.

Квалитетна регионална и прекогранична сарадња претпоставка су за привлачење фондова и развојних програма, посебно програма ЕУ, усмјерених на заштиту животне средине, унапређење квалитета живота и стимулативног пословног окружења.

У оквиру овог стратешког фокуса посебна пажња се треба обратити на јачање капацитета локалне самоуправе у:

- Припреми апликације за претприступне фондове ЕУ и друге међународне и локалне развојне фондове,
- Промоцији Бијељине као Универзитетског града,
- Јачање регионалне сарадње и привредног развоја кроз изградњу Луке Рача
- Јачање прекограничног региона Дрина-Сава-Мајевица
- Учешће у пројектима савеза општина и градова
- Стављање у функцију регионалне болнице са тенденцијом прерастања у клинички центар

Јачање институционалних капацитета града за управљање локалним развојем

Наставити развијати капацитете запослених локалне самоуправе који ће бити у стању на одговарајући начин одговорити захтјевима инвеститора и приступити разним међународним инвестиционим фондовима за подршку одрживом развоју локалне самоуправе.

Задржати младе и високо образован кадар

Град Бијељина, као и многе друге општине на подручју Републике Српске, има проблем одлива младог и високообразованог кадра. Млади људи су стратешки интерес и требају подршку, прије свега у домену запошљавања, становања и рјешавања друштвених питања.

Могућности запошљавања се тек примјећују у припреми младих за предузетништво и samozapošljavanje, док се рјешења у домену друштвених питања могу тражити кроз:

- Побољшање квалитета инфраструктуре и набавку техничке опреме у секторима образовања, спорта, културе и здравства.
- Афирмисати младе да се баве спортом,
- Изградити бициклическе стазе у функцији одрживог транспорта и очувања здравља становништва
- Организовати предшколски одгој и у руралном подручју Града
- Развијање механизма путем којих ће се задржавати млади високо образовани кадар. Овдје се у првом реду мисли на попуњавање дефицитарног кадра, те јачању понуде кадрова средњег образовања који би био усклађен са потребама привреде.
- Подршка организацијама цивилног друштва у активнијем учешћу у доношењу одлука од јавног значаја
- Доношење Акционог плана у области инвалидности – ЛПАИ
- Ускладити образовне потребе са потребама локалне привреде
- Побољшати стање и квалитет спортских објеката и терена

Унапређење квалитета живота грађана кроз унапређење и изградњу квалитетне инфраструктуре и заштиту природне средине

Квалитет јавних услуга представља један од стубова квалитетног локалног развоја и директно се веже за квалитет живота и миграције становништва. С тога је веома важно да јединица локалне самоуправе непрекидно ради како на побољшању квалитета јавних услуга тако и на њеној приступачности за све грађане, а нарочито у домену комуналне инфраструктуре и заштите животне средине, што обухвата:

- Унапређење јавног превоза
- Увођење градског превоза за лица са инвалидитетом
- Изградњу система третирања чврстог отпада
- Збрињавање и пречишћавање отпадних вода
- Подизање свијести грађана о одлагању чврстог отпада
- Контролисати употребу заштитних средстава у пољопривреди
- Потичање коришћења обновљивих извора енергије за добијање топлотне енергије, са нагласком на геотермалну и соларну енергију.
- Смањење загађености ваздуха кроз гасификацију и топлификацију градског подручја
- Имплементација акционих планова за одрживо коришћење енергије (SEAP-а)
- Ревитализација водоводне мреже
- Заштиту водотока и каналске мреже
- Изградња затвореног базена

4.3. ВИЗИЈА И СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ

4.3.1. ВИЗИЈА

На тремеђи панонске равнице, Град Бијељина, универзитетски, културни, здравствени и спортски центар и лидер економског развоја семберско-мајевичког

и доњеподрињског региона, кроз савремени и интегрисани приступ развоју привреде, пољопривреде и заштите животне средине креира заједницу успјешних и образованих људи, у којој се квалитетно живи и стварају једнаке могућности за све.

4.3.2. СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ

1. Изграђена јака и конкурентна привреда која оптимално користи географске, друштвене, инфраструктурне и људске ресурсе.
2. Развијена и конкурентна модерна пољопривреда заснована на примјени најновијих стандарда у производњи здравствено безбједне хране чији је пласман унапријед дефинисан.
3. Подмлађена високообразована заједница са развијеном, квалитетном и приступачном друштвеном инфраструктуром, квалитетним јавним услугама, унапријеђеном социјалном заштитом и једнаким могућностима за све.
4. Успостављен интегрисани приступ заштити животне средине у складу са ефективним коришћењем природних ресурса, енергетске ефикасности и обновљивих извора енергије.

V. СЕКТОРСКИ РАЗВОЈНИ ПЛАНОВИ

5.1. ПЛАН ЛОКАЛНОГ ЕКОНОМСКОГ РАЗВОЈА

5.1.1. ФОКУСИРАЊЕ

Секторски план локалног економског развоја (ЛЕР) Града Бијељина се израђује на основу резултата социо-економске анализе, дефинисане визије развоја и стратешких циљева као и анализе снага, слабости, прилика и пријетњи у сектору економије. Унутар утврђене визије и стратешких циљева евидентно је да се економски развој темељи на конкурентној привреди која оптимално користи географске, друштвене, инфраструктурне и људске ресурсе те на модерној пољопривреди заснованој на примјени најновијих стандарда у производњи здравствено-безбједне хране.

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
• Највећа површина обрадивог земљишта у БиХ уз висок извозни потенцијал пољопривредних производа • Развијен хидро-мелиорациони систем (каналска мрежа) • Развијен сектор грађевинарства • Развијен сектор трговине • Људски ресурси који задовољавају потребе привреде	• Неконкурентност самосталних привредника • Непостојање организованог наступа пољопривредних произвођача на тржишту и уситњеност посједа • Незапосленост, нарочито младе популације у доби од 25. до 40. година • Дотрајала комунална инфраструктура (водовод)

• Изузетно квалитетна саобраћајна инфраструктура (густина путева и постојање обилазнице око града) • Географски положај и близина границе са Хрватском и Србијом • Постојање индустријских зона, планске документације и доступност капацитета и инфраструктуре у индустријским зонама • Тренд повећања броја привредних субјеката • Распоживост прерађивачких капацитета прехранбене, металне и дрвне индустрије • Константан развој предузетништва • Промоција и традиција пољопривредне производње • Основан Аграрни фонд • Постојање разноврсних туристичких потенцијала и планирање повезивања туристичких дестинација • Пораст учешћа властитих прихода у буџету и транспарентност у коришћењу и трошењу буџетских средстава • Повећана издвајања Града за капитална улагања	• Дефицит спољно-трговинског пословања локалне економије • Мали број газдинстава која су увела стандарде у пољопривредној производњи • Неповољна старосна структура становништва у руралном подручју (само се старији баве пољопривредом) • Недовољна улагања у стручно усавршавање кадрова административне службе града • Недовољно развијена туристичка инфраструктура • Неразвијен ријечни саобраћај • Недовољно развијен систем заштите од поплава
МОГУЋНОСТИ/ПРИЛИКЕ	ПРИЈЕТЊЕ
• Програми подршке одрживом локалном економском развоју и доступност разних развојних фондова • Изградња гасовода „јужни ток“ и изградња гасоводне мреже у граду • Повољно окружење и савремени трендови у коришћењу обновљивих извора енергије и енергетске ефикасности • Развој туризма у Републици Српској • Процес европске интеграције • Пројекти прекограничне сарадње са Републиком Хрватском и Републиком Србијом • Регионална и локална налазишта гаса • Изградња бициклистичких стаза • Инвестиције у области изградње локалних привредних капацитета и инфраструктуре • Регионална депонија чврстог отпада • Закон о приватно-јавном партнерству • Закон о концесијама • Изградња канализационог система и пречишћава отпадних вода	• Генерална политичка нестабилност у БиХ • Спорост у доношењу закона и прилагођавања законске регулативе стварним потребама • Присутност неформалне економије • Одлазак високо образоване и квалитетне радне снаге • Непостојање генералне стратегије развоја БиХ • Недовољно стимулативан финансијски и правни оквир за улагања • Неуспјели пројекти приватизације • Несигурност инвеститора и њихова незаинтересованост за улагања у производњу • Висока фискална централизација • Мало учешће општина и градова у пореским приходима

Формулисање секторских фокуса ЛЕР-а у Граду Бијељина подразумијева анализу унутрашњих снага и слабости те вањских прилика и пријетњи. Поред тога, за потребе фокусирања у оквиру сектора ЛЕР-а, узимају се у обзир стратешки циљеви који су везани и усмјерени на привредни развој.

Развојни тим Града Бијељине идентификовао је следеће фокусе ЛЕР-а и то: ***подршка сектору малих и средњих предузећа те даљи развој грађевинског, прерађивачког и туристичког сектора***. Сви ови фокуси су примарно везани за *стратешки циљ „Израђена јака и конкурентна привреда која оптимално користи географске, друштвене, инфраструктурне и људске ресурсе“*. У Граду Бијељина постоји одлична прилика за развој микро, малих и средњих предузећа, која се мора развијати на основу следећег:

- Афирмације и подршке отварању нових заната и малих/средњих предузећа (МСП)
- Предузетничко оспособљавање младих
- Поједностављених процедура регистрација
- Адекватне предузетничке инфраструктуре
- Искоришћавања развојних фондова за афирмацију развоја предузетништва
- Промовисања природних потенцијала и туризма, а тиме и развоја туристичког предузетништва
- Имплементације акцијских планова који произилазе из стратегије развоја туризма
- Афирмисања рада Агенције за мала и средња предузећа

Уз стратешки циљ *„Развијена, модерна и конкурентна пољопривреда, заснована на примјени најновијих стандарда у производњи здравствено безбједне хране чији је пласман унапријед дефинисан“* развојни тим се фокусирао на следеће сегменте:

- Организован наступ пољопривредних произвођача на тржишту с циљем повећања конкурентности (задругарство, удружења пољопривредних произвођача)
- Увођење стандарда код пољопривредних произвођача (здравствено безбједна храна)
- Развој повртарства у затвореном простору (савремени пластеници)
- Повећање квалитета и квантитета пољопривредних производа у сточарству (укључујући мљекарство) и воћарству кроз увођење и примјену савремених агро-техничких мјера и механизације

5.1.2. ЦИЉЕВИ ЛОКАЛНОГ ЕКОНОМСКОГ РАЗВОЈА

Узимајући у обзир стратешке циљеве заједно са фокусима економског развоја Града Бијељина, развојни тим је идентификовао циљеве економског развоја како је назначено у наредној табели.

Циљеви локалног економског развоја	Веза са стратешким циљевима	Веза са развојним циљевима у другим секторима
Секторски циљ 1: Повећати број МСП-а за најмање 50 са порастом броја запослених у том сектору за најмање 150 до краја 2018. године.	Стратешки циљ 1 ³	ДРУШТВЕНИ РАЗВОЈ: Циљ 3: До 2018. створити просторно-техничке предуслове за унапређење културне понуде града и повећање броја корисника спортско-рекреативних активности за 15%. Циљ 5: Унаприједити постојеће облике комуникације локалне управе са грађанима увођењем е-Скупштине и електронских јавних услуга до 2018. ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ: Циљ 1: До 2018. год. успостављена и доступна база података о квалитети ваздуха, земљишта и воде неопходна за константно праћење стања животне средине. Циљ 3: До краја 2018. године смањено загађење тла, површинских водотока и подземних вода, нетретираним отпадним водама, за 20%. Циљ 4: Одрживо управљати и уредити додатних 20 ха јавних површина на подручју Града Бијељина.
Секторски циљ 2: Отварање најмање 2 нова производна погона са најмање 100 запослених у оквиру постојећих индустријских зона до краја 2018. године.	Стратешки циљ 1	ДРУШТВЕНИ РАЗВОЈ: Циљ 5: Унаприједити постојеће облике комуникације локалне управе са грађанима увођењем е-Скупштине и електронских јавних услуга до 2018. ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ: Циљ 1: До 2018. год успостављена и доступна база података о квалитети ваздуха, земљишта и воде неопходна за константно праћење стања животне средине. Циљ 3: До краја 2018. године смањено загађење земљишта, површинских водотока и подземних вода, нетретираним отпадним водама, за 20%. Циљ 4: Одрживо управљати и уредити додатних 20 ха јавних површина на подручју Града Бијељина.
Секторски циљ 3: Програмима суфинансирања запошљавања и отварања нових радних мјеста	Стратешки циљ 1	ДРУШТВЕНИ РАЗВОЈ: Циљ 3: До 2018. створити просторно-техничке предуслове за унапређење

³ Стратешки циљ 1: Изграђена јака и конкурентна привреда која оптимално користи географске, друштвене, инфраструктурне и људске ресурсе.

остварити пораст броја запослених до 500 у односу на постојеће стање.		културне понуде града и повећање броја корисника спортско-рекреативних активности за 15%. Циљ 5: Унаприједити постојеће облике комуникације локалне управе са грађанима увођењем е-Скупштине и електронских јавних услуга до 2018.
Секторски циљ 4: Реализацијом Стратегије развоја туризма општине Бијељина до 2017. године повећати попуњеност смјештајних капацитета за 20%.	Стратешки циљ 1	ДРУШТВЕНИ РАЗВОЈ: Циљ 1: До 2018. год. унаприједити образовну понуду и за 15% повећати обим услуга за младе и студенте. Циљ 3: До 2018. створити просторно-техничке предуслове за унапређење културне понуде града и повећање броја корисника спортско-рекреативних активности за 15%. Циљ 5: Унаприједити постојеће облике комуникације локалне управе са грађанима увођењем е-Скупштине и електронских јавних услуга до 2018. ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ: Циљ 1: До 2018. год успостављена и доступна база података о квалитети ваздуха, земљишта и воде неопходна за константно праћење стања животне средине. Циљ 2: Израђеном и усвојеном просторно планском документацијом за период 2015-2024 године, Град Бијељина кроз нове економске пројекте и пројекте инфраструктуре побољшава стање животне средине. Циљ 3: До краја 2018. године смањено загађење земљишта, површинских водотока и подземних вода, нетретираним отпадним водама, за 20%. Циљ 5: Реализацијом мјера енергетске ефикасности и примјеном обновљивих извора енергије до 2018. године смањити емисије стакленичких гасова за 17% са подручја Града Бијељина.
Секторски циљ 5. До 2018. године активностима унапређења квалитета инфраструктуре омогућити радни ангажман за најмање 50 радника на годишњем нивоу.	Стратешки циљ 1	ДРУШТВЕНИ РАЗВОЈ: Циљ 1: До 2018. год. унаприједити образовну понуду и за 15% повећати обим услуга за младе и студенте. Циљ 3: До 2018. створити просторно-техничке предуслове за унапређење културне понуде града и повећање броја корисника спортско-рекреативних активности за 15%.

		Циљ 5: Унаприједити постојеће облике комуникације локалне управе са грађанима увођењем е-Скупштине и електронских јавних услуга до 2018. ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ: Циљ 1: До 2018. год успостављена и доступна база података о квалитети ваздуха, земљишта и воде неопходна за константно праћење стања животне средине. Циљ 5: Реализацијом мјера енергетске ефикасности и примјеном обновљивих извора енергије до 2018. године смањити емисије стакленичких гасова за 17% са подручја Града Бијељина.
Секторски циљ 6: Повећати приходе пољопривредних произвођача за 15% кроз активности организовања произвођача, јачања материјалних ресурса и људских капацитета.	Стратешки циљ 2⁴	ДРУШТВЕНИ РАЗВОЈ: Циљ 3: До 2018. створити просторно-техничке предуслове за унапређење културне понуде града и повећање броја корисника спортско-рекреативних активности за 15%. Циљ 5: Унаприједити постојеће облике комуникације локалне управе са грађанима увођењем е-Скупштине и електронских јавних услуга до 2018. ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ: Циљ 1: До 2018. год успостављена и доступна база података о квалитети ваздуха, земљишта и воде неопходна за константно праћење стања животне средине. Циљ 5: Реализацијом мјера енергетске ефикасности и примјеном обновљивих извора енергије до 2018. године смањити емисије стакленичких гасова за 17% са подручја Града Бијељина.

Циљеви економског развоја су дубоко прожети са стратешким циљевима а посебна веза се може успоставити и са циљевима друга два сектора, друштвеног развоја и заштите животне средине. Уколико није могуће увидјети везу на основу формулације циљева, она свакако постоји на нивоу активности и пројекта који доприносе наведеним циљевима. Као примјер навешћемо везу другог циља економског развоја, који се односи на изградњу пословне инфраструктуре са петим циљем друштвеног развоја који гласи: “Унаприједити постојеће облике комуникације локалне управе са грађанима увођењем е-Скупштине и електронских јавних услуга до 2018. године”. Једноставним упаривањем ова два циља није могуће направити конкретну везу али

⁴ Стратешки циљ 2: Развијена и конкурентна модерна пољопривреда заснована на примјени најновијих стандарда у производњи здравствено безбједне хране чији је пласман унапријед дефинисан.

седми циљ друштвеног развоја узима у обзир пројекте успостављања е-управе тако да те активности директно доприносе и повезане су са изградњом пословне инфраструктуре у дијелу издавања грађевинских и свих других дозвола, односно стварање доприноса и везе са другим економским циљем.

Интеграција са стратешким документима виших нивоа

Секторски циљеви економског развоја имају своје јако упориште у документима виших стратегија, планова и закона. Наиме, циљеви економског развоја у складу су са сљедећим циљевима стратегија виших нивоа власти:

- Први циљ економског развоја који се односи на подршку малим и средњим предузећима и предузетништву, има директну везу са Стратегијом развоја малих и средњих предузећа и предузетништва у РС 2011-2013. и стратешким циљем 1. Комплетирана и функционална институционална развојна инфраструктура за подршку МСП на свим нивоима и стратешким циљем 4. Знатан напредак у стварању подстицајног пословног окружења. Надаље, може се успоставити веза са Секторском стратегијом развоја индустрије РС 2009-2013. и стратешким циљем 2. Побољшање пословног окружења и подстицај улагања и стратешким циљем 5. Повећање запослености.
- Други циљ економског развоја који се односи на изградњу пословне инфраструктуре и привлачења инвестиција, има директну везу са Секторском стратегијом развоја индустрије РС 2009-2013. и стратешким циљем 1. Побољшање пословног окружења и подстицај улагања и стратешким циљем 6. Формирање предузетничке инфраструктуре. Поред тога, успоставља се веза и са Стратегијом развоја БиХ 2010-2014 и стратешким циљем 2. Повећање конкурентности.
- Трећи циљ економског развоја који се односи на подршку запошљавању и отварању нових радних мјеста, има директну везу са Стратегијом развоја БиХ 2010-2014 и стратешким циљем 3. Запошљавање, са Стратегијом запошљавања РС 2011-2015. и везу са Секторском стратегијом развоја индустрије РС 2009-2013. и стратешким циљем 5. Повећање запослености.
- Четврти циљ економског развоја који се односи на реализацију Стратегије развоја туризма општине Бијељина, има директну везу са Стратегијом развоја туризма РС.
- Пети циљ економског развоја који се односи на изградњу инфраструктуре, има директну везу са Секторском стратегијом развоја индустрије РС 2009-2013. и стратешким циљем 1. Побољшање пословног окружења и подстицај улагања и стратешким циљем 6. Формирање предузетничке инфраструктуре. Поред тога, успоставља се веза и са Стратегијом развоја БиХ 2010-2014 и стратешким циљем 2. Повећање конкурентности.
- Шести циљ економског развоја, који се односи на подршку пољопривредним произвођачима, има директну везу са Стратешким планом руралног развоја РС 2009–2015. година и стратешким циљем 1. Побољшање конкурентности пољопривреде и шумарства-подршка организацијама пољопривредних

произвођача, побољшање квалитета и безбједности пољопривредних производа те унапређење људских ресурса у руралном подручју. Поред тога постоји веза са Стратегијом развоја пољопривреде РС до 2015. године и стратешким циљем 1. Повећање обима производње, стратешким циљем 2. Повећање продуктивности и конкурентности, стратешким циљем 3. Јачање производње и економске заштите тржишно оријентисаних произвођача, стратешким циљем 5. Повећање извоза пољопривредно-прехрамбених производа те циљем 6. оспособљавање пољопривреде за укључивање у интеграционе процесе.

5.1.3. ПРОГРАМИ, ПРОЈЕКТИ И МЈЕРЕ

За реализацију плана економског развоја Града Бијељина дефинисано је 26 пројеката груписаних у 4 програма и то:

1. Програм развоја привреде;
2. Програм изградње инфраструктуре;
3. Програм развоја туризма;
4. Програм развоја пољопривреде;

ПРОГРАМ	ПРОЈЕКАТ/МЈЕРА
Програм развоја привреде	1.1.: Мјере подстицаја за развој постојећих малих и средњих предузећа на подручју Града Бијељина
Програм развоја привреде	1.2.: Мјере подстицаја за развој предузетништва и микро предузећа на подручју Града Бијељина
Програм изградње инфраструктуре	2.1.: Израда студије изводљивости у индустријској зони 2.
Програм изградње инфраструктуре	2.2.: Изградња саобраћајне инфраструктуре унутар индустријске зоне 2.
Програм изградње инфраструктуре	2.3.: Изградња инфраструктуре за водоснабдијевање и одводњу отпадних вода унутар индустријске зоне 2.
Програм изградње инфраструктуре	2.4.: Изградња електроенергетске инфраструктуре унутар индустријске зоне 2.
Програм развоја привреде	2.5.: Израда веб странице и базе податка о погодностима инвестирања у Бијељину
Програм изградње инфраструктуре	3.1.: Мјера суфинансирања запошљавања на подручју Града Бијељина
Програм развоја туризма	4.1.: Дефинисање туристичких зона на подручју града Бијељина
Програм развоја туризма	4.2.: Програм реализације циљева из постојеће Стратегије развоја туризма општине Бијељина до 2017.
Програм изградње инфраструктуре	5.1.: Изградња главног секундарног транспортног гасовода
Програм развоја привреде	5.2.: Формирање предузећа за експлоатацију и дистрибуцију геотермалне енергије по принципу јавно-приватног партнерства
Програм изградње инфраструктуре	5.3.: Реконструкција телекомуникационог система

Програм изградње инфраструктуре	5.4.: Развој електродистрибутивне мреже
Програм развоја пољопривреде	6.1.: Организовање пољопривредног кластера на подручју Семберије
Програм развоја пољопривреде	6.2.: Организовање и оснивање нових и ревитализација постојећих пољопривредних задруга на подручју Семберије
Програм развоја пољопривреде	6.3.: Коришћење геотермалне воде за грејање пластеника
Програм развоја пољопривреде	6.4.: Подршка развоју сточарства
Програм развоја пољопривреде	6.5.: Подршка развоју органске производње на подручју Семберије
Програм развоја пољопривреде	6.6.: Подршка развоју воћарства и интегралне производње воћа
Програм развоја пољопривреде	6.7.: Подршка набавци система за наводњавање
Програм развоја пољопривреде	6.8.: Подршка развоју производње поврћа у заштићеном простору
Програм развоја пољопривреде	6.9.: Сертификација пољопривредне производње на подручју Семберије
Програм развоја пољопривреде	6.10.: Повећање складишних капацитета на подручју Семберије
Програм развоја пољопривреде	6.11.: Формирање института пољопривреде
Програм развоја пољопривреде	6.12.: Израда плана стратешког развоја пољопривреде

Финансијска конструкција и динамика имплементације пројеката се налази у оквиру анекса 4. ове стратегије.

У оквиру локалног економског развоја нису идентификовани пројекти и иницијативе међуопштинске сарадње.

5.1.4. ПРОЦЕНА ОЧЕКИВАНИХ ИСХОДА СА ИНДИКАТОРИМА

Сваком циљу економског развоја доприноси један или више програма/пројеката или мјера. Сваки пројекат има своје индикаторе реализације који обједињени формулишу индикаторе испуњења циљева локалног економског развоја. У наставку су представљени индикатори са исходима за сваки од циљева локалног економског развоја.

Секторски циљ	Процена очекиваних исхода са индикаторима
Секторски циљ 1: Повећати број МСП-а за најмање 50 са порастом броја запослених у том сектору за најмање 150 до краја 2018. године.	⇒ Пораст броја привредних субјеката за 50 ⇒ Пораст броја запослених за најмање 150
Секторски циљ 2: Отварање најмање 2 нова производна погона са најмање 100 запослених у оквиру постојећих индустријских зона до краја 2018. године.	⇒ отворено најмање 2 нова производна погона ⇒ пораст броја запослених за најмање 100

Секторски циљ 3: Програмима суфинансирања запошљавања и отварања нових радних мјеста остварити пораст броја запослених до 500 у односу на постојеће стање.	⇒ отворено нових до 500 радних мјеста
Секторски циљ 4: Реализацијом Стратегије развоја туризма општине Бијељина до 2017. године повећати попуњеност смјештајних капацитета за 20%.	⇒ реализовано најмање 50% пројеката из стратегије развоја туризма ⇒ попуњеност смјештајних капацитета повећана за 20% у односу на 2011.
Секторски циљ 5: До 2018. године активностима унапређења квалитета инфраструктуре омогућити радни ангажман за најмање 50 радника на годишњем нивоу.	⇒ обезбјеђен приступ новом енергенту-гасу ⇒ оформљено најмање једно предузеће за коришћење геотермалне енергије ⇒ остварен радни ангажман за најмање 50 радника годишње ⇒ створени предуслови за пораст броја корисника напредних телекомуникационих услуга ⇒ смањење застоја у испоруци електричне енергије за 10%
Секторски циљ 6: Повећати приходе пољопривредних произвођача за 15% кроз активности организовања произвођача, јачања материјалних ресурса и људских капацитета.	⇒ пораст броја формалних структура којима се организују пољопривредни произвођачи (задруге, кластери, удружења и сл.) за најмање 10 ⇒ удружено преко 100 нових пољопривредних произвођача ⇒ повећан број пољопривредних произвођача који производе по стандардима за најмање 5% ⇒ повећан обим и приходи у пољопривредној производњи за 10% ⇒ оформљен функционалан пољопривредни институт

5.2. ПЛАН ДРУШТВЕНОГ РАЗВОЈА

5.2.1. ФОКУСИРАЊЕ

Секторским фокусирањем се одређују тежишта друштвеног развоја у наредном периоду. Фокусирање се изводи путем SWOT анализе друштвене инфраструктуре и услуга, користећи следеће подлоге:

- одговарајуће дијелове социо-економске анализе;
- дијелове хијерархијски виших секторских стратегија и планова;
- интегралну SWOT анализу;
- одабране стратешке фокусе.

SWOT анализа Града Бијељина указала је, између осталог, да град располаже са

задовољавајућим просторним капацитетима здравствених установа, гдје је потребно истаћи изграђену нову Регионалну болницу, која има све предуслове да у догледно вријеме прерасте у клинички центар. Град Бијељина такође располаже са квалитетном инфраструктуром у области културе гдје се посебно истиче новоизграђен и савремено опремљен Центар за културу, који представља основу будућег развоја културно-образовне понуде града. С друге стране, као слабост се истиче недовољан број културно-образовних догађаја, а посебно недостатак Градског позоришта.

У социјалном сектору, као слабост је истакнута недовољна просторна, кадровска и техничка оспособљеност Центра за социјални рад, као и недовољно обезбјеђен физички приступ јавним услугама за лица са инвалидитетом. Што се тиче лица са инвалидитетом, у Граду Бијељина активно функционише коалиција организација особа са инвалидитетом КОЛОСИ, која даје значајан допринос у развоју локалне свијести по питању њихове социо-економске интеграције. Генерално, Град Бијељина се може похвалити развијеном мрежом невладиних организација, нарочито омладинским савјетом који окупља организације младих са подручја Града Бијељина. Што се тиче саме административне службе града, битно је нагласити да је постигнут висок степен информатизације и да преко 60% службеника чини високо образован кадар.

Када је ријеч о спорту, Град Бијељина издваја значајна средства за афирмацију спортских активности, на шта указује и број активних спортских клубова којих је преко стотину. Значајно је истакнути да Бијељина његује традицију женског спорта и да је њена афирмација на високом нивоу. Ипак за даљи развој спортско-рекреативних активности потребно је наставити радити на изградњи спортске инфраструктуре, нарочито градске спортске дворане, спортског стадиона, спортских стаза (бициклистичких, трим, атлетских и др.), малих спортских терена за рекреативце и осталих пратећих објеката (свлачионица и др.)

Када је ријеч о образовању, Бијељина се може похвалити постојањем великог броја универзитета и факултета, са разноврсним студијским програмима. Такођер, Град Бијељина издваја значајна средства за улагања у друштвени сектор и развој људских потенцијала кроз стипендирање студената и ђака. Потребно је још нагласити да постоји генерални тренд смањења броја ученика у средњим и основним школама и да градска библиотека нема довољно стручне литературе која би омогућила студентима и ђацима усвајање нових знања. Што се тиче предшколског образовања, потребно је напоменути да постојећи капацитети за предшколски одгој нису довољни, односно да у руралним дијеловима Бијељине не постоје предшколске установе.

Када су у питању млади, односно њихова укљученост у друштвене токове заједнице, потребно је истаћи њихову организованост кроз омладинске организације и спортске клубове. Посебну бригу о младима, кроз своје програме води Градска управа, с циљем да се створе партнерски односи са омладинским организацијама и да се младима омогући да што лакше остваре своја права. Своју опредјељеност раду са младима Градска управа показује кроз израду и усвајање омладинске политике.

Користећи се претходно наведеним изворима информација, Развојни тим Града Бијељина се одлучио на идентификацију сљедећих елемената SWOT матрице:

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
- Квалитетно развијени сви нивои образовања, са међународно признатим студијским програмима - Савремено опремљен Центар за културу - Постојање великог броја НВО - Добро развијена примарна и секундарна здравствена заштита - Висок степен информатизације и високо образован кадар Административне службе града - Стипендирање ученика и студената од стране града - Постојање Стратегије развоја туризма општине Бијељина - Велики број спортских клубова, укључујући и женске спортске клубове - Успјешан женски спорт - Пораст броја становника као посљедица миграција - Просторни распоред становништва - Различитост култура - Опредјељеност ка запошљавању младих	- Негативни природни прираштај и одлив становништва, нарочито младих - Недостатак вртића у руралном подручју - Недостатак градске дворане, стадиона, савременог позоришта и затвореног базена - Недовољна развијеност социјалних услуга (просторни и кадровски капацитет Центра за социјални рад и Дневни центар за дјецу са посебним потребама) и неприступачност јавних услуга, објеката и информација за лица са инвалидитетом - Непостојање студентског кампуса и формално-правног признања града Бијељине као Универзитетског центра - Неадекватна финансијска подршка НВО сектору - Неповољна старосна структура становништва - Недовољно афирмисање младих људи за останак и рад на подручју Града Бијељине - Недовољно развијени капацитети спортске инфраструктуре - Неизграђена инфраструктура и недовољни капацитети постојећих гробних парцела
МОГУЋНОСТИ/ПРИЛИКЕ	ПРИЈЕТЊЕ
- Прилив студената из Хрватске и Србије због постојања великог броја универзитета и факултета - Доступност европских и националних развојних фондова, процес европске интеграције и прекогранична сарадња - Постојање стратегије за изједначавање положаја лица са инвалидитетом - Запошљавање кроз финансијско оснаживање НВО сектора - Стратегија развоја културе у РС - Расположива финансијска средства за рјешавање гробне инфраструктуре	- Генерална политичка нестабилност у БиХ - Одлазак високообразоване и квалитетне радне снаге - Угроженост становништва поплавама - Законска неусклађеност на свим нивоима - Смањење броја дјеце уписаних у ОШ услед смањења природног прираштаја - Смањење финансирања и интересовања за одржавање међународних фестивала - Пораст малољетничке деликвенције

На бази израђене секторске SWOT анализе, приступило се фокусирању неколико најбитнијих тежишта друштвеног развоја за наредни период.

За изборе фокуса, Развојни тим Града Бијељина се определио на двије стратегије дјеловања на основу SWOT анализе и то: Стратегију која користи снаге за искоришћавање отворених могућности и Стратегију које користи снаге за смањење

опасности.

Фокуси су како слиједи:

- Кроз изградњу студентског кампуса побољшати услове студирања на постојећим факултетима и на тај начин повећати прилив студената
- Искористити постојање савременог Центра за културу и приступачност ЕУ и националних развојних фондова како би се оформила професионална позоришна сцена и унаприједио квалитет понуде културних догађаја у Граду Бијељина
- Искористити развојне фондове за градњу вртића у руралним подручјима и на тај начин стимулисати останак становништва у руралним подручјима и мотивисати младе брачне парове да се одлуче за добијање већег броја дјеце
- Искористити постојање великог броја НВО и приступачности ЕУ и других развојних фондова, и адекватном финансијском подршком повећати ниво укључености организација цивилног друштва у процес јавног одлучивања, чиме би се додатно креирала нова радна мјеста унутар тих организација
- У складу са Стратегијом изједначавања лица са инвалидитетом у РС, искористити доступност националних фондова и унаприједити социјалне услуге и осигурати приступачност јавних услуга, објеката и информација лицима са инвалидитетом.
- Искористити кадровске капацитете Административне службе града и припремити реализацију пројекта који ће ризик од поплава и угроженост становништва и привредних добара смањити на минимум.
- Искористити развијену инфраструктуру и капацитете примарне и секундарне здравствене заштите и Град Бијељина позиционирати као Регионални клинички центар који ће квалитетним здравственим услугама не само задржати становништво, него и додатно повећати његов број.
- Искористити постојање великог броја спортских клубова и укљученост грађана, прије свега дјеце и омладине, у бављење спортом и рекреацијом и унаприједити постојећу инфраструктуру, ради даљег омасовљавања у различитим спортским гранама. Такође уредити и изградити нове спортско-рекреативне објекте, у циљу подршке врхунском спорту и развијању свијести о здравом животу.

5.2.2. РАЗВОЈНИ ЦИЉЕВИ ДРУШТВЕНОГ СЕКТОРА

Узимајући у обзир стратешке циљеве заједно са фокусима друштвеног развоја Града Бијељина, Развојни тим је идентификовао сљедеће циљеве друштвеног развоја:

Циљеви друштвеног развоја	Веза са стратешким циљевима	Веза са развојним циљевима у другим секторима
Циљ 1: До 2018. год. унаприједити образовну понуду и за 15% повећати	Стратешки циљ 3. ⁵	ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ: Циљ 1: Повећати броја МСП-а за најмање 50, са порастом броја запослених у том сектору за најмање

⁵ Стратешки циљ 3: Подмлађена високообразована заједница са развијеном, квалитетном и приступачном друштвеном инфраструктуром, квалитетним јавним услугама, унапријеђеном социјалном заштитом и једнаким могућностима за све.

обим услуга за младе и студенте.	Стратешки циљ 4. ⁶	150 до краја 2018. године. Циљ 3: Програмима суфинансирања запошљавања и отварања нових радних мјеста остварити пораст броја запослених до 500 у односу на постојеће стање. Циљ 5. До 2018. године активностима унапређења квалитета инфраструктуре омогућити радни ангажман за најмање 50 радника на годишњем нивоу. ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ: ПОСТОЈИ ДИРЕКТНА ВЕЗЕ СА СВИМ ЦИЉЕВИМА ОВОГ СЕКТОРА
Циљ 2: Најмање 20% од укупног броја дјеце ће бити укључено у предшколско образовање и васпитање до 2018.	Стратешки циљ 3.	ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ: Циљ 1: Повећати броја МСП-а за најмање 50 са порастом броја запослених у том сектору за најмање 150 до краја 2018. године. Циљ 3: Програмима суфинансирања запошљавања и отварања нових радних мјеста остварити пораст броја запослених до 500 у односу на постојеће стање. Циљ 5. До 2018. године активностима унапређења квалитета инфраструктуре омогућити радни ангажман за најмање 50 радника на годишњем нивоу. ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ: ПОСТОЈИ ДИРЕКТНА ВЕЗЕ СА СВИМ ЦИЉЕВИМА ОВОГ СЕКТОРА
Циљ 3: До 2018. створити просторно-техничке предуслове за унапређење културне понуде града и повећање броја корисника спортско-рекреативних активности за 15%.	Стратешки циљ 3.	ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ: Циљ 1: Повећати броја МСП-а за најмање 50 са порастом броја запослених у том сектору за најмање 150 до краја 2018. године. Циљ 3: Програмима суфинансирања запошљавања и отварања нових радних мјеста остварити пораст броја запослених до 500 у односу на постојеће стање. Циљ 4: Реализацијом Стратегије развоја туризма општине Бијељина до 2017. године повећати попуњеност смјештајних капацитета за 20%. Циљ 5. До 2018. године активностима

⁶ Стратешки циљ 4: Успостављен интегрисани приступ заштити животне средине у складу са ефективним коришћењем природних ресурса, енергетске ефикасности и обновљивих извора енергије.

		унапређења квалитета инфраструктуре омогућити радни ангажман за најмање 50 радника на годишњем нивоу. ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ: ПОСТОЈИ ДИРЕКТНА ВЕЗА СА СВИМ ЦИЉЕВИМА ОВОГ СЕКТОРА
Циљ 4: До 2018. године обезбједити приступачност јавних објеката и услуга за лица са инвалидитетом и повећати обухват рањивих група становништва социјалним услугама за 15%.	Стратешки циљ 3 Стратешки циљ 4	ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ: Циљ 1: Повећати броја МСП-а за најмање 50 са порастом броја запослених у том сектору за најмање 150 до краја 2018. године. Циљ 3: Програмима суфинансирања запошљавања и отварања нових радних мјеста остварити пораст броја запослених до 500 у односу на постојеће стање. Циљ 5. До 2018. године активностима унапређења квалитета инфраструктуре омогућити радни ангажман за најмање 50 радника на годишњем нивоу. ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ: ПОСТОЈИ ДИРЕКТНА ВЕЗА СА СВИМ ЦИЉЕВИМА ОВОГ СЕКТОРА
Циљ 5: Унаприједити постојеће облике комуникације локалне управе са грађанима увођењем е-Скупштине и електронских јавних услуга до 2018.	Стратешки циљ 3	ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ Циљ 2: Отварање најмање 2 нова производна погона са најмање 100 запослених у оквиру постојећих индустријских зона до краја 2018. године. ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ: ПОСТОЈИ ВЕЗА СА СВИМ ЦИЉЕВИМА СЕКТОРА ЗА ЗАШТИТУ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Циљеви друштвеног развоја уско су повезани са стратешким циљевима, као и циљевима друга два сектора, што се може видјети из претходно наведене табеле. Значајно је нагласити да многи пројекти, иако су директно повезани са појединим циљевима, у значајној мјери доприносе остваривању других циљева унутар друштвеног сектора, али и циљева друга два сектора. То указује на чињеницу да се приликом планирања посебна пажња посвећивала интегрисању сва три сектора на нивоу локалног развоја Града Бијељине.

Интеграција са стратешким документима виших нивоа

Секторски циљеви друштвеног развоја Града Бијељине имају своје упориште у плановима, законима и стратегијама виших нивоа власти. Циљеви друштвеног развоја Града Бијељина усклађени су са сљедећим циљевима докумената виших нивоа власти:

Циљ 1: До 2018. год. унаприједити образовну понуду и за 15% повећати обим услуга за младе и студенте.

Квалитет живота младих и побољшање стандарда студирања представља окосницу рада са младима и задржавању младих на овим подручјима. Управо овај циљ показује опредељеност Града Бијељине да се настави интензивно бавити питањима младих. У формулацији циља водило се рачуна да је он у складу са усвојеним омладинским политикама и у директној је вези са законом о омладинском организовању у Републици Српској, а који има за циљ да: подстиче систематско унапређење и развој омладинског организовања и омладинске политике уз активно учешће омладине, анимирање омладине, афирмацију омладинских активности и заступање интереса и права омладине, промоција учешћа младих у процесу одлучивања. Овај секторски циљ је такође усклађен са Нацртом Стратегије развоја образовања у Републици Српској до 2020, чије је стратешко опредјељење да: Квалитет представља примарни развојни циљ на сваком нивоу образовања – од предшколског образовања и васпитања до докторских студија односно образовања одраслих. Ни један други циљ не смије бити оствариван на рачун квалитета. Осим претходних, први стратешки циљ је додатно у директној вези са Стратешким правцима образовања у БиХ 2008-2015, усвојеној од стране Вијећа министара на 51. сједници одржаној 03.06.2008. и њеним првим стратешким правцем који се односи на развој образовног система.

Циљ 2: Најмање 20% од укупног броја дјеце ће бити укључено у предшколско образовање и васпитање до 2018.

Овај секторски циљ има директну везу са Законом о предшколском образовању Републике Српске који налаже да сва дјеца предшколског узраста морају бити обухваћена предшколским програмом образовања у години пред полазак у школу. Овај секторски циљ је такође усклађен са Нацртом Стратегије развоја образовања у Републици Српској до 2020, чије је стратешко опредјељење да: Квалитет представља примарни развојни циљ на сваком нивоу образовања – од предшколског образовања и васпитања до докторских студија односно образовања одраслих. Такође овај секторски циљ има уску везу са Стратешким правцима развоја образовања БиХ 2008-2015, Стратешки правац 4.2: Модернизација и развој поучавања и учења на свим нивоима образовања.

Циљ 3: До 2018. створити просторно-техничке предуслове за унапређење културне понуде града и повећање броја корисника спортско-рекреативних активности за 15%.

Овај секторски циљ директно доприноси побољшању квалитета живота грађана на подручју Града Бијељина и има директну везу са Стратегијом развоја културе РС 2010-2014, Циљ 2. Који гласи: „Подстицање грађана по општинама на веће учествовање у умјетности и култури стварањем нове публике или стварањем активних учесника у креирању и промоцији културних садржаја“, односно Приоритет 2 који истиче важност побољшања квалитета културних садржаја по општинама Републике Српске. Такође овај секторски циљ има уску везу са свим примарним оквирним циљевима Културне политике БиХ 2008, а нарочито са четвртим примарним специфичним циљем који

нагласак даје (д) посебном (стратешком) подстицају регионалној сарадњи у култури као фундаменталном принципу одрживости и креативне виталности босанско-херцеговачке културе. С друге стране, овај секторски циљ истиче важност унапређења спортско-рекреативне инфраструктуре као темеља развоја квалитетног спорта на подручју Града Бијељине. Квалитетна спортска инфраструктура директно утиче на афирмацију грађана да у што већим броју узму учешће у разноврсним спортским активностима и побољшају своје психо-физичко стање. Овај секторски циљ је у том контексту усклађен са Стратегијом развоја спорта РС 2008-2012, који указује на важност и у први план ставља развој школског спорта, као и спортске инфраструктуре. Трећи циљ је такође усклађен и са Стратегијом развоја спорта БиХ 2010-2015, који у Циљу 6.2/Активност 4 указује на важност Унапријеђења спортске инфраструктуре у циљу побољшања квалитета спорта.

Циљ 4: До 2018. године обезбједити приступачност свих јавних објеката и услуга за лица са инвалидитетом и повећати обухват рањивих група становништва социјалним услугама за 15%.

Бригу за грађане у стању социјалне потребе Град Бијељина истиче и кроз дефинисање четвртог секторског циља. Приликом дефинисања, водило се рачуна о његовом интегрисању са свим циљевима који произилазе из Закона о социјалној заштити РС, те као такав доприноси генералном побољшању социјалне заштите на подручју Града Бијељина. Овим циљем је такође обухваћен проблем приступачности лица са инвалидитетом јавним услугама на подручју Града Бијељина, те је у том контексту у потпуности усаглашен са Конвенцијом о правима особа са инвалидитетом, усвојеном и ратификованом од стране БИХ 2011. године, као и са Стратегијом унапређења друштвеног положаја лица са инвалидитетом у РС, који кроз све своје циљеве прожима потребу о обезбјеђивању физичке приступачности свим јавним услугама и њихову адекватнију опремљеност у складу са стандардима и савременим тенденцијама.

Овај циљ је такође у директној вези и са:

- Стратегијом за борбу против насиља у породици у РС 2010-2013
 - Специфични циљ 3: Успостављен ефикасан систем заштите и превенције насиља у породици,
- Стратегијом социјалног укључивања БиХ
 - Циљ 1. Социјална политика у функцији запошљавања,
 - Приоритет 3 Јачати механизме социјалног дијалога и развити партнерства и партиципацију свих релевантних актера на различитим нивоима
 - Приоритет 4. Повећати бољу циљаност социјалних трансфера према сиромашним и угроженим категоријама становништва

Циљ 5: Унаприједити постојеће облике комуникације локалне управе са грађанима увођењем е-Скупштине и електронских јавних услуга до 2018.

Опредјељење градске управе за континуиран развој људских и организационих капацитета, као и праћење савремених трендова у области информационо-комуникационих технологија, дефинисано је петим секторским циљем који је у директној вези са циљевима Стратешког плана развоја локалне самоуправе у БиХ, Стратешки Циљ: Осигурати стално унапређење квалитета и економичности услуга и

стратешким циљевима развоја локалне самоуправе у републици српској 2009-2015, нарочито са четвртим циљем који указује на важност јачања непосредног учешћа грађана у пословима локалне самоуправе. Овај циљ је такође усаглашен са развојним циљевима Стратегије развоја електронске Владе РС-а 2009-2012. која, између осталог, указује на важност информатизације и развоја е-услуга на локалном нивоу.

5.2.3. ПРОГРАМИ, ПРОЈЕКТИ И МЈЕРЕ

За реализацију плана друштвеног развоја Града Бијељина дефинисана су 24 пројекта и мјере, с тим да су пројекти груписани у 5 програма и то:

- 1 Програм побољшања квалитета социјалних услуга
- 2 Програм побољшања квалитета образовања и унапређења културно-образовне инфраструктуре
- 3 Програм унапређења живота младих
- 4 Програм унапређења спортско-рекреативне инфраструктуре
- 5 Програм унапређења квалитета и приступачности јавних услуга

ПРОГРАМ	ПРОЈЕКАТ/МЈЕРА
Програм унапређења живота младих	1.1. Одобрење за локацију успостављања студентског кампуса
Програм унапређења живота младих	1.2. Подршка формирању Центра за развијање пословних идеја младих
Програм унапређења живота младих	1.3. Реконструкција објекта касарне и стављање у функцију студентског кампуса (Студентски дом, менза, библиотека са учионицом)
Програм побољшања квалитета образовања и унапређења културно-образовне инфраструктуре	1.4. Набавка стручне и универзитетске литературе за градску библиотеку
Програм унапређења живота младих	1.5. Израда студија образовних потреба и формирање Универзитета Бијељина
Програм побољшања квалитета образовања и унапређења културно-образовне инфраструктуре	1.6. Наставак изградње подручне деветоразредне школе у насељу Лединци
Програм побољшања квалитета образовања и унапређења културно-образовне инфраструктуре	1.7. Доградња техничке школе „Михајло Пупин“
Програм побољшања квалитета образовања и унапређења културно-образовне инфраструктуре	2.1. Прилагођавање 5 постојећих школских објеката за обухват дјеце предшколског узраста
Програм унапређења спортско-рекреативне инфраструктуре	3.1. Изградња спортске сале у ОШ „Петар Петровић Његош“ Велика Обарска
Програм унапређења спортско- рекреативне инфраструктуре	3.2. Изградња пјешачке, трим и бицикличичке стазе
Програм унапређења спортско- рекреативне инфраструктуре	3.3. Изградња спортско-рекреативног центра у МЗ Вељко Лукић
Програм побољшања квалитета образовања и унапређења културно-образовне	3.4. Формирање градског позоришта

инфраструктуре	
Програм побољшања квалитета образовања и унапређења културно-образовне инфраструктуре	3.5. Адаптација, реконструкција и санација Соколског дома у Бијељини
Програм унапређења спортско-рекреативне инфраструктуре	3.6. Изградња спортске сале у ОШ „Свети Сава“ Бијељина
Програм побољшања квалитета социјалних услуга	4.1. Програм подршке породици, браку и повећању наталитета
Програм побољшања квалитета социјалних услуга	4.2. Израда пројектне документације за изградњу регионалног прихватишта за дјецу са деликвентним понашањем
Програм побољшања квалитета социјалних услуга	4.3. Програм подршке за бригу о старим лицима
Програм побољшања квалитета социјалних услуга	4.4. Изградња дома за лица са инвалидитетом
Програм побољшања квалитета социјалних услуга	4.5. Изградња новог Центра за социјални рад у Бијељини и Дневног центра за дјецу са посебним потребама
Програм унапређења квалитета и приступачности јавних услуга	4.6. Програм обезбјеђења приступачности јавних објеката и услуга за лица са инвалидитетом
Програм унапређења квалитета и приступачности јавних услуга	5.1. Географски информациони систем Града Бијељина – ГИС
Програм унапређења квалитета и приступачности јавних услуга	5.2. Континуирано побољшање електронских јавних услуга
Програм унапређења квалитета и приступачности јавних услуга	5.3. Успостављање Е-скупштине - Набавка рачунара и софтвера
Програм унапређења квалитета и приступачности јавних услуга	5.4. Систем 48-Систем у служби грађана

Финансијска конструкција и динамика имплементације пројеката се налази у оквиру анекса 4. ове стратегије. У оквиру друштвеног развоја нису идентификовани пројекти и иницијативе међуопштинске сарадње.

5.2.4. ПРОЦЕНА ОЧЕКИВАНИХ ИСХОДА СА ИНДИКАТОРИМА

Сваком циљу друштвеног развоја доприноси један или више програма/пројеката или мјера. Сваки пројекат има своје показатеље реализације који обједињени формулишу показатеље испуњења циљева друштвеног развоја. У наставку су представљени показатељи за сваки од циљева друштвеног развоја.

Секторски циљ	Процјена очекиваних исхода са индикаторима
Секторски циљ 1: До 2018. год. унаприједити образовну понуду и за 15% повећати обим услуга за младе и студенте.	⇒ Повећан број студената који имају организован смјештај за 30% у односу на 2011. год. ⇒ Побољшана услуга градске библиотеке и повећан фонд стручне и универзитетске

	литературе за 50% у односу на 2011. год. ⇒ Формиран Центар за развијање пословних идеја младих ⇒ Изграђена основна школа у Лединцима ⇒ Изграђена нова радионица средње техничке школе
Секторски циљ 2: Најмање 20% од укупног броја дјеце ће бити укључено у предшколско образовање и васпитање до 2018. год.	⇒ 20% од укупног броја дјеце је укључено у систем предшколског образовања и васпитања.
Секторски циљ 3: До 2018. год. створити просторно-техничке предуслове за унапређење културне понуде града и повећање броја корисника спортско-рекреативних активности за 15%.	⇒ Број корисника спортско рекреативних активности се увећао за 15% у односу на 2011. год. ⇒ Број спортско рекреативних активности се увећао за 20% ⇒ Изграђено најмање 5 спортско-рекреативних објеката и терена ⇒ Повећан број културних догађаја и манифестација за 15% у односу на 2011. год.
Секторски циљ 4: До 2018. године обезбједити приступачност јавних објеката и услуга за лица са инвалидитетом и повећати обухват рањивих група становништва социјалним услугама за 15%.	⇒ За 15% повећан број лица у стању социјалне потребе обухваћених социјалним услугама у односу на 2011. год. ⇒ Повећан број социјалних услуга за 5% у односу на 2011. год. ⇒ Обезбјеђена физичка приступачност за лица са инвалидитетом свих јавних услуга у надлежности локалне и ентитетске управе
Секторски циљ 5: Унаприједити постојеће облике комуникације локалне управе са грађанима увођењем е-Скупштине и електронских јавних услуга до 2018. год.	⇒ Успостављен ГИС ⇒ Успостављена Е-Скупштина ⇒ Уведен систем 48 сати ⇒ Повећано задовољство грађана услугама локалне управе за 10% у односу на 2011. год.

5.3. ПЛАН ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

5.3.1. ФОКУСИРАЊЕ

Секторски план заштите животне средине Града Бијељине се израђује на основу резултата социо-економске анализе, дефинисане визије развоја и стратешких циљева као и анализе снага, слабости, прилика и пријетњи у сектору животне средине. Унутар утврђене визије и стратешких циљева евидентно је да се проблеми заштита животне средине рјешавају кроз успостављање интегрисаног приступа заштити животне средине у складу са ефективним коришћењем природних ресурса, енергетске ефикасности и обновљивих извора енергије.

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
- Богатство хидролошког система, пловне ријеке и геотермални извори - Подземни извори изузетно квалитетне питке воде - Системски приступ заштити животне средине - Постојање врло ријетког биодиверзитета - Највећа површина обрадивог земљишта у БиХ (преко 90%) - Развијен хидро-мелиорациони систем (каналска мрежа) - Израђен и усвојен SEAP - Планирана улагања у инфраструктуру и третман отпадних вода - Израђен и усвојен LEAP	- Непримјењивање стандарда и неконтролисана употреба хемијских средстава у пољопривреди - Непостојање третмана отпадних вода - Недовољна искоришћеност термалне воде - Недовољно развијена свијест о заштити животне средине - Недостатак енергента за топлификацију града - Недовољно развијен систем заштите од поплава - Низак ниво имплементације LEAP-а и SEAP-а - Низак ниво одржавања хидро-мелиорационог система
МОГУЋНОСТИ/ПРИЛИКЕ	ПРИЈЕТЊЕ
- Пројекти прекограничне сарадње са Србијом и Хрватском - Повољно окружење и савремени трендови у коришћењу обновљивих извора енергије и ЕЕ - Изградња гасовода „јужни ток“ и изградња гасоводне мреже у граду - Регионална и локална налазишта гаса - Изградња бициклистичких стаза - Регионална депонија чврстог отпада - Изградња канализационог система и пречишћивача отпадних вода - Развој туризма (еко, етно и сеоски) - Пројекти регионалне сарадње у Сјевероисточној БиХ	- Непостојање генералне стратегије развоја БиХ - Генерална политичка нестабилност у БиХ - Спорост у доношењу закона и прилагођавању законске регулативе стварним потребама - Несигурност инвеститора и њихова незаинтересованост за улагања у производњу - Недовољно развијена свијест о потреби заштите животне средине у БиХ

У циљу идентификације секторских фокуса врши се издвајање конкурентских предности и њихово спајање са приликама, с једне стране, и с друге стране повезивањем слабости и пријетњи. Поред тога, за потребе фокусирања у оквиру сектора заштите животне средине, разматрани су и консултовани стратешки циљеви који су примарно усмјерени на област заштите животне средине и изградњу инфраструктуре. Развојни тим Града Бијељине идентификовао је сљедеће фокусе заштите животне средине:

1. Системским приступом развити тренутно недовољан ниво свијести грађана о заштити животне средине кроз пројекте прекограничне сарадње (регионалне, ентитетске).
2. Коришћењем богатства хидролошког система пловних ријека Саве и Дрине и геотермалних извора утицати на ниво одржавања хидро-мелиорационог

система и квалитета вода

3. Планираним улагањима у инфраструктуру ријешити третман отпадних вода изградњом канализационог система и пречишћивача отпадних вода
4. Искоришћењем Акционог плана о енергетској одрживости (SEAP) подићи ниво реализованости SEAP-а кроз коришћење повољног окружења и савремених трендова у коришћењу обновљивих извора енергије и енергетске ефикасности
5. Користити највеће површине обрадивих површина земљишта у БиХ (90%) за развој конвенционалне пољопривреде и контролисану употребу хемијских средстава у пољопривреди кроз ентитетске, регионалне и прекограничне пројекте.

5.3.2. РАЗВОЈНИ ЦИЉЕВИ У ОБЛАСТИ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Узимајући у обзир стратешке циљеве заједно са фокусима у области заштите животне средине Града Бијељине, Развојни тим је идентификовао циљеве како је назначено у наредној табели.

Циљеви заштите животне средине	Веза са стратешким циљевима	Веза са развојним циљевима у другим секторима
Секторски циљ 1: До 2018. год успостављена и доступна база података о квалитету ваздуха, земљишта и воде неопходна за константно праћење стања животне средине.	4 ⁷	ДРУШТВЕНИ РАЗВОЈ: Циљ 5: Унаприједити постојеће облике комуникације локалне управе са грађанима увођењем е-Скупштине и електронских јавних услуга до 2018. год.
Секторски циљ 2: Израђеном и усвојеном просторно планском документацијом за период 2015-2024 године, Град Бијељина кроз нове економске пројекте и пројекте инфраструктуре побољшава стање животне средине.	4.	ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ Циљ 2: Отварање најмање 2 нова производна погона са најмање 100 запослених у оквиру постојећих индустријских зона до краја 2018. године. Циљ 4: Реализацијом Стратегије развоја туризма општине Бијељина до 2017. године повећати попуњеност смјештајних капацитета за 20%. Циљ 5: До 2018. године активностима унапређења квалитета инфраструктуре омогућити радни ангажман за најмање 50 радника на годишњем нивоу. ДРУШТВЕНИ РАЗВОЈ Циљ 4: До 2018. године обезбједити

⁷ Стратешки циљ 4: Успостављен интегрисани приступ заштити животне средине у складу са ефективним коришћењем природних ресурса, енергетске ефикасности и обновљивих извора енергије.

		приступачност јавних објеката и услуга за лица са инвалидитетом и повећати обухват рањивих група становништва социјалним услугама за 15%.
Секторски циљ 3: До краја 2018. године смањено загађење земљишта, површинских водотока и подземних вода, нетретираним отпадним водама за 20%.	4.	ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ Циљ 5: До 2018. године активностима унапређења квалитета инфраструктуре омогућити радни ангажман за најмање 50 радника на годишњем нивоу.
Секторски циљ 4: Одрживо управљати и уредити додатних 20 ha јавних површина на подручју Града Бијељина.	4.	НИЈЕ ПРИМЈЕЊИВО
Секторски циљ 5: Реализацијом мјера енергетске ефикасности и примјеном обновљивих извора енергије до 2018. године смањити емисије стакленичких гасова за 17% са подручја Града Бијељина.	4.	ДРУШТВЕНИ РАЗВОЈ: Циљ 1: До 2018. год. унаприједити образовну понуду и за 15% повећати обим услуга за младе и студенте. Циљ 3: До 2018. створити просторно-техничке предуслове за унапређење културне понуде града и повећање броја корисника спортско-рекреативних активности за 15%.

Циљеви заштите животне средине су видљиво прожети са стратешким циљем 4 те са успостављеним интегрисаним приступом заштити животне средине у складу са ефективним коришћењем природних ресурса, енергетске ефикасности и обновљивих извора енергије, чиме се смањују негативни утицаји на животну средину. Секторски циљеви заштите животне средине имају успостављену везу са секторским циљевима из области економског развоја и секторским циљевима из области друштвеног развоја. Уколико није могуће увидјети везу на основу формулације циљева, она свакако постоји на нивоу активности и пројекта који доприносе наведеним циљевима. Као примјер навешћемо везу Секторског циља 3 из заштите животне средине, који има директну везу са Секторским циљем 5 из области економског развоја, гдје се изградњом пречистача и колектора за отпадне воде унапређује квалитет инфраструктуре у функцији развоја привреде.

Интеграција са стратешким документима виших нивоа

Секторски циљеви у области заштите животне средине имају своје јако упориште у документима виших стратегија, планова и закона. Наиме, циљеви заштите животне средине у складу су са сљедећим циљевима стратегија виших нивоа власти:

- Секторски циљ 1, је усклађен са Националним еколошким акционим планом (НЕАП-ом), Стратегијом заштите природе РС (1/1.7-1.10), SEAP-ом (Одрживим енергетским акционим планом) и LEAP-ом (Локалним еколошким акционим планом)
- Секторски циљ 2, је усклађен са НЕАП -ом
- Секторски циљ 3, је усклађен са НЕАП-ом И LEAP-ом
- Секторски циљ 4, је усклађен са НЕАП-ом И LEAP-ом

- Секторски циљ 5, је усклађен са SEAP-ом.

5.3.3. ПРОГРАМИ, ПРОЈЕКТИ И МЈЕРЕ

За реализацију плана заштите животне средине Града Бијељине дефинисано је 18 пројеката и мјера, груписаних у 4 програма и то: .

1. Програм израде просторно-планске документације и мониторинга стања животне средине
2. Програм унапређења квалитета вода
3. Програм унапређења комуналне инфраструктуре
4. Програм повећања енергетске ефикасности

ПРОГРАМ	ПРОЈЕКАТ/МЈЕРА
Програм израде просторно-планске документације и мониторинга стања животне средине	1.1.: Формирање јединствене базе података о квалитету ваздуха, вода, шума и пољопривредног земљишта
	2.1: Пројекат израде и усвајања просторно-планске документације за период 2015-2024
Програм унапређења квалитета вода	3.1: Изградња пречистача процједних вода за регионалну санитарну депонију Бријесница
	3.2: Изградња колектора број 5. и број 2.
Програм унапређења комуналне инфраструктуре	4.1: Прва фаза изградње новог градског гробља на локацији Хасе Бријесница (укључујући и приступну саобраћајницу)
	4.2: Уређење јавних паркинг површина у Бијељини
Програм повећања енергетске ефикасности	5.1: Изградња раскрсница са кружним током саобраћаја умјесто постојећих приоритетних раскрсница и појединих које су регулисане семафорском сигнализацијом као и изградња истих приликом процјењивања нових путева и улица
	5.2: Модернизација коловоза на мрежи улица у граду Граду Бијељина, регулисање саобраћаја у ужем градском језгру
	5.3: Промотивне, информативне и едукативне мјере и активности везане за приватни и комерцијални сектор
	5.4: Уградња соларних система за загријавање јавних установа у ванградском подручју, 6 објеката
	5.5: Израда пројекта и измјештање аутобуске станице из центра градске зоне на нову планирану локацију, на дијелу садашње жељезничке станице гдје се планира изградња новог аутобуског и привременог жељезничког терминала
	5.6: Повезивање зелене матрице града садњом дрвореда уз саобраћајнице
	5.7: Успостављање фонда за суфинансирање пројеката из области енергетске ефикасности

	5.8: Енергетски дани у Граду Бијељина
	5.9 : Кампања „Један дан без аутомобила“
	5.10: Прва фаза Изградње пјешачко бицикличке стазе дуж магистралног пута Бијељина-Павловића мост у дужини од 3,5 km
	5.11: Пројекти промоције енергетске ефикасности

Финансијска конструкција и динамика имплементације пројеката се налази у оквиру анекса 4. ове стратегије.

У оквиру заштите животне средине нису идентификовани пројекти и иницијативе међуопштинске сарадње.

5.3.4. ПРОЦЕНА ОЧЕКИВАНИХ ИСХОДА СА ИНДИКАТОРИМА

Сваком циљу у области заштите животне средине доприноси један или више програма/пројеката или мјера. Сваки пројекат има своје показатеље реализације који обједињени формулишу показатеље испуњења циљева у области заштите животне средине. У наставку су представљени показатељи за сваки од циљева области заштите животне средине.

Секторски циљ	Пројена очекиваних исхода са индикаторима
Секторски циљ 1: До 2018. год успостављена и доступна база података о квалитету ваздуха, земљишта и воде неопходна за константно праћење стања животне средине.	⇒ Функционална база података о квалитету вода, ваздуха и земљишта ⇒ Редовни и ажурирани подаци о стању животне средине Града Бијељине о квалитету вода, ваздуха и земљишта
Секторски циљ 2: Израђеном и усвојеном просторно планском документацијом за период 2015-2024 године, Град Бијељина кроз нове економске пројекте и пројекте инфраструктуре побољшава стање животне средине.	⇒ Усвојена просторно-планска документација ⇒ Најмање 5 нових пројеката и инвестиција
Секторски циљ 3: До краја 2018. године смањено загађење земљишта, површинских водотока и подземних вода, нетретираним отпадним водама, за 20%.	⇒ Функционалан пречистач процједних вода за регионалну санитарну депонију ⇒ Повећан број колектора отпадних вода за најмање 2
Секторски циљ 4: Одрживо управљати и уредити додатних 20 ha јавних површина на подручју Града Бијељина.	⇒ Додатних 20 ha уређених јавних површина на подручју Града Бијељина
Секторски циљ 5: Реализацијом мјера енергетске ефикасности и примјеном обновљивих извора енергије до 2018. године смањити емисије стакленичких гасова за 17% са подручја Града Бијељина.	⇒ Смањене емисије CO ₂ у Граду Бијељини за 150 t до 2018. године, (17% од постојеће емисије)

VI. ОПЕРАТИВНИ ПЛАН

6.1. ПЛАН ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ ИНТЕГРИСАНЕ СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА

6.1.1. ПРЕГЛЕД ПРИОРИТЕТНИХ ПРОЈЕКТА И МЈЕРА ЗА ПЕРИОД ОД 3 ГОДИНЕ

ПЛАН ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ ЛОКАЛНОГ ЕКОНОМСКОГ РАЗВОЈА ГРАДА БИЈЕЉИНА (2014 – 2016)									
Р.Б.	Пројекат /мјера	Програм	Веза са секторским циљевима	Оријентациони период реализације			Носилац реализације	Градско Одјељење/одсјек/служба одговорно за реализацију	Циљне групе-корисници
				Динамика имплементације					
				2014	2015	2016			
1	1.1.: Мјере подстицаја за развој постојећих малих и средњих предузећа на подручју града Бијељина	Програм развоја привреде	1.	X	X	X	Агенција за развој малих и средњих предузећа Града Бијељине	Одјељење за привреду и пољопривреду Града Бијељина	Мала и средња предузећа са подручја Града Бијељина
2	1.2.: Мјере подстицаја за развој предузетништва и микро предузећа на подручју града Бијељина	Програм развоја привреде	1.	X	X	X	Агенција за развој малих и средњих предузећа Града Бијељине	Одјељење за привреду и пољопривреду Града Бијељина	Занати, микро предузећа,

3	6.2.: Организовање и оснивање нових и ревитализација постојећих пољопривредних задруга на подручју Семберије	Програм развоја пољопривреде	6.	X	X	X	Аграрни Фонд,	Одјељење за привреду и пољопривреду Града Бијељина	Задруге, пољопривредни произвођачи
4	3.1.: Мјера суфинансирања запошљавања на подручју Града Бијељина	Програм изградње инфраструктуре	3.	X	X	X	Одјељење за привреду и пољопривреду у Града Бијељина	Одјељење за привреду и пољопривреду Града Бијељина	Незапослени регистровани на заводу за запошљавање рада, Предузећа,
5	6.6.: Подршка развоју воћарства и интегралне производње воћа	Програм развоја пољопривреде	6.	X	X	X	Аграрни фонд	Одјељење за привреду и пољопривреду Града Бијељина	Пољопривредни произвођачи
6	2.2.: Изградња саобраћајне инфраструктуре унутар индустријске зоне 2.	Програм изградње инфраструктуре	2.	X	X	X	Град Бијељина	Одјељење за стамбено-комуналне послове	Привредни субјекти унутар индустријске зоне 2, инвеститори
7	6.4.: Подршка развоју сточарства	Програм развоја пољопривреде	6.	X	X	X	Аграрни фонд	Одјељење за привреду и пољопривреду Града Бијељина	Пољопривредни произвођачи,
8	6.8.: Подршка развоју производње поврћа у заштићеном простору	Програм развоја пољопривреде	6.	X	X	X	Аграрни фонд	Одјељење за привреду и пољопривреду Града Бијељина	Пољопривредни произвођачи,
9	6.7.: Подршка набавци система за наводњавање	Програм развоја пољопривреде	6.	X	X	X	Аграрни фонд	Одјељење за привреду и пољопривреду Града Бијељина	Пољопривредни произвођачи
10	2.1.: Израда студије изводљивости	Програм	2.	X	X	X	Град	Одјељење за	Привредни

	у индустријској зони 2.	изградње инфраструктуре					Бијељина	привреду и пољопривреду Града Бијељина	субјекти унутар индустријске зоне 2, инвеститори
11	2.3.: Изградња инфраструктуре за водоснабдијевање и одводњу отпадних вода унутар индустријске зоне 2.	Програм изградње инфраструктуре	2.	X	X	X	Град Бијељина	Одјељење за стамбено-комуналне послове	Привредни субјекти унутар индустријске зоне 2, инвеститори
12	2.4.: Изградња електроенергетске инфраструктуре унутар индустријске зоне 2.	Програм изградње инфраструктуре	2.	X	X	X	Електродистр ибуција РС	Одјељење за стамбено-комуналне послове	Привредни субјекти унутар индустријске зоне 2, инвеститори
13	2.5.: Израда Веб странице и базе податка о погодностима инвестирања у Бијељину	Програм развоја привреде	2.	X	X	X	Одсјек за информационе технологије	Одјељење за привреду и пољопривреду Града Бијељина	Инвеститори, грађани, предузећа
14	6.9.: Сертификација пољопривредне производње на подручју Семберије	Програм развоја пољопривреде	6.	X	X	X	Аграрни фонд	Одјељење за привреду и пољопривреду	Пољопривредни произвођачи,
15	5.2.: Формирање предузећа за експлоатацију и дистрибуцију геотермалне енергије по принципу јавно-приватног партнерства	Програм развоја привреде	5.	X	X	X	Град Бијељина	Одјељење за привреду и пољопривреду Одсјек за ЛЕР и европске интеграције	Грађани, привредни субјекти, јавна предузећа
16	6.1.: Организовање пољопривредног кластера на подручју Семберије	Програм развоја пољопривреде	6.	X	X	X	Аграрни фонд	Одјељење за привреду и пољопривреду	Пољопривредни произвођачи, откупљивачи, власници хладњача, трговачки ланци,

17	5.3.: Пројекат реконструкције телекомуникационог система	Програм изградње инфраструктуре	5.	X	X	X	Инвеститор - МТЕЛ	Одјељење за стамбено-комуналне послове	Грађани града, пословни и привредни субјекти
18	5.4.: Програм развоја електродистрибутивне мреже	Програм изградње инфраструктуре	5.	X	X	X	Инвеститор - ЗДЕП "Електро Бијељина"	Одјељење за стамбено-комуналне послове	ЗЕДП "Електро-Бијељина", грађани, привредни субјекти на подручју града
19	5.1.: Изградња главног секундарног транспортног гасовода	Програм изградње инфраструктуре	5.	X	X	X	Град Бијељина	Одјељење за стамбено-комуналне послове	Грађани, привредни и јавни субјекти
20	6.3.: Коришћење геотермалне воде за грејање пластеника	Програм развоја пољопривреде	6.		X	X	Аграрни фонд	Одјељење за привреду и пољопривреду	Пољопривредни произвођачи, потрошачи
21	6.10.:Повећање складишних капацитета на подручју Семберије	Програм развоја пољопривреде	6.	X	X	X	Аграрни фонд	Одјељење за привреду и пољопривреду	Пољопривредни произвођачи
22	6.5.: Подршка развоју органске производње на подручју Семберије	Програм развоја пољопривреде	6.	X	X	X	Аграрни фонд	Одјељење за привреду и пољопривреду	Пољопривредни произвођачи,
23	4.2.:Програм реализације циљева из постојеће Стратегије развоја туризма општине Бијељина до 2017.	Програм развоја туризма	4.	X	X	X	Туристичка организација	Одјељење за привреду и пољопривреду	Туристи, Грађани Бијељине, Туристичке агенције, угоститељски објекти,
24	4.1.:Дефинисање туристичких зона на подручју Града Бијељина	Програм развоја туризма	4.	X	X	X	Туристичка организација	Одјељење за привреду и пољопривреду	туристичке организације, предузетници, занатлије, привредни

									субјекти
25	6.11.: Формирање института пољопривреде	Програм развоја пољопривреде	6.	X	X	X	Одјељење за привреду и пољопривреду и Аграрни фонд	Одјељење за привреду и пољопривреду	Пољопривредни произвођачи, откупљивачи, потрошачи и задруге
26	6.12.: Израда плана стратешког развоја пољопривреде	Програм развоја пољопривреде	6.	X	X		Одјељење за привреду и пољопривреду	Одјељење за привреду и пољопривреду	Административна служба града, потенцијални инвеститори, донатори, пољопривредни субјекти
ПЛАН ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ ДРУШТВЕНОГ РАЗВОЈА ГРАДА БИЈЕЉИНА (2014 – 2016)									
27	1.6. Наставак изградње подручне деветоразредне школе у насељу Лединци	Програм побољшања квалитета образовања и унапређења културно-образовне инфраструктуре	1.	X	X		Одјељење за друштвене дјелатности	Одјељење за друштвене дјелатности	Ученици и родитељи насеља Лединци, наставници
28	2.1. Прилагођавање 5 постојећих школских објеката за обухват дјеце предшколског узраста	Програм побољшања квалитета образовања и унапређења културно-образовне инфраструктуре	2.	X	X	X	Основне школе и дјечији вртићи	Одјељење за друштвене дјелатности	Дјеца предшколског узраста, наставници

		е							
29	4.4 Изградња дома за лица са инвалидитетом	Програм побољшања квалитета социјалних услуга	4.	X	X	X	КОЛОСИ БН	Одјељење за друштвене дјелатности	Лица са инвалидитетом
30	4.5. Изградња новог Центра за социјални рад у Бијељини и Дневног центра за дјецу са посебним потребама	Програм побољшања квалитета социјалних услуга	4.	X	X	X	Центар за социјални рад	Одјељење за друштвене дјелатности	Лица и породице у стању социјалне потребе
31	1.2. Подршка формирању Центра за развијање пословних идеја младих	Програм унапређења живота младих	1.		X		Град Бијељина	Одјељење за друштвене дјелатности и Одјељење за привреду и пољопривреду	Млади, предузетници, привредници
32	3.6. Изградња спортске сале у ОШ „Свети Сава“ Бијељина	Програм унапређења спортско-рекреативне инфраструктуре	3.			X	ОШ „Свети Сава“	Одјељење за друштвене дјелатности	Ученици, наставници. Рекреативци
33	4.1. Програм подршке породици, браку и повећању наталитета	Програм побољшања квалитета социјалних услуга	4.	X	X	X	Одјељење за друштвене дјелатности	Одјељење за друштвене дјелатности	Лица у стању социјалне потребе, лица са брачним проблемима, вишечлане породице
34	3.1. Изградња спортске сале у ОШ „Петар Петровић Његош“ Велика Обарска	Програм унапређења спортско-рекреативне	3.	X	X	X	ОШ „Петар Петровић Његош“	Одјељење за друштвене дјелатности	Ученици ОШ „Петар Петровић Његош“, Наставници,

		инфраструктуре							Рекреативци
35	1.4. Набавка стручне и универзитетске литературе за градску библиотеку	Програм побољшања квалитета образовања и унапређења културно-образовне инфраструктуре	1.	X	X	X	Народна библиотека	Одјељење за друштвене дјелатности	Ученици, студенти, Грађани, Универзитети, Академици, остали грађани
36	4.3. Програм подршке за бригу о старим лицима	Програм побољшања квалитета социјалних услуга	4.	X	X	X	Центар за социјални рад	Одјељење за друштвене дјелатности	Стара лица и пензионери
37	5.2. Континуирано побољшање електронских јавних услуга	Програм унапређења квалитета и приступачности јавних услуга	5.	X	X	X	Одсјек за информационе технологије	Одсјек за информационе технологије	Грађани
38	5.4. Систем 48-Систем у служби грађана	Програм унапређења квалитета и приступачности јавних услуга	5.		X		Одсјек за информационе технологије	Одсјек за информационе технологије	Грађани
39	3.2. Изградња пјешачке, трим и бицикличке стазе	Програм унапређења спортско-рекреативне инфраструктуре	3.		X	X	Град Бијељина	Одјељење за стамбено комуналне послове и заштиту животне средине	Грађани, рекреативци, спортисти

40	3.4. Формирање градског позоришта	Програм побољшања квалитета образовања и унапређења културно-образовне инфраструктуре	3.	X	X	X	Град Бијељина	Одјељење за друштвене дјелатности	Грађани, драмски умјетници, млади
41	3.5. Адаптација, реконструкција и санација Соколског дома у Бијељини	Програм побољшања квалитета образовања и унапређења културно-образовне инфраструктуре	3.	X	X	X	Соколски дом	Одјељење за друштвене дјелатности	Дјеца, омладина и одрасли грађани
42	5.1. Географски информациони систем Града Бијељина – ГИС	Програм унапређења квалитета и приступачности јавних услуга	5.	X	X	X	Одсјек за информационе технологије	Одсјек за информационе технологије	- Грађани - Дирекција за изградњу града - Комунална предузећа - Републички органи - Административна служба
43	Пројекат 1.1. Одобрење за локацију успостављања студентског кампуса	Програм унапређења живота младих	1.	X	X		Одјељење за друштвене дјелатности	Одјељење за друштвене дјелатности	Градска администрација, студенти, Универзитети

44	Пројекат 4.2. Израда пројектне документације за изградњу регионалног прихватишта за дјецу са деликвентним понашањем	Програм збрињавања дјеце са деликвентним понашањем	4.			X	Одјељење за друштвене дјелатности, Центар за социјални рад	Одјељење за друштвене дјелатности	Дјеца са деликвентним понашањем, Центар за социјални рад, Родитељи дјеце са деликвентним понашањем
45	4.6. Програм обезбјеђења приступачности јавних објеката и услуга за лица са инвалидитетом	Програм унапређења квалитета и приступачности јавних услуга	4.	X	X	X	Јавна предузећа и установе	Одјељење за Стамбено комуналне послове и заштиту животне средине	Лица са инвалидитетом, Старе особе, остали грађани
46	Пројекат 1.7. Доградња техничке школе „Михајло Пупин“	Програм побољшања квалитета образовања и унапређења културно-образовне инфраструктуре	1			X	Средња техничка школа „Михајло Пупин“	Одјељење за друштвене дјелатности	Ученици и наставници
47	Пројекат 1.5. Израда студија образовних потреба и формирање Универзитета Бијељина	Програм унапређења живота младих	1.		X	X	Одјељење за друштвене дјелатности	Одјељење за друштвене дјелатности	Универзитети, Административна служба града, Студенти
ПЛАН ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ ГРАДА БИЈЕЉИНА (2014 – 2016)									
48	3.2: Изградња колектора број 5. и број 2.	Програм унапређења квалитета вода	3.	X	X	X	Еко ДЕП	Одјељење за стамбено комуналне послове ПИУ ТИМ	Грађани, приватни и јавни сектор

49	5.3 : Промотивне , информативне и едукативне мјере и активности везане за приватни и комерцијални сектор	Програм повећања енергетске ефикасности	5	X	X	X	Одсјек за ЛЕР и европске интеграције	Одсјек за ЛЕР и европске интеграције	Грађани, приватни и јавни сектор
50	5.5 : Израда пројекта и измјештање аутобуске станице из центра градске зоне на нову планирану локацију, на дијелу садашње жељезничке станице гдје се планира изградња новог аутобуског и привременог жељезничког терминала	Програм повећања енергетске ефикасности	5.		X	X	ЈП „Дирекција за изградњу и развој града“	Одјељење за стамбено комуналне послове	Грађани, приватни и јавни сектор
51	5.7: Успостављање фонда за суфинанисрање пројекта из области енергетске ефикасности	Програм повећања енергетске ефикасности	5.	X	X	X	Одсјек за ЛЕР и европске интеграције	Одсјек за ЛЕР и европске интеграције	Грађани, привредни субјекти, инвеститори, јавна предузећа
52	1.1.: Формирање јединствене базе података о квалитети ваздуха, вода, шума и пољопривредног земљишта	Програм израде просторно планске документације и мониторинга стања животне	1.	X			Одсјек за ЛЕР и европске интеграције	Информативни центар, аграрни фонд и Одјељење за пољопривреду Одсјек за ЛЕР и европске интеграције	Административна служба града, Грађани
53	2.1: Пројекат израде и усвајања просторно-планске документације за период 2015-2024	Програм израде просторно планске документације и мониторинга стања животне средине	2.	X	X	X	Одјељење за просторно уређење	Одјељење за просторно уређење	Административна служба града, Инвеститори, Грађани, приватни и јавни сектор

54	4.1:Прва фаза изградње новог градског гробља на локацији Хасе Бријесница (укључујући и приступну саобраћајницу)	Програм унапређења комуналне инфраструктуре	4.	X	X	X	АД „Комуналац“ Бијељина	Одјељење за стамбено комуналне послове	Грађани
55	5.6: Повезивање зелене матрице града садњом дрвореда уз саобраћајнице	Програм унапређења комуналне инфраструктуре	5.	X	X		АД „Комуналац“ Бијељина	Одјељење за стамбено комуналне послове Одсјек за ЛЕР и европске интеграције	Грађани, приватни и јавни сектор
56	3.1: Изградња пречистача процједних вода за регионалну санитарну депонију Бријесница	Програм унапређења квалитета вода	3.		X	X	ЈП ЕКО ДЕП	Одјељење за стамбено комуналне послове	Еко ДЕП, Грађани, приватни и јавни сектор
57	4.2: Уређење јавних паркинг површина у Бијељини	Програм унапређења комуналне инфраструктуре	4.		X	X	ЈП „Дирекција за изградњу и развој града“	Одјељење за стамбено комуналне послове	Грађани, корисници аутомобила, приватни и јавни сектор
58	5.9 : Кампања „Један дан без аутомобила“	Програм повећања енергетске ефикасности	5.	X	X	X	Одсјек за ЛЕР и европске интеграције	Одсјек за ЛЕР и европске интеграције Одјељење за стамбено комуналне послове	Грађани, приватни и јавни сектор
59	5.10: Прва фаза Изградње пјешачко бицикличке стазе дуж магистралног пута Бијељина-Павловића мост у дужини од 3,5 km	Програм повећања енергетске ефикасности	5.		X	X	ЈП „Дирекција за изградњу и развој града“	Одјељење за стамбено комуналне послове Одсјек за ЛЕР и европске интеграције	Грађани, спортисти, рекреативци

60	5.1 : Изградња раскрсница са кружним током саобраћаја умјесто постојећих приоритетних раскрсница и појединих које су регулисане семафорском сигнализацијом као и изградња истих приликом процјењивања нових путева и улица	Програм повећања енергетске ефикасности	5.	X	X	X	ЈП „Дирекција за изградњу и развој града“	Одјељење за стамбено комуналне послове Одсјек за ЛЕР и европске интеграције	Грађани, учесници у саобраћају, приватни и јавни сектор
61	5.8: Енергетски дани у Граду Бијељина	Програм повећања енергетске ефикасности	5.	X	X	X	Одсјек за ЛЕР и европске интеграције	Одсјек за ЛЕР и европске интеграције	Грађани, инвеститори, привредни субјекти
62	5.11: Пројекти промоције енергетске ефикасности	Програм повећања енергетске ефикасности	5.	X	X	X	Одсјек за ЛЕР и европске интеграције	Одсјек за ЛЕР и европске интеграције	Грађани, инвеститори, приватни и јавни сектор
63	5.4: Уградња соларних система за загријавање јавних установа у ванградском подручју, 6 објеката	Програм повећања енергетске ефикасности	5.	X	X	X	Предузеће „Неутрон“	Одсјек за ЛЕР и европске интеграције	Јавне установе
64	5.2 : Модернизација коловоза на мрежи улица у Граду Бијељина, регулисање саобраћаја у ужем градском језгру	Програм повећања енергетске ефикасности	5.	X	X	X	ЈП „Дирекција за изградњу и развој града“	Одјељење за стамбено комуналне послове Одсјек за ЛЕР и европске интеграције	Грађани, Учесници у саобраћају,

За укупно 64 пројеката за наредни период од 3 године, планирана је потпуна реализација пројеката или ће процес реализације започети у том периоду, те ће бити настављен у четвртој и/или петој години имплементације стратегије. Носиоци и/или партнери већине пројеката су Град Бијељина, Агенција за развој малих и средњих предузећа Града Бијељине, Аграрни Фонд, Туристичка организација, Основне школе и дјечији вртићи, Центар за социјални рад, АД „Комуналац“ Бијељина, ЈП „Дирекција за изградњу и развој града“ и др. Ова чињеница ће захтијевати пројектни приступ управљања економским и друштвеним развојем, те заштитом животне средине.

6.1.2. ИНДИКАТИВНИ ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН ЗА ПЕРИОД ОД 3 ГОДИНЕ

Веза са секторским циљевима	Пројекат	Индикатори	Укупни оријент. Издаци	Финансирање из градског буџета				Финансирање из осталих извора							Веза са буџетом (врста расхода у градском буџету)	
				год. I	год. II	год. III	укупно (I+II+III)	Кредит	Ентитет Кантон	Држава	Јавна пре.	Приват. извори	IPA	Донатори		Ост.
ЛОКАЛНИ ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ 2014-2016																
1.	1.1.: Мјере подстицаја за развој постојећих малих и средњих предузећа на подручју града Бијељина	.Број подржаних постојећих МСП .Број очуваних радних мјеста у постојећим МСП	430000	80000	150000	200000	430000									Капитални грантови
1.	1.2.: Мјере подстицаја за развој предузетништва и микро предузећа на подручју града Бијељина	Број подржаних постојећих МСП Број очуваних радних мјеста у постојећим МСП	120000	20000	40000	60000	120000									Капитални грантови
6.	6.2.: Организовање и оснивање нових и ревитализација постојећих пољопривредних задруга на подручју Семберије	Број новооснованих пољ. задруга Број ревитализованих пољ. задруга	350.000	10000	20000	20000	50000								300000	Текући грантови
3.	3.1.: Мјера суфинансирања запошљавања на подручју Града	Број новозапослених	297000	99000	99000	99000	297000									Капитални издаци

	Бијељина															
6.	6.6.: Подршка развоју воћарства и интегралне производње воћа	Површина под насадима	1242000	34000	34000	34000	102000		342000			798000				Капитални грантови
2.	2.2.: Изградња саобраћајне инфраструктуре унутар индустријске зоне 2.	Дужина изграђене саобраћајне инфраструктуре	1.050.000	250000	350000	450000	1050000									Капитални издаци
6.	6.4.: Подршка развоју сточарства	Број формираних фарми Број грла	3393100	300.000	300.000	300.000	900000		440100			2053000				Текући грантови
6.	6.8.: Подршка развоју производње поврћа у заштићеном простору	Површине под пластеницима и стакленицима	3110000	80.000	80.000	80.000	240.000		600000			2220000		50000		Текући грантови
6.	6.7.: Подршка набавци система за наводњавање	Број набављених система за наводњавање Дужина уређене секундарне и терцијарне каналске мреже	1600000	80000	80000	90000	250000		426000			924000				Текући грантови
2.	2.1.: Израда студије изводљивости у индустријској зони 2.	У потпуности финализирана студија изводљивости за индустријску зону 2.	400000	13000	14000	13000	40000							360000		Материјални издаци
2.	2.3.: Изградња инфраструктуре за водоснабдијевање и одводњу отпадних вода	Дужина изграђене инфраструктуре за водоснабдијевање и одводњу отпадних вода	9000	3000	3000	3000	9000									Капитални издаци

	унутар индустријске зоне 2.															
2.	2.4.: Изградња електроенергетс ке инфраструктуре унутар индустријске зоне 2.	Дужина изграђене електроенергетс ке инфраструктуре	27000	9000	9000	9000	27000									Капитални издаци
2.	2.5.: Израда Веб странице и базе податка о погодностима инвестирања у Бијељину	Број посјета веб странице	15000	5000	5000	5000	15000									Материјални издаци
6.	6.9.: Сертификација пољопривредне производње на подручју Семберије	Број додијељених сертификата Број пољопривредни који производе по стандардима	157200	1000	1000	1000	3000		54000			97200		3000		Капитални грантови
5.	5.2.: Формирање предузећа за експлоатацију и дистрибуцију геотермалне енергије по принципу јавно- приватног партнерства	Формирано предузеће Број корисника	90000	30000	30000	30000	90000									Капитални издаци
6.	6.1.: Организовање пољопривредног кластера на подручју Семберије	Регистрован кластер. Број актера (пољопривредн их произвођача, потрошача, трговачких ланаца, и др.) укључених у пољопривредни	95000	0	0	0	0		20000			75000				Капитални грантови

		кластер														
5.	5.3.: Пројекат реконструкције телекомуникационог система	Број запослених	6750000	0	0	0	0					6750000				Није примјењиво
5.	5.4.: Програм развоја електродистрибутивне мреже	Дужина времена читања мјерног мјеста крајњег купца	5010000				0				5010000					Није примјењиво
5.	5.1.: Изградња главног секундарног транспортног гасовода	Дужина изграђене гасоводне инфраструктуре	5680000	200.000	100.000	100.000	400.000								5280000	Капитални издаци
6.	6.3.: Коришћење геотермалне воде за грејање пластеника	Површине подигнутих пластеника или стакленика који користе геотермалну воду	358500		20.000	20.000	40000		35000			276500		7000		Текући грантови
6.	6.10.: Повећање складишних капацитета на подручју Семберије	Број изграђених силоса Број изграђених хладњача	1800000	30000	30000	30000	90000		270000			1440000				Текући грантови
6.	6.5.: Подршка развоју органске производње на подручју Семберије	Број сертифицираних газдинстава, Површине под органском производњом, Број новооснованих органских	181200	9000	9000	9000	27000		36000			115200		3000		Текући грантови

		фарми														
4.	4.2.:Програм реализације циљева из постојеће Стратегије развоја туризма општине Бијељина до 2017.	Број реализованих пројеката из постојеће Стратегије развоја туризма Града Бијељина	2794000	98000	98000	98000	294000								250000 0	Капитални издаци
4.	4.1.: Дефинисање туристичких зона на подручју Града Бијељина	У потпуности финализиран елаборат/студија туристичких зона Бијељине	24000	8000	8000	8000	24000									Материјални издаци
6.	6.11.: Формирање института пољопривреде	Постојање пољопривредног института	660000	20000	20000	20000	60000		600000							Капитални грантови
6.	6.12.: Израда плана стратешког развоја пољопривреде	Израђен план развоја пољопривреде Града Бијељина	30000	15000	15000	0	30000									Материјални издаци
УКУПНО ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ 2014.-2016.: 35.673.000 КМ			35.673.000	1.394.00 0	1.515.000	1.679.000	4.588.000	0	2.823.10 0	0	5.010.0 00	14.748. 900	0	63.000	8.440.0 00	
ДРУШТВЕНИ РАЗВОЈ 2014-2016																
1.	1.6. Наставак изградње подручне деветоразредне школе у насељу Лединци	Површина изграђеног објекта	2000000	500000	1300000		1800000		200000							Капитални издаци

2.	2.1. Прилагођавање 5 постојећих школских објеката за обухват дјеце предшколског узраста	Површина и број адаптираних просторија	100000	20000	15000	15000	50000		50000							Капитални издаци
4.	4.4 Изградња дома за лица са инвалидитетом	Површина изграђеног објекта (290 m2)	800000												800000	Није примјењиво
4.	4.5. Изградња новог Центра за социјални рад у Бијељини и Дневног центра за дјецу са посебним потребама	Површина изграђеног објекта	1200000	100000	100000	100000	300000		900000							Капитални грантови
1.	1.2. Подршка формирању Центра за развијање пословних идеја младих	Површина изграђених и адаптираних просторија, Одлука о оснивању, Регистрација	100000		20000		20000								80000	Капитални издаци
3.	3.6. Изградња спортске сале у ОШ „Свети Сава“ Бијељина	Површина изграђене спортске сале	400000			40000	40000		360000							Капитални издаци
4.	4.1. Програм подршке породици, браку и повећању наталитета	Број корисника средстава	120000	40000	40000	40000	120000									Капитални издаци
3.	3.1. Изградња спортске сале у ОШ „Петар Петровић Његош“ Велика Обарска	Површина изграђене спортске сале	480000	16000	16000	16000	48000			432000						Капитални издаци
1.	1.4. Набавка стручне и универзитетске литературе за градску библиотеку	Број набављених књига и број набављених наслова	30000	5000	5000	5000	15000								15000	Капитални грантови

4.	4.3. Програм подршке за бригу о старим лицима	Број корисника средстава	60000	20000	20000	20000	60000									Капитални грантови Текући грантови
5.	5.2. Континуирано побољшање електронских јавних услуга	Број набављених рачунара, Број нових е-услуга, Број корисника -е услуга	60000	20000	20000	20000	60000									Материјални издаци
5.	5.4. Систем 48-Систем у служби грађана	Број приступа систему 48 од стране грађана Број предмета ријешених у року од 48 сати у односу на укупан број пријава комуналних проблема	33000	0	30000	0	30000					3000				Материјални издаци
3.	3.2. Изградња пјешачке, трим и бициклическе стазе	Дужина изграђених стаза	180000	0	90000	90000	180.000									Капитални издаци
3.	3.4. Формирање градског позоришта	Одлука о оснивању позоришта, Регистрација позоришта, Број запослених у позоришту	150000	50000	50000	50000	150000									Капитални грантови Текући грантови
3.	3.5. Адаптација, реконструкција и санација Соколског дома у Бијељини	Површина адаптираног простора, Повећан број корисника	350000	100000	100000	100000	300000								50000	Капитални издаци
5.	5.1. Географски информациони систем Града Бијељина – ГИС	Вријеме издавања рјешења Број приступа систему од стране правних лица Број приступа систему од стране грађана	435000	87000	87000	87000	261000				60000		114000			Капитални издаци

		Повећање јавних прихода Повећање броја легализованих објеката														
1.	1.1. Одобрење за локацију успостављања студентског кампуса	Добијена дозвола за изградњу	150000	30000	120000		150000									Материјални издаци
4.	Пројекат 4.2. Израда пројектне документације за изградњу регионалног прихватилишта за дјецу са деликвентним понашањем	Урађена пројектна документација	50000			50000	50000									Материјални издаци
4.	Програм 4.6. Програм обезбјеђења приступачности јавних објеката и услуга за лица са инвалидитетом	Број изграђених приступних рампи, Број лифтова, Повећан број лица са инвалидитетом који користе јавне услуге	165000	20000	20000	20000	60000				105000					Капитални грантови Текући грантови
1.	Пројекат 1.7. Доградња техничке школе „Михајло Пупин“	Површина дограђеног објекта	120000			120000	120000									Капитални издаци
1.	Пројекат 1.5. Израда студија образовних потреба и формирање Универзитета Бијељина	Израђена студија	100000		50000	50000	100000									Материјални издаци
УКУПНО ДРУШТВЕНИ РАЗВОЈ 2014.-2016.: 7.083.000 КМ			7.083.000	1.008.000	2.083.000	823.000	3.914.000	0	0	1.510.000	432.000	165.000	3.000	114.000	0	945.000

ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ 2014-2016

3.	3.2: Изградња колектора број 5. и број 2.	Изграђени колектори за прикупљање отпадних вода	7000000	0	0	0	0							7000000		Није примјењиво
5.	5.3 : Промотивне , информативне и едукативне мјере и активности везане за приватни и комерцијални сектор	Број проведених едукативних мјера и активности	12000	4000	4000	4000	12000									Материјални издаци
5.	5.5 : Израда пројекта и измјештање аутобуске станице из центра градске зоне на нову планирану локацију, на дијелу садашње жељезничке станице гдје се планира изградња новог аутобуског и привременог жељезничког терминала	Смањење емисија штетних гасова из саобраћаја	500000	0	250000	250000	500000									Капитални издаци
5.	5.7: Успостављање фонда за суфинанисрање пројекта из области енергетске ефикасности	Број суфинансираних пројекта	54000	18000	18000	18000	54000									Капитални издаци
1.	1.1.: Формирање јединствене базе података о квалитети ваздуха, вода, шума и пољопривредног земљишта	Редовни и допуњени подаци о стању жив средине	10000	5000			5000		5000							Материјални издаци

2.	2.1: Пројекат израде и усвајања просторно-планске документације за период 2015-2024	Усвојена просторна планска документација	350000	50000	150000	150000	350000									Капитални грантови
4.	4.1:Прва фаза изградње новог градског гробља на локацији Хасе Бријесница (укључујући и приступну саобраћајницу)	Функционално градско гробље	2200000	1000000	600000	600000	2200000									Капитални издаци
5.	5.6: Повезивање зелене матрице града садњом дрвореда уз саобраћајнице	Уређен дрворед	30000	15000	15000		30000									Капитални издаци
3.	3.1: Изградња пречистача процједних вода за регионалну санитарну депонију Бријесница	Функционалан пречистач процједних вода	650000				0	650000								Није примјењиво
4.	4.2: Уређење јавних паркинг површина у Бијељини	Повећање броја паркинг мјеста	200000		100000	100000	200000									Капитални издаци
5.	5.9 : Кампања „Један дан без аутомобила“	Број одржаних манифестација	0				0									Материјални издаци
5.	5.10: Прва фаза изградње пјешачко бициклистичке стазе дуж магистралног пута Бијељина-Павловића мост у дужини од 3,5км	Дужина изграђене пјешачко-бициклистичке стазе	450000	0	300000	150000	450000									Капитални издаци

5.	5.1 : Изградња раскрсница са кружним током саобраћаја умјесто постојећих приоритетних раскрсница и појединих које су регулисане семафорском сигнализацијом као и изградња истих приликом процјењивања нових путева и улица	Смањење емисија штетних гасова из саобраћаја	400000	200000	100000	100000	400000								Капитални издаци
5.	5.8: Енергетски дани у Граду Бијељина	Број одржаних енергетских дана	18000	6000	6000	6000	18000								Материјални издаци
5.	5.11: Пројекти промоције енергетске ефикасности	Број проведених промотивних мјера и активности	12000	4000	4000	4000	12000								Није примјењиво
5.	5.4 :Уградња соларних система за загријавање јавних установа у ванградском подручју, 6 објеката	Број уграђених соларних система за припрему топле воде	90000				0						90.000		Није примјењиво
5.	Мјера 5.2 : Модернизација коловоза на мрежи улица у граду Бијељина, регулисање саобраћаја у ужем градском језгру	Дужина модернизоване мреже улица у градском језгру	1900.000	900000	500000	500000	1900000								Капитални издаци
УКУПНО ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ 2014.-2016.: 13.876.000 КМ			13.876.000	2.202.000	2.047.000	1.882.000	6.131.000	650.000	5.000	0	0	0	0	7.090.000	0
УКУПНО СВИ СЕКТОРИ 2014-2016 56.632.000 КМ															

Укупна вриједност пројеката који ће се имплементирати или започети са имплементацијом у наредном трогодишњем раздобљу је 56,63 милиона КМ. Највише средстава, 14,6 милиона КМ (ска. 26%) планира се прикупити из приватних извора. Сљедећи најзначајнији извор средстава представљају: буџет Града (ска. 26%), остали извори (ска. 16,6%), донатори (ска. 13%), те јавна предузећа (ска. 9%). Вриједност IPA пројеката који се планирају имплементирати у Граду Бијељина износи само 0,02% укупних планираних средстава, а обзиром да IPA фондови представљају велике развојне могућности, потребно је уложити посебне напоре за припрему и реализацију таквих пројеката.

Од укупне вриједности свих пројеката у петогодишњем периоду која износи 91.518.500 КМ, у наредном трогодишњем периоду планирано је започињање пројеката који имају укупну вриједност од 56.632.000 КМ или 61,88%.

Indikativni finansijski
okvir Bijeljina.xls

6.2. ПЛАН РАЗВОЈА ОРГАНИЗАЦИОНИХ КАПАЦИТЕТА И ЉУДСКИХ ПОТЕНЦИЈАЛА

Интегрисана стратегија развоја обједињује све секторе који су у надлежности локалне власти. Укључивањем свих питања којима се бави јединица локалне самоуправе у једну свеобухватну стратегију отварају се могућности за креирање синергије, додатних вриједности и иновативности кроз међусекторску сарадњу. Стога је важно навести да је, поред ефикасне успоставе и функционисања структура за планирање развоја, као и структура које ће пратити провођење стратешких докумената, веома значајно јачање свеукупне координације унутар градске администрације у процесу имплементације стратегије. Поред тога, неопходно је осигурати да провођење стратегије буде подржано од стране социо-економских партнера. Сваки од њих треба имати значајне улоге у имплементацији, осигурању финансијских средстава, те у праћењу и вредновању.

Постојеће стање и организационе претпоставке за имплементацију стратегије

При кабинету Градоначелника постоји одсјек за локални економски развој и европске интеграције који није у потпуности кадровски попуњен. Задатак те структуре и механизма је брига о реализацији стратегије као цјелине и сваког пројекта појединачно, координација свих активности и актера од промоције, припреме и покретања пројеката, извођења, праћења, извјештавања до иницирања допуњавања стратегије. **Скупштина града** обезбјеђује организационе претпоставке за израду стратегије и осталих докумената. У сврху праћења реализације ове стратегије **Скупштина** ће именовати координационо тијело за мониторинг стратегије. **Градоначелник** има кључну улогу у операционализацији и имплементацији стратегије развоја путем успостављања јасних механизма и дефинисања одговорности одјељења у погледу имплементације дијелова стратегије из њихове надлежности, те осигурања свеукупне координације. Поред тога подноси иницијативе доношења развојних политика и документа који произилазе из стратегије развоја. **Административна служба Града Бијељина** има кључну улогу у изради, реализацији, праћењу, извјештавању и допуњавању стратегије развоја, с циљем континуираног унапређења квалитете живота грађана. У градској администрацији је и до сада постојао структуриран приступ изради и имплементацији стратегија развоја на интегрисан начин. С тим у вези, кључни напредак би се могао направити у унапређењу функције планирања и координације имплементације стратегије развоја. У смислу прикупљања, обраде и допуњавања података за планирање и праћење развоја, постоји радно мјесто са наведеним описом посла. Међутим, тренутно се не врши системско прикупљање података и подаци се углавном налазе на нивоу одјељења. У процесу је успостављање базе података за планирање и праћење развоја која се планира водити у оквиру одсјека за локални економски развој и европске интеграције.

Када су у питању запослени унутар одјељења, служби и одсјека, који имају задужења у области планирања и имплементације стратегије развоја, ситуација је следећа:

- ⇒ у оквиру већине одјељења, служби и одсјека тренутно стање броја запослених је задовољавајуће изузев у оквиру Одјељења за стамбено-комуналне послове и заштиту животне средине и Одсјека за ЛЕР и европске интеграције, гдје су потребна нова запошљавања, прије свега самосталног

стручног сарадника за развој комуналних дјелатности и хидротехничке послове, као и најмање 2 особе за припрему и реализацију пројеката.

- ⇒ у оквиру одјељења, служби и одсјека неопходно је провести обуке из сљедећих области: управљање пројектним циклусом, финансијско извјештавање, припрема тендера, односи са јавношћу, комуникацијске вјештине, ГИС, успостављање и управљање е-услугама, јавно-приватно партнерство, јавне набавке у БиХ и ЕУ: правни и практични аспекти, Инструмент за претприступну помоћ ЕУ (IPA): политике и праксе, енглески језик, праћење, оцјењивање напретка имплементације и допуњавање стратегије локалног развоја, управљање базама података и сл.

Одсјек за локални економски развој и европске интеграције ће играти кључну улогу у стратешком планирању и системској координацији имплементације стратегије, ће преузети улогу јединице за управљање развојем (ЈУРА). Међутим потребно је ојачати функцију овог одсјека кроз прецизније дефинисање задатака и одговорности, ојачати капацитете запослених који ће бити директно ангажовани у припреми пројеката и имплементацији стратегије, те успоставити ефикасан систем за праћење и вредновање њене имплементације. Поред потребе за јачањем капацитета овог одсјека, за реализацију стратегије неопходно је ојачати и капацитет Одјељења за стамбено комуналне послове Града Бијељина.

Стога, кључни кораци обухватају сљедеће:

- ✓ Провођење анализе функција, процеса, актера и улога у управљању локалним развојем, укључујући: преглед минималних функција управљања локалним развојем и преглед процеса, актера и улога у планирању, имплементацији, праћењу и вредновању стратегије развоја.
- ✓ Идентификација одговарајућег модела успостављања развојне функције града, гдје је једно од могућих рјешења успостављање јединице за управљање развојем која ће преузети надлежност координације, редовног праћења, вредновања и извјештавања о имплементацији стратегије. С тим у вези, препорука је да се специфично за потребе осигурања сталне, свакодневне бриге о имплементацији стратегије додатно развије или успостави посебна организациона структура, у виду јединице за оперативно управљање локалним развојем. Ова јединица, у зависности од специфичности и потреба, може функционисати као реферат, посебно одјељење, као одјел унутар одговарајућег одјељена или при кабинету начелника. Иако јединица може и сама имплементирати одређење пројекте њени примарни задаци би обухватили сљедеће: промоција стратегије и приоритета; разрада пројектних задатака; припрема специфичних пројектних приједлога; покретање пројеката; координација израде финансијске конструкције за реализацију стратегије/пројеката; координација пројеката и активности имплементатора; израда система за праћење и оцјењивање остварења стратегије; припрема извјештаја о реализацији стратегије за начелника, партнерску групу, скупштину; допуна стратегије (из годишње и вишегодишње перспективе); Израда свеобухватне базе података у сврху стратешког планирања, праћења и оцјењивања развоја, која обухвата друштвене, економске и еколошке параметре и релевантне индикаторе.

За успјешну реализацију стратегије неопходно је осигурати да сва одјељења, службе и одсјеци блиско сарађују, како би се међусекторском сарадњом осигурала одговарајућа синергија. Стога је веома важно јачање свеукупне системске координације унутар градске управе, како у процесу имплементације стратегије, тако у процесима њеног праћења, вредновања, извјештавања и допуњавање. Унутар плана управљања организационим и људским ресурсима, посебан приоритет је стављен на припрему сета разрађених пројектних приједлога као и припрему пројеката спремних за имплементацију за одрживи економски и друштвени развој, те заштиту животне средине, у складу са планом имплементације стратегије.

Улоге и одговорности

У сљедећој табели дат је кратак преглед кључних улога и одговорности у погледу координације, имплементације, мониторинга и евалуације локалне развојне стратегије:

Улога	Надлежност (ко?)
Дефинисање одговорности у погледу координације имплементације стратегије развоја;	Градоначелник и Скупштина града кроз формирање координационог тијела
Дефинисање надлежности појединачних служби/одсјека за припрему пројектних приједлога и имплементацију пројеката из акционог;	Градоначелник и начелници одјељења
Разрада пројектних приједлога и осигуравање извора финансирања;	Одјељења, службе и одсјеци
Провођење процедура јавних набавки;	Служба за јавне набавке, инвестиције и надзор
Праћење имплементације стратегије и редовно извјештавање;	Одсјек за локални економски развој и европске интеграције/ЈУРА; Координационо тијело Скупштине
Успостављање и редовно допуњавање базе података релевантних за развој;	Градоначелник, начелници одјељења, Одсјек за локални економски развој и европске интеграције/ЈУРА, Одсјек за информационе технологије
Разрада и усвајање оперативних и финансијских планова за наредне године имплементације стратегије (трогодишње);	Градоначелник, начелници одјељења, Одсјек за локални економски развој и европске интеграције/ЈУРА
Допуњавање и ревизија секторских планова и стратегије;	Градоначелник, сва одјељења градске администрације, Одсјек за локални економски развој и европске интеграције/ЈУРА
Дефинисање кључних потреба за изградњом капацитета особља укљученог у имплементацију стратегије (Припрема плана и системска изградња капацитета за дјелотворну имплементацију стратегије	Одјељење за општу управу, Одсјек за локални економски развој и европске интеграције/ЈУРА

развоја);	
Свеукупна комуникација у погледу имплементације стратегије развоја са актерима ван градске управе (грађани, Локално развојно партнерство), медији, пословни сектор, невладин сектор, потенцијални финансијери, виши нивои власти, итд.).	Одсјек за односе са јавношћу

6.3. ПРАЋЕЊЕ, ОЦЈЕЊИВАЊЕ И ДОПУЊАВАЊЕ СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА

Стварни резултати развоја, који произилазе из имплементације интегрисане стратегије развоја, могу бити видљиви и мјерљиви једино уколико Административна служба града, као најодговорнија за имплементацију стратегије, буде системски проводила праћење и вредновање реализације стратегије.

Системско праћење и вредновање (мониторинг и евалуација) реализације стратегије омогућава мјерење нивоа остварења постављених циљева, дајући такођер могућност за предузимање правовремених мјера у циљу евентуалних корекција, те оцјењивање свеукупне успјешности реализације стратегије.

Праћење подразумијева систем прикупљања и обраде података у сврху упоређивања постигнутих резултата са планираним. *Вредновање* је засновано на налазима праћења и даје свеукупну оцјену остварења постављених циљева. Да бисмо управљали имплементацијом стратегије, као и имплементацијом пројеката, морамо бити у могућности мјерити ниво остварења дефинисаних циљева и резултата у одређеном временском периоду, за што нам служе објективно **провјерљиви индикатори**.

Индикатори праћења

Стратегија развоја, као конкретан и оперативан алат за дугорочни развој града, поставља сет мјерљивих оперативних/секторских циљева, подржаних низом конкретних индикатора, а који ће се користити за мјерење укупног напретка и остварења стратегије. Стога ће се провођење редовног праћења напретка у имплементацији стратегије ослањати на мјерљивим секторским (друштвени, економски и еколошки) циљевима и њиховим индикаторима. Поред тога наредна табела нам даје преглед индикатора уз секторске циљеве, извора информација и метода прикупљања према појединим секторским циљевима. Одсјек за локални економски развој и европске интеграције/ЈУРА ће проводити процес мониторинга и евалуације.

СЕКТОР	Секторски циљ	Процјена очекиваних исхода са индикаторима	Извори информација и метод прикупљања
Локални економски развој	1.	Пораст броја привредних субјеката за 50; Пораст броја запослених за најмање 150.	- Регистар окружног привредног суда - Регистар АПИФ-а - Извјештај Одјељења за привреду и пољопривреду - Извјештај Бироа за запошљавање Сви наведени подаци ће бити прикупљени слањем упита и достављањем по службеној дужности.
	2.	Отворена најмање 2 нова производна погона; Пораст броја запослених за најмање 100.	- Извјештај Одјељења за привреду и пољопривреду - Извјештаји о раду Одсјека за локални економски развој и европске интеграције Подаци ће бити прикупљени слањем упита и достављањем по службеној дужности. Прикупљање података директно од предузећа путем интервјуа.
	3.	Отворено нових до 500 радних мјеста.	- Извјештај Одјељења за привреду и пољопривреду - Извјештаји о реализацији средстава за суфинансирање запошљавања и отварања нових радних мјеста - Евиденција Завода за запошљавање - Регистар Агенције за МСП Сви наведени подаци ће бити прикупљени слањем упита и достављањем по службеној дужности.
	4.	Реализовано најмање 50% пројеката из стратегије развоја туризма; Попуњеност смјештајних капацитета повећана за 20%.	- Извјештај комисије за праћење реализације Стратегије развоја туризма општине Бијељина Подаци ће бити прикупљени слањем упита и достављањем по службеној дужности. - Прикупљање података директно од туристичке организације града Бијељина путем интервјуа.
	5.	Обезбјеђен приступ новом енергенту-гасу; Оформљено	- Прикупљање података директно од БН гаса путем интервјуа.

Друштвени развој		најмање једно предузеће за коришћење геотермалне енергије; Остварен радни ангажман за најмање 50 радника годишње; Створени предуслови за пораст броја корисника напредних телекомуникационих сервиса и услуга; Смањење застоја у испоруци електричне енергије за 10%.	- Извјештај Одјељења за стамбено-комуналне послове и заштиту животне средине Подаци ће бити прикупљени слањем упита и достављањем по службеној дужности. Прикупљање података директно од приватних и јавних предузећа путем интервјуа те слања упита и достављања по службеној дужности.
	6.	Пораст броја формалних структура којима се организују пољопривредни произвођачи (задруге, кластери, удружења и сл.) за најмање 10; Удружено преко 100 нових пољопривредних произвођача; Повећан број пољопривредних произвођача који производе по стандардима за најмање 5%; Повећан обим и приходи у пољопривредној производњи за 10%; Оформљен функционалан пољопривредни институт	- Извјештај Одјељења за привреду и пољопривреду - Регистар АПИФ - Евиденција Завода за статистику РС - Извјештај руководства института за пољопривреду Подаци ће бити прикупљени слањем упита и достављањем по службеној дужности. Прикупљање података директно од задруга путем интервјуа те слања упита и достављања по службеној дужности.
	1.	Повећан број студената који имају организован смјештај за 30% у односу на 2011. год.; Побољшана услуга градске библиотеке и повећан фонд стручне и универзитетске литературе за 50% у односу на 2011. год.; Формиран центар за развијање пословних идеја младих; Изграђена основна школа у Лединцима; Изграђена нова радионица средње техничке школе.	- Извјештај о раду руководства студентског центра - Извјештај о раду руководства библиотеке - Извјештај Одјељења за друштвене дјелатности Подаци ће бити прикупљени слањем упита и достављањем по службеној дужности.
	2.	20% од укупног броја дјеце је укључено у систем предшколског образовања и васпитања.	- Извјештај Одјељења за друштвене дјелатности Подаци ће бити прикупљени слањем упита и достављањем по службеној дужности.
	3.	Број корисника спортско рекреативних активности се повећао за 15% у односу на 2011. год.; Број спортско рекреативних активности се увећао за 20%; Изграђено најмање 5 спортско рекреативних објеката и терена; Повећан број културних догађаја и манифестација за 15% у односу на 2011. год.	- Извјештај Одјељења за друштвене дјелатности Подаци ће бити прикупљени слањем упита и достављањем по службеној дужности.
	4.	За 15% повећан број лица у стању социјалне потребе обухваћених социјалним услугама у односу на 2011. год.;	- Извјештај Одјељења за друштвене дјелатности - Регистар Центра за социјални рад

		Повећан број социјалних услуга за 5% у односу на 2011. год.; Обезбјеђена физичка приступачност за лица са инвалидитетом свих јавних услуга у надлежности локалне и ентитетске управе.	- Извјештај коалиције Колоси Подаци ће бити прикупљени слањем упита и достављањем по службеној дужности.
	5.	Успостављен ГИС; Успостављена Е-Скупштина; Уведен систем 48 сати; Повећано задовољство грађана услугама локалне управе за 10% у односу на 2011. год.	- Извјештај одсјека за информационе технологије - Анкета о задовољству грађана (QM) Подаци ће бити прикупљени слањем упита и достављањем по службеној дужности.
Заштита животне средине	1.	Функционална база података о квалитету вода, ваздуха и земљишта; Редовни и допуњени подаци о стању животне средине Града Бијељине о квалитету вода, ваздуха и земљишта.	- Извјештај Одјељења за стамбено-комуналне послове и заштиту животне средине. Подаци ће бити прикупљени слањем упита и достављањем по службеној дужности.
	2.	Усвојена просторно-планска документација; Најмање 5 нових пројеката и инвестиција.	- Извјештај Одјељења за стамбено-комуналне послове и заштиту животне средине - Службени гласник Града Бијељина Подаци ће бити прикупљени слањем упита и достављањем по службеној дужности
	3.	Функционалан пречистач процједних вода за регионалну санитарну депонију; Повећан број колектора отпадних вода за најмање 2.	- Извјештај руководства регионалне депоније Екодеп-а - Извјештај руководства Водовода Бијељина Подаци ће бити прикупљени слањем упита и достављањем по службеној дужности
	4.	Додатних 20 ха уређених јавних површина на подручју Града Бијељина.	- Извјештај Одјељења за стамбено-комуналне послове и заштиту животне средине Подаци ће бити прикупљени слањем упита и достављањем по службеној дужности
	5.	Смањене емисије CO ₂ у Граду Бијељини за 150 t до 2018. године, (17% од постојеће емисије)	- Извјештај Одјељења за стамбено-комуналне послове и заштиту животне средине Подаци ће бити прикупљени слањем упита и достављањем по службеној дужности

Кључни задаци и приступ праћењу и вредновању стратегије

Праћење provedbe стратегије ће се организовати кроз следеће задатке:

- Дефинисање података потребних за разраду индикатора и утврђивање одговорности за њихово прикупљање;
- Систематизација полазних податка на основу информација доступних у социоекономској анализи те прикупљање евентуално недостајућих података.
- Прикупљање података у захтијеваним интервалима (квартално или семестрално);
- Анализа резултата, процјена напретка у односу на постављене циљеве и индикаторе;
- Процес прикупљања података за потребе праћења ће бити организован кроз успоставу базе података, која ће омогућити системско допуњавање података;
- Праћење ће бити такођер усклађено са циклусом припреме полугодишњих и годишњих извјештаја од стране одговарајућих статистичких и других институција.

Одговорност за праћење и вредновање стратегије

Праћење реализације стратегије вршиће Одсјек за локални економски развој и европске интеграције/ЈУРА. Годишње вредновање ће проводити координационо тијело за праћење имплементације стратегије Града Бијељина и извјештавати Градоначелника, Скупштину и Партнерску групу.

Временска динамика праћења и вредновања

Активности праћења, вредновања и допуњавања појединих дијелова стратегије биће провођене у одређеним временским периодима, датим у наредној табели.

Активност праћења и вредновања	Временски оквир
<i>Праћење реализације програма (пројеката, мјера)</i>	Годишње
<i>Контролно вредновање</i>	Након 3 године за секторске планове, а након 5 година за стратегију
<i>Допуњавање секторских планова</i>	Дјелимично након 3 године, а комплетно након 5 година
<i>Допуњавање стратегије</i>	Дјелимично након 5 година, а комплетно након 10 година
<i>Финално вредновање</i>	Након 5 година за секторске планове, а након 10 година за стратегију

Оквирни подсјетник са календаром за годишње допуњавање стратегије развоја налази се у анексу 5.

АНЕКСИ

АНЕКС 1: Детаљан преглед социо-економске анализе

1.1. ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ, КЉУЧНЕ ИСТОРИЈСКЕ ЧИЊЕНИЦЕ И ПРИРОДНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ

1.1.1. Географско-комуникацијске карактеристике, природне одлике и ресурси подручја

Град Бијељина налази се на сјевероисточном дијелу Републике Српске и БиХ и обухвата равничарско географско подручје Семберије и блага побрђа Мајевице. На западу и југу сусједне су општине Угљевик, Лопаре, и Зворник, као и Брчко Дистрикт. На сјеверу и истоку територија Града је омеђена ријекама Савом и Дрином које чине и границу према Србији и Хрватској. На југозападној страни природна међа су планински обронци Мајевице.

Крајње тачке територије Града Бијељина су 44° 34' и 44° 55' сјеверне географске ширине, односно 18° 56' и 19° 23' источне географске дужине. Територија Града захвата 734 квадратна километра претежно равничарске и равничарско-брежуљкасте семберске низије, просјечне надморске висине око 90 метара. Семберија је некада била дио „Панонског“ мора, а њен данашњи изглед је посљедица еолске ерозије и ријечних наплавина па у саставу земљишта преовладава плодна црница која, уз погодне климатске услове, овај крај чини најплоднијим регионом у Републици Српској и БиХ. Територија Града располаже са око 54.000 ha пољопривредног земљишта, од чега су 50.000 ha оранице и баште. Најзаступљеније пољопривредне културе су житарице и поврће. Развијена хидромелиорациона мрежа, системом канала, омогућава одвођење вишкова воде са пољопривредних и других површина, али и истовремено омогућава наводњавање, током сушних периода.

Клима је умјерено-континентална са средњом годишњом температуром од око 12° Целзијуса, уз 90 до 100 дана са падавинама годишње. Просјечна количина падавина у вегетационом периоду износи око 350 mm/m², а просјечна годишња количина падавина је око 850 милиметара по квадратном метру. Највише падавина је у мају и јуну, а најмање у јулу и септембру. Снежје се задржава око 40 дана годишње. Поред ријека Дрина и Сава, значајнији водни ресурси су рјечице Јања, Ђица и Лукавац.

Семберија лежи на огромном подземном језеру термалне воде која се користи за бањско лијечење у познатој Бањи Дворови, на шест километара од центра Бијељине. Поред коришћења геотермалне воде за бањско лијечење, постоје велике могућности и за њено коришћење за загревавање стамбених, индустријских и пољопривредних затворених простора. На југозападном дијелу од градског подручја Бијељине налазе се знатне резерве квалитетне глине која се користи за производњу опекарских производа. Посебно је значајно да подручје Града Бијељина лежи на огромним подземним

резервама геотермалне воде на дубини од 1.200 m, са температуром од најмање 75 степени Целзијусових, што је чини најтоплијом у Републици Српској.

Најзначајнији туристички потенцијали Града су Бања "Дворови", Етно-село "Станишићи" (са посјећеношћу од близу милион гостију годишње), обала Дрине као и објекти вјерског туризма, а најзначајнији је манастир Тавна.

По величини површине, Град Бијељина је осма локална заједница, међу 68 општина и градова у Републици Српској, а по броју становника је друга. Процењује се да на територији Града живи око 130.000⁸ становника, смјештених у 67 насељених мјеста, што је чини једном од најгушће насељених подручја у Босни и Херцеговини. Од почетка деведесетих година двадесетог вијека, број становника је знатно повећао, углавном због миграција становништва према овом подручју. Посебан географски положај, економски и људски потенцијали су допринијели да Бијељина постане регионални центар на који се ослањају општине мајевичког и бирчанског региона. У Бијељини је сједиште неколико институција Републике Српске као и више организационих јединица појединих органа државне управе, те сједиште окружних правосудних органа. Бијељина је и универзитетски центар у коме студира око пет хиљада студената на више универзитета.

Савремени асфалтирани путеви у дужини од 144 km омогућавају добру повезаност са свим дијеловима Републике Српске и Босне и Херцеговине, као и са Србијом од чије границе је удаљена 12 km и Републиком Хрватском до које удаљеност износи 45 km. Бијељина је повезана са Србијом и жељезничком пругом Бијељина-Шид, код кога се укључује на железнички правац Београд - Загреб.

Бијељина је, због свог гео-стратешког положаја, раскрсница путева који воде од западног дијела Републике Српске према Србији, као и источног дијела Републике Српске и јужног дијела БиХ према сјеверној Србији и даље према Панонској низији и Средњој Европи. Бијељина се налази на средокраћу путева између важних регионалних центара - од Београда је удаљена око 130, од Новог Сада око 120, од Бањалуке око 230, од Тузле 70, а од Сарајева око 200 километара. На територији Града Бијељина постоје два друмска гранична прелаза према Србији, на ријеци Дрини и ријеци Сави као и по један скелски прелаз на овим ријекама, према Србији. На око педесет километара од Бијељине је прикључење на Паневропски коридор 10, односно ауто-пут Е-70 Београд-Загреб. Овај путни правац је најкраћа веза Семберије са ова два града и, преко њих, са западном/средњом Европом и југом односно истоком Балканског полуострва. Ријека Сава је пловна цијелим током уз сјеверну границу територије Града, а Бијељини су најближе ријечне луке у Брчком и у Сремској Митровици (на 40, односно 67 километара од Бијељине).

Бијељина је не само административни, већ и привредни, културни, образовни, здравствени и спортски центар читавог подручја Семберије и Мајевце и представља покретач развоја читавог овог региона.

⁸ Према прелиминарним и незваничним подацима са пописа у октобру 2013. Град Бијељина има око 116.000 становника. Званични подаци о броју становника се очекују тек крајем 2014. године

1.1.2. Кључне историјске чињенице

Најстарија насеља на подручју Семберије настала су у неолитско доба (Бистрик – Дворови, Бабића Брдо, поред Дрине - у Главичицама, Градац – Батковић), а у римско доба на локалитетима Дијелови, Бродац и Велино Село. У раном средњевјековном периоду познати су локалитети тзв. Орашчић и Јазбине - Батковић (VII до IX вијека, насеља Старих Словена) те локалитет Челопек – Остојићево (IX до XII вијека). Ископине са ових локалитета се чувају у Музеју „Семберија“.

Име насељеног мјеста Бијељина са сигурношћу се прати преко пет и по вијекова, први пут 1446. године у историјским изворима (Дубровачки архив, Ламентадифорис - том 20, стр. 71). Као што је познато, најдужи историјски период у овом крају односио се на период турске владавине (1521.-1878.) са паузама 1688-1690 и 1716.-1739. године. Наиме, од почетка турске управе Бијељина је била нивоа нахије, а званично од 1585. године има статус касабе (мањег града) у којој се налазио и центар кадилука (судска власт). Нахије су тада представљале виши облик територијалне управе ранга округа, котара или среза и представљале су центре за неколико мањих општина.

Ове статусе Бијељина је имала и у време Аустро-Угарске Монархије када је, током окупације, добила и статус котарског мјеста. Одмах на почетку Аустро-Угарске окупације Бијељина је имала статус општине, а први Статут општине је одобрен већ у марту 1879. године. У то вријеме Бијељина је имала 1.602 стамбена објекта и 6.090 становника и по величини је била на петом мјесту у БиХ. У Краљевини Југославији, Бијељина има статус среског места са 8 мањих општина у свом саставу. Овај статус Бијељина је изгубила 1955. године са увођењем новог комуналног система који није подразумевао никакав већи статус од обичних општинских центара (не рачунајући главне градове република).

У догађајима на крају 20. вијека Бијељина се показала као изузетно значајна општина, чији је центар - град Бијељина добио бројно новонасељено становништво и постао географско средиште Републике Српске.

Најстарији сачувани локалитети/објекти на подручју Града су вјерске грађевине: Манастир „Света Тројица“ у Тавни изграђен почетком 14. вијека, задужбина синова краља Драгутина; локалитет Атик-џамије изграђене у 16. вијеку; Црква „Светог Ђорђа“ изграђена 1871. на мјесту претходне цркве из 1725. године; данас манастир „Св. Архангела Гаврила“ у Горњем Драгаљевцу изграђен је 1909. године, на темељима раније цркве из турског периода; црква "Светог пророка Илије" у Јањи из 1887. године. Поред вјерских грађевина, најстарији објекти за јавне потребе су: Конак - Зграда Музеја "Семберија" изграђена 1876. године; Комунална школа изграђена 1884/85 године (данас зграда градске управе); зграда Српске основне школе изграђене 1902. године (данас дио школе "Свети Сава" у Бијељини); објекат Земаљске банке из 1905. године (данас Павловић интернационал банка); зграда Српске штедионице подигнута око 1910. године (данас Музичка школа); Градска вијећница изграђена 1910. године - данас зграда градске управе Бијељина.

1.2. ДЕМОГРАФСKE КАРАКТЕРИСТИКЕ И КРЕТАЊА

1.2.1. Укупан број становника

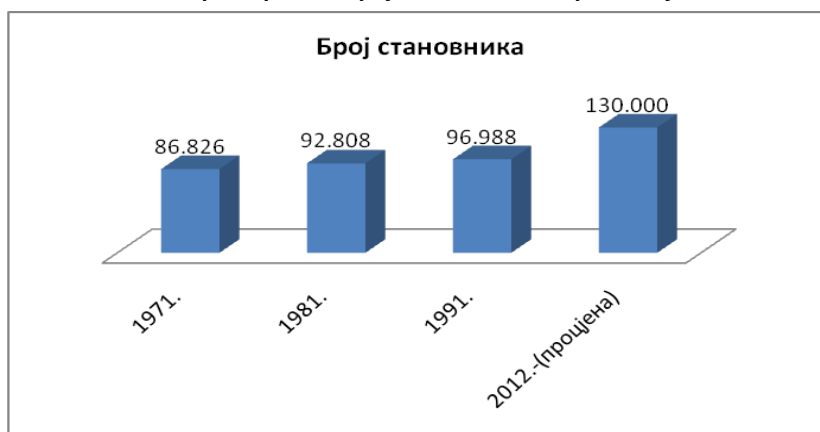
Према званичном попису становништва из 1991. године, општина Бијељина је бројала 96.988 становника. Упоредјујући податке са претходних пописа становништва, општина Бијељина је у периоду од 1971. до 1991. године константно повећавала укупан број становника.

У периоду од 1991. године па до октобра 2013.⁹ нису вршене озбиљније процјене укупног броја становника на подручју Града, него су углавном процјене вршене од појединих организација за њихове потребе, и кретале су се од 120.000 до 160.000. Републички завод за статистику Републике Српске је своју процјену дао на нешто више од 108.000 становника. Свака од процјена је полазила од различитих критеријума, односно улазних података.

Узимајући у обзир број регистрованих бирача на подручју Града, број ученика у основним и средњим школама, број дјеце предшколског узраста, податке о миграцијама и податке о новорођеним, за потребе ове Стратегије процјењује се да на крају 2012. године, на подручју Града Бијељина живи до 130.000 грађана. Треба имати у виду и да је на подручју Града насељено преко 30.000 расељених лица из различитих крајева БиХ. Када поредимо Бијељину са осталим општинама и градовима у РС онда можемо истаћи да је према броју становника друга а у БиХ пета или шеста јединица локалне самоуправе. Сва ова рангирања се базирају на основу процјена броја становника док ће потпунији подаци бити познати по објављивању званичних података пописа становништва из октобра 2013. године.

Када посматрамо тренд раста броја становника онда можемо истаћи да је број становника у односу на 1971. годину порастао за око 50% а у односу на 1991. годину имамо повећање за око 35%.

Слика 1. Тренд раста броја становника града Бијељина

⁹ Према прелиминарним и незваничним подацима са пописа у октобру 2013. Град Бијељина има око 116.000 становника. Званични подаци о броју становника се очекују тек крајем 2014. године

1.2.2. Структура становништва (старосна, полна)

Како је у питању бројно становништво, те имајући у виду да је посљедњи попис становништва извршен у октобру 2013. те се још увијек не располаже са званичним подацима, узимајући у обзир податке са пописа становништва 1991. године, може се извести процјена да најбројније становништво чине грађани старосне доби од 15 - 64 године старости, а да се у односу на попис 1991. године, повећава удио становништва старијег од 65 година, а знатно смањује учешће дјеце и омладине. У том смислу, у поређењу са 1991. годином дошло је до повећања броја радно способног становништва од 15 до 64 године за око 35% што засигурно представља изазов са аспекта запошљавања. Када посматрамо учешће броја становника од 15 до 64 године у Републици Српској онда видимо да он износи 65,5%¹⁰, док учешће исте добне групе на подручју града Бијељине износи 68,5% што представља позитиван фактор укупног друштвено економског развоја.

Табела 1. Становништво по старосној и полној структури

Старосна структура	1991.			2012. (процјена)		
	М	Ж	Укупно	М	Ж	Укупно
0-14	10.391	9.793	20.184	-	-	18.000
15-64	33.259	32.317	65.576	-	-	89.000
65+	4.693	6.535	11.228	-	-	23.000
Укупно	48.343	48.645	96.988	64.500	65.500	130.000

Процјену старосне и полне структуре становништва по мјесним заједницама односно насељеним мјестима није могуће било како поуздано утврдити. Што се тиче броја домаћинстава на подручју Града, по мјесним заједницама или насељеним мјестима, процјена је вршена за сеоско подручје и подручје Јање, а градско подручје Бијељине такве процјене не би биле могуће (по мјесним заједницама), због ризика од превеликих грешака. Према овим процјенама, на сеоском подручју, по мјесним заједницама, има око 19.500 домаћинстава, на подручју Јање од 3.600 домаћинстава и на градском подручју Бијељине око 20.000 домаћинстава, што укупно даје око 44.000 домаћинстава. Према овим процјенама, просјечно породично домаћинство чини до три члана, тако да је процјена да на сеоском подручју живи око 58.000 становника, на подручју Јање око 10.000 становника и на градском подручју Бијељине нешто изнад 60.000 становника. Најбројније мјесне заједнице су Јања, Дворови (око 6.500), Велика Обарска (око 4.500) Патковача (око 3.500), Батковић (око 3.500), Доње Црњелово (око 2.800) итд.

1.2.3. Просторни распоред становништва (по насељеним мјестима/мјесним заједницама, у урбаним и руралним дијеловима)

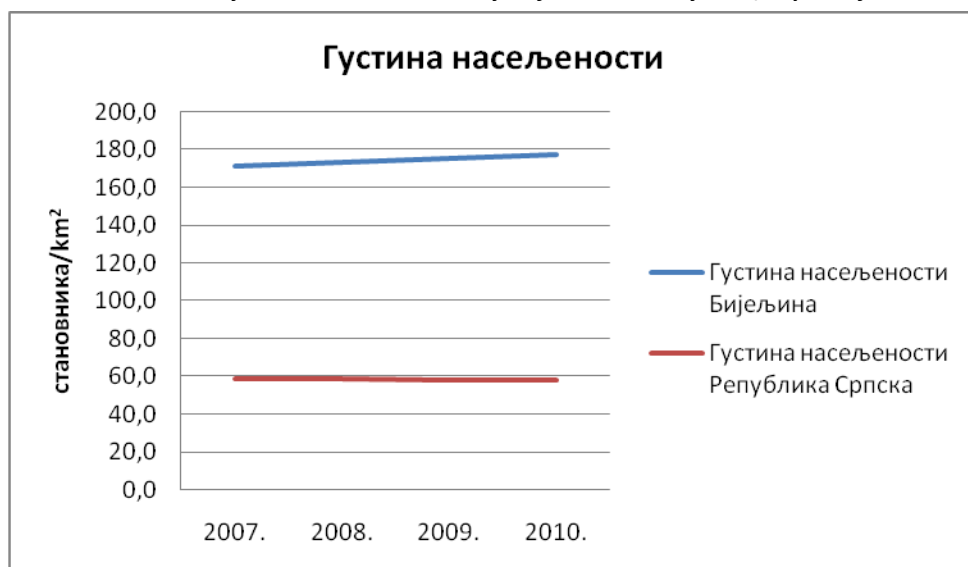
Када говоримо о густини насељености у Бијељини онда примјећујмо да у задњих неколико година имамо благи тренд раста који се креће нешто изнад 170 становника

¹⁰Извор: РЗС РС, Анкета о радној снази – АРС 2010.

по km^2 . Када упоређујемо густину насељености онда видимо да је у Бијељини већа за око 2,5 пута у односу на Републику Српску. Према класификацији Организације за економску сарадњу и развој (OECD) која подручја дијели на урбана и рурална спрам критерија густина насељености, имамо да је подручје града Бијељина урбано подручје јер је густина насељености изнад 150 становника на km^2 .

По процијењеном броју становника, изузимајући градско подручје Сарајева, Бијељина дијели треће мјесто са Зеницом, послје Бања Луке (РС) и Тузле (ФБиХ).

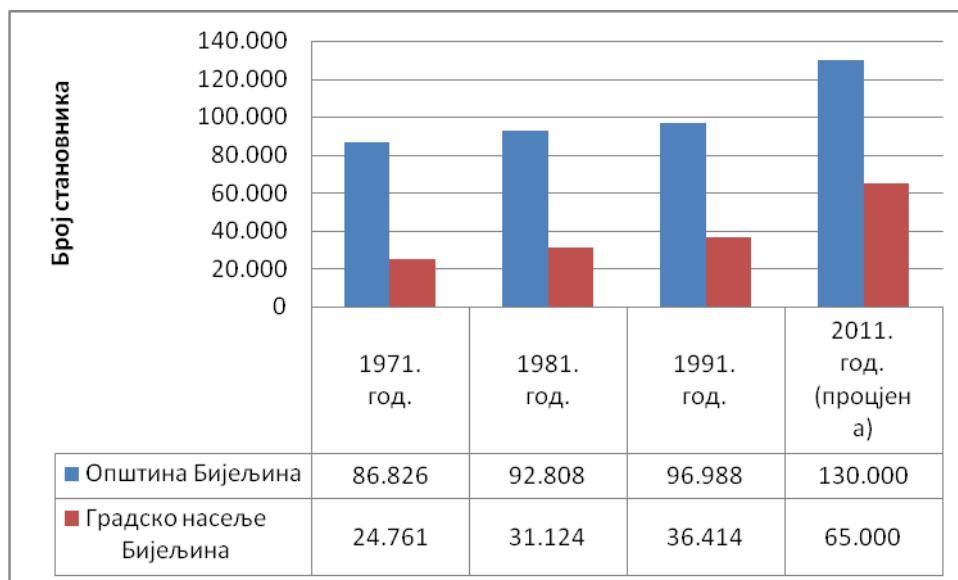
Слика 2. Густина насељености у Бијељини и Републици Српској

Извор: Републички завод за статистику Републике Српске, Пројена броја становника Републике Српске по општинама за 2010. годину и статистички годишњак Републике Српске (Извор кориштен за податке о површини општина)

Рурално-урбана структура становника битно је измјењена од посљедњег пописа. Градско становништво се у посљедње двије деценије скоро удвостручило, тако да је, услед миграција, у укупном становништву Града, знатно повећано учешће становништва на градском подручју и приградским насељима (Дворови, Патковача, Хасе, Пучиле), Јања као и нека сеоска подручја према Јањи (Љесковац). Подручје Града има 67 насељених мјеста која су организована у 68 мјесних заједница, од којих је 13 мјесних заједница у урбаном/градском подручју Бијељине, а 55 мјесних заједница на сеоском подручју.

Слика 3. Тренд повећања броја урбаног и руралног становништва на подручју Града Бијељина

Из претходне слике видљив је константан пораст учешћа градског становништва у укупном становништву Града Бијељина. У периоду од 1971. до 1991. године, учешће градског становништва (градско подручје Бијељина) је са 28,51% повећано на 37,54% (око 9%). Узимајући у обзир ове податке, као и друге показатеље, реално се може процијенити да је удио градског становништва у укупном становништву Града у 2012. години износи између 45 и 50%.

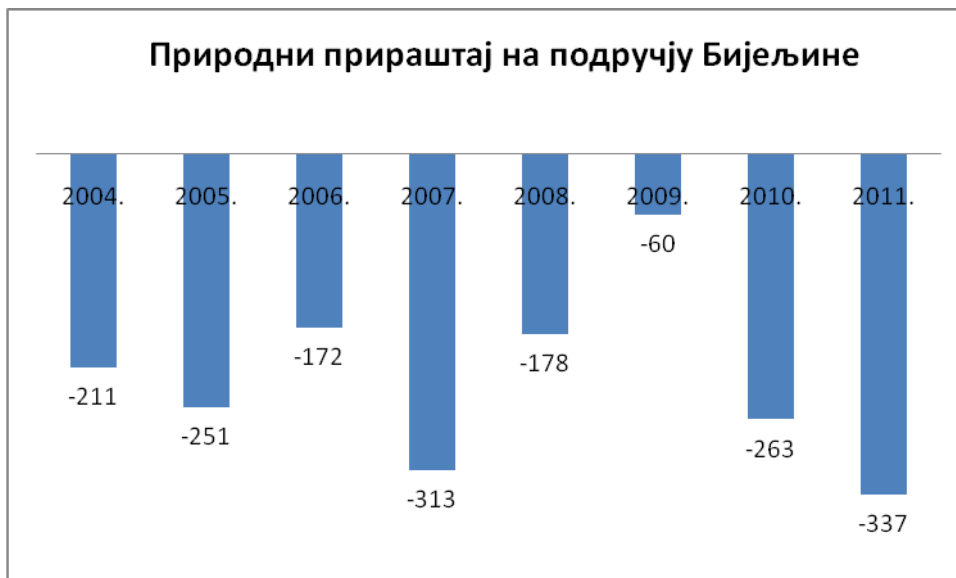
Поред градског насеља Бијељина, као урбана подручја Града Бијељина за која су донесени урбанистички планови, утврђена су и за насељена мјеста Јања (процјена 2012. године - 11.000 становника) и Дворови (процјена 2012. године - 7.000 становника), тако да се удио становништва у урбаним и субурбаним подручјима Града, у односу на укупно становништво, повећава на преко 60%.

1.2.4. Природни прираштај становништва

Подаци о броју рођених и умрлих на подручју Града, са почетка вијека показују тенденцију негативног природног прираштаја становништва, за разлику од краја деведесетих година прошлог вијека када је показивао позитиван тренд.

Према подацима из 1991. године, на подручју Града је рођено 1.300 дјеце, док је број умрлих износио 812. Подаци од 2005. године па надаље показују тенденцију сталног пораста броја умрлих у односу на број рођених, у просјеку од 250 до 350 лица је више умрло него што је рођено.

Слика 4. Природни прираштај на подручју општине/града Бијељине од 2004. до 2011. године

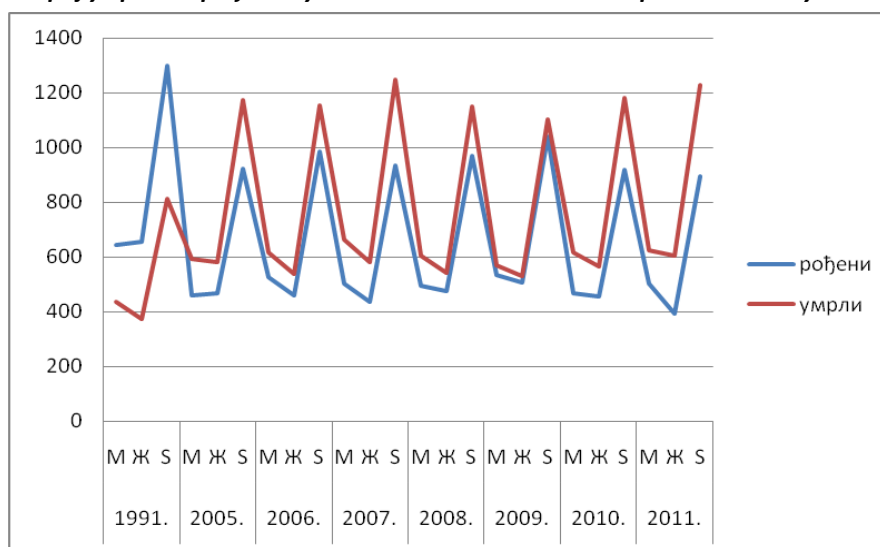

Извор: Републички завод за статистику Републике Српске, Статистички годишњак Републике Српске од 2009-2012

Старосну структуру умрлих није могуће установити, због непостојања података. Полна структура рођених показује да се рађа више дјеце мушког пола почев од 2006. године за 0,5% до 7%, за разлику од претходног периода. Нпр. 2011. године је рођено укупно 894, од чега дјеце мушког пола 501 а женског 393, у односу на 2006. годину када је укупно рођено 984, од којих је 526 мушког а 458 женског пола.

Када су у питању подаци о умрлим лицима показује се тенденција релативног пораста броја умрлих који се креће између 1.100 и 1.250 умрлих. Гледано по полној структури умрлих и по апсолутним износима, број умрлих лица мушког пола је већи у односу на женски пол и креће се између 0,5 % до 3 %. Нпр. 2011. године је укупно умрло 1.231 лице од којих је 626 лица мушког пола, или 2008. године од укупно умрлих 1.150 лица, 607 лица је мушког пола.

Слика 5. Број умрлих и рођених у посљедњих 5 година са освртом на базну 1991. годину

Од 2005. године па надаље видљива је тенденција пораста/већег броја умрлих у односу на број рођених, просјечно 226 лица више умре него што се роди у једној години. Из ових података би се могао извући закључак о тренду негативног природног прираштаја становништва за око 2 промила. Међутим, поред негативног природног прираштаја, укупно становништво на подручју Града се повећава, углавном захваљујући позитивном миграционом салду.

1.2.5. Етничка структура становништва

Етничка структура становништва Града је током деведесетих година и касније знатно промјењена услед ратних догађаја и каснијих постратних и мирнодопских миграција. Уз све опрезности и ризике процјене, због недостајућих званичних података са пописа становништва из 2013. године, процјена етничке структуре становништва дата је у следећој табели:

Табела 2. Етничка структура становништва

БИЈЕЉИНА	1991.	2012. (процјена)
	Укупно	Укупно
Бошњаци	30.229	13.000
Хрвати	492	100
Срби	57.389	114.400
Остали	8.878	2.500
Укупно	96.988	130.000

1.2.6. Миграције становништва

Према подацима, за период од 2005 године до 2012. године, укупно је на подручје Града доселило 8.900 лица, од којих је 4.729 лица женског пола, а 4.171 лице мушког пола. Када је у питању одсељавање са подручја Града, у овом истом периоду је укупно одселило 4.082 лица, од којих је 2.003 мушког а 2.079 женског пола. Узимајући у обзир разлику између броја досељених и одсељених лица на подручју Града, уочљив је висок позитиван миграциони салдо за 4.818 лица. Ови подаци, у односу на укупан број становника, указују на то да је подручје Града најзанимљивије подручје за досељавања у односу на све друге локалне заједнице у Републици Српској.

Ако се има у виду негативан природни прираштај становништва и позитиван миграциони салдо, видљиво је да се број становника на подручју Града повећава у просјеку између 350 и 400 нових становника.

За потребе ове Стратегије процјењује се да на крају 2012. године, на подручју Града Бијељина живи до 130.000 грађана. Када поредимо Бијељину са осталим општинама и градовима у РС онда можемо истаћи да је према броју становника друга а у БиХ пета или шеста јединица локалне самоуправе. Учешће броја становника од 15 до 64 године у Републици Српској износи 65,5% док учешће исте добне групе на подручју града Бијељина износи 68,5% што представља позитиван фактор укупног друштвено

економског развоја. Када упоређујемо густину насељености онда видимо да је у Бијељини већа за око 2,5 пута у односу на Републику Српску. Према класификацији ОЕЦД Бијељина представља урбано подручје јер је густина насељености изнад 150 становника на км².

По процијењеном броју становника, изузимајући градско подручје Сарајева, Бијељина дијели треће мјесто са Зеницом, после Бања Луке (РС) и Тузле (Ф БиХ). Постоји 13 мјесних заједница у урбаном/градском подручју и 55 мјесних заједница на сеоском подручју.

Поред градског насеља Бијељина, као урбана подручја Града Бијељина утврђена су насељена мјеста Јања и Дворови тако да се удио становништва у урбаним и субурбаним подручјима Града, у односу на укупно становништво, повећава на преко 60%. Од 2005. године па надаље видљива је тенденција пораста/већег броја умрлих у односу на број рођених, просјечно 226 лица више умре него што се роди у једној години. Међутим, поред негативног природног прираштаја, укупно становништво на подручју Града се повећава, углавном захваљујући позитивном миграционом салду.

Етничка структура становништва Града је током деведесетих година и касније знатно промјењена услед ратних догађаја и каснијих постратних и мирнодопских миграција. За период од 2005 године до 2012. године, укупно је на подручје Града доселило 8.900 лица, а у истом периоду је укупно одселило 4.082 лица.

1.3. ПРЕГЛЕД СТАЊА И КРЕТАЊА У ЛОКАЛНОЈ ЕКОНОМИЈИ

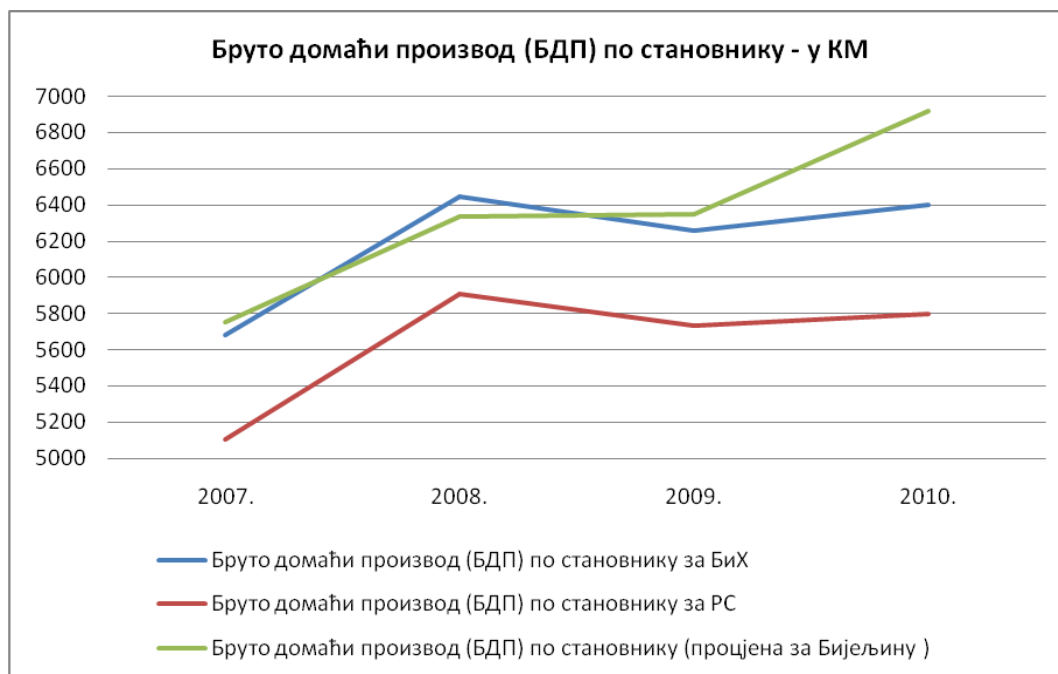
Економска ситуација у БиХ и Републици Српској по много основа условљена је ситуацијом на тржишту Европске уније, које је најзначајнији спољнотрговински партнер наше земље. Од 01. јануара 2009. године отпочела је имплементација Споразума о стабилизацији и придруживању ЕУ и споразума *CEFTA*. Ипак, ефекти примјене споразума су изостали, из разлога што су потенцијални партнери из ЕУ и окружења смањење потражње покушали надомјестити пласманом производа на наше тржиште.

Анализирајући резултате транзиције за протеклих десет година, чији је процес требало да почива на либерализацији кроз пораст извоза, приватизацији кроз заштиту запослености, као и монетарној и фискалној политици које су за циљ имале очување екстерне и буџетске равнотеже, долази се до закључка да су очекивања само дјелимично испуњена. Потпуна либерализација није довела до повећања извоза, нити су остварени очекивани циљеви приватизационог процеса. Напротив, висок спољно – трговински дефицит и дефицит платног биланса, стално продужавање процеса приватизације и реструктуисања предузећа и даље су главни проблеми економије БиХ и Републике Српске. Осим тога висока незапосленост, социјално раслојавање, сива економија, неликвидност привреде, нелојална конкуренција, непостојање заштите домаће производње, карактеришу привредни амбијент последњих година.

Монетарна политика заснива се на валутном одбору и чврстом курсу конвертибилне марке у односу на евро.

Бруто домаћи производ¹¹ (БДП) по становнику за Град Бијељину за 2010. годину износи 6.916,53 КМ. Он као такав је већи од БДП-а по становнику РС за 19,3% а од БДП-а по становнику БиХ за 8,12%. Када се посматра период од 2007. до 2011. године БДП по становнику за Бијељину је у просјеку већи за 12-15% у односу на РС и 2-2,5% већи у односу на БиХ. Тренд кретања БДП по становнику је приказан на наредној слици. У посматраном периоду БДП по становнику Бијељине је растао у просјеку за 6,5%.

Слика 6. Бруто домаћи производ (БДП) по становнику за Бијељину, РС и БиХ

1.3.1. Број и структура привредних субјеката

На подручју града Бијељина у 2011. години привредну дјелатност обавља 942 привредна друштва (предузећа), који су предали финансијски обрачун Агенцији за посредничке, информатичке и финансијске услуге-Одјељење Бијељина.¹²

Посматрано у односу на претходну годину број субјеката је повећан за 138, али у односу на 2005. годину (базна година) број активних привредних друштава мањи је за два. Највећи број активних привредних друштава пословао је током 2006. године (1043), а најмањи 2010. године (850).

¹¹ Бруто домаћи производ (БДП) по становнику (процјена) Влада Републике Српске, Стратегија развоја локалне самоуправе у Републици Српској за период 2009–2015.године - извор кориштен за податке о процјени броја становника. Републички завод за статистику Републике Српске, Статистички годишњак Републике Српске 2010., извор кориштен за податке о броју запослених на подручју општине, просјечну нето плату на подручју општине, број запослених у ентитету, просјечну нето плату у ентитету, те ентитетски БДП. БДП по становнику БиХ 2005.-2010.-Агенција за статистику БиХ.

¹² Ради реалнијег приказа стања економије дати су подаци о активним (а не регистрованим) привредним друштвима

Табела 3. Број активних привредних друштава по дјелатностима

Врста дјелатности	Број привредних друштава						
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Пољопривреда, лов и шумарство	34	34	27	29	31	27	33
Рибарство	-	1	1	1	-	-	-
Вађење руда и камена	9	9	7	6	5	5	5
Прерађивачка индустрија	164	188	176	185	179	169	180
Производња и снабдевање електричном енергијом, плином и водом	4	4	4	5	6	6	6
Грађевинарство	55	60	50	57	53	50	57
Трговина на велико и мало и одржавање	524	567	469	463	442	427	439
Угоститељство	4	4	5	3	3	3	4
Транспорт, складиштење и комуникације	54	57	64	67	64	66	66
Финансијско посредовање	3	5	2	4	4	2	2
Некретнине, изнајмљивање и пословне услуге	63	71	63	69	64	61	72
Државна управа и одбрана	1	1	-	-	-	-	-
Образовање	3	4	5	5	3	3	5
Здравство и социјални рад	10	10	10	10	14	14	45
Остале друштвене, социјалне и личне услужне активности	18	28	33	15	17	17	28
Дјелатности домаћинстава	-	-	-	1	1	-	-
Укупно	946	1043	916	920	886	850	942

Извор: Привредна комора регије Бијељина

Слика 7. Број активних предузећа по годинама

Слика 8. Раст броја активних предузећа по годинама

У периоду 2005.-2011. година раст броја активних привредних друштава остварен је у дјелатностима:

- прерађивачке индустрије,
- транспорта и комуникација,
- здравства,
- области некретнина,
- изнајмљивања,
- пословних услуга и образовања,
- осталих друштвених, социјалних, личних услужних активности.

У истом периоду смањен је број предузећа у секторима трговине, финансијског посредовања и дјелатности вађења руда и камена. Остале дјелатности су задржале приближно исти ниво активности.

Посматрано по дјелатностима, највеће учешће у броју активних предузећа имају трговинска предузећа (46,6%) и предузећа из сектора прерађивачке индустрије (19,1%). Следи сектор некретнина, изнајмљивања и пословних услуга (7,6%), транспорта и комуникација (7%), грађевинарство (6%), здравство и социјални рад (4,7%), те остале дјелатности са мањим учешћем.

Слика 9. Активна предузећа по дјелатностима

Највеће учешће у броју активних предузећа - 77% припада групи микро предузећа (до 9 запослених), затим малих предузећа (од 10 до 49 запослених) - 16,7%. У групи средњих предузећа (50 до 250 запослених) ради 52 предузећа и у групи великих (преко 250 запослених) раде 4 предузећа.

Слика 10. Број активних предузећа по величини

1.3.2. Финансијско пословање

Вриједност ангажованог капитала предузећа у 2011. години износио је 851,6 мил. КМ, што је пораст у односу на базну 2005. годину за 24%. Истовремено, предузећа су остварила укупан приход у износу од 1.618,4 мил. КМ или 55% више у односу на базну

годину. Такође је остварен и пораст расхода за 55%. Добитак је повећан за 46%, а губитак за 28%.

Табела 4. Остварен финансијски резултат привредних друштава

Год.	Капитал	Приход	Расход	Добитак	Губитак	запослени ¹³
2005	685.118.422	1.043.798.958	1.013.063.711	50.590.203	23.704.835	11.131
2006	707.043.620	1.105.741.088	1.061.302.146	56.598.135	15.738.034	10.863
2007	765.380.414	1.280.539.580	1.213.861.843	80.252.889	21.065.781	12.871
2008	768.842.706	1.551.239.791	1.471.278.686	89.487.192	18.646.754	12.935
2009	814.643.140	1.427.708.913	1.296.319.515	82.606.409	20.195.553	14.516
2010	833.239.268	1.484.783.019	1.353.487.389	94.531.601	38.521.645	14.713
2011	851.649.015	1.618.417.401	1.565.329.299	73.944.628	30.453.858	12.739

Извор: Привредна комора регије Бијељина

Динамика укупног прихода показује раст до 2008. године, затим опадање у 2009. години (утицај економске и транзиционе кризе), да би након тога привреда поново остварила пораст укупног прихода. Такође вриједност ангажованог капитала показује сталну динамику раста.

Слика 11. Укупан приход по годинама

Најважнији показатељ ефикасности привреде јесте продуктивност рада, коју можемо исказати као вриједност произведене робе по једном запосленом (приход по запосленом). Овај индикатор показује колико један радник произведе робе, исказано у новчаној вриједности те робе. У 2011. години остварен је приход по раднику у износу од 127.044 КМ.

¹³ Број запослених се односи само на она предузећа која су обрађена у табели

Слика 12. Приход по раднику - продуктивност

Ефективност економије – стопа нето добити (добитак по раднику) показује успјешност пословања. Из нашег прегледа уочава се да је она била највиша у 2008. години (6.918 КМ), а најнижа у 2005. години (4.545 КМ).

Слика 13. Добитак по раднику

1.3.3. Спољнотрговинска размјена

Спољнотрговинска размјена са иностранством представља значајан индикатор привређивања и за привреду Бијељине је посебно деликатан, с обзиром да се остварује значајан дефицит у размјени са иностранством током читавог послужератног периода. У наставку је дат преглед спољнотрговинске размјене за 2011. годину.

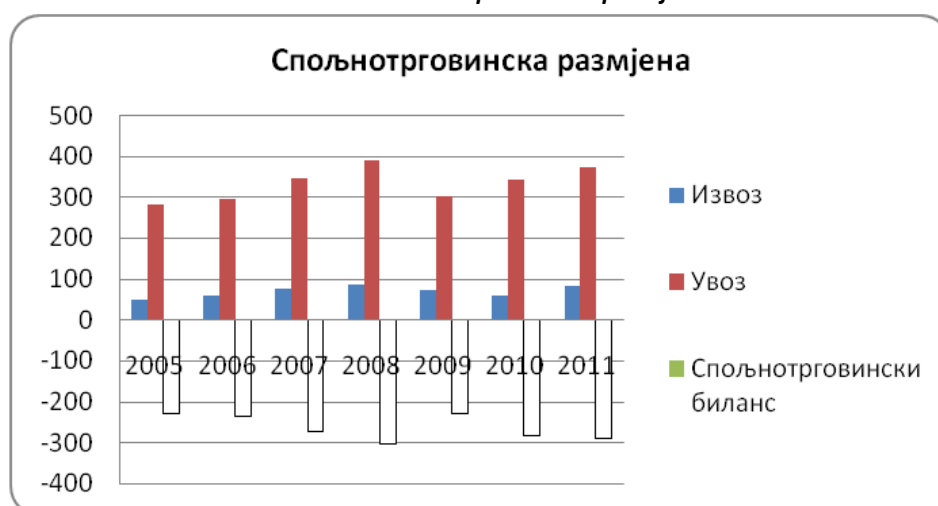
Табела 5. Спољнотрговинска размјена за Бијељину и Републику Српску у 2011. години

ОПИС	Бијељина		РС	
	КМ	по становнику ¹⁴	КМ	по становнику ¹⁵
Увоз (2011.)	371.200.000	2.855	4.577.526.000	3.202
Извоз (2011.)	82.100.000	632	2.560.808.000	1.791
Салдо робне размјене	289.100.000	2.224	2.016.718.000	1.411
Покривеност увоза извозом у %	22,1%	22,1%	55,9%	55,9%

Када посматрамо увоз и извоз по становнику за Бијељину и РС онда имамо да је увоз за 12% већи за РС него за Бијељину, међутим извоз по становнику је чак 184% већи што у поређењу чини салдо робне размјене негативним за 37%. Увоз Бијељине чини 8,11% укупног увоза Републике Српске док извоз представља 3,21%. У наредном периоду треба усмјерити активности на изједначавање учешћа увоза и извоза са просјеком Републике Српске.

Привреда Града Бијељина током 2011. године остварила је вриједност увоза од 371,2 мил. КМ, што је пораст у односу на базну 2005. годину за 32%. У истом периоду вриједност извоза износила је 82,1 мил. КМ, што такође представља пораст за 65%. Салдо трговинског биланса показује негативне вриједности током читавог посматраног периода. Покривеност увоза извозом је неповољна, а највећа вриједност је остварена 2009. године – свега 24,4%.

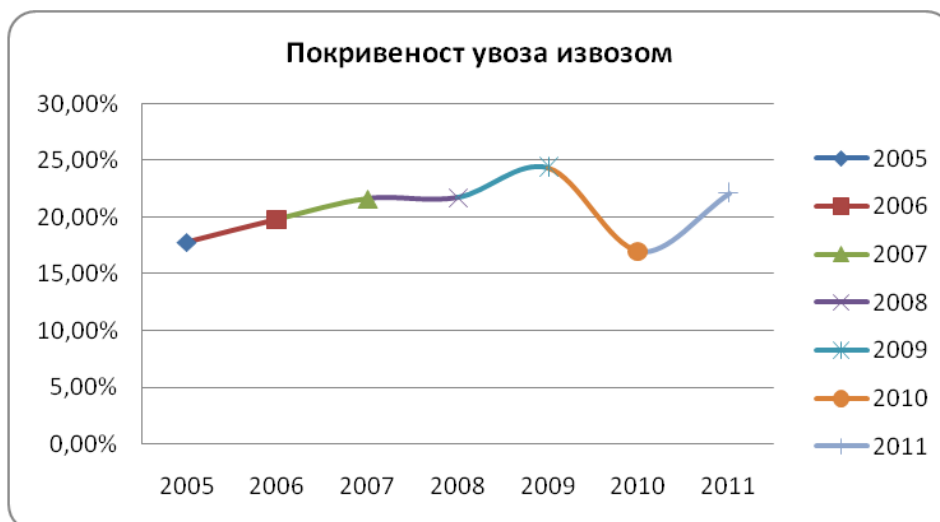
Слика 14. Спољнотрговинска размјена

¹⁴Процјењени број становника Бијељине 130.000 – подаци развојног тима града Бијељина

¹⁵Процјењени број становника Републике Српске (1.429.668)-подаци Републичког завода за статистику Републике Српске

Слика 15. Покривеност увоза извозом

Највећи партнери у извозу и даље су Србија (28,6% учешћа), Италија (27,7% учешћа), Словенија (9,4% учешћа), Сингапур (8,3% учешћа), Хрватска (5,1% учешћа) и остале земље са мањим појединачним учешћем (20,9% укупног учешћа).

Предузећа са подручја нашег града највише су увозила из Србије (36,25), Њемачке (8,5%), Италије (8,1%), Бразила (5,1%), Мађарске (4,4%), Кине (4,3%), Хрватске (3,9%), Македоније (3,5%), Словеније (2,9%), Француске (2,6) и осталих земаља са мањим појединачним учешћем (20,5% појединачног учешћа).

1.3.4. Самостални предузетници

Број регистрованих самосталних предузетника у 2011. години износио је 3.745 (од чега је 34,7% жена предузетница), док се према подацима Пореске управе Републике Српске – ПЦ Бијељина, самосталном дјелатношћу на подручју Града Бијељина активно бави 1.842 лица. Разлика у броју регистрованих и активних предузетника је последица лоше праксе, по којој предузетници након престанка обављања дјелатности, исту не одјављују код надлежног градског одјељења. Поредећи број регистрованих предузетника са 2005. годином (3.464 предузетника), може се уочити блажи пораст.

У оквиру предузетничке дјелатности регистровано је 1.615 трговинских радњи (43,1%), 677 угоститељских радњи (18,0%), 923 занатске радње (24,7%), 322 радње из области саобраћаја (8,6%) и 208 из осталих дјелатности (5,6%). Такође, током 2011. године стално је одјављено 309 предузетничких радњи. Као главни разлози за одјаву рада, предузетници наводе нерентабилност пословања изазван недостатком посла, високим обавезама, скупим кредитима и нелојалном конкуренцијом великих предузећа (тржних центара).

Табела 6. Број регистрованих предузетника по дјелатностима

Врста дјелатности	Број регистрованих предузетника						
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Трговинска дјелатност	1597	1616	1720	1717	1696	1668	1615
Угоститељска дјелатност	573	616	652	646	658	680	677
Занатска дјелатност	831	873	908	905	916	923	923
Јавни превоз ствари	159	158	151	152	152	151	147
Ауто-школе	28	28	23	23	24	22	25
Јавни превоз лица	102	138	163	162	157	156	150
Остале дјелатности	174	182	194	188	191	200	208
Укупно	3464	3611	3811	3793	3794	3800	3745

Извор: Одјељење за привреду и пољопривреду

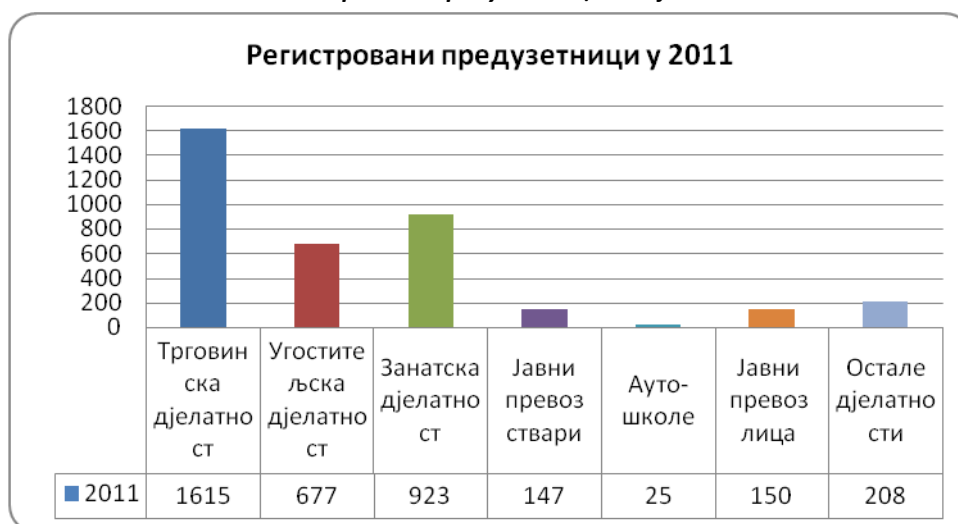
Слика 16. Број регистрованих предузетника по годинама

Слика 17. Раст броја регистрованих предузетника по годинама

Слика 18. Регистровани предузетници по дјелатностима

1.3.5. Индустијске зоне

У Граду Бијељини пословна инфраструктура дефинисана је кроз постојање три индустријске зоне са комплетном потребном инфраструктуром и са већ постојећим објектима.

Индустијска зона I:

- Површина 83,05 ха, од којих 46 ха обухвата изграђене индустријске објекте (предузећа "ЕЛВАКО", "ОРАО", "САВА", и др.),
- површина од 32 ха представља просторни обухват дефинисан за изградњу привредних објеката - индустрије, мале привреде и производног занатства, складишта и продајно-складишних објеката, комерцијалне и услужне дјелатности
- у оквиру исте су жељезничка и аутобуска станица.

Индустијска зона II:

- Према намјени површина од 44 ха из Урбанистичког плана Града Бијељине представља засебну цјелину за лаку индустрију и малу привреду.
- На сјеверном дијелу је планирана нова жељезничка станица и терминал за камионе.

Индустријска зона III:

- Површина 22 ха.
- Према намјени површина из Урбанистичког плана дефинисана је као зона лаке индустрије и мале привреде, на грађевинским парцелама површине 2.500-5.000 m²
- Изграђена потребна инфраструктура (саобраћајнице, водовод, електро-енергетски објекти и сл.) са излазом на другу фазу обилазнице.

1.3.6. Инвестиције у привреди

Укупна вриједност остварених инвестиционих улагања у нова стална средства правних лица износе 95,4 мил. КМ, од чега су материјална средства 97,7%. При томе највећа улагања су у области грађевинарства (27,4%), трговине (23,2%). Следи некретнине, изнајмљивање и послове услуге (10,3%), прерађивачка индустрија (8,8%), транспорт, складиштење и комуникације (8,7%), производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом и водом (5,6%) и остале дјелатности са мањим учешћем.

Табела 7. Остварене инвестиције у нова стална средства по намјени и техничкој структури (у 000 КМ)

Намјена улагања	Укупно	Материјална стална средства			Нематеријална стална средства	Трошкови преноса власништва
		Грађевински радови	Машине, опрема и транспортна средства	Остала материјална стална средства		
Укупно	95.434	57.028	35.793	435	2.174	5
Правна лица – укупно	95.434	57.028	35.793	435	2.174	5
Пољопривреда, лов и шумарство	472	45	248	179	-	-
Рибарство	-	-	-	-	-	-
Вађење руда и камена	20	12	7	-	-	-
Прерађивачка индустрија	8.381	3.010	5.233	83	54	2
Произв. и снабдевање ел.енергијом, гасом и водом	5.390	511	4.879	-	-	-
Грађевинарство	26.201	22.359	3.842	-	-	-
Трговина на велико	22.095	13.268	8.678	145	-	3

и мало и одржавање						
Угоститељство	56	38	18	-	-	-
Транспорт, складиштење и комуникације	8.332	1.569	6.667	-	96	-
Финансијско посредовање	2.279	1.443	770	-	66	-
Некретнине, изнајмљивање и пословне услуге	9.807	9.534	273	-	-	-
Државна управа и одбрана	3.930	801	1.198	-	1.932	-
Образовање	1.622	1.433	161	28	-	-
Здравство и социјални рад	3.457	560	2.898	-	-	-
Остале друштвене, социјалне и личне услужне активности	3.392	2.446	919	-	27	-

Извор: Републички завод за статистику

Слика 19. Остварене укупне инвестиције у нова стална средства по дјелатностима

Укупне остварене инвестиције по дјелатностима инвеститора у 2011. години износиле су 114,7 мил. КМ, што је пораст у односу на 2005. годину за 37,6%. При томе највеће вриједности остварене су у дјелатностима трговине (22%) и државне управе (19,3%). Сликају сектори грађевинарства (11,08%), прерађивачке индустрије (9,3%), производња

и снабдијевање електричном енергијом, гасом и водом (8,9%), некретнине, изнајмљивање и послове услуге (8,6%) и остале дјелатности са мањим учешћем.

Табела 8. Остварене инвестиције по дјелатностима инвеститора (у 000 КМ)¹⁶

Дјелатност	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Правна лица – укупно	83.344	135.764	98.141	118.441	94.395	109.267	114.691
Пољопривреда, лов и шумарство	675	397	522	1.117	1.012	615	634
Рибарство	-	-	-	-	-	-	-
Вађење руда и камена	255	372	85	176	313	27	55
Прерађивачка индустрија	5.961	8.023	10.637	13.411	13.456	14.693	10.716
Произв. и снабдевање ел. енергијом, гасом и водом	21.245	9.199	10.562	7.928	8.294	27.878	10.220
Грађевинарство	4.331	5.980	5.823	8.785	12.554	13.294	12.714
Трговина на велико и мало и одржавање	28.274	26.221	16.088	19.198	19.515	14.059	25.196
Угоститељство	254	93	71	190	214	45	56
Транспорт, складиштење и комуникације	2.197	1.754	3.557	2.784	4.924	2.678	6.269
Финансијско посредовање	4.711	13.862	3.435	2.209	3.101	2.919	8.279
Некретнине, изнајмљивање и пословне услуге	1.163	974	1.430	2.299	2.225	2.399	9.922
Државна управа и одбрана	11.294	63.964	35.660	47.654	19.094	22.778	22.190
Образовање	1.041	1.361	4.122	3.881	907	1.370	1.591
Здравство и социјални рад	540	1.594	1.295	2.003	2.407	4.517	3.458
Остале друштвене, социјалне и личне услужне активности	1.402	1.970	4.855	6.806	6.379	1.993	3.392
Укупно	83.344	135.764	98.141	118.441	94.395	109.267	114.691

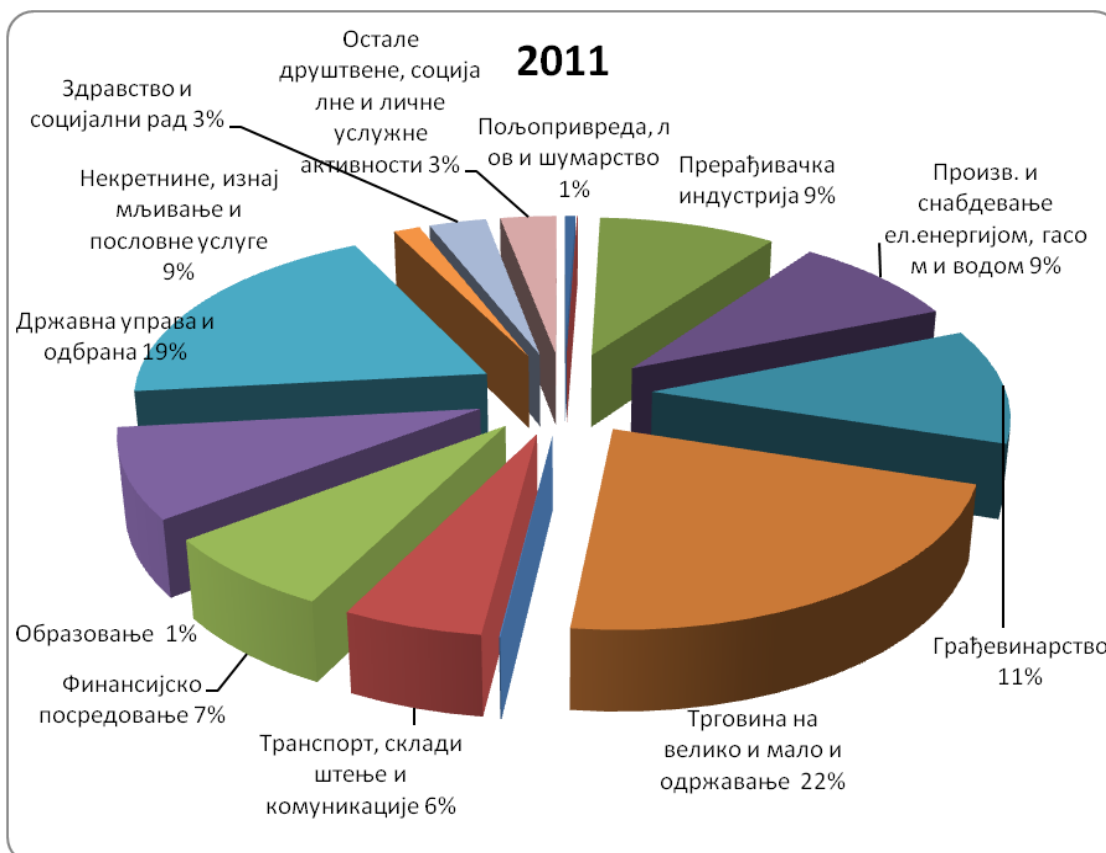
Извор: Републички завод за статистику

¹⁶ Републички завод за статистику Републике Српске, према статистичком програму РС прикупља и обрађује податке о инвестицијама пословних субјеката који су регистровани на територији Републике Српске закључно са 31.12.. Подаци се прикупљају посебним годишњим извјештајем о инвестицијама ИНВ-01, који је по садржају потпуно усаглашен са међународним статистичким стандардима и дефиницијама датим у Систему националних рачуна SNA – 93 и у Европском систему националних рачуна ESA-95.

Слика 20. Остварене инвестиције по дјелатностима инвеститора по годинама

Слика 21. Остварене инвестиције по дјелатностима

Бруто домаћи производ (БДП) по становнику у Граду Бијељини за 2010. годину износи 6.916,53 КМ. Он као такав је већи од БДП-а по становнику РС за 19,3% а од БДП-а по становнику БиХ за 8,12%. У периоду од 2007. до 2011. године БДП по становнику Бијељине је растао у просјеку за 6,5%. На подручју Града Бијељина у 2011. години

привредну дјелатност обавља 942 привредна друштва (предузећа). Посматрано у односу на претходну годину број субјеката је повећан за 138, али у односу на 2005. годину број активних привредних друштава је готово на истом нивоу. У периоду 2005-2011. година раст броја активних привредних друштава остварен је у дјелатности прерађивачке индустрије, транспорта и комуникација, здравства, осталих друштвених активности, области некретнина, изнајмљивања, пословних услуга и образовања. У истом периоду смањен је број предузећа у секторима трговине, финансијског посредовања и дјелатности вађења руда и камена. Посматрано по дјелатностима, највеће учешће у броју активних предузећа имају трговинска предузећа и предузећа из сектора прерађивачке индустрије. Највеће учешће у броју активних предузећа припада групи микро предузећа. Предузећа су остварила укупан приход у износу од 1.618,4 мил. КМ или 55% више у односу на базну годину. Такође је остварен и пораст расхода за 55%. Добитак је повећан за 46%, а губитак за 28%.

У 2011. години остварен је приход по раднику у износу од 127.044 КМ док је стопа нето добити (добитак по раднику) највиша у 2008. години и износи 6.918 КМ.

Када посматрамо увоз и извоз по становнику за Бијељину и РС онда је евидентно да је увоз за 12% већи за РС него за Бијељину, међутим извоз по становнику за РС је чак 184% већи него за Бијељину што у поређењу чини салдо робне размјене негативним за 37%. Увоз Бијељине чини 8,11% укупног увоза Републике Српске док извоз представља 3,21%. У наредном периоду треба усмјерити активности на изједначавање учешћа увоза и извоза са просјеком Републике Српске.

Покривеност увоза извозом је неповољна и креће се од 20 до 25%. Највећи партнери у извозу и даље су Србија, Италија, Словенија, Сингапур, Хрватска и др. Предузећа са подручја нашег града највише су увозила из Србије, Њемачке, Италије, Бразила, Мађарске, Кине, Хрватске, Македоније, Словеније и Француске.

Број регистрованих самосталних предузетника у 2011. години износио је 3.745 док се према подацима Пореске управе Републике Српске – ПЦ Бијељина, самосталном дјелатношћу на подручју Града Бијељина активно бави 1.842 лица. Разлика у броју регистрованих и активних предузетника је посљедица лоше праксе, по којој предузетници након престанка обављања дјелатности, исту не одјављују код надлежног градског одјељења.

У Граду Бијељини пословна инфраструктура дефинисана је кроз постојање три индустријске зоне са комплетном потребном инфраструктуром и са већ постојећим објектима. Те пословне зоне су намјењен за индустрију, мале привреде и производно занатства, складишта, продајно-складишне објекте, комерцијалне и услужне дјелатности. Укупна вриједност остварених инвестиционих улагања у нова стална средства правних лица износе 95,4 мил. КМ при томе су највећа улагања у области грађевинарства и трговине.

У наредном периоду потребно је ресурсе усмјерити на афирмацију малих и средњих предузећа што треба резултирати повећањем њиховог броја што директно утиче на повећање боја запослених. Постојећу пословну инфраструктуру неопходно је промовисати како би се искористили капацитети и повећало интересовање домаћих и страних инвеститора. Административна служба града мора наставити радити на подршци запошљавању кроз програме запошљавања и самозапошљавања који су у региону показали добре резултате и који су обезбједили задржавање постојећих и отварање нових радних мјеста.

1.3.7. Туристички потенцијали и туристичка инфраструктура¹⁷

На основу података Туристичке организације Бијељина, туристичка понуда Града располаже са сљедећом структуром смјештајних капацитета:

Табела 9. Структура хотела према категоријама

Категорија хотела	Број хотела	Учешће
*****	1	20%
****	0	0%
***	2	40%
**	1	20%
*	0	0%
Остало (хостел)	1	20%
Укупно	5	100%

Извор: Министарство трговине и туризма РС

У структури хотелског смјештаја доминирају хотели са 3* (укупно 2 објекта) по један објекат са 5* и 2*, док хотели са 4* и 1* нису заступљени.

Према броју смјештајних јединица и броју лежаја доминирају мотели са 3*, а затим хотели са 3*. Након њих слиједе хотели и мотели са 2*. Након тога слиједи хотел високе категорије (5*), иако је у питању само један објекат, учествује са 9,5% у укупном броју смјештаних јединица.

Табела 10. Структура смјештајних јединица и лежаја

Врста објекта	Број соба	Учешће	Број лежаја	Учешће
Хотел 5*	30	9,26%	77	9,48%
Хотел 3*	60	18,52%	134	16,50%
Хотел 2*	41	12,65%	120	14,78%
Хостел	14	4,32%	40	4,93%
Мотел 3*	92	28,39%	200	24,63%
Мотел 2*	39	12,04%	91	11,21%
Мотел	7	2,17%	14	1,72%
Пансион 2*	13	4,01%	33	4,06%
Собе за изнајмљивање	15	4,63%	34	4,19%
Куће за одмор	13	4,01%	69	8,50%
Укупно:	324	100,00%	812	100,00%

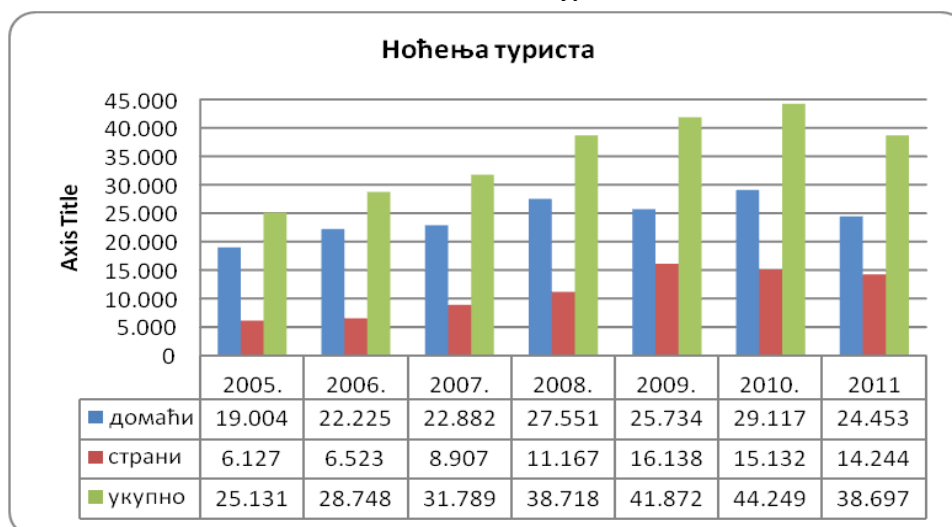
Кретање туристичке тражње исказано је кроз статистичке показатеље о броју долазака и ноћења у периоду 2005-2011. године.

¹⁷ Скупштина општине Бијељина усвојила је Стратегију развоја туризма општине Бијељина за период 2012-2017.године, тако да ће у овој Социо-економској анализи бити приказани туристички потенцијали и туристичка инфраструктура.

Слика 22. Доласци туриста

Слика 23. Ноћења туриста

Број долазака и ноћења домаћих и страних туриста остварених у посматраном периоду знатно је повећан. Број туриста који су посјетили Бијељину у 2005. години износио је 13.454, да би у 2011. години порастао на 18.092. Примјетно је да се у овом периоду битније повећао долазак страних туриста у односу на домаће, који је у испитиваном периоду већи за 2,3 пута. Слично кретање је и у евиденцији ноћења туриста. Број ноћења је са 25.131 у 2005. години порастао на 38.697 у 2011. години. Број ноћења која су остварили страни туристи у испитиваном периоду већи је за скоро 2,5 пута. Такође је евидентиран пад броја долазака за 8,5% и броја ноћења туриста за 8,7% у 2011. години посматрано у односу на претходну годину.

На основу индикатора може се закључити да структура објеката неопходних туристичкој привреди није у потпуности задовољавајућа. Са 38.697 ноћења у 2011. години може се истаћи да недостају смјештајни објекти за масовни туристички смјештај, са инфраструктуром која задовољава савремене стандарде у туризму. Индикативно је учешће смјештајних објеката са мањим смјештајним капацитетима

(мотела, пансиона, соба за изнајмљивање), што указује да су исти у функцији пословног и транзитног туризма. Поред тога потребно је провести низ активности које требају превазићи проблеме недовољне попуњености капацитета, те побољшати услуге везане уз туристичку потражњу у поређењу с конкурентским локацијама.

Полазећи од значаја туризма за економски развој, дајемо преглед промета оствареног у туристичко-угоститељском сектору Града Бијељина.

Табела 11. Промет угоститељско-туристичког сектора у КМ

Год.	Укупно	Храна и напици	Алк. и безалк. пића	Смјештај	Остало	Пословне јединице	Запос лени
2006	6.288.070	3.174.423	1.979.789	781.613	352.245	44	351
2007	8.235.789	4.120.146	2.636.015	923.946	555.682	51	402
2008	10.827.635	6.064.282	2.861.089	1.361.852	540.412	58	466
2009	11.654.204	5.793.146	3.640.970	1.735.331	484.757	54	455
2010	12.835.803	7.262.747	3.398.606	1.593.515	580.935	60	495

Извор: Републички завод за статистику

Слика 24. Промет угоститељско-туристичког сектора у КМ

Промет угоститељско-туристичког сектора биљежи сталан раст за посљедњих пет година. Укупан промет у 2005. години износио је 5.528.440 КМ, да би се у 2011. години реализовао у износу од 12.736.926 КМ. Ипак остварени укупан промет у 2011. години је мањи у односу на претходну годину.

У структури оствареног промета највише је учешће за храну и напите (преко 56%), затим алкохолна и безалкохолна пића (преко 26%), смјештај (преко 12%), а најмање у категорији "остало" (око 5%).

1.3.8. Пољопривреда

Семберија, а тиме и подручје Града Бијељина има континенталну климу са прилично оштрим зимама и неугодно врућим љетима. Мразеви почињу крајем октобра, а престају најкасније половином априла мјесеца због чега је ово подручје подесно за гајење свих пољопривредних култура, јер сјетва раних усјева и кретање вегетације

почињу средином марта мјесеца. Укупна топлотна сума у периоду од марта до октобра мјесеца прелази 3400⁰С, што је довољно за развој свих важнијих култура као и производњу дувана, који је иначе јако деликатна биљка према топлотним сумама.

Поред повољне климе најзначајнији ресурс за успјешну пољопривредну производњу је квалитетно земљиште. Преглед земљишних површина по категоријама и власништву даје се у наредној табели:

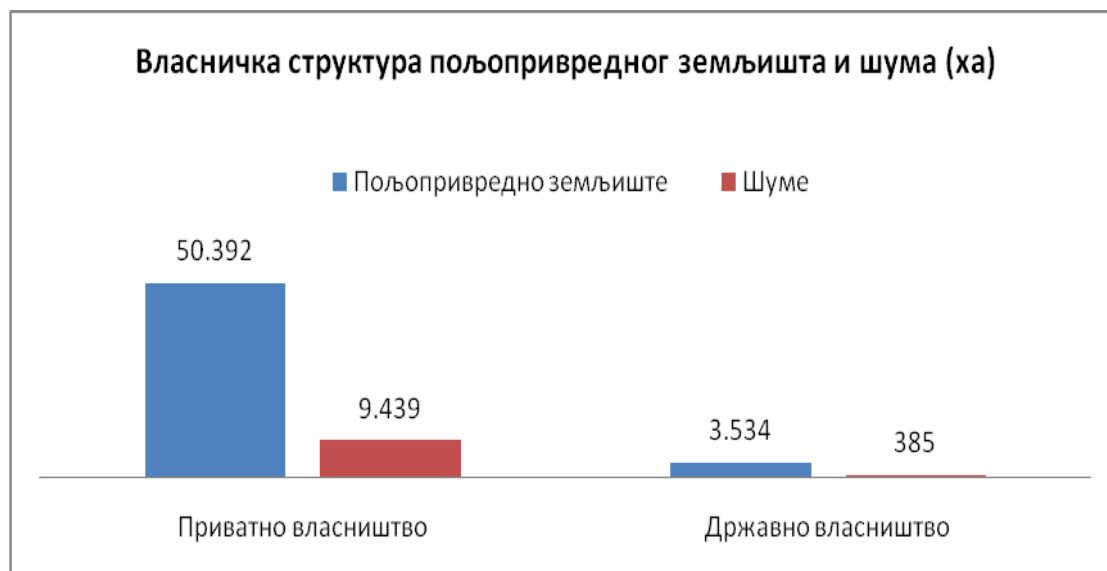
Табела 12. Земљишне површине по категоријама и власништву у ха

Р.бр.	Категорија земљишта	Приватно власништво	Државно власништво	Укупно
1.	Оранице	46.503	3.534	50.037
2.	Воћњаци	2.752	0	2.752
3.	Ливаде	379	0	379
4.	Виногради	6	0	6
5.	Пашњаци	752	0	752
6.	Пољопривредно земљиште (1+2+3+4+5)	50.392	3.534	53.926
7.	Шуме	9.439	385	9.824
	Укупно	59.831	3.919	63.750

Извор: Одјељење за привреду и пољопривреду

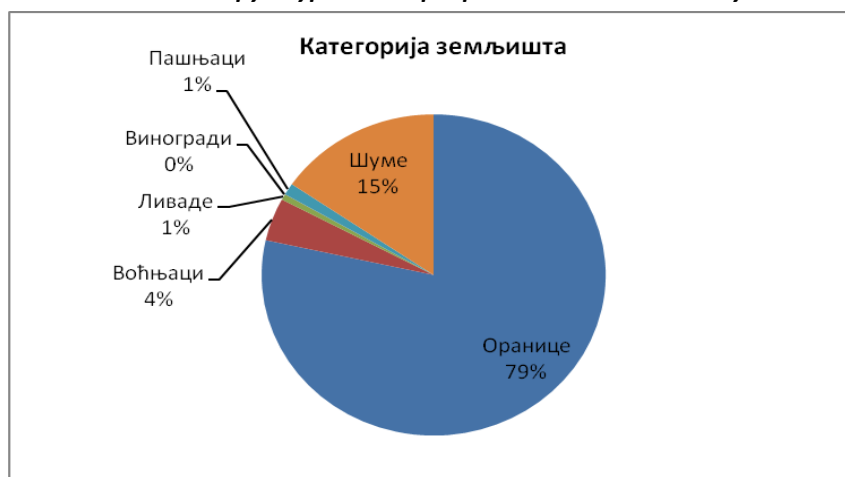
Подаци о расположивим површинама нису прецизни због непостојања квалитетне катастарске евиденције као и разних трансформација које су биле присутне последњих година, а што све није пропраћено у земљишним књигама (прелазак пољопривредног земљишта у грађевинско, поврат земљишта ранијим власницима по разним основама и тд...).

Слика 25. Категорије пољопривредног земљишта и шума

Према садашњем стању на терену види се да је 59.831 ха пољопривредног земљишта и шума или 94% у приватном власништву док је 3.919 ха или 6% државно власништво.

Слика 26. Структура пољопривредног земљишта и шума

Због недостатка пописа становништва и материјалних добара не располажемо са квалитетним подацима о величини посједа пољопривредних газдинстава као и броју пољопривредних домаћинстава. Према попису из 1991. године број пољопривредних домаћинстава је износио 15.818, што значи да је просјечна величина пољопривредног посједа 3,3 ха по домаћинству у 4-5 парцела. Овакав уситњен посјед је један од главних разлога непрофитабилне производње.

Према подацима из АПИФ-а број регистрованих пољопривредних газдинстава на подручју Града Бијељина је 8.373 (подаци од 17.04.2013. године). газдинства су регистрована на основу Закона о пољопривреди и Уредбе о упису у Регистар пољопривредних газдинстава (регистрација је добровољна). Неопходно је напоменути да један дио пољопривредних произвођача није регистрован из разних разлога (величина посједа, обавезе доприноса за здравствено и пензионо осигурање).

Ситуација у пољопривреди је много повољнија на дијелу територије Града Бијељина гдје су проведени комасациони и хидро-мелиорациони радови. Наиме, комасацијом земљишта обухваћено је укупно 31.724 ха најплоднијег земљишта, од чега су на 19.000 ха упоредо проведени и хидромелиорациони захвати. Регулисањем водног режима на 19.000 ха омогућена је правовремена сјетва, измјена структуре сјетве у корист индустријског биља и поврћа које тражи интензивну производњу, па је уз садашњу структуру сјетве на око 10.000 ха могуће убирати двије жетве годишње.

Изградњом 24 противградне станице на подручју Града Бијељине створени су услови за заштиту усјева од града што доприноси смањењу штета од ове елементарне непогоде која је постала све чешћа појава на овом подручју.

Производња разноврсних култура одвија се на свих 50.037 ха ораничних површина, почев од високо интензивних култура као што су неке врсте поврћа и индустријског биља. Веома добри резултати постижу се у производњи житарица гдје су на овим

просторима и прије рата (1988. године у Броцу), а и сада (2005. године у Амајлијама) остварени рекордни производни резултати.

Динамику биљне производње по врстама и засијаним површинама показује следећа табела:

Табела 13. Динамика биљне производње (у ha)

Усјеви	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Житарице	40.803	40.061	40.298	40.673	39.951	39.974	40.041
Индустријско биље	342	444	381	162	252	502	550
Поврће	3.120	3.400	3.392	3.300	3.395	3.115	3.193
Крмно биље	2.870	2.930	2.990	3.070	3.050	3.030	3.080
Укупно	47.135	46.835	47.061	47.205	46.648	46.621	46.864

Извор: Одјељење за привреду и пољопривреду

Слика 27. Ораничне површине према начину кориштења у 2011. години

Из претходних табела и графика се види да у оквиру биљне производње житарице заузимају највеће учешће у сјетвеним површинама, затим слиједи поврће, крмно биље, и индустријско биље. Такође је примјетно да је сјетвена структура измјењена у негативном смислу највећим дијелом код производње индустријског и крмног биља те није обезбјеђен правилан плодоред. Стављањем у функцију прехранбене индустрије на подручју Семберије очекује се повећање сјетвених површина под поврћем и индустријским биљем што ће аутоматски довести до повољнијег плодореда.

Табела 14. Учешће појединих врста жита у структури сјетве житарица са оствареним приносом

Усјеви житарице	2006		2007		2008		2009		2010		2011	
	Површин а у ха	Принос тона	Површин а у ха	Принос тона	Површин а у ха	Принос тона	Површин а у ха	Принос тона	Површин а у ха	Принос тона	Површин а у ха	Принос тона
		Укупно		Укупно		Укупно		Укупно		Укупно		Укупно
Пшеница	9,201	31,283	10,580	45,386	9,447	45,345	13,042	58,315	9,560	23,784	12,256	45,347
Јечам	1,486	5,498	1,440	5,732	1,444	7,508	2,859	15,883	2,255	7,892	2,620	10,480
Зоб	14	30	22	50	22	59	68	156	50	70	40	64
Кукуруз – зрно	29,360	167,352	28,256	87,792	29,760	139,872	23,982	124,706	28,109	134,923	25,125	87,937
Укупно	40,061	204,163	40,298	138,960	40,673	192,784	39,951	199,060	39,974	166,669	40,041	143,828

Извор: Одјељење за привреду и пољопривреду

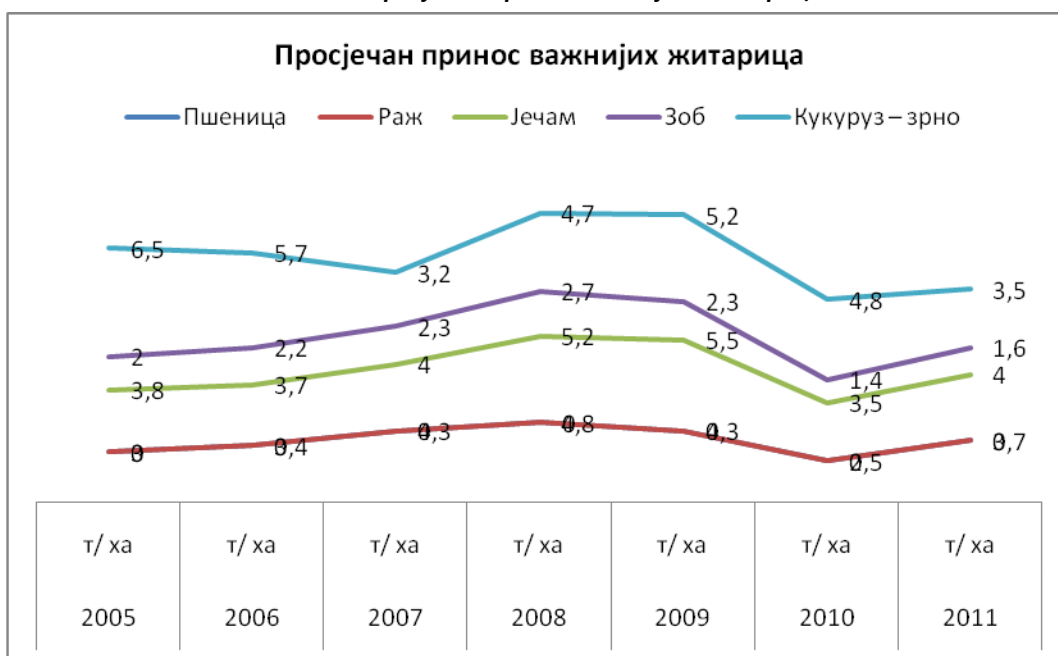
Табела 15. Просјечан принос важнијих житарица

Усјеви	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
	t/ha	t/ha	t/ha	t/ha	t/ha	t/ha	t/ha
Пшеница	3	3,4	4,3	4,8	4,3	2,5	3,7
Раж	0	0	0	0	0	0	0
Јечам	3,8	3,7	4	5,2	5,5	3,5	4
Зоб	2	2,2	2,3	2,7	2,3	1,4	1,6
Кукуруз – зрно	6,5	5,7	3,2	4,7	5,2	4,8	3,5

Извор: Одјељење за привреду и пољопривреду

У зависности од примјењене агротехнике као и временских услова, годишње се произведе од 150 до 215 хиљада тона житарица уз просјечан принос од 5 до 6 тона кукуруза по ха (изузев у екстремним годинама око 3 t/ha) и 3,5 до 4,8 тона пшенице по ха (изузев у екстремним годинама око 2 t/ha). На површинама које се интензивно обрађују могуће је остварити далеко веће приносе и то: пшенице до 8 t/ha, кукуруза 13 t/ha.

Слика 28. Просјечан принос важнијих житарица

Табела 16. Учешће појединих врста поврћа у структури сјетве поврћа

Усјеви	2006		2007		2008		2009		2010		2011	
	Површина у ха	Принос тона	Површина у ха	Принос тона	Површина у ха	Принос тона	Површина у ха	Принос тона	Површина у ха	Принос тона	Површина у ха	Принос тона
		Укупно		Укупно		Укупно		Укупно		Укупно		Укупно
Кромпир	1200	30000	1147	20646	1150	18400	1200	18000	950	19000	1020	25500
Мрква	70	1050	60	720	70	910	75	900	65	975	60	780
Црни лук	100	1200	95	950	100	1200	90	1,080	80	720	90	900
Бијели лук	30	300	30	225	30	240	30	270	30	240	28	196
Грах – зрно	400	880	380	760	330	759	320	800	330	924	345	828
Грашак – зрно	200	500	250	1050	230	920	240	480	250	1000	230	1150
Купус и кељ	250	7500	260	7280	250	6250	270	8640	260	9100	270	8100
Парадајз	420	6300	430	5160	420	8400	430	12900	450	6750	430	8600
Паприка зелена	550	13750	560	14000	550	13750	550	15400	500	15000	500	15000
Краставац	180	2700	180	2520	170	3060	190	3800	200	4400	220	4400
Поврће	3400	64180	3392	53311	3300	53889	3395	62270	3115	58109	3193	65454

Извор: Одјељење за привреду и пољопривреду

Производња поврћа креће се од 53.000 до 65.500 тона годишње. Ово варирање је везано прије свега за агро-еколошке услове узгоја у датој години. У годинама које су повољније остварени су знатно већи приноси.

У наредној табели приказани су просјечни приноси по јединици површине. Тако се просјечан принос кромпира креће од 15 до 30 тона по хектару што није задовољавајуће. Принос паприке је у границама од 20 до 30 тона по хектару, а купуса, повртарске врсте по којој је Семберија позната од 20 до 35 t/ha. Пошто се ове врсте наводњавају, код њих се и постижу максимални приноси.

Табела 17. Просјечан принос важнијих повртарских врста

Усјеви	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
	t/ha	t/ha	t/ha	t/ha	t/ha	t/ha	t/ha
Кромпир	30	25	18	16	15	20	25
Мрква	13	15	12	13	12	15	13
Црни лук	13	12	10	12	12	9	10
Бијели лук	11	10	7.5	8	9	8	7
Грах – зрно	2	2.2	2	2.3	2.5	2.8	2.4
Грашак – зрно	2	2.5	4.2	4	2.	4	5
Купус и кељ	25	30	28	25	32	35	30
Парадајз	5	15	12	20	30	15	20
Паприка зелена	20	25	25	25	28	30	30
Краставац	15	15	14	18	20	22	20

Извор: Одјељење за привреду и пољопривреду

Табела 18. Учесће појединих врста крмног биља у структури сјетве крмног биља са оствареним приносом

Усјеви	2006		2007		2008		2009		2010		2011	
	Површина у ха	Принос тона	Површина у ха	Принос тона	Површина у ха	Принос тона	Површина у ха	Принос тона	Површина у ха	Принос тона	Површина у ха	Принос тона
		Укупно		Укупно		Укупно		Укупно		Укупно		Укупно
Дјетелина	1,000	4,800	900	3,456	930	5,580	950	4,275	980	3,920	950	2,850
Луцерка	1,300	6,240	1,400	5,320	1,420	5,680	1,400	5,600	1,350	5,130	1,370	4,110
Кукуруз за крму	200	3,000	250	2,625	270	10,800	300	9,000	350	14,000	400	12,000
Травно – дјетелин. смјеса	430	1,806	440	1,386	450	1,350	400	1,200	350	1,050	360	900

Извор: Одјељење за привреду и пољопривреду

Табела 19. Просјечан принос важнијих врста крмног биља у t

Усјеви	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
	t/ha	t/ha	t/ha	t/ha	t/ha	t/ha	t/ha
Дјетелина	5.3	4.8	3.8	6	4.5	4	3
Луцерка	5.3	4.8	3.8	4	4	3.8	3
Кукуруз за крму	12	15	10.5	40	30	40	30
Травно – дјетелин. смјеса	4.5	4.2	3.1	3	3	3	2.5

Извор: Одјељење за привреду и пољопривреду

Просјечни приноси крмног биља се крећу у распону од 12.000 до 23.500 тона. Разлог овако великог распона у приносу јесте што се површине под крмним биљем не користе интензивно и не врши наводњавање истих у сушним годинама, што би обезбједило више откоса у току године а самим тим и веће количине крмива што за собом за сигурно повлачи правилну исхрану стоке која ће дати здрав и квалитетан подмладак, високу мљечност и производњу меса.

Из претходних табела се види да просјечни приноси крмних усјева као и осталих варирају и зависе прије свега од услова успијевања у току године у којој се производе, што није допустиво. Неопходно је ову производњу радити интензивно јер ће она за посљедицу дати већу продуктивност у сточарској производњи.

У области сточарске производње због диспаритета цијена стоке и сточних производа као и неконтролисаног увоза намирница анималног поријекла, стихијност у производњи је можда најизраженија а тенденција смањења броја стоке се наставља.

У наредној табели даје се преглед бројног стања стоке од 2005. до 2011. године.

Табела 20. Бројно стање стоке

Врста стоке	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Говеда	15.800	16.400	17.800	17.900	16.720	15.740	15.214
Краве и стеоне јунице	13.500	13.800	14.500	14.300	13.670	11.140	9.512
Овце	2.300	2.200	2.300	2.500	2.300	2.320	2.185
Овце за приплод	1.900	1.800	1.900	2.000	2.000	1.600	1.500
Свиње	58.000	63.000	60.500	50.000	49.000	63.300	59.680
Крмаче и супрасне назимице	18.000	20.000	17.000	13.300	15.100	13.000	10.791
Коњи	370	350	330	300	280	270	265
Кобиле и ждребне омице	200	200	200	200	200	170	160
Перад (у хиљаду грла)	270	280	260	280	300	241	236
Коке носилице (у хиљаду грла)	230	240	220	220	230	220	225
Козе	320	330	340	360	340	290	305
Кунићи	1.200	1.400	1.500	1.400	1.500	0	0
Кошнице пчела	8.700	8.900	9.000	9.300	9.500	8.800	9.000

Извор: Одјељење за привреду и пољопривреду

Садашњи сточни фонд највећим дијелом се налази на приватним газдинствима уз све већу специјализацију земљорадника за узгој појединих врста стоке и одређене производње (производња млијека, тов стоке итд....). Према подацима са терена на подручју Града Бијељина постоји око 20 мини фарми музних крава капацитета 20 и више грла, око 30 фарми свиња капацитета од 100 до 300 грла те већи број фарми за тов пилића.

Слика 29. Бројно стање свиња по годинама

Слика 30. Бројно стање говеда по годинама

На претходним графиконима дат је приказ кретања бројног стања говеда и свиња као двију најважнијих врста стоке које се код нас гаје. Примјетно је да се број говеда од 2008. године у континуитету смањује, док број свиња има цикличне периоде и од 2010. године је у паду.

Воћарство је једна од традиционалних и врло успјешних грана пољопривреде подмајевичког подручја. Под воћњацима се налазе 2.752 ха или 6% пољопривредних

површина. Најзаступљенија воћна врста је шљива која заузима 64% укупних површина, затим слиједе јабука, крушка, трешња, ораси и тд.

Табела 21. Процјена производње воћа на бази бројног стања стабала (1991. година) у t

Воћна врста	Број родних стабала	2005 Принос Укупно	2006 Принос Укупно	2007 Принос Укупно	2008 Принос Укупно	2009 Принос Укупно	2010 Принос Укупно	2011 Принос Укупно
Трешња	10.366	186	155	176	207	165	124	155
Вишња	9.865	78	98	118	118	98	59	98
Кајсија	1.735	7	21	8	7	26	5	29
Јабука	62.390	1.247	1.061	892	749	1.123	624	748
Крушка	38.520	577	462	389	655	616	345	385
Дуња	2.551	20	8	19	23	33	20	25
Шљива	248.315	2.483	3.725	3.054	2.980	3.725	2.980	2.483
Бресква	4.665	37	33	26	33	37	23	32
Орах	8.985	134	63	50	72	90	90	63

Извор: Завод за статистику БиХ

Табела 22. Просјечан принос воћних врста по стаблу

Воћна врста	Број родних стабала	2005 kg/ стаблу	2006 kg/ стаблу	2007 kg/ стаблу	2008 kg/ стаблу	2009 kg/ стаблу	2010 kg/ стаблу	2011 kg/ стаблу
Трешња	10.366	18	15	17	20	16	12	15
Вишња	9.865	8	10	12	12	10	6	10
Кајсија	1.735	4	12	5	4	15	3	17
Јабука	62.390	20	17	14	12	18	10	12
Крушка	38.520	15	12	10	17	16	9	10
Дуња	2.551	8	3	7	9	13	8	10
Шљива	248.315	10	15	12	12	15	12	10
Бресква	4.665	8	7	6	7	8	5	7
Орах	8.985	15	7	6	8	10	10	7

Извор: Одјељење за привреду и пољопривреду

Воћарство је веома перспективна али и скупа привредна дјелатност јер се ради о дугогодишњим насадима који изискују велика почетна улагања, док значајнији приход почињу доносити тек након 3 до 4 године.

Међутим, и поред расположивог земљишног и сточног фонда као и огромног броја пољопривредне механизације (према процјени око 5.000 трактора, одговарајући број прикључних машина, 400 комбајна за стрна жита, 600 берача за кукуруз и тд.), што представља солидан основ за високу пољопривредну производњу, али иста не даје оне резултате који се од ње очекују.

Узроци оваквог стања су многобројни и тако рећи стални пратиоци ове привредне дјелатности, а односе се на:

- ниске цијене готових пољопривредних производа у односу на улазне репроматеријале,
- презасићеност тржишта пољопривредним производима како домаћег тако и страног поријекла и производња за непознатог купца,
- земљишни посједи су уситњени што за последицу има неекономично пословање,
- и поред подстицаја за набавку нове механизације, иста није зановљена и преовлађује бројна механизација која је нешто старија, поред лошег квалитета рада иста изазива и велике трошкове одржавања,
- изостанак адекватних мјера економске политике у односу на земље из окружења, тако да имамо веома скупу производњу која не може да буде конкурентна робама из увоза,
- високе каматне стопе у односу на сезонски карактер и дуг обрт капитала у пољопривредној производњи,
- кашњење са исплатом готових производа што се посебно односи на поврће, индустријско биље и производе анималног поријекла (млијеко и месо) итд.

- Поред повољне климе најзначајнији ресурс за успјешну пољопривредну производњу је квалитетно земљиште. Према подацима из АПИФ-а број регистрованих пољопривредних газдинстава на подручју Града Бијељина је 8.373. Ситуација је повољна на једном дијелу територије Града Бијељина гдје су проведени комасациони и хидромелиорациони радови. Наиме, комасацијом земљишта обухваћено је укупно 31.724 ha најплоднијег земљишта, од чега су на 19.000 ha упоредо проведени и хидромелиорациони захвати. Изградњом 24 противградне станице на подручју Града Бијељина створени су услови за заштиту усјева од града што доприноси смањењу штета од ове елементарне непогоде.
- Производња разноврсних култура одвија се на свих 50.037 ha ораничних површина, почев од високо интензивних култура као што су неке врсте поврћа и индустријског биља. Веома добри резултати постижу се у производњи житарица гдје су на овим просторима и прије рата, а и сада остварени рекордни производни резултати.
- У оквиру биљне производње преовладава производња житарица које заузимају највеће учешће у сјетвеним површинама, затим слиједи поврће, крмно биље, и индустријско биље.
- У зависности од примјењене агротехнике као и временских услова, годишње се на нашем подручју произведе од 150 до 215 хиљада тона житарица. Производња поврћа креће се од 53.000 до 65.500 тона годишње. Ово варирање је везано прије свега за агро-еколошке услове узгоја у датој години.
- Просјечни приноси крмног биља се крећу у распону од 12.000 до 23.500 тона.
- У области сточарске производње због диспаритета цијена стоке и сточних производа као и неконтролисаног увоза намирница анималног поријекла, стихијност у производњи је можда најизраженија а тенденција смањења броја стоке се наставља.
- Садашњи сточни фонд највећим дијелом се налази на приватним газдинствима уз све већу специјализацију земљорадника за узгој појединих врста стоке и одређене производње (производња млијека, тов стоке итд....).
- Воћарство је једна од традиционалних и врло успјешних грана пољопривреде подмајевичког подручја. Под воћњацима се налазе 2.752 ha или 6%

пољопривредних површина. Најзаступљенија воћна врста је шљива која заузима 64% укупних површина, затим слиједе јабука, крушка, трешња, ораси и тд.

- Међутим, и поред расположивог земљишног и сточног фонда као и огромног броја пољопривредне механизације (према процјени око 5.000 трактора, одговарајући број прикључних машина, 400 комбајна за стрна жита, 600 берача за кукуруз итд.), што представља солидан основ за високу пољопривредну производњу, иста не даје оне резултате који се од ње очекују.
- Узроци оваквог стања су многобројни и такоређи стални пратиоци ове привредне дјелатности, а односе се на:
 - ниске цијене готових пољопривредних производа у односу на улазне репро материјале са даљом тенденцијом раскорака на штету првих због увођења ПДВ,
 - презасићеност тржишта пољопривредним производима како домаћег тако и страног поријекла и производња за непознатог купца,
 - земљишни посједи су уситњени што за посљедицу има неекономично пословање,
 - и поред подстицаја за набавку нове механизације, иста није зановљена и преовлађује бројна механизације која је нешто старија, поред лошег квалитета рада иста изазива и велике трошкове одржавања,
 - изостанак адекватних мјера економске политике у односу на земље из окружења, тако да имамо веома скупу производњу која не може да буде конкурентна робама из увоза,
 - високе каматне стопе у односу на сезонски карактер и дуг обрт капитала у пољопривредној производњи,
 - кашњење са исплатом готових производа што се посебно односи на поврће, индустријско биље и производе анималног поријекла (млијеко и месо) итд.

1.4. ПРЕГЛЕД СТАЊА И КРЕТАЊА НА ТРЖИШТУ РАДА

1.4.1. Кретање запослености

Тржиште рада у Републици Српској још увијек пролази кроз велике економско-структурне промјене, условљене процесом транзиције. Његова општа карактеристика је ниска продуктивност и у великом обиму присутна сива економија. Друштво такође карактерише велика неактивност, будући да се око 52% радно способног становништва сматра неактивним. Ово указује на ниске стопе запослености присутне нарочито код жена и младе популације. Незапосленост је висока, преко 24%, а нарочито код младе генерације, у чијим редовима је око 47% незапослених.¹⁸

Један од кључних проблема економије на овим просторима јесте огромна незапосленост становништва. Посљедице макроекономске и транзиционе кризе, те драстичног смањења обима производње изазвале су високу стопу незапослености. Посљедице које она изазива првенствено су економске природе, али не могу се занемарити неповољне социјалне и политичке консеквенце овог проблема.

¹⁸"Стратегија запошљавања Републике Српске 2011-2015." Бања Лука, 2011.

На основу саопштења РЗ за статистику Републике Српске, укупан број запослених у Граду Бијељина у 2011. години износио је **20.555** што чини 8,6% укупно запослених на подручју Републике Српске, што је смањење у односу на претходну годину за 575 лица. Од укупног броја запослених женска радна снага чини 43%.

Табела 23. Запослени према полу

Година	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.
Мушкарци	10.513	10.637	11.655	12.089	12.744	12.028	11.582
Жене	7.852	7.892	8.522	8.732	9.358	9.102	8.937
Свега	18.365	18.529	20.177	20.821	22.102	21.130	20.555

Извор: Републички завод за статистику

Слика 31. Запослени у Граду Бијељина према полу

У посматраном периоду запосленост у Граду Бијељина је остваривала сталан раст, да би до њеног пада дошло у 2010. и 2011. години, као посљедица негативних ефеката економске и транзиционе кризе.

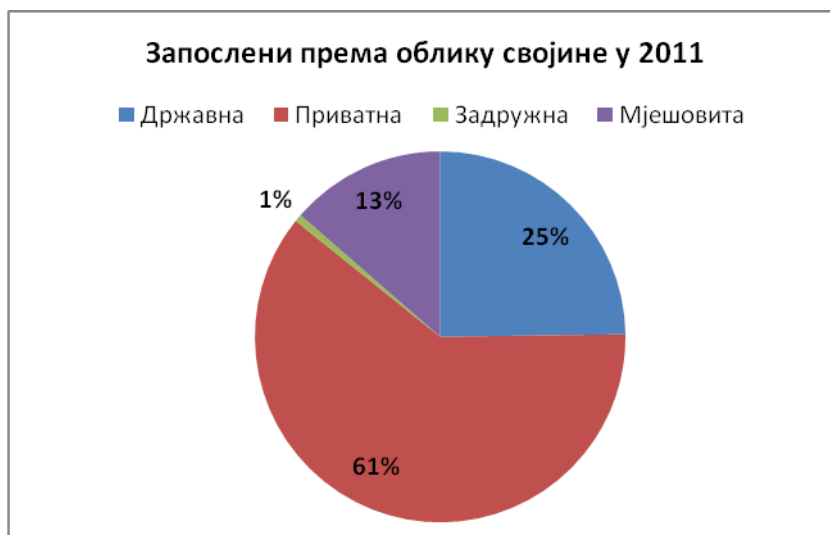
Уколико се посматра број запослених према *облику својине* у Граду Бијељина, закључује се да је највећи број запослених у приватном сектору - 61% , државни сектор упошљава 25% радника, а мјешовити 14%.

Табела 24. Запослени према облику својине

Својина	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.
Државна	4790	4866	4474	4666	4919	5055	5.094
Приватна	9674	10153	11798	12868	13562	13042	12.534
Задружна	186	244	195	187	609	197	132
Мјешовита	3715	3266	3710	3100	3012	2836	2795
Укупно	18.365	18.529	20.177	20.821	22102	21.130	20.555

Извор: Републички завод за статистику

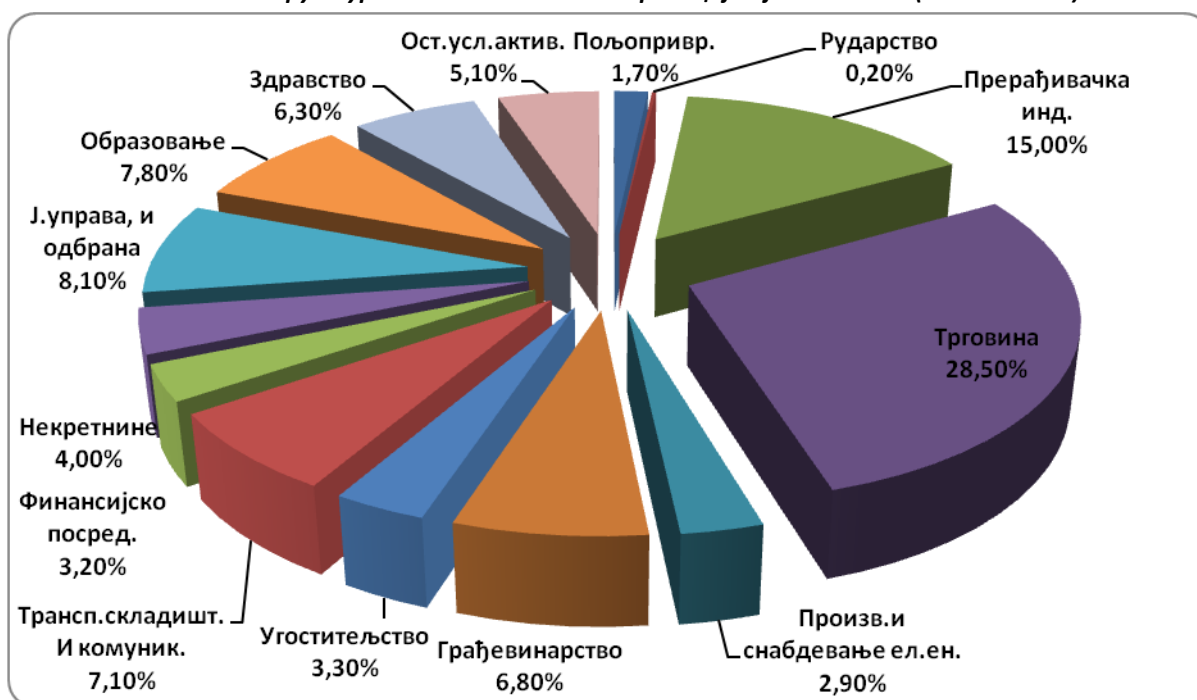
Слика 32. Учешће запослених према облику својине

Претходне двије године забиљежиле су смањење запослених у свим секторима, осим у државном, који остварује блажи тренд раста запослених.

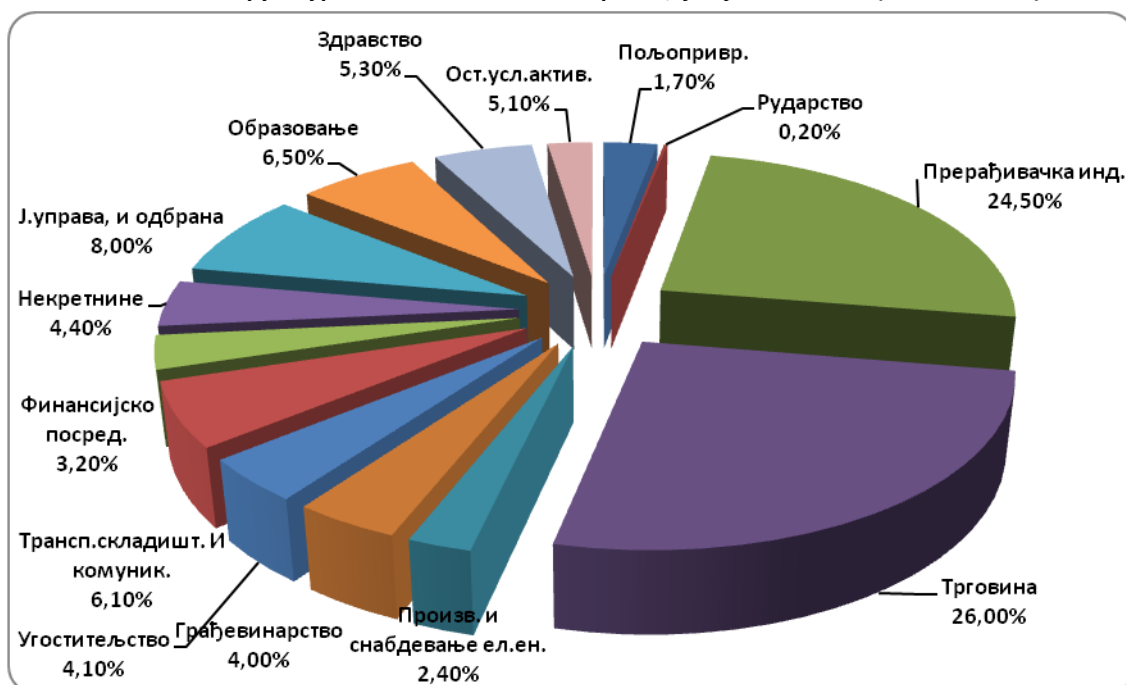
Највећи број запослених у Граду Бијељина у 2011. години припада сектору трговине (28%), и прерађивачке индустрије (15%) и поред смањења броја запослених у оба сектора у односу на претходну годину. Слиједе запослени у државној управи (8%), образовању (7,6%), саобраћају и везама (7,2%), грађевинарству (6,6%), здравству (6,5%) и остале дјелатности са мањим учешћем. Поредећи број запослених са претходном годином, до пораста запослених дошло је у дјелатностима: здравства, образовања, снабдијевања електричном енергијом и водом, док су све остале дјелатности смањиле број запослених. Број запослених у државној управи остао је на готово истом нивоу.

Слика 33. Структура запослених по класификацији дјелатности (2011. година)

Класификација по дјелатностима илуструје да је највећи број запослених ангажован у сектору трговине (28,5%), у прерађивачкој индустрији (15%), затим слиједе јавна управа и одбрана (8,1%), образовање (7,8%), транспорт, складиштење и комуникације (7,1%), грађевинарство (6,8%), здравство (6,3%), остале друштвене, социјалне и личне услужне активности (5,1%), некретнине и изнајмљивање (4,0%) и остале дјелатности (11,3%).

Слика 34. Структура запослених по класификацији дјелатности (2005. година)

У поређењу са структуром запослености по дјелатностима из 2005. године, у 2011. години учешће дјелатности трговине већи је за 2,5%, грађевинарства за 2,8%, осталих друштвених, социјалних и личних услужних активности за 2,7%, образовања за 1,3%, здравства за 1%, транспорта, складиштења и комуникација за 1%. Истовремено учешће дјелатности прерађивачке индустрије смањен је за 9,5%, затим слиједе пољопривредна дјелатност за 1,2%, угоститељство за 0,8%, производња и снабдијевање електричном енергијом за 0,5% и некретнине и изнајмљивање за 0,4%. На истом или приближно истом нивоу по броју запослених су дјелатности: вађење руда и камена, финансијско посредовање, јавна управа и одбрана. Уопште, структура економије се и даље мјења кроз раст услужних дјелатности и смањење примарног сектора.

Највеће учешће запослених - 45,4% је у групи средњих предузећа (од 50 до 250 запослених), од чега је 42,4% женска радна снага. У групи малих предузећа (од 10 до 49 запослених) ангажовано је 26,3% радника, од чега су 40,2% жене. Микро предузећа (до 9 запослених) запошљавају 15,8% радника, од чега жене чине 44,9%. Велика предузећа (преко 250 запослених) упошљавају 12,5% радне снаге, од чега 52,5% жена.

У поређењу са структуром запослених по величини предузећа из 2005. године, у 2011. години, учешће запослених у групи средњих предузећа веће је за 5,8% и у групи микро предузећа веће за 2%. У групи малих предузећа остварен је пад запослености за 3,2%, а у групи великих предузећа забележен је пад за 4,6%. Све ово указује да број запослених

расте у групацији микро и средњих предузећа, док на другој страни нестају велики системи који су запошљавали већи број радника.

Просјечна исплаћена нето плата запослених у Граду Бијељини у 2011. години износила је 776 КМ, док је просјечна бруто плата 1.277 КМ. У посматраном периоду исплаћене плате показују сталан, али веома мали раст. Исплаћена нето плата у 2011. години мања је од републичког просјека за 9,6%.

Табела 25. Просјечне нето плате у Бијељини у КМ

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Нето плата – Р. Српска	465	521	585	755	788	784	809
Нето плата – Бијељина	503	554	628	755	771	775	776

Извор: Републички завод за статистику

1.4.2. Кретање незапослености

Једна од карактеристика тржишта рада је и висок степен неактивности радно способног становништва уз смањење могућности запослења, што погодује јачању неформалне економије. С тим у вези су и слаба покретљивост радне снаге, низак степен тражње и запошљивости у односу на стопу незапослености, која је у 2011. години износила близу 40%, те повећање броја тешко запошљивих група.

На дан 31.12.2011. године на евиденцији Бироа за запошљавање Бијељина пријављено је укупно 14.297 незапослених лица, што је повећање од 4,18% у односу на исти период прошле године (са 31.12.2010. године на евиденцији се налазило 13.724 лица). Поредeћи кретање регистроване незапослености од 2005. године, може се уочити смањење броја пријављених лица у 2006. и 2007. години, да би наредне године забиљежиле повећање броја незапослених лица.

Слика 35. Регистрован број незапослених лица

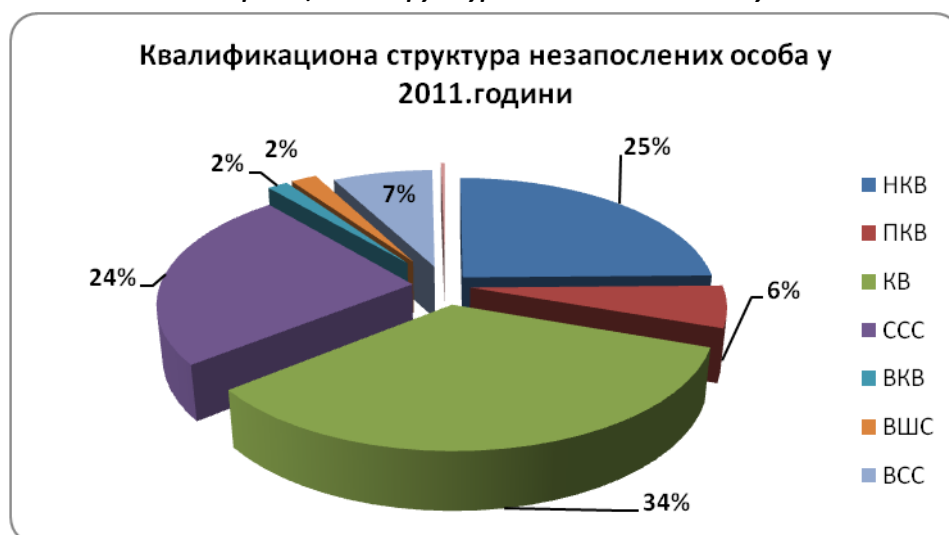
Однос незапослених мушкараца и жена до 2008. године био је на приближно истом нивоу, да би од 2008. године број незапослених жена био већи у односу на број

незапослених мушкараца. Учешће жена у укупном броју незапослених лица износио је 52,5% у 2011. години.

Образовна структура незапослених лица биљежи квалитативне промјене у правцу смањења учешћа лица нижих степена образовања и повећања броја лица са вишим степеном образовања. Истовремено се задржава неусклађеност образовне структуре са потребама тржишта рада, а одређеном броју лица недостају знања, вјештине и компетенције за успјешније пословање.

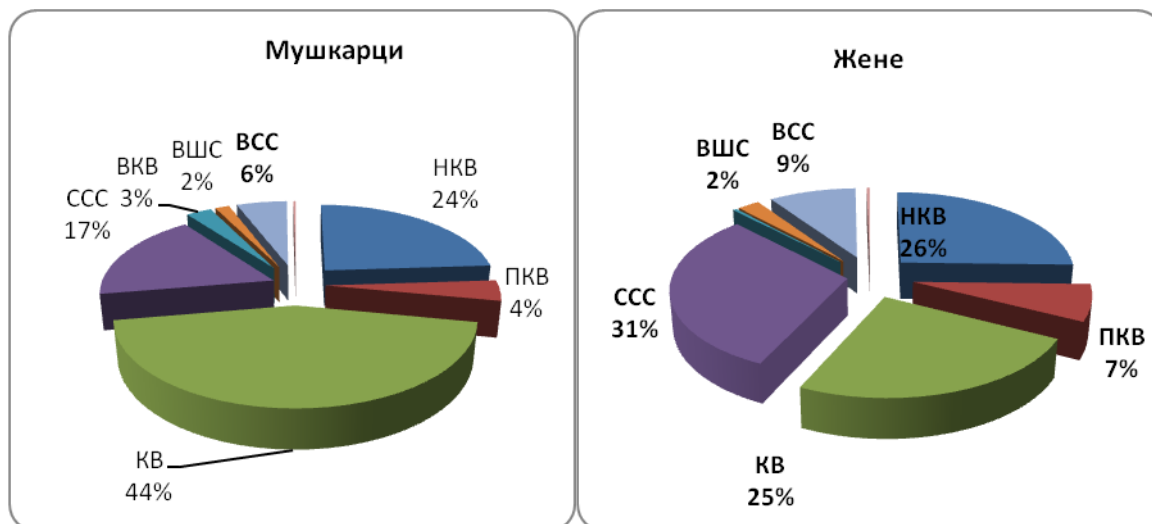
По квалификационој структури на евиденцији је највише КВ радника којих има 33,91 %, затим НК радника 24,72 %, ССС 24,47 %, ПК-НСС радника 5,62%, ВШС радника 1,95 %, ВСС 7,49% радника, ВКВ 1,54%, Магистара 0,28%. Поређењем са претходним годинама видљиво је да се повећава проценат учешћа лица са вишим степенима образовања.

Слика 36. Квалификациона структура незапослених особа у 2011. години

Образовна структура регистрованих незапослених жена повољнија је од регистроване образовне структуре незапослених мушкараца. Док од укупног броја регистрованих незапослених жена преко 42% има завршену средњу школу или факултет, истовремено од укупног броја регистрованих незапослених мушкараца њих 24% има завршено средње или високо образовање.

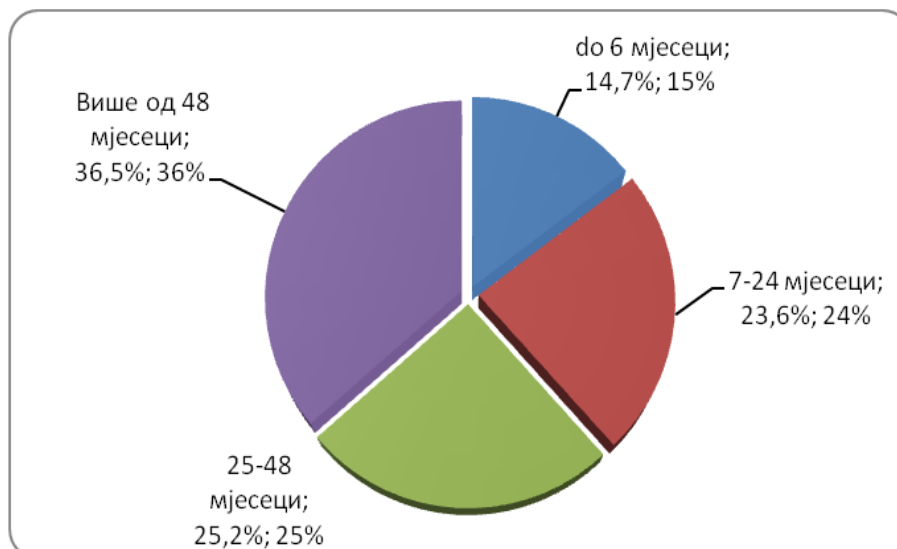
Слика 37. Поређење образовне структуре незапослених мушкараца и жена

Број регистрованих незапослених лица сразмјерно се повећава у свим старосним добима. У периоду од 2005-2011. године, највеће учешће у структури незапослених лица имају лица старосне доби од 25-34 године и од 35-44 године (54,8%).

На запослење дуже од 48 месеци чека 36,5% пријављених незапослених лица, између 25 и 48 месеци 25,2% незапослених особа, између 7 и 24 месеца 23,6% незапослених лица и до 6 месеци 14,7% пријављених незапослених особа.

Слика 38. Регистрована незапослена лица према дужини чекања на запослење у 2010.

Анализирајући дужину трајања незапослености уочљив је значајан пораст броја незапослених лица која су на евиденцији бироа дуже од четири године и блаже смањење броја оних који су на бироу од 25-48 месеци.

Укупан број запослених у Граду Бијељина у 2011. години износио је 20.555 што чини 8,6% укупно запослених на подручју Републике Српске и што представља смањење у односу на претходну годину за 575 лица. Запосленост у Граду Бијељина је остваривала сталан раст, да би до њеног пада дошло у 2010. и 2011. години, као посљедица негативних ефеката економске и транзиционе кризе. Највећи број запослених је у приватном сектору. Претходне двије године забиљежиле су смањење запослених у свим секторима, осим у државном, који остварује блажи тренд раста запослених. Највећи број запослених у Граду Бијељина у 2011. години припада сектору трговине и прерађивачке индустрије. Поредећи број запослених са претходном годином, до пораста запослених дошло је у дјелатностима: здравства, образовања, снабдијевања електричном енергијом и водом, док су све остале дјелатности смањиле број запослених. Највеће учешће запослених је у групи средњих предузећа (од 50 до 250 запослених), од чега је 42,4% женска радна снага. У поређењу са структуром запослених по величини предузећа из 2005. године, у 2011. години, учешће запослених у групи средњих предузећа веће је за 5,8% и у групи микро предузећа веће за 2%. Просјечна исплаћена нето плата запослених у Граду Бијељини у 2011. години износила је 776 КМ и у посматраном периоду исплаћене плате показују сталан, али веома мали раст. Исплаћена нето плата у 2011. години мања је од републичког просјека за 9,6%. Једна од карактеристика тржишта рада је и висок степен неактивности радно способног становништва уз смањење могућности запослења, што погодује јачању неформалне економије. На евиденцији Бироа за запошљавање Бијељина пријављено је укупно 14.297 незапослених лица, што је повећање од 4,18% у односу на претходну годину. Однос незапослених мушкараца и жена до 2008. године био је на приближно истом нивоу, да би од 2008. године број незапослених жена био већи у односу на број незапослених мушкараца. Учешће жена међу незапосленим је у 2011. години на нивоу од 52,5%. Образовна структура незапослених лица биљежи квалитативне промјене у правцу смањења учешћа лица нижих степена образовања и повећања броја лица са вишим степеном образовања. Образовна структура регистрованих незапослених жена повољнија је од регистроване образовне структуре незапослених мушкараца. Број регистрованих незапослених лица сразмјерно се повећава у свим старосним добима, док на запослење дуже од 48 мјесеци чека 36,5% пријављених незапослених лица. Даља афирмација малих и средњих предузећа као и програми запошљавања и самозапошљавања ће и даље бити одредница Административне службе Града Бијељине како би се задржала постојећа и отворила нова радна мјеста.

1.5. ПРЕГЛЕД СТАЊА И КРЕТАЊА У ОБЛАСТИ ДРУШТВЕНОГ РАЗВОЈА

1.5.1. Образовање

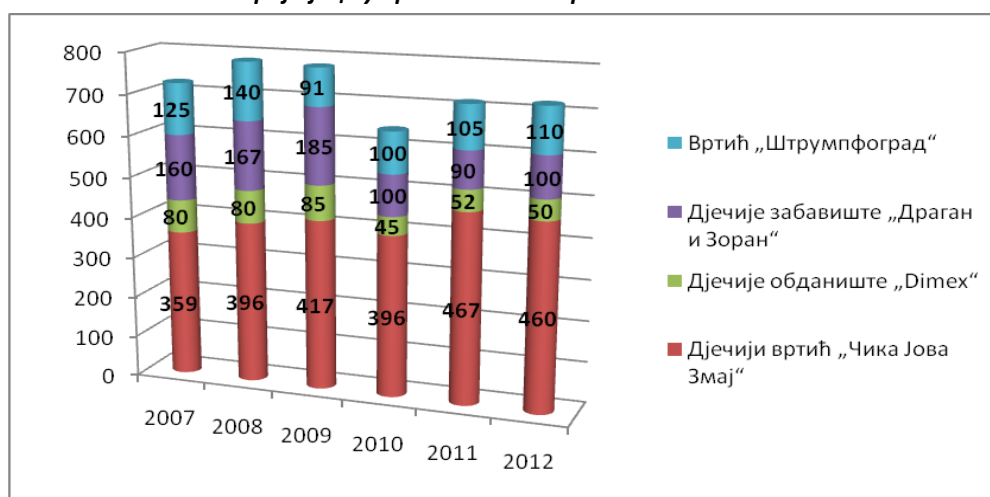
Предшколско васпитање и образовање

Област предшколског васпитања и образовања у Републици Српској регулисан је Законом о предшколском васпитању и образовању („Службени гласник Републике Српске“, бр. 119/08) и другим законима и подзаконским актима којима се регулише ова област.

Програми који се реализују у овој области су примарни, играонички, продужени боравак и припремни период за дјецу пред полазак у школу.

Циљ који се жели постићи програмима је да се што већи број дјеце укључи у предшколско васпитање и образовање с циљем подстицања физичког, интелектуалног, социо-емоционалног развоја, комуникације, креативности и стваралаштва дјеце.

Слика 39. Број дјеце у вртићима за период од 2007.-2012. године

У претходном графикону обједињени су подаци које су доставиле предшколске установе, а приказан је укупан број дјеце по свим програмима похађања. Дјечије забавиште „Драган и Зоран“ није доставио податке о броју дјеце, те су они исказани на основу процјене, ранијег искуства и незваничних информација којима располаже Одјељење за друштвене дјелатности.

Поред наведених вртића, образовно рекреативне услуге дјечи предшколског узраста пружају и играонице и клубови за дјецу, који су до 2012. године функционисали у оквиру удружења грађана, а од 2012. године су извршили пререгистрацију и свој рад ускладили са прописима из области предшколског васпитања и образовања.

Министарство просвјете и културе РС је издало Рјешење о испуњености услова и почетак рада за: Играоница „Пчелица“, Играоница „Бубамара“, Играоница „Дизниленд“ и у току је регистрација Играонице „Наш дом“.

Табела 26. Број дјеце у играоницама у 2012/2013 години

Р.Б.	Играоница	Број дјеце
1.	„Пчелица“	35
2.	„Бубамара“	35
3.	„Дизниленд“	25
4.	„Наш дом“	15
5.	„Арта“- удружење грађана у оквиру кога је секција(дјеца са пос. потребама)	15
	УКУПНО	125

У посматраном периоду, када се обједини број дјеце у вртићима и играоницама, предшколским васпитањем и образовањем било је обухваћено 4.485 дјеце.

Поређења ради, према подацима матичне службе у 2006. години је на подручју Града било 5.156 дјеце предшколског узраста, а по свим програмима вртиће је похађало 571 дјеце, што је 11,07% од укупне популације, у 2012/2013 години број регистроване дјеце је око 4.500, а вртиће и играонице похађа њих 845, што је 18,77% у односу на укупну популацију (пораст обухвата дјеце предшколским васпитањем и образовањем 7,70%). Међутим, због недостатка капацитета, нарочито у руралним дијеловима подручја Града Бијељина, нису сва дјеца обухваћена програмом предшколског одгоја, на шта се у наредном периоду треба обратити посебна пажња.

Вртићи имају око 47 запослених васпитача који раде са дјецом у групама од 15 до 25 дјеце.

На подручју Града Бијељина предшколским васпитањем и образовањем се баве следеће установе:

1. Дјечији вртић „Чика Јова Змај“ – оснивач локална заједница – сједиште у Бијељини гдје се налазе 2 објекта (један у ул. Светог Саве, а други у улици Кнеза Милоша), затим објекат у Јањи (Ново Насеље) и објекат у Дворовима. Вртић има продужени боравак, припрему дјеце пред полазак у школу и реализује пројекат припреме у пројекту УНИЦЕФ-а у МЗ Јања, Ковиљуше, Велика Обарска и Црњелово.
2. Дјечије забавиште „Димех“– приватни вртић– сједиште у Бијељини-углавном реализује само примарни програм.
3. Дјечије забавиште „Драган и Зоран“ – приватни вртић –сједиште у Бијељини- реализује примарни програм, има продужени боравак и припрему пред школу.
4. Вртић и вртић у природи „Штрумпфоград“ – приватни вртић – сједиште у МЗ Љељенча,(у оквиру вртића је клуб „Веселко“ у Бијељини) - реализује примарни програм, продужени боравак и припрему пред школу.

Стање постојећих објеката предшколског образовања и њиховог унутрашњег уређења налази се на задовољавајућем нивоу.

Играонице „Пчелица“, „Бубамара“ и „Дизниленд“ имају сједиште у Бијељини, а „Наш дом“ у МЗ Велика Обарска – раде по скраћеном програму сходно расположивом простору и групи дјеце коју окупљају.

Слика 40. – Издвајање из буџета за субвенционисање трошкова рада вртића

Дјечији вртић „Чика Јова Змај“ се финансира из буџета Града и његово учешће у средствима издвојеним за субвенционисање трошкова предшколских установа је: 2007. год. 90,14%, 2008. год. 83,54%, 2009. год 91,10%, 2010. год. 92,01% и 2011. год. 92,59%.

Приватни вртићи су до 2011. године суфинансирани из буџета Града и њихово учешће у средствима издвојеним за субвенционисање трошкова предшколских установа је: 2007. год. 9,86%, 2008. год. 16,46%, 2009. год 8,90% и 2010. год. 7,99%.

Од 2011. године средства за субвенционисање боравка дјеце у приватним вртићима се дозначавају родитељима чија дјеца похађају приватне вртиће на основу Правилника о критеријумима и поступку расподеле средстава из буџета Града намјењених за суфинансирање пројеката предшколског васпитања и образовања („Службени гласник општине Бијељина“, бр. 10/09). Сви родитељи чија дјеца похађају приватне вртиће, уколико поднесу захтјев, имају право на помоћ у износу од 20 КМ мјесечно током десет мјесеци.

Стање постојећих објеката предшколског образовања налази се на задовољавајућем нивоу и нису потребна већа улагања у исте. С друге стране, евидентан је проблем

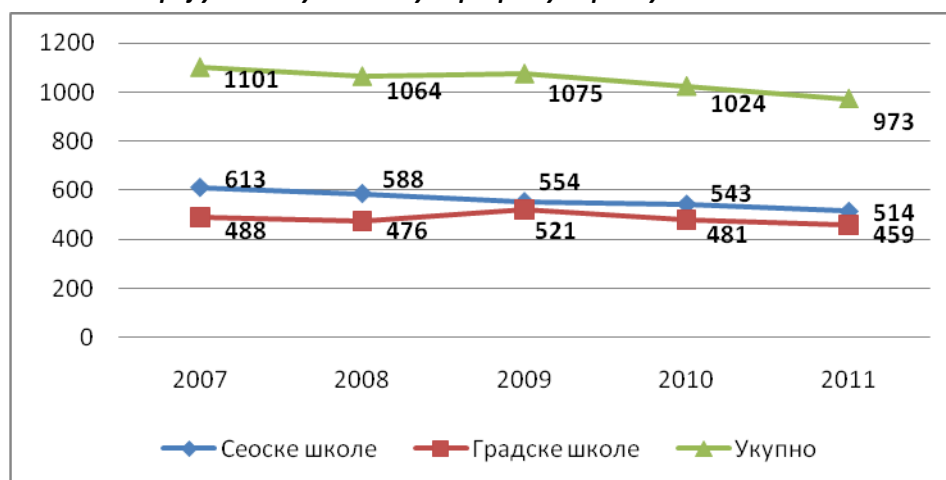
смјештајног капацитета постојећих установа предшколског одгоја који не може одговорити потребама локалног становништва. Само 18% од укупног броја дјеце на подручју Бијељине има приступ услугама предшколског одгоја и образовања, а овим проблемом су највише погођена дјеца у руралним подручјима гдје овакав вид услуге и не постоји. У наредном периоду је потребно интензивно радити на рјешавању овог проблема и обухватити сву дјецу предшколским образовањем у години прије поласка у школу.

Основно образовање

Мрежу основних школа на подручју Града Бијељина чини 12 централних школа и 35 издвојена одјељења. Издвојена одјељења у Батковићу, Вршанима, Сувом Пољу и Ковиљушама су деветоразредна. Област основног образовања регулисана је Оквирним законом о основном и средњем образовању у Босни и Херцеговини („Службени гласник Босне и Херцеговине“, бр. 18/03) и Законом о основној школи („Службени гласник Републике Српске“, бр. 74/08, 71/09 и 104/11).

Број дјеце у узрасту за упис у први разред основне школе за школску 2013/2014 годину је 935, према подацима из градске матичне службе, а до краја маја 2013. године уписано је 817 првачића (према подацима достављеним из школа Одјељењу за друштвене дјелатности).

Слика 41. Број ученика уписаних у 1. разред у периоду од 2007. – 2011. године

Према показатељима у претходном графикону број ученика уписаних у први разред основне школе расте у периоду од 2007. до 2009. године, а од 2010. године опада, нарочито у сеоским школама.

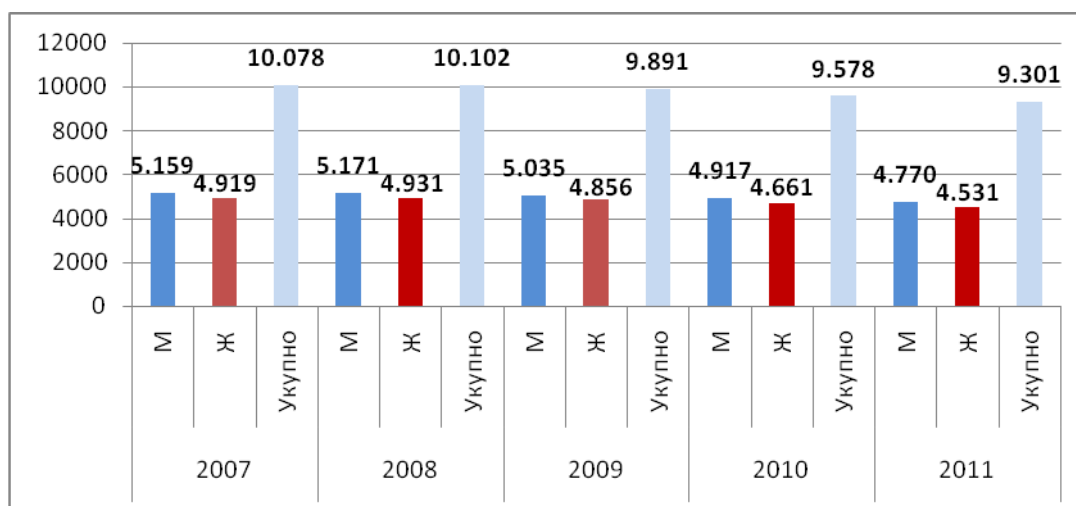
Табела 27. Број ученика који су напустили основно образовање у периоду од 2007. – 2011. године

	2007		2008		2009		2010		2011	
	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж
Сеоске школе	2	1	1	1	1	3	2	1	4	6
Градске школе	12	9	9	12	9	12	14	9	8	9
Укупно	14	10	10	13	10	15	16	10	12	15

Укупно м/ж	24	23	25	26	27
------------	----	----	----	----	----

Основно образовање у посматраном периоду напустило је 125 ученика, што у односу на укупан број ученика у истом периоду (48.950) износи 0,25%. Сеоске школе је напустило 22 ученика, а градске 103. Највећи проценат дјеце која напуштају школу су дјеца ромских породица, која најчешће заврше на улицама и просијачењу. Овакво стање представља резултат лошег социо-економског стања ромских породица. Потребно је посебну пажњу обратити на проналазак одговарајућег приступа, у складу са ревидираним акционим планом у БиХ о образовним потребама Рома, и овим породицама обезбједити једнаке могућности за основно школовање ромске дјеце.

Слика 42. Број ученика у основним школама (укључујући централне и подручне школе) у периоду од 2007. – 2011. године

Полазећи од података приказаних у претходном графикону уочава се смањење броја ученика од 2009. године за 5,96% у односу на 2011. годину, а та тенденција је настављена и 2012/2013 школске године.

Просторно школе су добро распоређене и повезане аутобуским саобраћајем што их чини доступним свим ученицима.

С обзиром на инвестициона улагања (реконструкција и адаптација постојећих објеката и изградња нових) од стране локалне заједнице и дијелом Министарства просвјете и културе Републике Српске стање школских објеката у посматраном периоду је задовољавајуће, осим објекта подручне школе ОШ „Вук Караџић“ у Рачанској улици (насеље Лединци) и школске спортске сале ОШ „Свети Сава“ у Бијељини. У наредном периоду потребно је планирати наставак изградње подручне школе у насељу Лединци, изградњу школских спортских сала за потребе ОШ „Свети Сава“ у Бијељини (за реконструкцију постојеће потребна су велика средства, а и својом величином не задовољава потребе ученика школе) и ОШ „Петар Петровић Његош“ Велика Обарска (школа нема салу).

Иако локална заједница нема законских обавеза да финансира основно образовање, у периоду од 2007. до 2011. године, издвојена су значајна средства за изградњу, реконструкцију и адаптацију објеката и опрему. Међутим, издвојена средства нису била

довољна да се ријеше проблеми одређеног броја школа које се суочавају са проблемом непостојања физкултурне сале и приступачности објекта дјечи са посебним потребама. Наиме, ОШ "Кнез Иво од Семберије" Бијељина, ОШ "Петар Петровић Његош" Велика Обарска и ОШ "Доситеј Обрадовић" Суво Поље још увијек немају одговарајућу спортску салу, док ОШ "Свети Сава" Бијељина, ОШ "Стеван Немања" Горњи Драгаљевац и ОШ "Свети Сава" Црњелово немају приступ прилагођен дјечи са посебним потребама. Финансирањем изградње нових школских сала и прилагођавања објеката основног образовања радити на превазилажењу наведених проблема.

Слика 43. Суфинансирање основног образовања из буџета за период од 2007.-2011.

У периоду од 2007. до 2011. године највећи инвестициони пројекти су: изградња подручне школе у Бијељини- насеље Ковиљуше, Доњој Чађавици и Доњем Драгалвцу, доградња подручне школе у Новом Насељу Јања, завршетак изградње спортских школских сала за потребе ОШ „Вук Караџић“ у Бијељини, „Свети Сава „ у Батковићу и „Дворови“ из Дворова, топле везе у ОШ „Свети Сава“ у Црњелову.

У периоду од 2007.-2010. године локална заједница је издвојила 775.549,50 КМ на име суфинансирања превоза ученика. Због лоше финансијске ситуације од 2010. године се не издвајају средства за наведене намјене. У 2011. години број ученика који путују до школе, односно имају организован превоз је 1.425.

Из Градског буџета издвајају се средства за стипендије ученицима са посебним потребама који школу похађају у Бијељини или у некој специјализованој установи ван градског подручја.

Табела 28. Број и износ стипендија у периоду од 2007.-2011. године

ОСНОВНО ОБРАЗОВАЊЕ	2007	2008	2009	2010	2011
- број стипендија	17	20	21	23	23
- укупан износ стипендија	8.500	16.000	16.800	18.400	18.400

Градске школе и централна школа у Јањи раде у двије смјене, док централне и подручне школе на селу раде у једној смјени.

У 2011. години у школама ради 606 наставника, 183 мушкарца или 30,20% и 423 жене или 69,80%.

У 2011. години у основним школама има 154 дјеце са посебним потребама, што је 1,65% од укупног броја ученика и углавном су обухваћени инклузивном наставом.

Не постоје групе којима је онемогућено основно образовање, мада постоје проблеми редовног похађања наставе код ромске популације

Опште стање објеката основног образовања на подручју Града Бијељине налази се на задовољавајућем нивоу. Иако финансирања основног образовања није у надлежности јединице локалне самоуправе, Град Бијељина је у протеклом периоду издвојио значајна средства за финансирање изградње, реконструкције и санације школских објеката. Проблем непостојања школских сала за спортске активности имају ОШ "Кнез Иво од Семберије" Бијељина, ОШ "Петар Петровић Његош" Велика Обарска и ОШ "Доситеј Обрадовић" Суво Поље, док ОШ "Свети Сава" Бијељина, ОШ "Стеван Немања" Горњи Драгаљевац и ОШ "Свети Сава" Црњелово немају приступ прилагођен дјечи са посебним потребама. У циљу обезбјеђена што квалитетније инклузивне наставе потребно је пронаћи изворе финансирања и наведене школе прилагодити потребама ученика.

Због недостатка средстава у буџету, Град Бијељина је 2010. године престао је са издвајањима из буџета на име субвенција ђачког превоза, што се може негативно одразити на инклузивни процес образовања ђака, нарочито дјеце из руралног подручја.

Највећи проценат дјеце која напуштају школу су дјеца ромских породица, која најчешће заврше на улицама и просијачењу. Потребно је посебну пажњу обратити на проналазак ефикасног програма социо-економске интеграције ових породица и обезбједити једнаке могућности за основно образовање ромске дјеце. У рјешавање овог проблема морају се укључити сви актери друштвеног развоја укључујући: Центар за социјални рад, Станице јавне безбједности, Град Бијељина, организације цивилног друштва и што је најважније, ресорна министарства, агенције и установе које дјелују на нивоу Републике Српске.

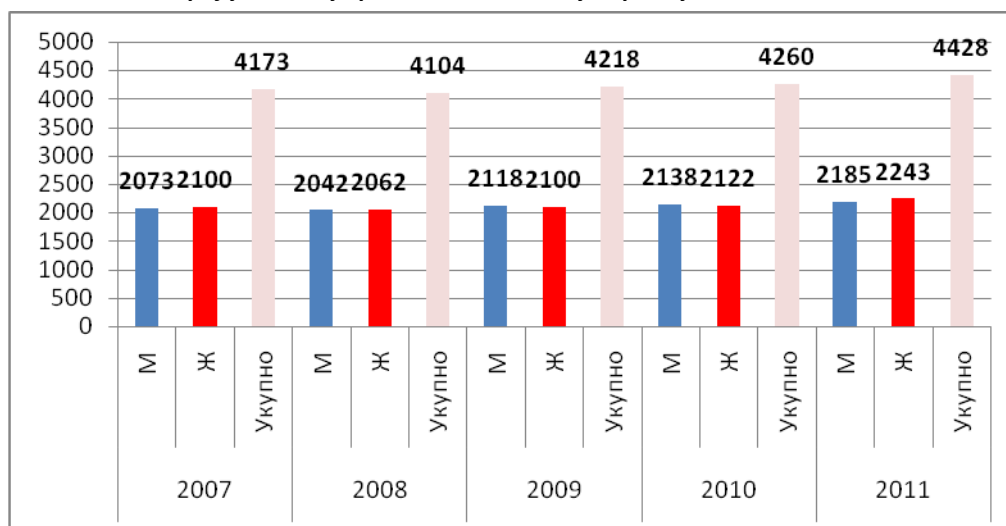
Средње образовање

Мрежу средњих школа на подручју Града Бијељина чини шест школа, од којих су пет средње стручне школе и једна општеобразовног типа. Пет школа је лоцирано у граду, а једна у насељеном мјесту Јања. Област средњег образовања је, поред Оквирног закона о основном и средњем образовању у Босни и Херцеговини („Службени гласник Босне и Херцеговине“, бр. 18/03), регулисана Законом о средњем образовању и васпитању („Службени гласник Републике Српске“, бр. 74/08, 106/09 и 104/11).

Табела 29. Број ученика у средњим школама у периоду од 2007.-2011. године

Р.б.	НАЗИВ ШКОЛЕ	2007			2008			2009			2010			2011		
		М	Ж	Укупно	М	Ж	Укупно	М	Ж	Укупно	М	Ж	Укупно	М	Ж	Укупно
1.	Гимназија „Филип Вишњић“	361	576	937	358	569	927	369	588	957	374	597	971	380	604	984
2.	Економска школа	180	463	643	179	463	642	173	448	621	187	467	654	179	478	657
3.	Пољопривредна и медицинска школа	423	688	1.111	409	667	1.076	412	670	1.082	397	630	1.027	420	702	1.122
4.	Техничка школа „Михајло Пупин“	905	181	1.086	898	179	1.077	948	190	1.138	928	188	1.116	918	181	1.099
5.	Музичка школа „С.С. Мокрањац“	40	23	63	44	25	69	44	28	72	43	24	67	41	25	66
6.	Средња стручна школа Јања	164	169	333	154	159	313	171	176	347	209	216	425	247	253	500
УКУПНО		2.073	2.100	4.173	2.042	2.062	4.104	2.118	2.100	4.218	2.138	2.122	4.260	2.185	2.243	4.428

Слика 44. Број ученика у средњим школама у периоду од 2007. – 2011. године

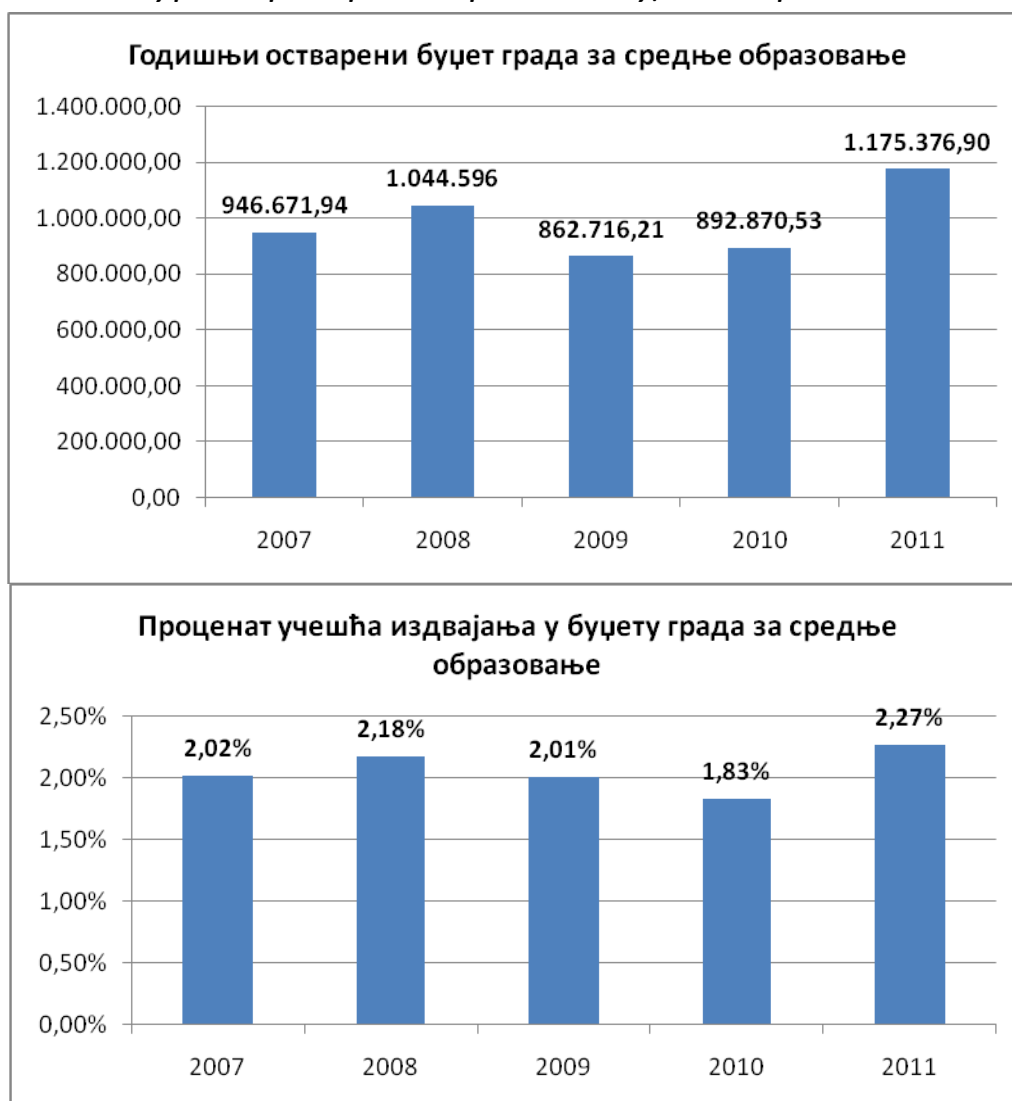
Број ученика у средњим школама благо расте до 2011. године, без обзира што је мањи број ученика који завршавају основно образовање, јер се уписују ученици који основно образовање завршавају на подручју околних општина (Угљевик, Лопаре и из Републике Србије), а основни разлог су атрактивна занимања здравствене, саобраћајне и електро струке.

Табела 30. Наставно особље у 2011. години

Р.б.	НАЗИВ ШКОЛЕ	спол		Укупно
		М	Ж	
1.	Гимназија „Филип Вишњић“	15	39	54
2.	Економска школа	9	27	36
3.	Пољопривредна и медицинска школа	10	52	62
4.	Техничка школа „Михајло Пупин“	35	29	64
5.	Музичка школа „С.С. Мокрањац“	21	31	52
6.	Средња стручна школа Јања	10	20	30
УКУПНО		100	196	296

У средњим школама укупно ради 296 наставника, 100 мушког пола или 33,78% и 196 женског пола или 66,22%. Број запослених и њихова квалификациона и професионална структура одговара потребама средњег образовања.

Слика 45. Суфинансирање средњег образовања из буџета за период од 2007.-2011.

Град из буџета издваја средства за материјалне трошкове средњих школа, према Правилнику о критеријима и поступку стипендирања студената и ученика, финансирање научно-истраживачког рада и награђивање ученика и наставника („Службени гласник општине Бијељина“, број 21/06, 27/07 и 22/09).

Табела 31. Број и износ стипендија у периоду од 2007.-2011. године

СРЕДЊЕ ОБРАЗОВАЊЕ	2007	2008	2009	2010	2011
- број стипендија	36	43	55	45	47
- укупан износ стипендија	25.000	39.600	50.400	39.600	37.600

Град стипендира ученике средњих школа који су у основној школи били ученици генерације и ученике/дјецу са посебним потребама.

У циљу уписа свих ученика који заврше основну школу у средњу школу, проширени су капацитети средњих школа доградњом учионица и кабинета у Техничкој школи

„Михајло Пупин“, Економској школи, Пољопривредној и медицинској школи, Гимназији „Филип Вишњић“ и Средњој стручној школи у Јањи.

Школе су опремљене потребним наставним средствима и углавном сви свршени основци уписују неку од средњих школа. Проблеми, као и у основној школи, постоји у оквиру ромске популације, јер нема интересовања за наставак школовања (само три ученика су наставили школовање у пољопривредној и медицинској школи).

Најактуелнија занимања за свршене основце су занимања четвртог степена (здравствене, саобраћајне, електро и економске струке), за која на тржишту углавном нема потребе. Занимања трећег степена нису привлачна, нпр. за занимање варилац нема много заинтересованих иако на тржишту постоји потреба за тим занимањем.

Стање објеката и кадровске попуњености средњег образовања углавном задовољава потребе ученика и захтјеве стандарда образовног система. Проблем са којим се суочава средње образовање је неусклађеност програма са потребама локалне привреде. Наиме, ученици у највећој мјери уписују образовне смјерове за која на тржишту углавном нема потребе. С друге стране нема много заинтересованих за специјалистичка занимања попут вариоца, иако на тржишту постоји ограничена потреба за таквим занимањима. Потребно је радити на афирмацији младих да уписују образовне програме за дефицитарна занимања, и на тај начин смањити генерисање вишка радне снаге на тржишту рада. У активности афирмације и мотивисања укључити јавну управу, заводе за запошљавање, средње школе, савјет младих и привредне субјекте који дјелују на подручју Града Бијељине.

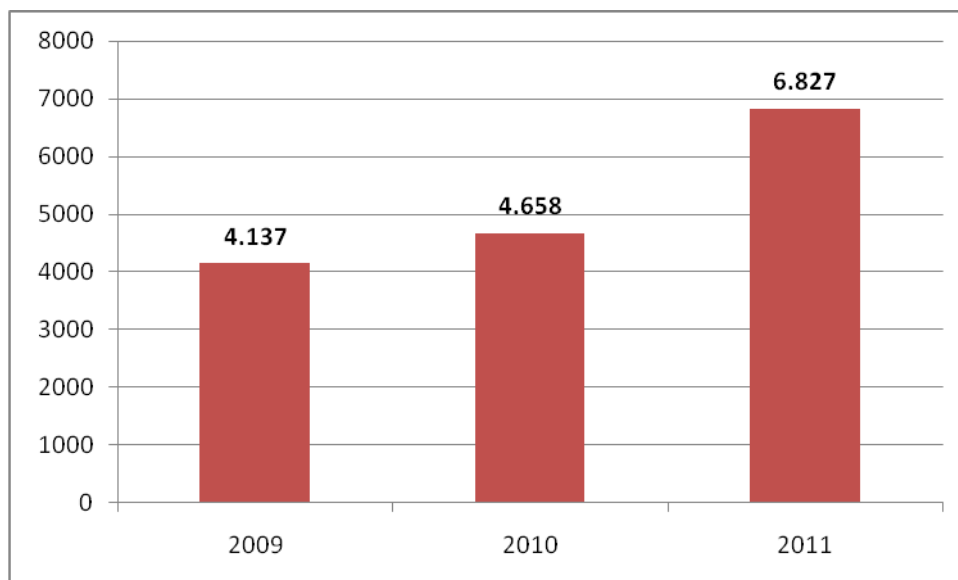
Високо образовање

Развој високошколског образовања на подручју Града Бијељина почео је 1993. године када је са радом почео Учитељски факултет и Виша школа за спољну трговину. Област високошколског образовања регулисана је Законом о високом образовању („Службени гласник Републике Српске“, бр. 73/10).

Табела 32. Преглед високошколских установа у Граду Бијељина у 2011. години

ФАКУЛТЕТИ	УНИВЕРЗИТЕТИ
Педагошки факултет универзитета Источно Сарајево	Универзитет „Синергија“
Факултет пословне економије универзитета Источно Сарајево	Слобомир П универзитет
Правни факултет-наставна линија Бијељина универзитета Источно Сарајево	Паневропски Универзитет „АПЕРИОН“ Бања Лука-Одјељење Бијељина
Економски факултет – Одјељење Бијељина универзитета Источно Сарајево	Универзитет „Бијељина“ Бијељина
Пољопривредни факултет универзитета Источно Сарајево	
Факултет за пословне и финансијске студије универзитета за пословне студије Бања Лука	

Слика 46. Број студената у периоду 2009 - 2011

Табела бр. 32. показатељ је развијености високошколског образовања на подручју Града за школску 2011/2012 годину, на основу које се може констатовати да се стварају услови да Бијељина постане Универзитетски град. Потребно је у наредном периоду изградити објекте за смјештај студената.

2009. године завршени су радови на изградњи Центра за високо образовање и набављена је опрема, а наставне 2010/2011. године почела је настава у новом објекту чиме је реализован стратешки циљ 4.1.1. из документа Стратегије развоја општине Бијељина до 2015. године.

Према подацима достављеним од стране факултета сви имају задовољавајући простор, осим Пољопривредног факултета-Одјељење у Бијељини.

Упоредни подаци

- 2006. године 5 факултета и 2 универзитета, 3.436 студената
- 2011. године 6 факултета и 4 универзитета, 6.822 студента

На високообразованим установама у 2011. години забиљежено је 546 професора и сарадника

На основу података о дефицитарним кадровима, достављених из Завода за запошљавање Републике Српске, филијала Бијељина, Привредне коморе регије Бијељина и Одјељења за привреду и пољопривреду Административне службе Града Бијељина, расписује се конкурс за додјелу студентских стипендија. У последње три године стипендирани су студенти следећих профила занимања:

- професор њемачког језика,
- професор математике,
- професор физике,
- дипломирани инжењер пољопривреде, смјер заштите биља,

- дипломирани инжењер електротехнике, смјер рачунарство и аутоматика или рачунарске технике и информатика,
- дипломирани инжењер електротехнике, смјер електроенергетика или електроенергетски и индустријски системи,
- дипломирани инжењер електротехнике, смјер електротехника и телекомуникације или енергетика, електроника и телекомуникације,
- дипломирани инжењер архитектуре,
- дипломирани инжењер грађевине,
- дипломирани инжењер геодезије,
- дипломирани инжењер саобраћаја, смјер саобраћај и транспорт,
- дипломирани инжењер машинства,
- дипломирани инжењер екологије и заштите животне средине,

Град Бијељина конкурсом додјељује и 8 стипендија студентима факултета друштвених, природних, техничких наука, медицине, фармације, стоматологије, ветерине, информатике студентима који су дјеца палих бораца и припадници мање заступљеним конститутивним народима и групи осталих.

Табела 33. Издавање из буџета за стипендирање студената

ВИСОКОШКОЛСКО ОБРАЗОВАЊЕ	2009.	2010.	2011.
- број стипендија	91	108	126
- укупан износ стипендија	164.220	201.960	235.620

Развој студентске и универзитетске инфраструктуре не прати убрзан развој високог образовања. Евидентан је недостатак смјештајног капацитета за студенте, док постојећи не одговарају стандардима студентског живота. На подручју града непостоји студентски кампус, у чијем саставу би се пружала услуга студентске мензе, библиотеке са читаоницом и објекта за спорт, рекреацију и слободно вријеме.

Образовање одраслих

Образовање одраслих се врши на основу Закона о образовању одраслих („Службени гласник Републике Српске“, број 59/09). У граду Бијељина образовање одраслих се од школске 2011/2012 године реализује у следећим установама:

1. *Установа за образовање одраслих* регистрована је за образовање и оспособљавање одраслих за следећа занимања:

Занимања трећег степена

- трговац
- фризер
- кувар
- конобар
- возач моторних возила (државни испит)

Занимања четвртог степена

- економски техничар

- трговачки техничар
- козметичарски техничар
- угоститељско-кулинарски техничар
- техничар друмског саобраћаја

Оспособљавање

- тесар
- зидар
- руковалац грађевинских машина
- заваривач ТИГ поступком
- заваривач МИГ-МАГ поступком
- молер
- водоинсталатер
- армирач
- његоватељ старијих и немоћних лица

До сада је у овој установи уписано 245 полазника, а од тога њих 80 је завршило образовање. Полазници су највише заинтересовани за занимања његоватељ старијих и немоћних лица и кувар због одласка у земље Европе, гдје су наведена занимања тражена. Остала интересантна занимања су возач моторних возила, техничар друмског саобраћаја, трговачки техничар и економски техничар.

2. *Економска школа* изводи програм формалног образовања одраслих за средње стручно образовање одраслих, преквалификацију и доквалификацију за:

Занимања четвртог степена

- трговачки техничар
- пословно-правни техничар

Занимања трећег степена

- кувар
- конобар
- фризер

На основу конкурса уписано је 14 полазника за занимање пословно-правни техничар. Полазници су претходно завршили трећи степен образовања – занимање пословно-правни секретар, те су кроз програм преквалификације и доквалификације завршили први, други и трећи разред четвртог степена – занимање пословно-правни техничар. У току је извођење наставе четвртог разреда.

3. *Пољопривредна и медицинска школа* је у првом циклусу образовања одраслих образовала полазнике за следеће профиле занимања:

- пољопривредни техничар – уписано 5 полазника, образовање завршила 4 полазника
- медицински техничар – уписана 24 полазника, образовање завршило 22 полазника
- фармацеутски техничар – уписан 21 полазник, образовање завршило 16 полазника

Други циклус образовања одраслих похађа:

- медицински техничар – 22 полазника
- фармацеутски техничар – 12 полазника

4. Техничка школа „Михајло Пупин“ је у првом циклусу образовања одраслих образовала 52 полазника за следећа занимања:

Четврти степен

- машински техничар
- техничар енергетике
- техничар друмског саобраћаја

Трећи степен

- варилац

На расписани конкурс за вариоца у другом циклусу образовања одраслих није било пријављених полазника.

1.5.2. Култура, спорт и слободно вријеме

Култура

На подручју Града Бијељина дјелују четири установе културе: Народна библиотека "Филип Вишњић", Музеј "Семберија", СКУД „Семберија“, Центар за културу „Семберија“ у чијем саставу су: Галерија "Миленко Атанацковић" и Биоскоп.

У наведеним установама културе има укупно 55 запослених (Библиотека - 19, Музеј - 8, СКУД - 3, Народна библиотека „Филип Вишњић“-, Центар за културу - Квалификациона структура запослених углавном одговара потребама ових установа.

Све установе културе имају простор/зграду у којој обављају своју дјелатност.

Народна библиотека "Филип Вишњић" је основана 1932. године. Матична је библиотека за подручје Града Бијељина, општине Лопаре и Угљевик, а од 2012. године обухвата и општине Осмаци, Доњи Жабар и Пелагићево. У мрежи Библиотеке постоје 33 библиотеке – народне, школске, факултетске или универзитетске. Три су народне - у Бијељини, Угљевiku и Лопарама, двије универзитетске, двије факултетске, шест средњошколских и 21 основних школа. Библиотека у свом књижном фонду има око 100.000 књига. Поред послова у оквиру матичне дјелатности, обавља библиотечку, културну, информативну и промотивну дјелатност. Дигитализацију завичајне грађе Библиотека је започела у јануару 2010. године.

Музеј Семберије основан је Одлуком СО Бијељина 1970. године, а са радом почео двије године касније, 1972. год. Основна дјелатност Музеја Семберије је стручно истраживање, прикупљање, обрада, чување, заштита и презентација покретних културних добара, односно музејске грађе. Поред зграде Конака у којој се Музеј Семберије налази од 1978. године, у посједу музеја је и објектат Спомен-дома (дио легата Родољуба Чолаковића) у улици Галац, као и Спомен-кућа листа „Ослобођење“ у Доњој Трнови. Укупан фондус музеја састоји се од близу 40.000 експоната садржаних у

археолошкој, историјској и етнолошкој збирци, умјетничкој колекцији, фототеци, хемеротеци и библиотеци. У оквиру набројане грађе су и музеалије из четири велика легата (Родољуба Чолаковића и Милице Зорић, Љубице Јовичић-Станчић, Радета Бјекића, Марије Рабреновић).

Поред сталне поставке којом су обухваћени различити сегменти живота и културе народа у Семберији од праисторијског времена до краја 20. вијека, Музеј приређује и друге ауторске и гостујуће изложбе, промоције публиковане грађе, смотре етнолошког и археолошког филма. Међу повременим изложбеним садржајима се у форми традиционалних издвајају: Ноћ музеја, Мајска смотра ликовног стваралаштва ученика, Бијељинско бијенале, Пантелинска изложба, изложба за Дан града 24. Септембар и изложба за Вишњићеве дане.

Током последње деценије број посјетилаца музеја на годишњем нивоу износи између пет и шест хиљада.

Уз наведене основне активности, Музеј се бави и издавачком дјелатношћу, те континуираном сарадњом са установама, организацијама и појединцима заинтересованим за област културно-историјског наслеђа. Музеј Семберије је базична институција у домену материјалне и нематеријалне баштине у семберско-подмајевичкој регији (административне цјелине Града Бијељина и општина Угљевик и Лопаре) а као једина установа ове врсте пружа стручну помоћ и другим локалним заједницама у ширем окружењу (Зворник, Брчко, Власеница, Братунац, Склани).

Све активности из стручне музејске дјелатности у установи обављају четири кустоса (међу њима је и руководилац установе) и један конзерватор-препаратор, што је и даље недовољно за обим послова које има музејска установа комплексног типа, а како то прописује Закон о музејској дјелатности Републике Српске.

У саставу Центра за културу „Семберија“ је Галерија "Миленко Атанацковић" основана је 1985. године. Њена основна дјелатност је организовање изложби из разних области, прикупљање и стручна обрада, чување и систематизација умјетничких дјела као и посредовање у продаји умјетничких дјела. Галерија посједује значајну збирку умјетничких дјела, која су резултат задужбинских поклона познатих умјетника, као што су: Милорад Ћоровић, Драган Мартиновић, Никола Гвозденовић, Љубица Мркаљ, Савета Мухић, Рајко Самарџија, Зоран Бановић, Драго Хандановић, Драган Бартула, Ракита Михајло, Вељко Ђурић, Тања Ђокић, Боро Ликић, Александар Прибићевић, Катица Чешљар, Мирјана Поповић и др.

СКУД "Семберија" постоји и ради 31 годину, а од 1997. године је из удружења грађана трансформисан у установу културе. Његов рад је заснован на реализацији програма рада секција, којих у СКУД-у има десетак, од којих је најбројнија фолклорна. Основни циљ је очување традиције и обичаја као и окупљање, првенствено младих. Броји преко 500 чланова.

Поред установа културе свој допринос богатом културном животу и општем развоју културе доприносе и удружења грађана која су и настала са циљем да задовоље

интересе и потребе грађана у овој области. Активно дјелује 13 културно умјетничких друштава, СПД "Србадија", СПКД "Просвјета", Светосавска омладинска заједница, БЗК „Препород“, Књижевни клуб „Јован Дучић“ и „Милош Црњански“, Ансамбл „Бисерница“ итд.

Као резултат рада установа културе и удружења грађана која се баве културном дјелатношћу настале су бројне културне манифестације које се одржавају већ неколико година, као што су:

- јануар-фебруар Знањем, игром и пјесмом кроз Семберију
- мај Мајске музичке свечаности
 Дани комедије
 Ноћ музеја
- јун-август Бијељинско културно љето
 Дани дијаспоре - Јања
- новембар Вишњићеви дани
 Фестивал "Дјеца пјевају Семберији"

Један од недостатака културног садржаја који се нуди грађанима представља непостојање професионалног позоришта. Изградњом Центра за културу створени су сви потребни технички предуслови за организовање овог вида услуге. С друге стране, у оквиру Слобомир П Универзитета у Бијељини дјелује и Академија умјетности која у својој образовној понуди има студијски програм драмске и филмске умјетности. Из претходно наведеног може се закључити да постоје технички и кадровски предуслови за оснивање позоришта а тиме и стварање позоришне сцене Града Бијељине.

И поред тога што су установе културе постигле у свом раду значајне резултате, евидентни су и многи проблеми, који отежавају њихов рад. У правилу, то су проблеми са финансијским средствима али још више и неадекватна структура запослених, односно недовољан број стручних кадрова.

У организационом погледу, установе културе су своје дјеловање ускладиле са законима из ове области.

У културном животу Бијељине, већи ефекат би се постигао бољом организацијом и синхронизацијом активности појединих установа, јер често поклапање и динамика одвијања догађаја умањују позитиван ефекат појединих догађаја.

С друге стране, понуда културног садржаја у руралном подручју Града није на задовољавајућем нивоу и врло мало пажње се усмјерава у овом правцу. Културни садржаји у овом дијелу се већином односе на организацију мјесних забавних догађаја у облику локалних вашара, школских манифестација у оквиру подружних школа и локалних спортских турнира. Оваква ситуација је дијелом узрокована непостојањем адекватне културне инфраструктуре, неафирмисаношћу културних установа да се

одређене активности реализују на овом подручју али и слабом интересовању грађана за културна збивања.

Изградњом центра за културу створени су кључни технички предуслови за побољшање и даљи развој културне понуде Града Бијељина. Међутим, иако Град Бијељина издваја одређена средства, финансирање установа културе није на задовољавајућем нивоу и успорава њихов даљи развој.

Поред недовољних финансијских средстава, Музеј Семберије се у односу на обим послова које има деценијама суочава са проблемом малог броја стручних запосленика - дипл. етнолог-антрополог, и друга академска звања компатибилна музејским пословима, како то прописује Закон о музејској дјелатности Републике Српске.

Обзиром да су процјене да Град Бијељина има преко 100.000 становника, постојање професионалног позоришта би представљало нужни помак у побољшању културне понуде града, што би даљи правци развоја културе требали узети у разматрање.

Становништво руралних подручја града су искључена из културних дешавања. Потребно је радити на њиховој афирмацији да се укључе у културни живот као и на организацији културних манифестација и догађаја у овом подручју Града Бијељине.

У том контексту је потребно бољом организацијом, синхронизацијом и географском распоређености активности појединих установа побољшати ефекат појединих догађаја.

Спорт

У области спорта одвија се врло динамична и разнолика активност из многих спортова, без обзира на евидентан недостатак адекватне спортске дворане, разних терена и стаза.

Оцјена потреба за оптималну организацију спортских активности најбоље ће се сагледати кроз дјеловање клубова који су регистровани у Бијељини:

Табела 34. Број регистрованих клубова у Граду Бијељина у 2011. год.

Врста спорта	Број клубова
Фудбал (у свих седам лига)	65
Одбојка	2
Кошарка	3
Рукомет	2
Тенис	2
Одбојка за инвалиде	1
Кошарка за инвалиде	1
Стрељаштво	3
Борилачки спортови (џудо, бокс, карате, теквандо, аикидо)	8
Атлетика и гимнастика	2
Пливање	1
Роњење	2
Стони тенис	1

Коњички	1
Бициклизам	1
Плес	1
Куглање	1
Шах	3
Картинг	1
Планинарење	2
Риболов	2
Укупно	105

Из горе наведеног може се видјети да су у Бијељини заступљени скоро сви спортови.

Спортске активности се одвијају на игралиштима, спортским дворанама и школским салама којих има:

фудбалских	51
кошаркашких	23
рукометних	22
одбојкашких	21
тениских	5
базена	4
стрелиште	1
хиподром (у изградњи)	1
спортске дворане	2
спортске школске сале	11
Соколски дом	1
куглана	1

Иако се из претходне листе може закључити да Бијељина располаже са значајним бројем спортских терена и објеката, стање већине није на задовољавајућем нивоу и потребна је њихова реконструкција и санација. Поред реконструкције и санације постојећих, осјећа се недостатак одређених спортских објеката и терена и то: спортске дворане у граду, спортских стадиона на цијелом подручју општине за све спортове, спортско-рекреативних стаза (бициклистичких, трим, атлетских и др.), малих спортских терена и пратећих објеката (свлачионица и др.).

С друге стране, у Бијељини има регистрованих спортиста свих категорија око 5.000, рекреативаца 2.500 и риболоваца око 2.000. Претходно наведено стање показује да Град Бијељина има велики потенцијали за развој спорта и окупљање омладине, што је потребно испратити адекватном спортском инфраструктуром и афирмацијом младих да се баве спортом.

Постојеће стање дакле показује да капацитети у области спорта нису довољни за окупљање омладине у обиму који је пожељан, не само са становишта обезбјеђења услова да се изгради здрава омладина, већ и да се она која се нашла у сфери дроге и других болести овисности врате здравом животу. С тога је потребно додатно радити на

побољшању спортске инфраструктуре, нарочито на изградњи недостајуће спортске дворане, спортских стадиона, бициклических стаза и малих спортских терена са припадајућим објектима

1.5.3. Здравствена и социјална заштита

Здравствена заштита

Здравствена заштита грађана на подручју Града Бијељина проводи се на примарном, секундарном и дјелом на терцијарном нивоу и путем приватне праксе. Област здравствене заштите регулисана је Законом о здравственој заштити („Службени гласник Републике Српске“, број 106/09).

Примарни ниво здравствене заштите се темељи на моделу породичне медицине и обезбјеђује се кроз активности Дома здравља.

Секундарни ниво здравствене заштите остварује се путем болничко-стационараног пружања услуга грађанима у Општој болници, као и терцијарни ниво који се дјелимично пружа у специјалистичким амбулантама и службама Опште болнице.

Преглед здравствених установа

Табела 35. Број установа здравствене заштите у периоду од 2007.-2011. године

УСТАНОВА	2007	2008	2009	2010	2011
Болница	1	1	1	1	1
Приватне ординације	15				35
Дом здравља	1	1	1	1	1
Амбуланта пород. медицине	10	15	15	17	17
Тимови породичне медицине	30	55	55	55	55
Служба хитне помоћи	1	1	1	1	1
Јавне апотеке	3	3	3	3	7
Приватне апотеке	20				23
Савјетовалишта која раде на унапређењу здравствене заштите кроз превенцију и едукацију					

Табела 36. Просторни капацитети здравствених установа

УСТАНОВА	Површина (m ²)	Капацитети-број кревета
Болница	8.208	313
Дом здравља	5.727	0
Подручне амбуланта	1.861	0
Хитна помоћ	350	0
Савјетовалишта која раде на унапређењу здравствене заштите кроз превенцију и едукацију	15	0

Дом здравља

Дом здравља обезбјеђује примарни ниво здравствене заштите на првом мјесту кроз породичну медицину као њен основни облик организовања.

У Дому здравља активне су следеће службе:

1. Служба породичне медицине
2. Служба консултативно специјалистичке заштите-организована је кроз рад амбуланти за специјалистичке консултације и то:
 - Педијатрија
 - Гинекологија
 - Пнеумофизиологија
3. Служба за радиолошку и ултразвучну дијагностику
4. Служба за дјечију превентивну и општу стоматологију
5. Служба за лабораторијску дијагностику
6. Служба хитне медицинске помоћи
7. Хигијенско-епидемиолошка служба
8. Центар за заштиту менталног здравља
9. Центар за физикалну рехабилитацију у заједници

Дом здравља је до краја 2012. године верификовао 55 тимова породичне медицине са око 93.000 регистрованих грађана који имају здравствено осигурање. У односу на 2007. годину број тимова породичне медицине се повећао за 1,8 пута.

Рад Дома здравља, када је ријеч о породичној медицини, је организован у 39 амбуланти породичне медицине на 22 различите локације (13 у згради Дома здравља и 2 у Мајевичкој и 1 у насељу Ковиљуше, док се преосталих 6 локација односи на мјесне заједнице изван града), што наводи на закључак да је покривеност становништва примарном здравственом заштитом изузетно добра.

Служба хитне медицинске помоћи ради 24 сата, у двије смјене и има 10 радних тимова. У 2012. години у овој Служби обављено је 89.970 прегледа и пређено је 128.092 километра.

Формирањем Центра за заштиту менталног здравља и Центра за физикалну рехабилитацију реализован је стратешки циљ 4.4.3. из документа Стратегије развоја општине Бијељина до 2015. године.

Општа болница „Свети врачев“

Болница пружа секундарне и дијелом терцијерне услуге здравствене заштите становницима града Бијељина, општина Угљевик, Лопаре, Пелагићево и Доњи Жабари. Број регистрованих становника којима болница пружа услуге здравствене заштите је 153.827.

Услуге здравствене заштите Општа болница пружа кроз функционисање:

- 8 одјељења (хирургија, гинекологија, интерно, пнеумофизиологија, педијатрија, ОРЛ, офтамологија, неурологија),
- Консултативно специјалистичке услуге,
- РТГ и ултразвучну дијагностику,
- Биохемијско-хематолошку лабораторију,
- Микробиолошку дијагностику са токсиколошком лабораторијом.

Капацитети Опште болнице били су довољни за задовољавање потреба становништва наведених области у претходном периоду. Због указане потребе за проширењем капацитета за пружање услуга здравствене заштите 2010. године почела је градња нове Регионалне болнице, грађевински радови су завршени 2012. године, а опремање је у завршној фази, тако да се очекује почетак рада у 2013. години. Нова Регионална болница има 12.500 m², 8 стационара и ургентни блок са свим пратећим службама, 220 лежајева и пружаће услуге здравствене заштите за 200.000 становника Сјевероисточног дијела Републике Српске. Процијењена вриједност објекта Нове болнице је 82 милиона конвертибилних марака. Изградњом Регионалне болнице реализован је стратешки циљ 4.4.1. из документа Стратегије развоја општине Бијељина до 2015. године.

Апотекарска дјелатност

Апотекарску дјелатност на подручју града Бијељина обавља ЈЗУ Апотека „Семберија“ са три апотеке у Бијељини и по једном у Јањи, Дворовима, Вршанима и Сувом Пољу. Поред јавне апотеке, апотекарску дјелатност обавља и 23 приватне апотеке(17 Бијељина, 4 Јања и 2 Дворови).

Интернационални дијализни центар

У Граду је 2002. године изграђен дијализни центар капацитета за око 200 болесника који болују од нефритиса. Услуге дијализног центра се финансирају из Фонда здравственог осигурања Републике Српске.

Табела 37. Број и структура запослених у здравственим установама у периоду од 2007.-2011. године

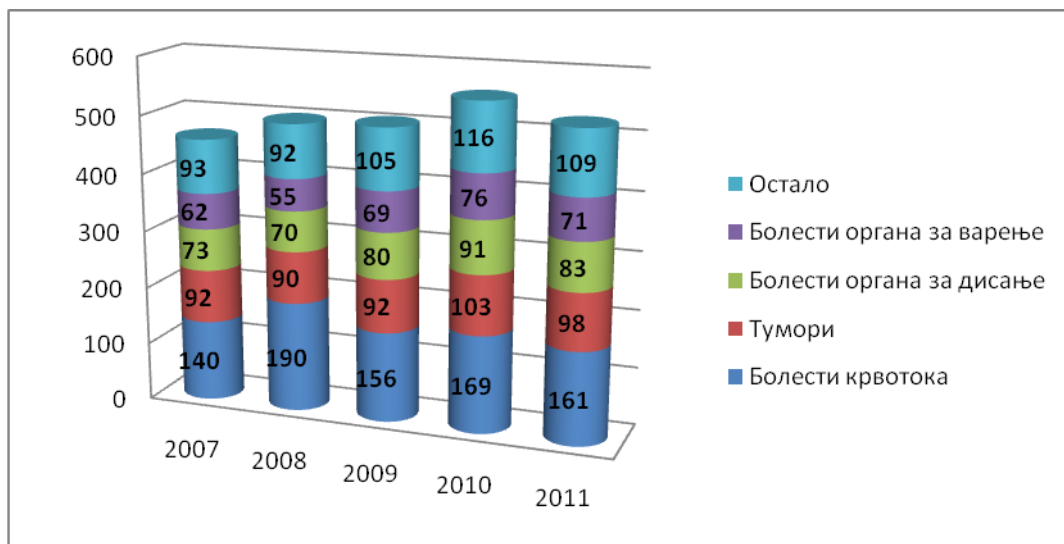
Р.Б .	ОСОБЉЕ	2008			2009			2010			2011		
		М	Ж	С	М	Ж	С	М	Ж	С	М	Ж	С
1.	Љекари опште праксе	8	23	31	8	31	39	13	31	44	44	16	60
2.	Укупно специјалиста	45	57	102	40	57	97	51	63	114	56	73	129
3.	Гинеколози	3	3	6	3	3	6	3	3	6	3	3	6
4.	Стоматолози	6	12	18	5	12	17	5	12	17	4	12	16
5.	Љекари породичне медицине	2	2	4	2	3	5	4	3	7	4	5	9

6.	Медицински техничари	20	328	348	23	328	351	21	345	366	25	353	378
7.	Остало особље	14	63	77	15	60	75	21	59	80	23	30	53
УКУПНО:		99	502	601	97	507	604	108	278	636	118	549	667

Према подацима из претходне табеле евидентно је да је у здравству запослено више жена него мушкараца и то континуирано (нпр. 2007. године од укупног броја запослених је 16,04% мушкараца и 83,95% жене, 2011. године 17,69% мушкараца и 82,30% жене), као и да здравство располаже са задовољавајућим бројем љекара (опште праксе, специјалиста, специјализаната) и осталог медицинског особља.

У посматраном периоду установе које пружају услуге здравствене заштите су повећале своје просторне капацитете. Простор Дома здравља се увећао са 3.088 m² на 7.938 m² (или 2,5 пута), док се простор болнице увећао са 8.208 m² на 20.708 m² узимајући у обзир нови објект болнице(или за 2,5 пута). У протеклом периоду је такође већим дијелом замјењена стара и набављена нова савременија опрема, и извршена је едукација медицинског особља.

Слика 47. Најопасније болести у периоду од 2007.-2011. године – број умрлих

На подручју града не постоје засебно организовани центри и савјетовалишта која раде на унапређењу здравствене заштите кроз превенцију и едукацију о опаким болестима. Ова активност се спроводи путем тимова за породичну медицину, и уколико дође до појаве болести у оквиру дома здравља и регионалне болнице постоје специјалистичке ординације које својим услугама могу одговорити потребама становништва.

Табела 38. Покривеност становништва здравственим осигурањем у 2012. години

Р.б.	Категорија осигурања	Број осигураника	Број чланова породице	Број осигураних лица
1.	Запослени радници	21.563	15.351	36.914

2.	Пензионери	14.150	3.878	18.028
3.	Земљорадници	6.202	3.915	10.117
4.	Ино осигурање	1.162	489	1.651
5.	Буџет и остали органи (РВИ и ППБ, незапослени, Центар за социјални рад)	14.496	10.980	25.476
УКУПНО:		57.573	34.613	92.186

Табела 39. Финансирање здравствене заштите у периоду од 2007.-2011. године

ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА	2007	2008	2009	2010	2011
Субјект: Болница, Дом здравља					
Остварени буџет	18.707.266,00	20.597.026,00	28.336.139,00	28.818.521,00	26.111.736,00
Финансијско учешће Фонда за здравствено осигурање	12.289.917,00	15.670.442,00	23.994.193	23.504.569,00	20.192.692,00
Финансијско учешће ЈЛС	699.345,49	2.130.000,00	666.016,82	963.787,00	4.424.743,44

Оснивач Дома здравља је Град и финансира превентивну здравствену заштиту и суфинансира изградњу амбуланти породичне медицине, реконструкцију и адаптацију објекта Дома здравља у Бијељини и Јањи.

Општа болница је у надлежности Владе Републике Српске када је у питању финансирање и праћење рада, а град, у оквирима својих могућности, је учествовао у суфинансирању адаптације Опште болнице и у изградњи Регионалне болнице за коју је 2008. године издвојила средства за експропријацију земљишта, изградњу саобраћајница и инфраструктуре и обезбједила потребне дозволе за градњу објекта. 2011. године Град је издвојио 4.000.000 КМ за наставак изградње, а Скупштина града је 2013. године донијела одлуку о издвајању још 1.600.000 КМ за завршетак болнице.

Дом здравља располаже са адекватним простором и квалитетним здравственим кадром. Додатни квалитет здравствене услуге на подручју града обезбјеђен је проширењем капацитета регионалне болнице. На подручју урбаног и руралног дијела града ради 55 тимова породичне медицине на 22 локације, што наводи на закључак да је покривеност становништва примарном здравственом заштитом изузетно добра. Број обољелих од опаких болести у 2011. години биљежи пад у односу на претходну годину. Упркос томе број обољелих је још увијек висок. Пад обољелих се донекле може повезати са повећањем броја тимова породичне медицине, међутим недостатак засебних центара и савјетовалишта која раде на унапређењу здравствене заштите кроз превенцију и едукацију о опаким болестима је више него неопходан. Успостављање оваквих центара и савјетовалишта би неминовно водило ка значајнијем смањењу обољелих од опаких болести.

Социјална заштита

Систем социјалне заштите, као и дјечије заштите уређују Закон о социјалној заштити („Службени гласник Републике Српске“ број 37/12), Закон о дјечијој заштити („Службени гласник Републике Српске“ број 4/02 и 17/08), Породични закон („Службени гласник Републике Српске“ број 54/02) и други закони и подзаконски акти.

Институционално организовање социјалне заштите везано је за Центар за социјални рад чији је оснивач Скупштина рада. Поред Центра за социјални рад, социјалну заштиту пружа Општинска организација црвеног крста, невладине организације хуманитарног карактера и надлежна одјељења при Административној служби града.

Центар за социјални рад функционише у неадекватном простору (420 m²), ако се полази од броја становника у стању социјалне потребе и услуга које пружа.

Табела 40. Преглед запослених у Центру за социјални рад у периоду од 2007.-2011.

ВРСТА ПОСЛА	2007			2008			2009			2010			2011		
	М	Ж	С	М	Ж	С	М	Ж	С	М	Ж	С	М	Ж	С
Социјални радници	2	5	7	2	6	8	2	6	8	2	6	8	2	9	11
Дефектолози	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	1	1	0	1	1
Педагози	2	0	2	2	0	2	2	0	2	2	0	2	2	0	2
Психолози	0	2	2	0	2	2	0	2	2	0	2	2	0	1	1
Медицинске сестре	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Правници	0	2	2	0	2	2	0	2	2	0	2	2	0	2	2
Административно особље	4	3	7	4	3	7	4	3	7	4	3	7	2	4	6
Остали	1	1	2	1	1	2	1	1	2	1	1	2	1	1	2
УКУПНО	9	13	22	9	15	24	9	15	24	9	15	24	7	18	25

Извор: Центар за социјални рад

Број становника на подручју Града Бијељина се повећао у односу на предратни период, а капацитети Центра за социјални рад (просторни и кадровски) нису пратили наведени раст. У наредном периоду потребно је изградити нови објект Центра за социјални рад који ће својим просторним и кадровским капацитетима моћи да пружи услуге социјалне заштите за велики број становника у стању социјалне потребе.

Слика 48. Број обрађених социјалних случајева у периоду од 2007.-2011. године

Извор: Центар за социјални рад

Слика 49. Број интервенција социјалне заштите у периоду 2007. – 2011. године

Извор: Центар за социјални рад

Подаци у претходној табели и графиконима јасно показују да су капацитети (просторни и кадровски) Центра за социјални рад недовољни за рјешавање изражених проблема у области социјалне заштите и великог броја становника у стању социјалне потребе.

Табела 41. Износ исплаћен путем Центра за социјални рад

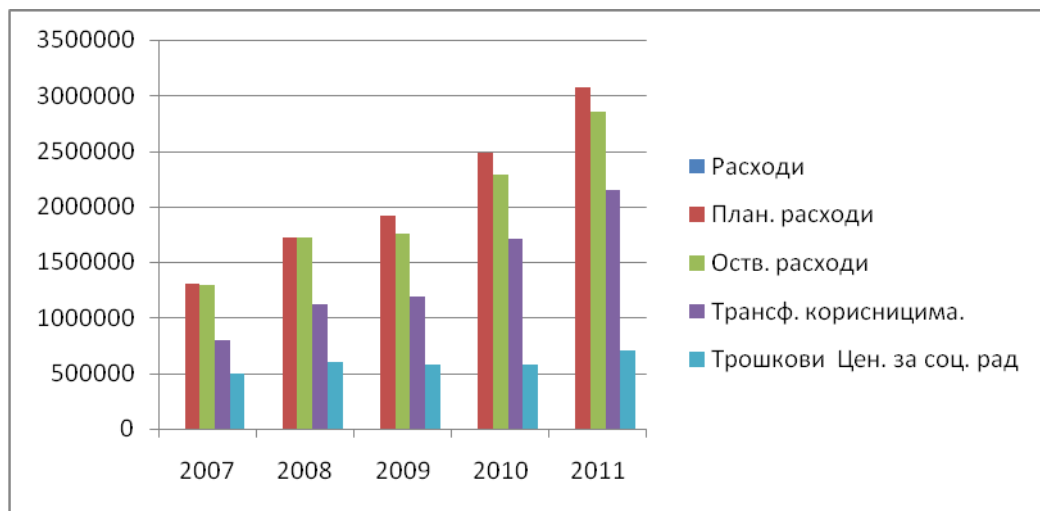
ВРСТА ПОМОЋИ	Износ помоћи у КМ/мјесечно (просјек)				
	2007	2008	2009	2010	2011
Стална новчана помоћ	151.097	191.389	194.012	210.807	254.814
Новчана накнада за помоћ и његу друге особе	188.384	326.197	413.423	739.777	800.534
Друга материјална помоћ	149.529	202.491	216.160	257.342	297.054
Оспособљавање за живот и рад	-	-	-	47.757	36.788
Смјештај у другу породицу	8.222	13.913	72.220	55.105	77.609
Смјештај у установе социјалне заштите	201.975	249.601	259.376	230.832	244.695
Једнократне новчане	82.761	80.903	83.942	78.663	77.335

помоћи					
Здравствено осигурање	-	-	-	-	170.571
Услуге социјалног рада и другог стручног рада	-	-	-	-	-
Кућна нега и помоћ у кући	2.973	12.198	20.879	35.157	40.817
Дјечији додатак	-	-	-	-	-
Накнада умјесто плате родитељу који је у радном односу	-	-	-	-	-
Накнада умјесто плате родитељу који није у радном односу	-	-	-	-	-
УКУПНО	784.941	1.076.692	1.260.012	1.655.258	2.000.217

Извор: Центар за социјални рад

Подаци приказани у претходној табели не исказују стварни број лица која су у стању социјалне потребе, него број и висину додјељених помоћи чији је износ везан за износ расположивих средстава.

Слика 50. Расходи Центра за социјални рад

Извор: Центар за социјални рад

1.5.4. Рањиве групе

Малољетници

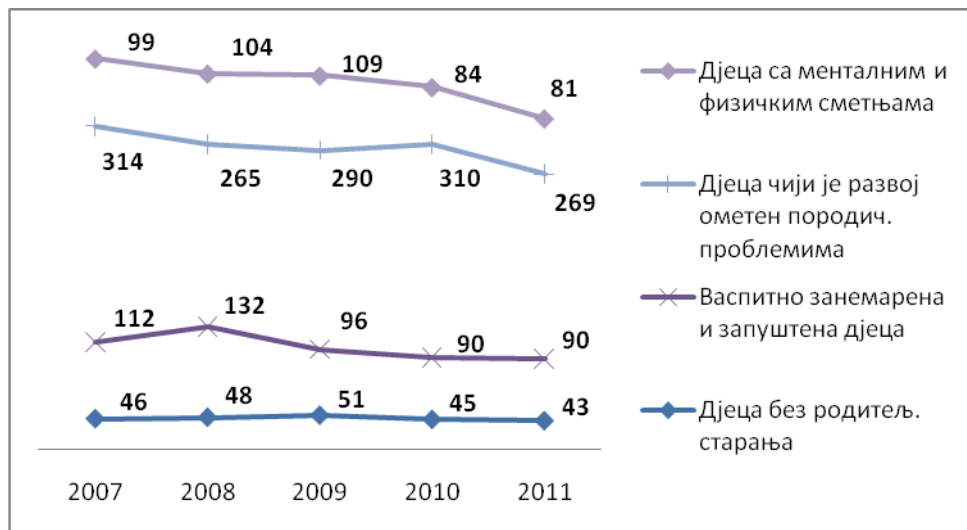
У односу на претходни петогодишњи период, током 2011. године на подручју града забиљежено је благо смањење дјеце корисника услуга центра за социјални рад, што се види из података презентираних у наредној табели.

Табела 42. Рањиве групе - дјеца

година	Дјеца без родитељ. старања			Васпитно занемарена и запуштена дјеца			Дјеца чији је развој ометен породич. проблемима			Дјеца са менталним и физичким сметњама		
	М	Ж	С	М	Ж	С	М	Ж	С	М	Ж	С
2007	18	28	46	104	8	112	143	171	314	68	31	99
2008	21	27	48	118	14	132	108	157	265	50	54	104
2009	24	27	51	92	4	96	130	160	290	61	48	109
2010	18	27	45	86	4	90	151	159	310	40	44	84
2011	14	29	43	87	3	90	125	144	269	49	32	81

Извор: Центар за социјални рад

Слика 51. Рањиве групе – дјеца, корисници услуга центра за социјални рад Бијељина

Извор: Центар за социјални рад

Напредак у тренду смањења броја може се директно повезати са програмима заштите дјеце које спроводи центар за социјални рад у сарадњи са организацијама цивилног друштва. Међутим, и поред регистрованог побољшања, укупан број дјеце корисника услуга центра је још увијек велики. Важно је напоменути да је број дјеце у стању социјалне потребе много већи, али да због ограничености средстава и капацитета, центар за социјални рад није у могућности у потпуности одговорити потребама ове рањиве групе становништва. У ту сврху неопходно је активирати прихватилиште за дјецу и омладину са услугама Дисциплинског центра и Дијагностичко-опсервационог центра, те успоставити Дневни центар за дјецу са посебним потребама

Одрасли у стању социјалне потребе

Број одраслих у стању социјалне потребе, а који су корисници услуга центра за социјални рад, током 2011. године биљежи пад у односу на претходни петогодишњи период. Изузетак чине старе особе без породичног старања, чији број има тенденцију раста, што се може видјети из наредне табеле.

Табела 43. Рањиве групе – одрасли, корисници услуга центра за социјални рад

Год.	Особе ометене у развоју и са инвалидитетом			Материјално неосигуране и за рад несп. особе			Старе особе без породичног старања			Особе друштвено негативног понашања			Особе и пор. у стању соц. потребе		
	М	Ж	С	М	Ж	С	М	Ж	С	М	Ж	С	М	Ж	С
2007	12	11	23	126	170	296	89	87	176	147	3	150	564	976	1540
2008	6	9	15	117	201	318	89	104	193	146	1	147	537	743	1280
2009	13	11	24	128	214	342	78	101	179	140	-	140	446	710	1156
2010	18	14	32	161	203	364	94	87	181	154	1	155	449	699	1148
2011	13	21	34	95	221	316	71	132	203	119	2	121	368	740	1108

Извор: Центар за социјални рад

У циљу збрињавања старих лица без породичног старања, у 2012. години адаптиран је објект у МЗ „Вук Караџић“ у Бијељини у Дневни центар и прихватилиште за стара лица. Тиме је реализован још један стратешки циљ из документа Стратегије развоја општине Бијељина до 2015. године.

Лица са инвалидитетом

Када су у питању корисници јавних услуга, категоријом особа са инвалидитетом обухваћени су војни инвалиди и цивилне жртве рата, разврстани по категоријама од I – X категорије. Према евиденцији градске администрације, број ратних војних инвалида на подручју града Бијељина у 2011. је износио 1.951 док је број цивилних жртава рата за исти период износио 56. Међутим тачан број лица са инвалидитетом није могуће утврдити због несистемског прикупљања података о овој категорији становништва. Претпоставља се да 8-10% становништва Града Бијељине имају неки облик инвалидности.

Табела 44. Број и висина примања војних инвалиди на подручју града Бијељина

Катег.	Инвалид.	2009		2010		2011	
		Број инв.	Просјек инв. (КМ)	Бр. инв.	Прос. инв. (КМ)	Бр. инв.	Прос. инв.
I	100% - потр. помоћ	47	1766,54	47	1767,25	44	1767,25
II	100% -без помоћи	43	665	45	665,59	43	794,24
III	90%	44	409,76	47	411,86	45	411,86
IV	80%	129	334,05	147	338,52	146	338,27
V	70%	164	203,84	163	203,28	142	203,10
VI	60%	281	134,54	309	134,27	262	134,79
VII	50%	397	90	286	90	279	90
VIII	40%	386	45	389	45	395	45
IX	30%	437	30	444	30	454	30
X	20%	201	25	224	25	228	25

Извор: Градска администрација

Табела 45. Број и висина примања цивилних жртава рата на подручју града Бијељина

Категорија	Инвалид.	2009		2010		2011	
		Бр. инв.	Просјек инв. (КМ)	Бр. инв.	Прос. инв. (КМ)	Бр. инв.	Прос. инв.(КМ)
I	100% - потр. помоћ	0	0	0	0	0	0
II	100% - без помоћи	4	288,75	3	288,75	2	288,55
III	90%	2	206,25	2	206,25	2	206,25
IV	80%	8	153,50	8	153,50	9	153,50
V	70%	12	136,50	12	136,50	9	136,50
VI	60%	35	114,96	34	114,9611	34	114,96
VII	0-50%	0	0	0	0	0	0

Извор: Градска администрација

Постоје многи проблеми са којима се суочавају лица са инвалидитетом која живе на подручју града Бијељина. Када су у питању архитектонске баријере, много тога је урађено у претходном периоду на прилагођавању постојећих градских улица. Све нове улице које се граде, према стандардима градње морају имати регулисане пролазе за лица са инвалидитетом. Проблем представља необиљежена мјеста за паркирање лица са инвалидитетом.

Када је у питању приступачност јавних установа, шалтер сала Града Бијељине, Центар за културу, Фонд здравственог осигурања и нова Регионална болница Свети Врачеви су архитектонски прилагођени лицима са инвалидитетом.

С друге стране, са проблемом архитектонских баријера лица са инвалидитетом се суочавају на прилазу: Центру јавне безбедности Бијељина, Градској библиотеци, Градском биоскопу, Општинском и Окружном суду, Суду за прекршаје, Пошти, Заводу за запошљавање (биро рада), ЦИСО, Електро-дистрибуцији, Геодетској управи, Пореској управи, свим одјељењима административне службе Града Бијељине изузев одјељења за борачко-инвалидску заштиту који има приступачност, Цивилној заштити, ОШ Свети Сава, Гимназији Филип Вишњић, АД ГРАД, Привредној комори, Доо Патриот, Музеју Семберије, већини банака, већини угоститељских објеката, адвокатским канцеларијама и АД Комуналацу Бијељина.

Када су у питању остали школски објекти, они имају архитектонску приступачност на самом улазу у објекат, док су учионице које се налазе на вишим спратовима архитектонски неприступачне. Иста ситуација је и са домом здравља, гдје постоји архитектонски приступ лицима са инвалидитетом на самом улазу у објекат, док су виши спратови на којима се налазе тимови породичне медицине архитектонски неприступачни.

Додатни проблеми са којима се сусрећу лица са инвалидитетом су: непостојање градског превоза, звучна сигнализација за слијепе особе, непостојање библиотеке за слијепе и слабовиде особе.

У Граду Бијељини не постоји институт или школа за преквалификацију или доквалификација лица са инвалидитетом, чиме су ова лица стављена у неравноправан положај приликом проналаска адекватног запослења.

Додатна баријера за економску инклузију представља неразвијено социјално предузетништво и систем локалних подстицајних мјера за запошљавање лица са инвалидитетом. На нивоу Републике Српске егзистира Фонд за професионалну рехабилитацију и запошљавање лица са инвалидитетом, али се недовољно ради на промоцији коришћења овог фонда у сврху запошљавања. Примјер добре праксе запошљавања представља доо Патриот који запошљава и промовише запошљавање ове категорије.

Сви претходно наведени проблеми воде ка систематском социјалном искључивању ове рањиве категорије. Постоји исказана потреба да Административна служба града у наредном периоду предузме адекватне мјере и у сарадњи са организацијама цивилног друштва, системски ријеши проблем физичке неприступачности јавних објеката и одређених услуга (попут библиотекарске грађе за слијепе). Такође се очекује активно учешће у промоцији социјалног предузетништва и запошљавања рањивих група. Један од инструмената који би могао помоћи рјешавању ове проблематике јесте доношење локалног акционог плана за социјално укључивање рањивих група становништва.

Непостојање јединствене базе података особа са инвалидитетом на подручју Града Бијељине додатно усложњава проблем планирања подршке и социјалног укључивања ове рањиве категорије становништва.

Роми

Роми на подручју Града Бијељина се суочавају са врло комплексним социо-економским изазовима. То свакако подразумева: врло лоше услове живота, без могућности одржавања личне хигијене и доброг здравственог стања, низак (или никакав) ниво образованости (посебно жена) и незапосленост.

Неприхватање и непознавање традиције и обичаја ромске културе од стране осталог локалног становништва, најчешће представља узрок међусобне нетрпељивости, али и дискриминације и сегрегације Рома. У наведеним околностима Роми бивају социјално искључени и стављени на маргину друштвено-економских дешавања.

Најизраженији проблеми Рома на подручју Града Бијељине су напуштање основне школе од стране ромске дјеце, улично просијачење нарочито ромске дјеце, присилан рад ромске дјеце, незапосленост, лоша хигијенско-здравствена заштита и веома лош друштвени положај жена Ромкиња.

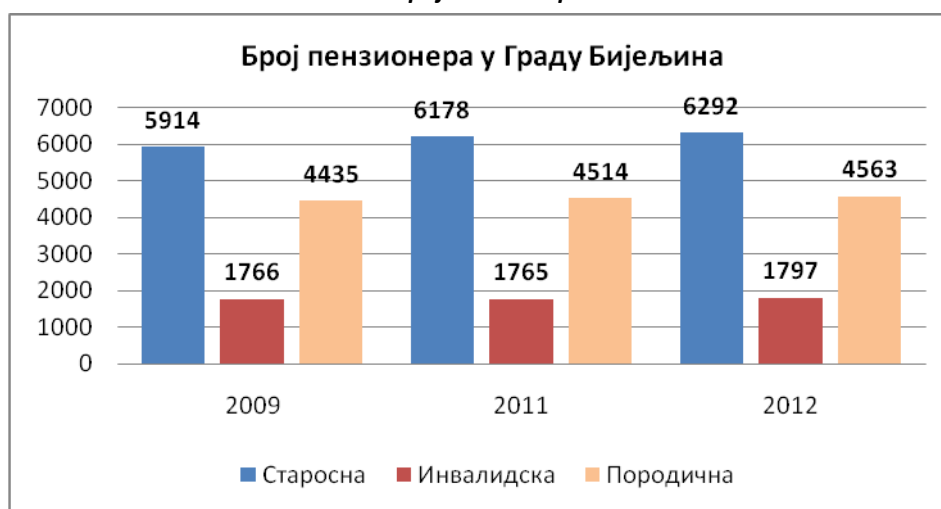
У циљу рјешавања проблема, потребно је радити на спровођењу акционих планова за социјално укључивање Рома који произилазе из Стратегије за Роме и Декаде Рома 2005-2015, а које би укључивали: Приступ бесплатном и квалитетном образовању са програмима за унапређење основног образовања Рома, физичку и психичку заштиту, превенцију у циљу отклањања потребе да буду на улици без његе, подизање нивоа

свијести о њиховим правима, склониште када је то потребно, неформалну едукацију о њиховим правима и сексуално-репродуктивном здрављу, друштвено и економско оснаживање, запошљавање, стручно усавршавање и адекватну здравствену заштиту.

Пензионери

Једна од категорија становништва са највећим социјалним потребама засигурно јесу пензионери, чији број има тенденцију раста што се може видјети из наредног графика.

Слика 51. Број пензионера

Извор: Градска администрација

Висина просјечних пензија на подручју Града Бијељина има тенденцију смањивања, и у 2012. је достигла свој најнижи ниво за протекле три године, што се може видјети из наредног графика.

Слика 52. Висина пензија

Извор: Градска администрација

Овако ниска просјечна примања доводе пензионере у положај да живе близу или испод опште границе сиромаштва, која према подацима свјетске банке из 2007. износи

235 KM мјесечно. То у сваком случају додатно отежава друштвени статус пензионера, те их води ка социјалном искључивању, чак и из оних друштвених активности за које је потребно издвојити минимална финансијска средства.

Расељена лица и повратници

Не постоје прецизни подаци о броју расељених лица на подручју Града Бијељина, али се процјењује да их има око 30.000. Доминантна мјеста поријекла су подручја Тузланског кантона, Сарајева, Бугојна и друга. Расељених лица која се налазе у алтернативном смјештају на подручју Града Бијељина има 339, а остали су изградили стамбене објекте или живе у објектима који су били предмет размјене некретнина. Незнатан број расељених лица живи у изнајмљеним стамбеним објектима. Стамбене јединице (углавном породичне куће) у којима живе расељена лица на подручју Града, највећим дијелом су изграђене у мјесним заједницама Дворови, Јања, Патковача, Пучиле, Хасе, Љесковац, Велика Обраска, а у градском подручју у мјесним заједницама Лединци и Вељко Лукић.

Повратника на подручју Града Бијељина има око 13.000. и врло је тешко предвидјети број повратника у наредном периоду обзиром да многи након оспособљавања својих стамбених јединица остају у мјестима у којима тренутно живе. По сазнањима и досадашњем искуству, враћа се неколико породица годишње и то углавном старијих особа. Највећи повратак становништва је остварен у Јањи као и у градском подручју Бијељине.

На подручју Града Бијељина нема класичних колективних центара. Корисници алтернативног смјештаја живе у становима које је изградила Влада РС, Град Бијељина и GTZ - становима који су грађени за смјештај расељених лица као и у изнајмљеним индивидуалним стамбеним објектима.

Највећи проблем са којим се суочавају ове категорије становништва је незапосленост, односно одрживи повратак. Доста стамбених јединица је обновљено, а још многе треба санирати. У повратничком насељу Јања има стамбених јединица у којима повратници живе, а немају IMG (*International Management Group*) стандард становања. До сада је око 850 објеката санирано или обновљено донацијама из буџета Града Бијељина, Владе Републике Српске, Владе Тузланског кантона и других домаћих и страних донатора.

Када је у питању здравствено осигурање повратника, нису изражени значајни проблеми јер се сви становници могу осигурати на неки од начина (преко бироа за запошљавање, градске управе, фирме у којој евентуално раде, Републичког фонда за здравствено осигурање и на друге начине). Међутим, самим здравственим осигурањем нису ријешени проблеми већине повратника и осталих категорија становништва, с обзиром да, углавном, морају учествовати у партиципацији, било да се ради о љекарским прегледима, прибављању љекарских налаза или набавци лијекова, што знатно оптерећује кућни буџет.

Што се тиче школовања и социјалне укључености, важан је утицај знатне

осиромашености доброг дијела расељених лица и повратника која (осиромашеност) постаје значајна карактеристика ове популације. Ово се директно одражава на стандард живота и могућности даљег школовања дјеце. Инфраструктура на подручју Града је задовољавајућа, те већина повратничких и избјегличких насеља има водо и електро снабдијевање. Путна мрежа је задовољавајућа, а сваке године ради се на додатном асфалтирању улица у насељима у којима живе и повратници.

Последњих десет година у буџету Града се планирају и реализују средства за питања повратника. Ставка у буџету: "Подстицај повратка и помоћ социјалним категоријама" углавном се користи, по процедури јавног оглашавања, за санацију стамбених објеката повратника као и за одрживи повратак, уколико се појаве партнери за реализацију таквих пројеката. Просјечна издвајања у буџету Града за ове намјене, почев од 2003. године, износе око 100.000 КМ годишње, иако су у последње двије године ова средства нижа од просјека.

Млади

Генерално недовољан приступ информацијама, изворима и могућностима оставља младе без алтернативе. Када посматрамо младе људе у њиховом садашњем друштвеном контексту, одмах увиђамо да се њихов лични развој одвија у условима све веће несигурности.

Највећи проблем са којима се млади суочавају на подручју Града Бијељина су незапосленост (47% младих је незапослено), што директно утиче на њихову економску и финансијску независност и на чињеницу да двије трећине младих од 25 до 30 година још увијек издржавају родитељи. Често, незапосленост доводи и до асоцијалних понашања, осјећаја неприлагођености код младих људи, који за посљедицу имају апатичност, непостојање жеље за допринос друштву, а често доводе до бјежања од реалности кроз одавање дрогама и алкохолу. Непостојање радних навика и одговорности према послу код младих, умањују њихову одговорност према себи, другима и заједници.

Постоји јаз у комуникацији између младих и одраслих. Млади осјећају да је пред њима зид неразумијевања. Осјећају да је данашње друштво сувише ригидно и да не умије да прихвати индивидуалност.

Посебну бригу о младима, кроз своје програме води Градска управа, с циљем да се створе партнерски односи са омладинским организацијама и да се младима омогући да што лакше остваре своја права.

Основа за рад са омладинским организацијама је документ под називом: „Омладинска политика општине Бијељина 2008-2013. године“ који је усвојила Скупштина Општине крајем 2007. године. У овом документу се наводи јасно и дугорочно опредјељење општине, односно Града Бијељине за стварање образовних, културних, социјалних, материјалних, политичких и других услова за активно, потпуно и одговорно учествовање младих у животу друштвене заједнице.

Наставак стратешког одређивања за рад са младима и побољшања њиховог статуса, градска управа потврђује и уласком у процес израде новог документа "Омладинска политика за период од 2013. до 2018. године", који ће представљати основ за дјеловање омладинске популације и локалне заједнице у наредном периоду.

За рјешавање проблема дјеце у стању социјалне потребе неопходно је активирати прихватилиште за дјецу и омладину (са услугама Дисциплинског центра и Дијагностичко-опсервационог центра – за територију коју покрива Центар јавне безбједности Бијељина), како би се вршила превенција асоцијалног понашања и малољетничке деликвенције и обезбједио смјештај за дјецу затечену у скитњи. Такође, потребно је обезбједити Дневни центар за дјецу са посебним потребама и на тај начин омогућити хуманизацију и социјализацију дјеце и омладине са посебним потребама.

Евидентни су проблеми који воде ка систематском социјалном искључивању лица са инвалидитетом. Постоји исказана потреба да градска управа у наредном периоду предузме адекватне мјере и у сарадњи са организацијама цивилног друштва, системски ријеши проблем архитектонске и информативне неприступачности јавних објеката и услуга. Такође се очекује активно учешће јавне управе у промоцији социјалног предузетништва и запошљавања рањивих група становништва.

Све је више пензионера који су у стању социјалне потребе. Ниска примања доводе их у позицију да живе на самој граници сиромаштва. Потребно је да јавна управа конкретним финансијским и нефинансијским мјерама спријечи даље социјално искључивање пензионера. То би укључивало субвенције Града за коришћење јавних услуга од стране пензионера.

Један од инструмената који би могао помоћи рјешавању проблема рањивих група у наредном периоду јесте доношење локалног акционог плана за социјално укључивање.

У циљу рјешавања проблема Рома, потребно је радити на спровођењу акционих планова за социјално укључивање Рома који произилазе из Стратегије за Роме и Декаде Рома 2005-2015, а које би укључивали: Приступ бесплатном и квалитетном образовању са програмима за унапређење основног образовања Рома, физичку и психичку заштиту, превенцију у циљу отклањања потребе да буду на улици без њега, подизање нивоа свијести о њиховим правима, склониште када је то потребно, неформалну едукацију о њиховим правима и сексуално-репродуктивном здрављу, друштвено и економско оснаживање, запошљавање, стручно усавршавање и адекватну здравствена заштиту.

Највећи проблем са којим се млади суочавају на подручју Града Бијељина је незапосленост (47% младих је незапослено). Рјешавање проблема незапослености и социјалне искључености младих очекује се кроз израду и реализацију акцијских планова који произилазе из документа "Омладинска политика за период од 2013. до 2018. године".

На подручју Града Бијељина нема класичних колективних центара за смјештај расељених лица. Стамбено збрињавање једног дијела становништва ове категорије се реализирало кроз изградњу алтернативног смјештаја, док су остали изградили

стамбене објекте, живе у објектима који су били предмет размјене некретнина или изнајмљују смјештај у властитој режији.

Када су у питању повратници, већином се враћају старије особе, док млади остају у тренутном мјесту пребивалишта. Један од кључних разлога слабог одзива младих на повратак јесте лоша економска ситуација и незапосленост у којој се нађу када се врате. И поред тога што Град Бијељина од 2003 године има алоцирана буџетска средства у висини од око 100.000 КМ на годишњем нивоу, она су недовољна за стварање повољне економске климе за одржив повратак. Иако је велики број стамбених јединица обновљен, још увијек има повратничких породица које живе у неусловним стамбеним објектима. Потребно је одржати фокус на квалитетном стамбеном забрињавању повратника у наредном периоду. Такође је неопходно радити на стварању једнаких могућности за запослење повратника и на тај начин обезбједити темеље одрживог повратка.

1.5.5. Цивилно друштво (невладине организације).

На подручју Града Бијељина регистровано је 98 невладиних организација, од тога 15 омладинских. Дјелатности удружења и организација су разноврсне, те се највећи број њих бави:

- социјално –хуманитарном дјелатности,
- очувањем традиције, етно стила и културе народа ширег региона,
- екологијом и заштитом животне средине,
- оснаживањем жена кроз образовну и културну афирмацију,
- развојем едукативног образовног рада са дјецом и омладином,
- развојем пољопривреде, производњом воћа и поврћа,
- заштитом људских права,
- промовисањем националних мањина,
- заштитом интереса потрошача,
- васпитно-едукативним радом са инвалидном дјецом предшколског и школског узраста,
- остваривањем права пензионера,
- остваривањем права избјеглог и расељеног становништва,
- примјеном информационе технологије,
- развојем иноваторске дјелатности,
- И многим другим активностима као што је ликовно стваралаштво, развој пчеларства, заштита животињама и сл.

Степен организованости и број чланова појединих удружења је, такође, различит и креће се од десетак, па до оних масовних са великим бројем чланова, као што је Друштво добровољних давалаца крви "Здравље" или Градска организација Црвеног крста. На подручју Града Бијељина постоје удружења чије дјеловање је организовано на ширем подручју, на примјер Регионално удружење ампутираца дјелује на тринаест општина сјеверо-источног дијела Републике Српске, затим Међуопштинско удружење слијепих и слабовидих дјелује у Угљевику и Лопарама, као и Удружење избјеглих и расељених лица у Лопарама, Угљевику и Бијељини. Удружење глувих и наглувих осим

Бијељине дјелује у дванаест општина, Регионално удружење дистрофичара дјелује у још једанаест општина.

Однос цивилног друштва и Града Бијељина регулисан је „Споразумом о сарадњи НВО сектора са власти у Бијељини“, који је потписан 2010. године, а којим се између осталог гарантује транспарентан рад, укљученост грађана и невладиних организација у израду и усвајање најбитнијих одлука за локалну заједницу, сарадња и партнерство на идентификовању и рјешавању кључних проблема грађана. Такође, овим споразумом је уведен механизам мониторинга и евалуације употребе планираних средстава, јасно прецизирани односи утрошка средстава намјењених развоју организације и утрошка намјењених директној интервенцији према корисничкој популацији.

Основа за рад са омладинским организацијама је документ који је усвојен за период од 2008. до 2013. године од стране Скупштине града под називом: „Омладинска политика општине Бијељина“. У току је израда новог документа "Омладинска политика за период од 2013. до 2018. године" и који ће представљати основ за дјеловање омладинске популације и локалне заједнице, а све у циљу побољшања статуса младих у Бијељини.

Град Бијељина сваке године издваја одређена средства за финансирање материјалних трошкова удружења, пројеката од интереса за Град Бијељину, пројекте удружења особа са инвалидитетом, финансирање особа са инвалидитетом, као и пројекте из области којима се баве омладинске организације. Приједлози пројеката и извјештаји о имплементацији пројеката се достављају на обрасцима дефинисаним у Споразуму о сарадњи између локалних власти и организација цивилног друштва, као и средства за материјалне помоћи.

Поред ових средстава која се дијеле јавним позивом на основу „Одлуке о критеријумима, начину и поступку расподеле средстава удружењима грађана“, град издваја средства за организације које су од општег интереса за град као што су: Црвени крст, СУБНОР, Друштво добровољних давалаца крви и слично. Већини организација ово је једини извор финансирања.

Иако локална заједница финансира активности невладиних организација, то свакако још увијек не представља значајан фактор за одрживост овог сектора, нарочито ако се у обзир узме да се финансијска подршка смањује услед ефеката економске кризе, у прилог чега говори мали број запослених у организацијама упркос великом броју волонтера. Највећи број удружења на годишњем нивоу ради са приходима у износу од 2.000 - 4.000 КМ.

Добар начин дјеловања организација је повезивање удружења сродне дјелатности или сличних циљева у савезе, коалиције или неке друге облике асоцијација ради лакшег дјеловања и остваривања заједничких циљева. Примјер добре праксе су удружења особа са инвалидитетом која дјелују на подручју Града Бијељина. Ова удружења су формирала коалицију под називом "Колоси-БН" у циљу остваривања заједничких циљева, реализације програмских активности и остваривања права особа са

инвалидитетом, доношењем законске регулативе. У рад коалиције су укључене сљедеће организације:

- Регионално удружење ампутираца Бијељина,
- Међуопштинско удружење цивилних жртава рата „ЦИЖР“, Бијељина,
- Удружење слијепих и слабовидих регије Бијељина,
- Удружење глувих и наглувих регије Бијељина,
- Клуб кошарке у колицима ККК Бијељина,
- Удружење параплегичара обољелих од дјечије парализе и остала инвалидна лица Бијељина,
- Удружење за помоћ ментално заосталим лицима „НАДА“,
- Удружење жена са инвалидитетом „ИМПУЛС“,
- ОКИ - „Семберија“ Бијељина,
- Удружење жена обољелих од карцинома дојке „ГЕА“ Бијељина,
- Удружење за помоћ обољелим са посебним потребама,
- Живимо под истим небом“ Бијељина,
- Хуманитарно удружење жена „АРТ“ Бијељина и
- СКРВИ „ОРАО“ Бијељина.

У буџету града планирана су средства за рад и административне трошкове удружења која су до 2012. године износила 40.000,00 КМ, док су у 2013. она смањена на 31.500,00 КМ. Када су у питању пројекти које организације лица са инвалидитетом имплементирају, у буџету Града је у протекле три године издвајано 20.000,00 КМ на годишњем нивоу, док су она у 2013. години смањена на 18.000,00 КМ. Треба истаћи проблем да наведена средства нису довољна за квалитетан рад организација. Већина удружења која раде са лицима са инвалидитетом нису у довољној мјери обучена да могу конкурисати на међународне пројекте и тиме приступити додатним финансијским изворима. Ипак мањи број удружења успјева добијати понеки пројекат од страних донатора.

Такође, омладинске организације су се 2011. године повезале и формирале Омладински савјет Бијељине, као кровну организацију младих, преко кога синергијски и систематски дјелују на побољшања статуса младих.

Обзиром да је евидентан проблем одлива младог и високо образовног кадра, потребно је искористити велики број организација цивилног друштва као и постојање омладинског савјета да се кроз финансирање конкретних активности везаних за запошљавање младих, санације и изградње друштвене инфраструктуре утиче на побољшање квалитета њиховог живота.

С друге стране, многе организације цивилног друштва се суочавају са проблемом финансирања и недовољно изграђеним капацитетима да аплицирају на међународне пројекте, што их ограничава да добију додатна средства за имплементацију својих активности. Иако локална заједница финансира активности невладиних организација, она нису довољна за одрживост овог сектора. Потребно је у наредном периоду радити на изградњи њихових капацитета у области управљања пројектима и писања

пројектних приједлога, и тиме осигурати њихову одрживост и побољшати квалитет услуга које пружају грађанима, нарочито рањивим групама.

1.5.6. Цивилна заштита

Активности заштите грађана од непогода узрокованих природним и друштвеним дјеловањем на подручју Града Бијељине спроводи Одсјек за цивилну заштиту односно Цивилна заштита Града Бијељина.

Услуге које цивилна заштита пружа су сљедеће:

- Израђује процјену угрожености од елементарних непогода и других несрећа.
- Израђује План заштите и спасавања од елементарних непогода и других несрећа.
- Организује, прати и реализује обуку грађана из области личне, узајамне и колективне заштите и снага цивилне заштите у сарадњи са Штабом за ванредне ситуације Града.
- Организује и координира спровођење мјера и задатака цивилне заштите о области заштите и спасавања.
- Врши координацију дјеловања субјеката од значаја за заштиту и спасавање у случају елементарних непогода и других несрећа у Граду.
- Води евиденцију припадника цивилне заштите и врши њихово распоређивање у јединице и тимове цивилне заштите и повјереника заштите и спасавања.
- Води евиденцију материјално-техничких средстава грађана, привредних друштава и других правних лица и служби које се могу ставити у функцију цивилне заштите.
- Врши и друге послове из области заштите и спасавања.

Цивилна заштита се финансира из средстава буџета Града Бијељине. У току 2012. године од планираних 90.000,00 КМ реализовано је 49.984,41 КМ или 55 %.С друге стране, у 2013. години се планирана средства за Цивилну заштиту,након ребаланса буџета смањују на ниво од 22.500,00 КМ, што је недовољно за квалитетно пружање услуга из области цивилне заштите

Надлежни органи власти заинтересовани су за проблематику цивилне заштите и укључују се у рјешавање када дође до ескалације проблема, посебно када су у питању природне и друге несреће али се недовољно приступа у провођењу превентивних мјера односно обезбјеђење боље материјалне основе која би обезбједила и бољу превенцију у области заштите и спасавања.

Опремљеност цивилне заштите

Катастрофалне поплаве које су задесиле подручје Града Бијељина 2010. године биле су велики испит за све субјекте који су се ангажовали у заштити и спасавању. Оцјена је да је приликом дјеловања остварен висок ниво сарадње и координације свих субјеката. Међутим, услед неадекватне опремљености и недостатка материјалних средстава

тражена је додатна помоћ од локалних и виших нивоа власти, сходно Плану цивилне заштите за рад и спасавање на води.

Градска јединица за рад на води и под водом и јединице за противпожарну заштиту су релативно добро опремљене. Јединице цивилне заштите за рад и спасавање на води у 12 мјесних заједница уз ријеку Саву и Дрину опремљене су личном опремом и ове јединице користе чамце цивилне заштите али се по потреби врло брзо и ефикасно могу ангажовати и чамци у власништву грађана. Остале мјесне јединице цивилне заштите су попуњене људством али опремљеност није на задовољавајућем нивоу.

У циљу унапређења рада јединица цивилне заштите потребно је набавити ронилачку опрему са подводном камером, агрегате за струју, опреме за обуку-презентацију и додатне опреме за теренска возила, која због недостатка новчаних средстава нису могла бити набављена у претходном периоду .

Стање заштите од поплава

Подручје Града Бијељина је релативно често угрожено поплавама услед богате хидрографске мреже односно ријечних водотока. Сјевер подручја Града омеђава ријека Сава у дужини од 34,2 km, а са истока ријека Дрина у дужини од 48 km. На унутрашњем подручју Града најзначајнији водотоци су: Ђица у дужини од 11 km, Лукавац у дужини од 16 km, Јања у дужини од 16 km, Јањица у дужини од 6 km и Тавна у дужини од 2 km. Укупна дужина ријечних водотока на подручју Града износи 133 km.

Водотоци су углавном неуређени. На ријеци Сави изграђен је насип дужине 26,68 km, а поред ријеке Дрине урађен је насип у дужини од 8,23 km што укупно представља око 35 km уређене обале која обезбјеђује заштиту од поплава. Остатак ријечних водотока, који је неуређен, редовно представља опасност од поплава, поготово у вријеме обилнијих падавина или топљења снијега у зимском периоду, што често доводи до брзог излијевања воде и плављења стамбених и привредних објеката, путне инфраструктуре и пољопривредног земљишта.

Услед доброг дијела неуређених водотока и малог броја објеката за одбрану од поплава, на знатном дијелу водотока постоји потенцијална угроженост око 50.000 становника од поплава. Од ријеке Дрине угрожена су сва насеља уз ријеку - око 20.000 становника, од ријеке Саве и Лукавца угрожено је око 10.000 становника, а од брдских вода (Јање, Тавне, Ступња, Ђице и Лукавца) око 20.000 становника.

Одржавање ријечних водотока је у надлежности је ЈП "Воде Српске" и у табели су наведена утрошена средства која се односе на редовно односно текуће одржавање постојећих објеката за одбрану од поплава. Ургентно инвестиционо улагање вршено је тек после 2010. године и то за санирање насталих оштећења послије великих поплава током те године.

Слика 53. Ниво укупних инвестиција у санацију водотока у периоду 2005.-2011.

За спровођење мјера и задатака заштите и спасавања од поплава локална заједница издваја значајна средства, те је у 2013. години за ту намјену буџетом Града Бијељина предвиђено да се издвоји 235.000,00 KM.

Поред наведених средстава буџетом Града за санацију и одржавање водотока и водопривредних објеката у 2013. год. планирана су средства у износу од 620.000,00 KM, док ће се по потреби користити и средства за буџетске резерве.

Значајну улогу у превенцији и заштити од поплава играју и привредни субјекти. Њихова спремност да одговоре ванредним ситуацијама представља значајну карику у процесу заштите имовине од поплава. Град Бијељина планира закључити уговоре са привредним субјектима у циљу провођења оперативних задатака у заштити од поплава.

Област заштите од пожара

Професионална ватрогасна јединица је адекватно опремљена људским ресурсима тј. попуњена је по Општинском плану заштите од пожара.

Сам објекат ПВЈ Бијељина стар је преко 100 година и није функционалан за рад ватрогасаца. Локација дома смештена је у Центру града са неадекватним излазом за брзе интервенције те је потребно саградити нови ватрогасни дом који би био смештен ван зоне центра града.

Што се тиче даљег опремања ПВЈ Бијељина потребно је набавити опрему за спашавање са висина (аутомеханичке љестве) и једно комбиновано ватрогасно возило.

Клизишта

Како је подручје града Бијељине претежно равничарски крај, ријетко долази до појаве клизишта. Међутим, у благом побрђу подручја Града (јужни и југозападни дио) има

појава клизишта. До 2005. било је регистровано само једно клизиште на подручју Рухотине, а 2006. године појавила су се нова клизишта на локацијама у Ченгићу, Бјелошевцу, Главичицама, Горњем Магнојевићу, Горњем Драгаљевцу, Горњој Буковици, Горњој Чађавици и, у равничарском дијелу, на подручју Велике Обарске које клизиште се поново активирало током 2010. године. У периоду од 2005. до 2010. године појавило се укупно 18 клизишта којима је било угрожено 91 домаћинство.

За санацију клизишта и помоћ угроженим домаћинствима, у наведеном периоду, из буџета града издвојено је 81.700 КМ, а санације је помогла и Влада РС износом од 60.000 КМ. Санирано је укупно 15 клизишта из 2006. године.

За санацију клизишта у Великој Обарској, заселак Буковица, урађен је пројекат санације, али услед недостатака финансијских средстава (око 250.000 КМ) пројекат још није реализован. Угроженим домаћинствима на овом подручју је током 2010. до 2012. године подјељена појединачна финансијска помоћ из буџета града, за санирање посљедица клизишта око породичних кућа. Током 2011. и 2012. године није било регистрованих клизишта на подручју града.

Загађеност минама

Подручје града Бијељине је једно од ријетких у БиХ које није загађено заосталим неексплодираним убојним минско-експлозивним средствима (НУС) која су се користила у ратним дејствима 90-тих година прошлог вијека. Веома ријетки су појединачни случајеви заосталих НУС из претходних ратова, односно појединачни случајеви неконтролисаног остављања експлозивних средстава. У случају проналаска НУС постоји организована служба при цивилној заштити која исте ефикасно уклања.

Буџетска средства Града Бијељине која се издвајају за рад цивилне заштите нису довољна да би одговорила потребама ове јединице. Цивилна заштита располаже довољним људским капацитетима и у случају ванредних ситуација врло брзо може мобилисати додатне људске ресурсе. Проблеми са којима се суочава цивилна заштита јесу техничка неопремљеност и потреба за ронилачком опремом са подводном камером, агрегатима за струју, опреме за обуку-презентацију и додатне опреме за теренска возила. Недостатак новчаних средстава спречава цивилну заштиту да превентивно дјелује у области заштите и спасавања.

Иако се сваке године на нивоу Републике Српске издвајају одређена средства за санацију водотока, проблем поплава који се јавља скоро сваке године није адекватно ријешен и представља реалну опасност за грађане Бијељине. Потребно је даље радити на санирању и изградњи насипа и инфраструктуре за заштиту од поплава и одвођењу падавинских вода. Такође је неопходно да Град Бијељина закључи уговоре са привредним друштвима и јавним субјектима у области провођења оперативних задатака у заштити од поплава.

Професионална ватрогасна јединица је адекватно опремљена људским ресурсима, међутим суочава се са проблемом техничке опремљености и неадекватних просторија у центру града које немају ријешен излаз за хитне интервенције. Потребна је саградити

савремено опремљен ватрогасни дом који би био смештен ван зоне центра града. Такође је потребно ојачати техничку опремљеност набавком опреме за спашавање са висина (аутомеханичке љестве) и једног комбинованог ватрогасног возила.

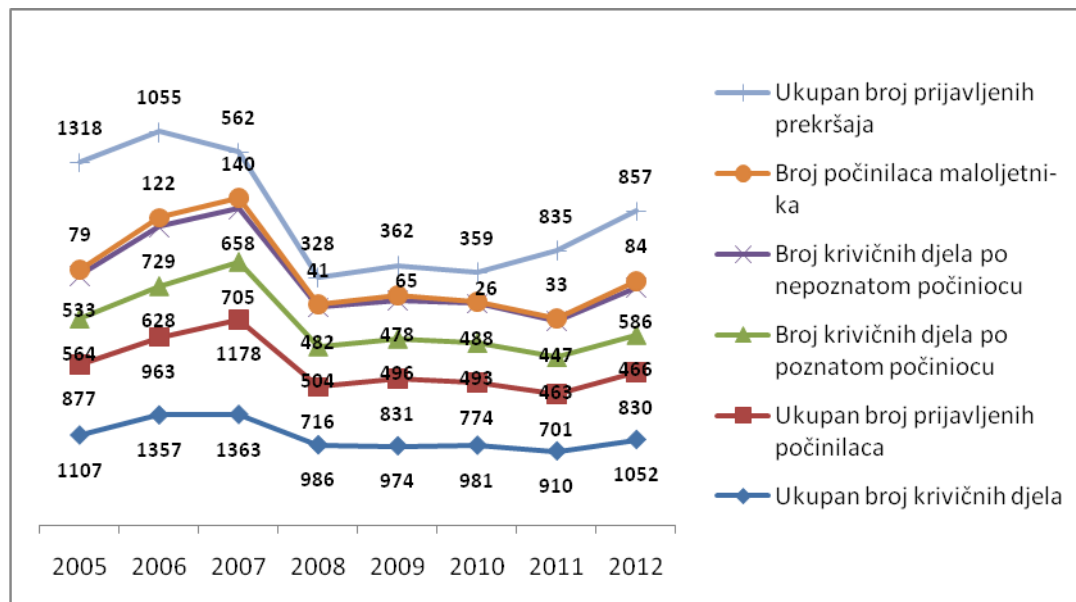
1.5.7. Безбједност грађана

Криминалитет и јавни ред и мир

У безбједоносном смислу, заштита имовине, живота и личне безбједности грађана Града Бијељине, у надлежности је Центра јавне безбједности Бијељина. У организационом смислу, у оквиру ЦЈБ Бијељина који дјелује на подручју 12 општина источног и југозападног дијела РС, на подручју Града Бијељина налазе се следеће полицијске станице: ПС Бијељина, ПС за БС Бијељина, ПС Јања и СОП Дворови.

Безбједоносно стање на подручју Града Бијељина у 2012. години је на задовољавајућем нивоу, као и претходних година. Наиме, у периоду од 2005-2011. године, просјечан број кривичних дјела био је 1096, док је у 2012. години евидентирано 1052 кривична дјела, односно мањи је број кривичних дјела од посматраног просјека за претходних шест година. Стопа расвијетљености кривичних дјела извршених по непознатом починиоцу у моменту пријављивања у 2012. години износила је 52,90%, док је ова стопа у периоду 2006-2011. година, у просјеку износила 50,32%.

Слика 54. Криминалитет и јавни ред и мир на подручју града Бијељина – Степен откривености

Безбједоносна ситуација у посматраном периоду биљежи побољшање, тако да је и поред благог пораста броја кривичних дјела у 2012. години, повећана и стопа њихове расвијетљености. Из свега се може закључити да је безбједност грађана и њихове имовине на подручју Града Бијељина на задовољавајућем нивоу.

1.5.8. Становање

Основну намјену површина урбаног подручја Града Бијељине представљају површине становања, рада и рекреације.

Становање је као доминантна функција на цијелом простору урбаног подручја града, развијено у три основна вида стамбене изградње, а то су више породични тип становања, мјешовити тип становања и породични тип становања. Полазећи од централне зоне Града Бијељине према граници ужег урбаног подручја, становање се развија из подручја са доминацијом више породичног типа преко мјешовитог типа, до појаса са доминацијом породичног типа становања. У суштини, највећу површину на територији урбаног подручја града заузима становање које се дефинише на 1.788 ха површине, а што чини око 60 % од укупне површине урбаног подручја.

Радне зоне дефинисане су кроз површине за индустрију, лаку индустрију и малу привреду. На ове површине отпада 414,7 ха, односно 13,4 % од укупне површине урбанистичког подручја града.

Површине за спорт и рекреацију у овом плану имају особит значај. Поред планиране изградње објеката за потребе врхунског спорта, посебна пажња усмјерена је на стварање већих и организованих површина за ову врсту садржаја. Спортско-рекреационе зоне обухватају површину од око 71,4 ха односно 2,3 % укупне површине плана или 4% укупне површине ужег урбаног подручја у склопу које су планиране.

Постојећа саобраћајна мрежа коригована је кроз планирану реконструкцију и доградњу и кроз планирање нове мреже саобраћаја на територији града у складу са савременим стандардима. Овакав приступ обезбједио је покривеност плана саобраћајним површинама од око 15 % у централној градској зони (зона I), 10 % у зони проширеног центра (зона II), 7% у стамбеним насељима око зоне проширеног центра (зона III), и до 5 % у рубном појасу урбаног подручја Града Бијељине.

Зелене површине у основном билансу површина обухватају око 12 % што износи око 357,6 ха. Од тога заштитно зеленило и паркови тишине заузимају око 183,85 ха, док јавне зелене и рекреативне површине учествују са површином од око 40,7 ха или 4,67 m² по становнику. Овакав однос сматра се задовољавајућим. Повећање јавних зелених површина у централној градској зони постиже се формирањем нових градских тргова и скверова и уређењем шеталишта дуж канала Дашница.

Подручје Града Бијељина и посебно Јање и приградских насеља је обухваћени интензивном станоградњом (објекти вишепородичног становања, стамбено-пословни објекти) и изградњом породичних стамбених објеката.

Прецизне податке о броју објеката на подручју Града није могуће дати обзиром да нема званичних података пописа становништва из октобра 2013. Међутим, према расположивим подацима и процјенама које су вршене у сврху израде стратешких и других докумената, са сигурношћу се може процијенити да је у периоду од последњих 15 година на подручју Града Бијељине изграђено око 4.500 станова у објектима

вишепородичног становања, углавном у градском подручју. Такође, може се процијенити да је у истом периоду на подручју територије Града Бијељине изграђено више од 6.000 породичних стамбених објеката. Дакле, у овом периоду изграђено је више од 10.000 стамбених јединица. Највећи утицај на интензивну стамбену градњу у Бијељини врши расељено становништво које се определијелило за наставак живота у Бијељини.

Илустрације ради, наводимо статистичке податке о завршеним становима у последње четири године, који могу дати основе за процјене које су наведене.

Стамбена изградња на подручју града је видљива из следеће табеле:

Табела 46. Стамбена изградња

	2007. год.	2008. год.	2009. год	2010. год.
Број завршених станова	327	342	648	486
Површина	17.320 m ²	19.334 m ²	31.137 m ²	24.416 m ²

Извор: Статистички годишњак РСЗ за 2011. годину

Према истом извору, број изграђених станова на подручју града у 2010. години, у односу на укупан број изграђених станова у Републици Српској (1.923), износи близу 17%.

У погледу укупног броја објеката којима располажу домаћинства на подручју Града Бијељина, извршене анализе за потребе израде дугорочних планова Града, дају основа за приближно реалну процјену тренутног стања.

Према прикупљеним подацима за потребе Акционог плана о енергетској одрживости Града Бијељина те припрема за нумерисање стамбених објеката, на подручју Града Бијељина има изграђених око 40.000 стамбених јединица, од којих у градској зони око 18.000 јединица и на приградском и сеоском подручју око 22.000 јединица.

Процјена броја кућа за породично становање и станова у зградама за вишепородично становање, на крају 2004. године било је следеће:

Табела 47. Број стамбених јединица Града Бијељина у 2004. год.

Градско подручје Бијељина		14.699
Сеоске мјесне заједнице		21.829
1.	Амајлије	466
2.	Бањица	200
3.	Балатун	450
4.	Батковић	1.259
5.	Буковица Доња	161
6.	Буковица Горња	167
7.	Бријесница	66
8.	Бродац	726
9.	Батар	90
10.	Бјелошевац	103
11.	Велика Обарска	1.217

12.	Велино Село	219
13.	Вршани	249
14.	Главичице	632
15.	Главичорак	102
16.	Глоговац	135
17.	Голо Брдо	220
18.	Градац	133
19.	Драгањевац Доњи	173
20.	Драгањевац Горњи	183
21.	Драгањевац Средњи	146
22.	Даздарево	208
23.	Дворови	1.708
24.	Загони Горњи	302
25.	Загони Доњи	55
26.	Јања	3.614
27.	Јоховац	55
28.	Којчиновац	110
29.	Ковачићи	183
30.	Крива Бара	195
31.	Љељенча	329
32.	Љесковац	275
33.	Магнојевић Доњи	303
34.	Магнојевић Горњи	183
35.	Магнојевић Средњи	145
36.	Међаши	406
37.	Модран	316
38.	Мала Обарска	62
39.	Нови	84
40.	Остојићево	230
41.	Обријеж	75
42.	Патковача	1.000
43.	Пучиле	256
44.	Пиперци	102
45.	Попови	497
46.	Рухотина	130
47.	Суво Поље	497
48.	Трњаци	425
49.	Хасе	85
50.	Црњелово Доње	776
51.	Црњелово Горње	480
52.	Чађавица Доња	199
53.	Чађавица Горња	278
54.	Чађавица Средња	220
55.	Чардачине	687

Извор: Акциони план енергетске одрживости Града Бијељина

Интензитет индивидуалне градње, али и привредних и других објеката посебно је карактеристичан за потезе који воде од Града Бијељина према Дворовима, Патковачи и даље према Јањи као и према Павловића мосту. Дворови (сјевер) и Патковача (југ) су у потпуности повезани и наслањају се на градско мјесто Бијељина. Карактеристично је да је потез од Бијељине према Јањи у дужини од 15 km, због изградње читавих нових насеља, повезао сва насељена мјеста која се налазе на том правцу са близу 20 хиљада становника (Патковача, Пучиле, Љесковац, Којчиновац, Чардачине).

У последњих петнаестак година на подручју Града Бијељина изграђена су комплетно нова насеља са више хиљада објеката односно стамбених јединица као што су насеља „5 језера“, „Интергај“ и „Ковиљуше“. Такође, на подручју Дворова су изграђена индивидуална насеља Рудине и Бакрачић, али и низ привредних објеката. Такође, градња уз регионални пут Павловића мост је врло интензивна и изграђено је више великих привредних и велетрговинских објеката. У градском насељу Бијељина изграђено је више стотина пословно-стамбених објеката вишепородичног становања, просјечне спратности П+4.

Исто тако, изградња вјерских објеката је доста присутна. У граду Бијељина изграђен је манастир „Светог Василија Острошког“ у комплексу епархијског Двора, Манастир „Свете Петке“ у насељу „Пет језера“ те Саборна црква. Такође, у граду и бројним насељеним мјестима на подручју Града, изграђено је више цркава са припадајућим вјерским објектима. Обновљено је пет џамија у Бијељини и двије у Јањи.

1.6. СТАЊЕ ЈАВНЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ И ЈАВНИХ УСЛУГА

1.6.1. Хидротехничка инфраструктура

Водовод

Подручје Града Бијељина снабдијева се питком водом са изворишта "Грмић" које се налази на југоисточном дијелу града Бијељина. На водоводни систем Бијељина прикључена су следећа насеља: град Бијељина, Јања, Ново насеље Јања, Глоговац, Којчиновац, Горњи Којчиновац, Љесковац, Патковача, Пучиле, Голо Брдо, Амајлије, Попови, Дијелови, Дворови, Тријешница, Даздарево, Гојсовац, дио насеља Хасе, Обријеж, Батковић, Г. и Д. Црњелово, Г. и Д. Бродац, Остојићево, Велино Село, Велика Обарска и Бријесница, а у току 2013. године изграђен је и транспортни цјевовод од Дворова до Балатуна као и дистрибутивна мрежа за већи дио насеља Трњаци, Међаши и Балатун.

Становништво осталих насељених мјеста на подручју Града Бијељина тренутно се снабдијевају водом из сопствених извора, већином плитких индивидуалних копаних или бушених бунара, и локалних водоводних мрежа у насељима Горњи Драгаљевац и Горња Чађавица. У неким мјестима ближе ријеци Сави избушени су дубљи бунари преко којих се узима артерска вода коју становништво користи углавном за пиће. Насеље Слобомир на Дрини код Попова има засебан систем водоснабдијевања.

Подручје сјевероисточног дијела Семберије (гдје се вода за пиће углавном добија из сопствених подземних ресурса домаћинстава - копани, цијевни или артешки бунари, који су већином дотрајали, плитки и не одржавају се редовно, а често су изложени загађењу антропогеног поријекла) познато је као једно од највећих жаришта ендемске нефропатије у Европи. Како је то болест са ендемском дистрибуцијом, као могући узроци испитивани су чиниоци спољне средине а највише вода за пиће. На овом подручју је управо из ових разлога из *EU IPA* донаторских средстава у току 2012. и 2013. године изграђено око 91.5 км транспортних и дистрибутивних цјевовода као и 318 прикључака за породице дијализних болесника. Тренутно, на овом подручју од укупно 6.529 домаћинстава, само 758 има водоводни прикључак. У односу на 2007. годину број прикључака је повећан са 271 на 758. С обзиром на изградњу ове нове мреже, у наредном периоду се очекује значајније повећање броја прикључака а самим тим очекује се и смањење пораста обољелих од нефропатије. Имајући у виду да су поменутом изградњом створени услови за прикључење још око 2.040 објеката, али и чињеницу да се ради о сеоском подручју, да свако домаћинство већ има извор снабдијевања водом, процјењује се динамика од око 200 прикључака годишње.

Развојем града и наглим приливом избјеглог становништва, знатно је повећан број становника Бијељине у односу на 1990. годину и сада Град Бијељина броји око 150.000 становника, а на водоводни систем је прикључено око 95.000 становника (према тренутним подацима из маја 2013. године којима располаже А.Д. „Водовод и канализација“ Бијељина, који врши управљањем водоводом и канализацијом у граду Бијељини). А.Д. "Водовод и канализација" Бијељина функционише као савремено друштво са сталном тенденцијом ка усавршавању и проширењу дјелатности и задужено је за хидротехничку инфраструктуру (водовод, фекална и кишна канализација).

На водоводни систем Бијељине тренутно је прикључено (закључно са 31. августом 2013. године): 24.466 домаћинстава, 2.718 станова у зградама, 653 привредна субјеката, 1.893 СЗР, СТР и осталих субјеката мале привреде.

Обзиром на недостатак података о броју становника који тренутно живи на подручју Града Бијељина, процјена је да се са водоводног система снабдијева 60-70% од укупног броја становништва Града Бијељина.

Укупна дужина транспортних и дистрибутивних цјевовода водоводног система Бијељина према последњим подацима износи око 583 km. У току 2012. и 2013. године изграђено је око 97 км транспортне и дистрибутивне водоводне мреже (дио из донаторских средстава, дио из средстава Града Бијељина и мањим дијелом средстава грађана).

Постојећа водоводна мрежа је изграђена од ливено-жељезних, азбест-цементних, PVC и у скорије време полиетиленских цијеви.

У току ратних догађања од 1992.-1995. године дошло је до наглог пораста броја становника на подручју територије Града Бијељина. Самим тим урбана подручја насеља су знатно проширена, па се указала потреба проширења инфраструктурних објеката –

водоводне мреже како би се створили технички услови за прикључење новоизграђених стамбених објеката на водоводну мрежу. Повећање потрошње у граду, а и у околним насељима захтијева реконструкцију водоводне мреже и отклањање "уских грла" у систему која су изазвана тим повећањем потрошње. Постојећи прстен Ø300 који је изграђен прије 20 година у тада периферном дијелу Бијељине сада је положен између новоизграђених објеката и постао је дио дистрибутивне мреже.

У самом граду је започета реконструкција водоводне мреже и врши се паралелно са изградњом фекалне канализације. На овај начин се рјешавају проблеми дотрајалих цјевовода и уских грла у снабдијевању водом.

Да би се побољшали услови водоснабдијевања у граду, предвиђа се изградња прстена око Бијељине пречника 600 mm са потребним спајањем на постојећи систем. У току изградње система фекалне канализације потребно је наставити са реконструкцијом водоводне мреже у складу са планираним потребама становништва и индустрије, али и замјену дионица цјевовода изграђених од азбест-цементних цијеви.

Фекална канализација

Град Бијељина у претходном периоду је један од ријетких у Републици Српској која није имало изграђен централни канализациони систем за прикупљање и третман отпадних (употребљених вода) насеља и индустрије.

Фекалне отпадне воде су се углавном, па и данас гдје не постоји изграђена канализациона мрежа, прикупљале у септичке јаме из којих се ефлуент испушта у кишне колекторе (релативно мали број објеката у близини кишних колектора) или у подземље путем упојних бунара. Нема тачне евиденције броја и положаја септичких јама, па је број септичких јама на подручју града и приградских насеља процењен на око 20.000. Изградњом канализације и канализационих прикључака до краја 2012. године стављено је ван функције 4.741 септичка јама (од чега је 97 већих септичких јама – стамбене зграде, болница, робна кућа)

Што се тиче стања фекалне канализације у периоду 1999.-2000. године је извршена изградња дијела фекалног канализационог система на подручју насеља Галац, у зони санитарне заштите изворишта Грмић. Изграђен је канализациони систем у улицама: Хајдук Станка, Галац (дио улице), Лозничка и Краља Твртка. Прикључено је око 800 становника. Прикупљене фекалне воде су се пумпале у септичку јаму укупне корисне запремине 250 м³, одакле се након таложења испуштају у кишни колектор (постојећа септичка јама је искључена из система јер изградњом колектора ГСФК-8 у току 2012. године предметно подручје је прикључено на канализациони систем града Бијељина). Изграђено је 1.400 м фекалних колектора пречника 250-400 mm, двије пумпне станице Галац1 и Галац2.

У току 2001. године изграђена је и фекална канализација насеља Ковиљуше, којом је на фекални канализациони систем прикључено око 600 домаћинстава. Изграђено је око 3,4 km фекалних колектора, пречника 160-300 mm.

2005. године је почела изградња I фазе – I етапе главног фекалног колектора Града Бијељине и објекта главне фекалне пумпне станице ПС-1. Изграђено је око 1,7 km главног колектора (пречника 700-900 mm) и објект ПС-1 са привременим испустом у канал Дрина-Дашница.

Након изградње пумпне станице фекалне воде ПС1, главног фекалног колектора ГФК и пратећих хидротехничких и осталих инсталација у улицама Милоша Обилића и Николе Тесле, те у дијеловима улица Солунска, Мајевичка, Свети Сава, Жртва фашистичког терора, 27. Марта и Српске Војске, створили су се услови за изградњу главних секундарних колектора и остале колекторске мреже фекалне и кишне канализације.

Активностима које су интензивисане од 2003. године на изради пројектне документације и након избора оптималног рјешења за главни фекални колектор и главне секундарне фекалне колекторе, у току 2006. и 2007. године отпочели су радови на изградњи новог канализационог система Града Бијељина.

Средства за финансирање Пројекта су и биће обезбјеђена из буџета Града Бијељина, кредита Европске банке за обнову и развој и донаторских средстава.

Реализација пројекта „Канализациони систем Града Бијељина“ је планирана/изведена у неколико фаза:

I фаза

I фаза (потписан уговор са извођачем 2005. године) је обухватила изградњу главне фекалне пумпне станице (ГФПС – Дашница) и 2,2 km главног фекалног колектора (ГФК) пречника Ø900, Ø800, Ø700 и Ø600 mm.

Радови у I фази су финансирани из буџетских средстава Града Бијељина.

II фаза

II фаза изградње канализационог система (потписан уговор са извођачем 2008. године) обављала се кроз неколико етапа и то:

II фаза I етапа је обухватила изградњу дијела главног секундарног фекалног колектора бр. 4 (ГСФК 4) у улицама Светог Саве и Незнаних јунака са прикључцима.

Радови у овој етапи су финансирани из буџетских средстава Града Бијељина.

II фаза II етапа – радови су обухватили следеће:

- изградњу фекалне и кишне канализације у улицама: Светог Саве, Професора Бакајлића, Мајора Гавриловића, Стара пруга, Незнаних јунака, Јерменска, Ивана Мажуранића, Филипа Вишњића, Видовданска, Достојевског, Зорана Радмиловића и Данила Киша;
- замјену старих водоводних цијеви, и
- довођење саобраћајница у првобитно стање са неопходном саобраћајном сигнализацијом и уличном расвјетом.

У овим улицама је изграђено око 3,8 km фекалног колектора пречника 250-680 mm, 2,3 km кишног колектора пречника 315-500 mm и 270 кућних канализационих прикључака.

Поред тога, урађено је 111 шахтова за фекалну канализацију и 66 шахтова за кишну канализацију. Положено је 274 m одводних цијеви од сливника до шахта на кишном колектору и 227 m коригованих цијеви за будуће прелазе, а изведено је и око 3,6 km цјевовода за воду за пиће разних профила са 26 шахтова.

У I и II етапи II фазе изградње канализационог система прикључено је око 2.220 стамбених јединица или око 8.900 становника.

Радови у овој етапи су финансирани из средстава зајма Европске банке за обнову и развој (EBRD).

II фаза III етапа - У току 2009. године потписан је уговор са извођачем радова на изградњи главних секундарних фекалних колектора бр. 1 и 10 (ГСФК 1 и ГСФК 10)-II фаза III етапа.

Радови су обухватали следеће:

- изградњу фекалне и кишне канализације у улицама Душана Барањина, Незнаних јунака, Светозара Ђоровића, Цара Уроша, 1. маја, Иве Андрића и дијела улица Сремске и Стефана Дечанског са припадајућим прикључцима;
- замјену старих водоводних цијеви и
- довођење саобраћајница у првобитно стање са неопходном саобраћајном сигланизацијом и уличном расвјетом.

У поменутих улицама су изграђени фекални колектори пречника 400-500 mm укупне дужине око 5,4 km, кишни колектори пречника 500-960 mm укупне дужине око 5,1 km и водоводне цијеви у дужини од око 7,3 km.

У III етапи II фазе прикључено је око 1.040 стамбених јединица или око 4.500 становника. Овај дио III етапе је финансиран из кредитних средстава EBRD-а.

У току 2010. године вршени су радови на изградњи фекалне канализације у насељу Интергај. Изграђени су фекални колектори пречника 250-460 mm укупне дужине око 1,5 km и кишни колектори укупне дужине 126 m. Такође, урађено је 35 шахтова фекалне канализације, као и 8 сливних решетки.

На новоизграђени систем фекалне и кишне канализације у поменутом насељу у децембру 2010. године је прикључен 651 нови корисник.

Радови на изградњи фекалне канализације у насељу Интергај су финансирани дијелом из преосталих средстава кредита а дијелом из буџетских средстава Града Бијељина.

Укупне дужине колектора изграђеног канализационог система у I и II фази је око 12,5 km а на канализациони систем прикључено је око 3.910 стамбених јединица или око 15.600 становника.

II фаза – IV етапа – изградња главног секундарног фекалног колектора бр. 8 (ГСФК 8 – улица Галац заједно са припадајућим улицама). Радови на овој етапи су обављани у периоду од 15. децембра 2011. године до 30. априла 2013. године. У оквиру радова у

обухвату ГСФК 8 Галац, извршена је изградња фекалних и кишних колектора и реконструкција водоводних инсталација и то: 2,846 m цјевовода фекалне канализације, 2,501 m цјевовода кишне канализације, 3,658 m водоводних цијеви и 253 (односно 1,254 потрошача/домаћинстава) прикључка на канализациону мрежу. Осим наведених прикључака, на канализациону мрежу су прикључени болница „Свети Врачеви“ и ТЦ „Емпоријум“. Средства којим је финансирана изградња ГСФК 8 су ЕУ IPA донаторска средства.

II фаза – V етапа – изградња главног секундарног фекалног колектора бр. 3 (ГСФК 3 – Мајевичка са припадајућим улицама). Радови на овој пројектној компоненти су почели 15. априла 2013. године а рок за завршетак радова је 15. јули 2014. године. Градња колектора ГСФК 3 укључује градњу колектора отпадних вода домаћинстава и индустрије, колектора кишних вода као и водоводни и транспортни и дистрибутивни цјевовод са реконструкцијом улица у обухвату пројекта. Укупна дужина улица у којима ће бити изграђен канализациони колектор је 5,865 m.

Осим градње колектора вршиће се и прикључивање нових корисника (породични и више породични стамбени објекти, јавне установе, пословни простори, итд.) на изграђену канализациону мрежу и уништење септичких јама. Изградња ГСФК 3 се финансира из кредитних средстава Европске банке за обнову и развој (EBRD).

III фаза – I етапа – изградња главног фекалног колектора (ГФК) од фекалне пумпне станице (ПС 1) до локације постројења за пречишћавање отпадних вода (ППОВ) које ће бити саграђено у оквиру следеће етапе. Укупна дужина фекалног колектора ће бити 6.7 км, номиналног пречника ДН 1100 mm. Материјал од кога су цијеви је HDPE спирално ојачане. Градња ГФК-а је почела 5. октобра 2012. године са роком за завршетак од годину дана. Очекује се да радови буду завршени половином септембра 2013. године. Изградња ГФК-а се финансира дијелом из кредитних а дијелом из буџетских средстава Града Бијељина.

III фаза - II етапа – изградња постројења за пречишћавање отпадних вода. Градско постројење за пречишћавање отпадних вода ће бити саграђено за 40,000 еквивалентних становника, што се очекује да ће задовољавати потребе Града Бијељина до 2025. године. Постројење ће се градити тако да ће се омогућити лако проширење капацитета на 80,000 а онда и на 160,000 еквивалентних становника. Постројење ће морати задовољавати све примјенљиве националне и ЕУ правне захтјеве укључујући и али не ограничавајући се на Директиве Европског Савјета 91/271/ЕЕС које се тичу урбаних отпадних вода као и ЕУ директиве за третирање канализационог муља. Постројење за пречишћавање отпадних вода ће бити постројење биолошког третирања базирано на SBR (*Sequencing Batch Reactor*) технологији и омогућиће прелиминарно и секундарно третирање отпадних вода. Локација постројења је Велика Обарска, 6.7 км од ПС1. Отпадне воде ће бити преношене до постојећих пумпних станица до испусне тачке близу ППОВ-а користећи се гравитацијом а помоћу ГФК-а који је изграђен у претходној фази.

Очекује се да изградња постројења почне крајем септембра 2013 године а рок за завршетак је 14 мјесеци након чега ће услједити 3 мјесеца пробног рада.

Извор финансирања за пројектовање и градњу ППОВ-а су донаторска средства, и то: *EU Municipal Window* и *SIDA*.

Видљиво је да Град Бијељина у задњих десет година активно ради на побољшању стања везано за одвођење фекалне канализације. У наредном период вршиће се додатне активности реализације фаза пројекта „Канализациони систем Града Бијељина, како би се цијели град и рубни дијелови спојили на централни систем одвода фекалне канализације.

Кишна канализација

Почетак изградње кишне канализације је везан за почетак развоја водоводног система Града Бијељине.

Прва фаза кишне канализације је пројектована у главним саобраћајницама и ослањала се на постојећи колектор Ø1200/800 mm изграђен на потезу болница - канал Дашница. У првој фази изграђена је кишна канализација и на другим потезима дужине сса 5.000 m пречника Ø500, 400 и 300 mm.

Због топографских услова на терену, развој града у простору није адекватно праћен развојем кишне канализационе мреже, тако да је кишна канализациона мрежа грађена само у саобраћајницама са десне стране канала Дашница, гдје су постојали услови за гравитациону одводњу прикупљених падавина до канала. У појединим дијеловима кишне канализационе мреже гдје се није могла обезбједити одводња прикупљене воде са саобраћајница до канала, изграђени су упојни бунари преко којих се прикупљена вода упушта у земљу.

1.6.2. Постојећа електроенергетска структура Града Бијељине

Електроенергетски објекти

Конзум Града Бијељина (што подразумијева цјелокупни простор некадашње Општине Бијељина) снабдијева се електричном енергијом преко три трафо станице напонског нивоа 110 kV које су у власништву "Електропреноса БиХ".

Укупан број трафо станица 10/0,4 kV на простору Града Бијељина износи 665 комада, од чега је у власништву ЗЕДП "Електро-Бијељина" Бијељина 448 комада а приватних 217.

Дужина 35 kV мреже износи 40 km, од чега је надземне 32 km а подземне 8 km. Дужина 10kV мреже износи 473 km, од чега је надземне 353 km а подземне 120 km.

Укупна дужина нисконапонске мреже износи око 1.050 km.

Потрошња електричне енергије

На простору Града Бијељина у ЗЕДП "Електро-Бијељина" Бијељина, регистровано је 45.630 мјерно мјесто, од чега се на домаћинства односи 41.535 мјерно мјесто, на средњи напон 121 мјерно мјесто, осталу потрошњу 3.538 мјерно мјесто а на јавну расвјету 436 мјерно мјесто. (подаци за 31. 12. 2012. год.)

Просјечна мјесечна потрошња по једном мјерном мјесту домаћинства износи 364 kWh, потрошње на СН напону 39.561 kWh/mm, остале потрошње 1.009 kWh/mm и јавне расвјете 1.156 kWh/mm

Максимална једновремена снага свих купаца електричне енергије на простору града износи око 60.000 kW, а средња годишња једновремена снага око 33.000 kW.

1.6.3. Телекомуникациона инфраструктура Телекомуникација РС

Од 1996. године, када је дошло до раздвајања ПТТ система на два нова предузећа Поште Српске и Телекомуникације РС, дошло је до значајног технолошког напретка што се одразило и на развој у Града Бијељине.

Напредак се огледа настанку и изградњи низа нових информационих технологија у самом Граду Бијељина тако и у свим селима. Уведени су нови кориснички сервиси који раније нису постојали, а најзначајнији су мобилна телефонија и широкопојасни интернет, са огромним могућностима.

Телекомуникације РС су пратиле развој насеља у граду изградњом нових мрежа намјењених фиксној телефонији, као и изградњом станица мобилне телефоније.

Стање телекомуникационе инфраструктуре на подручју Града Бијељина може се третирати кроз:

- стање објеката за смјештај опреме и особља (локације и грађевински објекти),
- стање преносних система (радио-релејних (РР) уређаја-антенских стубова и СПОК-а инфраструктура спојних путева по оптичким кабловима),
- инфраструктуру за фиксну мрежу (кабловска и телефонска мрежа),
- инфраструктуру мобилне мреже (локације и објекти базних станица и антенских стубова),
- инфраструктура осталих оператера на подручју Града Бијељине.

Стање објеката за смјештај опреме и особља

Телекомуникације РС су смјештене на подручју Града Бијељине у 88 објеката укупне површине преко 4.600 m². Најважнија локација је у пословном објекту у улици Кнегиње Милице бр. 6 гдје је смјештена опрема која је кичма функционисања телекомуникација у сјеверо-источном дијелу БиХ. На овој ће локацији бити смјештен *Disaster Recovery* систем који би у случају земљотреса на главној локацији у Бања Луци преузимао на себе функционисање цјелокупног телекомуникационог саобраћаја у Телекомуникацијама РС.

Телекомуникациона чворишта (MSAN - Multi-service Access Node) се сада граде у монтажним ормарима тако да ће се број објеката у власништву смањивати са даљим напредовањем технологије.

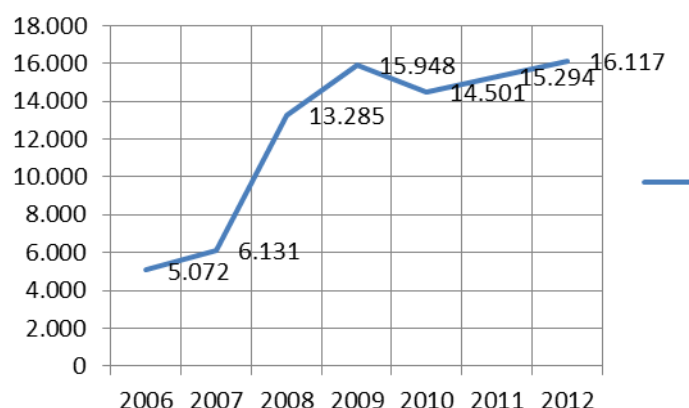
У наредном дијелу приказано је стање телекомуникација за град Бијељину

Слика 55. Број фиксних прикључака

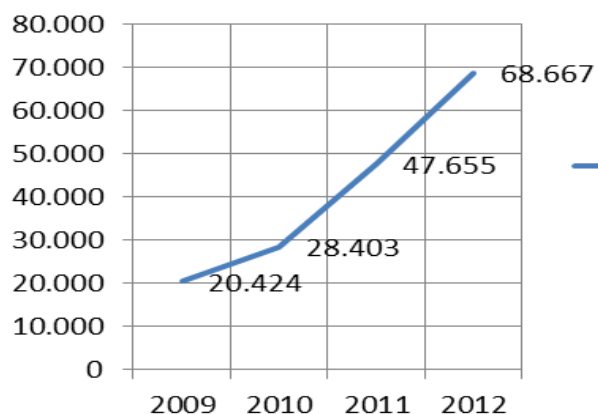
Из графикона се види да се број фиксних прикључака смањује од 2008. године. Разлог је тај што је највећи број станова и објеката изграђено у том периоду те се због економске кризе куповина станова знатно смањила а самим тим и број фиксних телефонских прикључака.

Слика 56. Број „PostPaid“ корисника мобилне телефоније

Што се тиче броја ПОСТПАИД корисника мобилне телефоније на простору града Бијељине примјетан је тренд пораста ових корисника. Разлог пораста се огледа у томе што мобилни оператери нуде знатно боље услове за кориснике који користе ПОСТПАИД мобилне пакете.

Слика 57 . Број „PrePaid“ корисника мобилне телефоније

Број *PrePaid* корисника мобилне телефоније на простору града Бијељине се од 2009. године значајно повећава. Разлог пораста се огледа у томе што мобилни оператери нуде знатно боље услове за кориснике овог пакета односно цијена услуге је приступачна за све категорије становништва.

Слика 58. Број ИНТЕРНЕТ корисника

Број ИНЕТРНЕТ корисника на простору Града Бијељине се сваке године повећава. ИНТЕРЕНЕТ оператери су створили услове на простору цијелог града да се сваки грађанин на једноставан начин може прикључити на ову мрежу.

Стање преносних система

На подручју Града Бијељине су сви преносни системи функционишу преко оптичких каблова. У функцији је 165 km магистралне оптичке мреже и 232 km регионалне и локалне оптичке мреже чија количина се свакодневно повећава. Сви телекомуникациони објекти су повезани оптичким каблом као и многа предузећа која имају потребу за великим телекомуникационим капацитетима.

Инфраструктура фиксне мреже

Телефонска претплатничка мрежа је у хијерархијском и у погледу капацитета организована као примарна и секундарна. Комплетна примарна мрежа је подземна а секундарна мрежа је реализована подземно 54,4 % и ваздушно 45,6%. Телеком кроз своје инвестиционе планове велики значај даје реконструкцији инфраструктуре на подручју града и њено преусмјеравање са ваздушне на подземну. Због повећања брзина дужина претплатничке мреже се стално скраћује тако да је планирано да до краја 2013. године у градском подручју дужина петље буде испод 1 km а у руралном да просјечна дужина буде 1km. Такође, у плану је израда приступна мреже оптичким кабловима до сваког домаћинства (*FTTH*) на подручју центра града у 2013. Домаћинства обухваћена овим мрежама ће имати брзину интернета преко 100Mb/s.

Сва нова инфраструктура се у граду се гради кроз кабловску канализацију тако да је дужина постојеће кабловске канализационе мреже 136 km са преко 1.400 кабловских окана.

Велики проблем градњи и осавремењавању телекомуникационе мреже је Закон о уређењу простора и грађењу који не одваја инфраструктуру од других врста објеката и тиме прави значајне проблеме у припреми документације и добијању грађевинске дозволе.

Инфраструктура мобилне мреже

Мобилна телефонија функционише преко 55 базних станица. У припреми је још 9 нових локација које ће побољшати квалитет мреже и омогућити бржи проток интернета преко мобилних телефона. Град Бијељина је једини у Републици Српској у којем је урађена припрема замјеном свих базних станица за четврту генерацију мобилне телефоније и гдје су све базне станице повезане оптичким каблом. То ће омогућити да корисници мобилног интернета са сада могућих 5 Mbps, када Регулаторна агенција за комуникације изда дозволе, остваре брзине до 100 Mb/s. Могућности које ће се отворити са овим мрежама су огромне што ће вјероватно утицати и на смањење броја фиксних корисника интернета. Добијање дозвола се очекује у 2014. години.

Поред Телекомуникација РС у Бијељини су присутна и друга два оператера у мобилној телефонији са скромнијим инфраструктурним, могућностима и бројем корисника.

Инфраструктура осталих оператера

На подручју града се налази Телрад кабловски оператер са веома развијеном HFC (Хибридна оптичко-коаксијална кабловска) мрежом. Опрема која се користи у Телрад ISP је заснована на DOCSYS 2.0 стандарду и у потпуности задовољава IGN (Next Generation Networks) мреже које обједињавају пренос ТВ сигнала (HDTV-High Definition TV), Интернета велике брзине (*Fast Speed Internet*) и преноса гласа и слике (IP Phone, VoIP...). План Телрада у наредном периоду је прелазак на DOCSYS 3.0 технологију која ће омогућити брзине приступа по коаксиалном каблу до 150 Mb/s са крајњим циљем потпуног преласка на FTTH (оптички кабал до куће) технологију.

Табела 48. Телефонија - Телрад Нет д.о.о. Бијељина

Опис	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Број прикључака	2.680	3.820	5.564	6.770	7.504	10.900	12.535	14.420
Број ИНТЕРНЕТ корисника		283	1.112	2.413	3.065	5.824	7.491	8.583

Зона је први приватни национални оператер чије средиште се налази у Бијељини. Зона је оператер са врло значајним могућностима јер први нуде *виртуелне приватне мреже (VPN)* за повезивање и *дигиталне изнајмљене водове (DPL)* на нивоу БиХ. Своју мрежу заснивају на *CDMA* бежичној технологији. *CDMA* сигналом покривају подручја свих већих градова у БиХ, а до краја 2013. године планирају покрити 60% територије. Тренутно омогућавају мобилни интернет до 2Mb/s. Такође нуде *бежични интернет приступ у дијелу нелиценцираног спектра*.

1.6.4. Грејање

Топлификациони систем се за сада ограничава на већ израђени и са могућношћу доградње и проширења конзума у централној градској зони.

Промјене власничких односа (приватизација станова, дијелова инфраструктуре и сл.), те одсуство и неприлагођеност законске регулативе новонасталој ситуацији или слично, резултирали су ефектима који се карактеришу углавном у сљедећем:

- Изградњом великог броја појединачних котларница на лако лож уље, те објеката из области енергетике са подземним складиштењем течних горива у граду и ближој околини Града Бијељина. Подземно је ускладиштено око 9.000.000,00 литара различитих нафтних деривата, од којих највећи број није опремљен опремом за сигнализацију пропуштања. Могуће посљедице несреће у овој области превазилазе сваку природну катастрофу.
- Највећи број постројења за грејање и подземно складиштење течног горива врши се накнадно и без захтјева за одобрење за грађење (нарочито у индивидуалном сектору) што омогућује подземно складиштење течних горива изван техничких прописа.
- У знатном броју објеката колективног становања, и поред изграђених котларница, загријавање објеката врши се електричном енергијом а често и чврстим горивом.
- Већина новоизграђених котларница изграђених на лож уље неће се моћи прикључити на гасификациону мрежу у складу са прописима.

- С обзиром на цијену електричне енергије за очекивати је, нагли пораст учешћа течних и чврстих горива за потребе грејања, те адекватну емисију продуката сагоријевања.

Динамику свих активности из области енергетике потребно је ускладити са динамиком гасификације која ће у сваком случају преузети значајан дио енергетског конзума.

Снабдијевање топлотом

Снабдијевање топлотом енергијом потрошача у Граду Бијељина треба да се заснива на следећим општим принципима:

- Максималном коришћењу енергетских потенцијала и изграђених капацитета присутних у граду и ширем окружењу,
- Избору оптималних примарних извора у производњи секундарне енергије (геотермална енергија и природни гас).
- Оптималним капацитетима објеката и водова енергетских система који морају бити комплементарни у задовољавању укупних потреба потрошача у топлоти;
- Повећаној структури енергије испоручене крајњем кориснику са повећањем учешћа племенитих облика енергије (геотермална енергија и природни гас),
- Што већој заштити животне средине и укупног стандарда живота и рада у граду.

Наведени општи принципи ће у максималној мјери бити остварени уколико се будућа рјешења у снабдијевању потрошача топлотом буду ослањали на:

- Развој и коришћење, под комерцијалним условима, присутних геотермалних потенцијала подручја Бијељине кроз експериментално постројење за дио града у првој фази, а затим сагласно укупним резултатима и економским погодностима кроз комерцијална постројења,
- Развој и пласман природног гаса из гасоводног система Србије и Црне Горе у широкој потрошњи, индустрији итд.
- Умјерени развој постојећег система даљинског грејања у мјери колико је то потребно да би се ефикасно искористили постојећи објекти и водови система и прикључили на систем пре свих објекти за колективно становање, јавни и пословни објекти који имају постојеће котларнице али и други.

У будућности ће бити неопходно сачинити упоредну техно економску анализу алтернативних али истовремено и комплементарних рјешења у снабдијевању потрошача топлотом енергијом како би се на оптималан начин искористиле компаративне предности сваког од њих имајући у виду низ фактора као што су могућност коришћења, висина потребних а посебно почетних средстава, околности у експлоатацији, поузданост снабдијевања итд. Оптимално рјешење ће показати у којим дијеловима града и у којим развојним фазама сваки од комплементарних система треба да добије развојну предност.

Даљинско грејање

Основно рјешење система даљинског грејања у Бијељини заснива се, према расположивим подацима, на следећим полазним елементима:

- Постојећа котларница у предузећу "Столар" има инсталисану снагу 2 x 3.84 MW и грађевински објекат за још једну јединицу исте снаге без просторних ограничења у даљњем проширивању
- Изграђени магистрални топловод НО 400, система 140/75 °C од котларнице до централне зоне има реалну преносну моћ од око 30 – 35 MW а на њега је повезано више објеката у централној зони инсталисане снаге потрошача од око 7,3 MW.

Процјењује се да је инсталисана снага у централној зони око 12 MW у објектима за колективно становање, односно сса 14 MW за јавне и друштвене објекте (дјелатности).

За пренос ове инсталисане снаге постојећи магистрални топловод НО 400 од „Столара“ ка централној зони може задовољити потребе свих котларница уколико се прикључе на даљинско грејање.

Уколико се план топлификације оствари, односно ако буде потребна наведена инсталисана снага, тада би у наредном периоду требало прићи доградњи топлане „Столар“, односно сукцесивном повећању капацитета исте. Уједно треба размишљати и о реконструкцији, односно повећању капацитета магистралног топловода јер постојећи може пренијети топлотну енергију одговарајуће снаге од 35 MW.

Обзиром да је у проширеној зони центра изграђен одређен број објеката за колективно становање, а планира се изградња других, због недовољног капацитета садашњег магистралног топловода НО 400 треба планирати и изградњу још једног који би пошао у правцу новоизграђених објеката, наравно, водећи рачуна о рационалности градње.

Наведени полазни елементи као и нужност уважавања реалних материјалних ограничења и динамичке компоненте у развоју указују на концепцију даљњег развоја система даљинског грејања који неће захтијевати радикална улагања и изградњу значајнијих објеката и која обухвата следеће:

- постојећа котларница у предузећу „Столар“биће уз сукцесивна проширивања, сагласно развоју града, основни топлотни извор за снабдијевање топлотом колективних стамбених, јавних и друштвених објеката (дјелатности)
- Секундарна топловодна мрежа у централној зони града ће се дограђивати и проширивати сукцесивно и у складу са новом изградњом и динамиком искључивања постојећих котларница и повезивању објеката на систем
- Код изградње котларница у објектима за колективно становање предвидјети и подстанцију за прихват топлотне енергије из централног извора топлоте. Ова мјера је значајна не само из економских, него и из еколошких разлога, јер се у доброј мјери смањује загађеност животне околине, посебно у зимском периоду.

Наведена концепција разрађиваће се кроз етапне и регулационе планове сагласно прецизније дефинисаним акцијама у простору и фазама њихове реализације.

За планирање топлификације у наредном планском периоду до 2015. године као основа узима се планиран број становништва, односно број домаћинстава који би били прикључени на централни магистрални топловод. Према тим подацима у централној зони ће бити око 210.000,00 m² стамбене површине па је, према стандардима, за грејање потребно сса 21 MW инсталисане снаге.

Узевши у обзир и потребну снагу за јавне и друштвене објекте (дјелатности) која се планира на сса 29 MW, укупна инсталисана снага за даљинско грејање на крају планског периода износиће сса 50 MW.

1.6.5. Геотермална енергија

Примјена геотермалне енергије и основно рјешење за град Бијељину заснива се на налазима из Студије "Хидрогеолошки и хидротермални ресурси општине Бијељина: потенцијали и могућности коришћења", Рударско геолошки факултет у Београду (извод: Геотермални ресурси Семберије: један од начина рјешавања снабдијевања топлотном енергијом).

Геотермални ресурси Семберије откривени су 1957. године после израде истражне бушотине у Дворовима када је дошло до ерупције термалне воде са температуром од 75°C. Након тога избушене су још четири дубоке бушотине (Бијељина, Дворови Дв-1, Попови, Остојићево) којом приликом је констатовано присуство стенских маса са термалном водом али ни једна није приведена експлоатацији. Температура термалних вода у налазиштима на подручју Семберије је од 60 °C – 130 °C а количина се процјењује као термални еквивалент количини од око 40 милиона тона нафте.

Досадашњи степен истражености указује да геотермална енергија може да буде извор топлотне енергије за све нискотемпературне потребе до 100°C. Комплетно коришћење геотермалне енергије обухвата широк дијапазон области од којих би поменули најзначајније: гријање, хлађење, балнеологија, агрикултура, индустрија аквакултура, туризам и тд. Сагласно томе снабдијевање топлотом потрошача у Бијељини у ширем спектру могуће је примјеном и коришћењем геотермалних вода.

Досадашња примјена евидентних ресурса је међутим веома скромна с обзиром да се у Дворовима из бушотине С-1 користи само 7 l/s термалних вода при чему се 2/3 њене геотермалне енергије баца у канализацију јер нема потрошача који би ту енергију искористили.

Израђена детаљна анализа у нивоу идејног рјешења показује да је са геотермалном енергијом могућа потпуна топлификација Бијељине (23.600 стамбених јединица + индустрија). За те сврхе потребна количина термалне воде T=80°C је 850 l/s. максимална топлотна снага геотермалног топлификационог система за такву потпуну топлификацију је 280 MW.

Повећање топлотног конзума у топлификационом систему Бијељине на бази геотермалне енергије.

Из топлификационог система, поред грејања, обезбјеђивала би се топла санитарна вода и топлотна енергија, односно вода за пливачке базене, технолошке индустријске и друге сврхе у граду. Потребна количина термалне воде обезбједила би се из пет експлоатационих бушотина.

Наведени полазни елементи указују на концепцију коришћења геотермалне енергије која обухвата сљедеће:

- Израдити пројекат геотермалних истраживања на подручју Бијељине ради егзактне оцјене резерви геотермалне енергије, односно сагледавање конкретних облика и могућности њеног интегралног комплексног коришћења у граду,
- Истражити прву истражно-експлоатациону бушотину у граду на локацији индустријске зоне, извршити оцјену геотермалних резерви, услове њиховог коришћења и економску валоризацију добијених количина топлотне енергије,
- Истовремено са изградом бушотине у индустријској зони треба приступити изради једне, такође, истражно експлоатационе бушотине у близини код постојеће градске топлане "Столар" извршити оцјену њених геотермалних резерви, одредити услове њеног укључења и укључити је у постојећи топлификациони систем,
- Започети коришћење геотермалне енергије и на основу стечених искустава дефинисати даљу стратегију њеног увођења на цијелом подручју Бијељине као еколошки чистог, јефтиног, локалног и лако интегративног енергента.

Потенцијали и могућности

На основу до сада добијених резултата може се закључити сљедеће:

1. Подручје Града Бијељина, односно Семберије, је веома перспективно у погледу експлоатације геотермалне енергије. Хидрогеотермални системи Мачве и Семберије је међу најбољим системима тог типа у Европи,
2. На подручју Града Бијељина постоје четири врсте геотермалних ресурса:
 - термалне воде у кредним и тријаским кречњацима са температуром до 140°C
 - термалне воде у неогеним седиментима, тј. у пјесковито-шљунковитим колекторима са температуром до 40 °C
 - геотермална енергија у изданским "хладним" водама у алувијалном наносу ријеке Дрине и
 - геотермална енергија у сувим стенама – хидролошким изолаторима,
3. Потенцијалност и оцјена резерви геотермалних ресурса извршена на симулационом хидрогеотермалном моделу је таква да се топлификација Бијељине може у потпуности ријешити коришћењем геотермалне енергије,
4. Према планираном броју становника (око 85.000), односно потрошача (око 23.600 стамбених загреваних јединица + индустрија) за њихову топлификацију потребно је око 850 l/s термалне воде температуре 80°C.
5. Послије коришћења за топлификацију термалне воде (T=50°C) би се могле користити као санитарна топла вода, као и за друге сврхе по каскадном поступку,

6. И на осталом подручју Града Бијељина, односно Семберије, свака индивидуална стамбена зграда, или објект изграђен за друге сврхе, као и свако насеље може да ријеши проблем свог загријавања, односно топлификације, аутономно или интегрално на бази геотермалне енергије из неког од наведених геотермалних ресурса. Поред тога на цијелом подручју Семберије може да се развија интензивно агро и аквакултурна производња највећег могућег квалитета производа по најстрожијим еколошким стандардима (ИСО 9000 и ИСО 14000).

Потребно је урадити „Студију могућности коришћења геотермалне енергије лежишта термалне воде, на подручју града Бијељина“.

Предмет ових истраживања је могућност вишенамјенског коришћења геотермалне енергије високотемпературних лежишта термалне воде у карбонатним аквиферима Семберије и смањење емисије штетних гасова у атмосферу на рачун супституције фосилних горива геотермалном енергијом, као еколошки прихватљивим и обновљивим извором енергије.

Студију супституције електричне енергије за грејање и хлађење објеката на подручју града Бијељина треба урадити до краја 2013. године, а потребно је око 50.000 КМ, и одредити модел реализације испоруке ове енергије корисницима.

Студију могућности коришћења геотермалне енергије лежишта термалне воде на подручју града Бијељина са геофизичким испитивањима за 4 локације (Индустријска Зона 1, Индустриска Зона 2, простор касарне, простор градског стадиона) треба урадити до јула 2014. године.

Потребна средства за студију су око 80.000 КМ, а геофизичка испитивања једне локације су око 200.000 КМ. Средства за ову студију и геофизичка испитивања треба обезбједити из донација или будућих партнера у овом пројекту.

1.6.6. Гасоводни систем

Развој гасоводног система на подручју Града Бијељина темељи се на опредјељењима из концепције Просторног плана Републике Српске за период 1996 – 2015 године (извод из радног материјала Града Бијељина).

У оквиру овог материјала у коридору будућег ауто пута са сјевера и правца Сремске Раче предвиђен је магистрални гасовод који ће бити окосница гасоводног система и снабдијевања потрошача природним гасом у Републици Српској. Овај гасовод долази до Бијељине са сјевера и испред града скреће на запад обилазећи га са сјеверне стране да би наставио према западним дијеловима Републике. У оквиру просторног плана Републике Србије предвиђено је да се на гасоводу Шабац - Лозница код села Рибари изгради магистрални одвојак гасовода за Републику Српску. Према интерном радном рјешењу магистрални гасовод би до Бијељине дошао са истока а затим би је обишао са сјеверне стране, да би наставио према западним дијеловима Републике Српске. Коначно рјешење повезивања потрошача природним гасом у Републици Српској

дефинисаће се након усвајања просторног плана Републике Српске и његовог усклађивања са условљеностима у окружењу

Снабдијевање гасом Града Бијељине ријешено је прикључком на гасовод РГ 04-05 . Мјесто прикључка налази се на локацији Горњи Шепак (одмах по уласку гасовода у Републику Српску на стациунажи km. 116*300. Траса гасовода , у складу са концесионим уговором, иде ка сјеверу Републике Српске у дужини од 228 km, а у Бијељину улази са сјеверозападне стране града у близини постојеће асфалтне базе Бијељина пута.

Уз примјену коефицијента једновремености 0.75, укупна потрошња природног гаса за Град Бијељину се може процијенити на око 33.750 m³/h.

Наведени полазни елементи опредјељују концепцију будућег развоја гасоводног система који обухвата сљедеће:

- На локалитету Бијељина село кч. 915 и кч. 914 површине 4.006 m изграђена ја главна мјерно регулациона станица (ГМРС) 50/8 бар капацитета 40.000 m³/h, за фазно рјешење прикључивања потрошача са магистралног гасовода Шепак Бијељина, који долази са јужне стране града.
- На пет локација у граду планирана је изградња пет мјерно регулациони станица (МРС) 8/4 бар површине око 130 m². Завршетак изградње двије од пет МРС планирани су до септембра 2013. године, а остале три МРС планиране су да се изграде у зависности од количине потрошње гаса.
- До сада је изграђено око 230 km мреже од чега око 8 km мреже средњег притиска која повезује ГМРС са МРС у граду и око 222 km дистрибутивне гасне мреже која је намјењена за снабдијевање тарифних купаца. Већи индустријски потрошачи ће се прикључити директно на мрежу средњег притиска.
- Завршетак радова на дистрибутивној мрежи и мрежи средњег притиска планирана је за крај 2013. године.
- Почетак радова на изградњи транспортног гасовода Шепак Бијељина планирана је за почетак јуна 2013 године.
- Завршетак радова на изградњи транспортног гасовода планиран је у октобру 2013 године, што значи да ће почетком грејне сезоне 2013/2014 године грађани Бијељине имати на располагању и гас као енергента.
- потписивање уговора са тарифним купцима и индустријским потрошачима планиран је од јула мјесеца 2013 године
- На главни транспортни гасовод планиран је прикључак гасовода за Угљевик.
- Након завршетка дистрибутивне гасне мреже у Бијељини планира се изградња дистрибутивне мреже насеља Дворови, Јања, Обарска, Патковача....

Изградњом гасоводног система природни гас ће се у Бијељини пласирати у широкој потрошњи за потребе грејања, кувања и припреме топле воде прије свега у зонама индивидуалног породичног становања и код индустријских потрошача за грејање и технолошке потребе.

1.6.7. Стање јавне расвјете

На подручју града Бијељина изградња инфраструктуре је у експанзији, тако да је и изградња јавне расвјете постала један од важнијих фактора за безбједност цијеле заједнице и пријатан угођај. Због тога ова врста инфраструктуре постаје веома интересантна за већину грађана Града Бијељина који желе да изградњом јавне расвјете свој животни амбијент подигну на један квалитетнији ниво.

Међутим, велики број захтјева за изградњом јавне расвјете и сама изградња прате одређене потешкоће кроз одржавање и прије свега функционисање у смислу финансирања исте кроз потрошњу електричне енергије.

Тренутно стање на подручју Града Бијељина је такво да су у солидном износу заступљене свјетилке са сијалицама са великом потрошњом електричне енергије, што значајно повећава трошкове одржавања због кратког вијека трајања истих.

Свјетилке које су данас у употреби на подручју Града Бијељина су у једном дијелу неодговарајућег квалитета, са неприхватљивим својствима, параметрима, стандардима и прописима који се примјењују у Европској Унији. Посебно је изражена употреба свјетлосних извора на бази живе, које не задовољавају ни основне критеријуме стандарда јавне расвјете. Потребно је нагласити да је на основу доказаног изразито штетног дејства живе, донијела одлука да се сијалице са свјетлосним извором на бази исте забране за употребу, тако да закључно са 31.12.2011. године свјетске компаније, које су лидери на овом пољу, престају са производњом свјетлосних извора на бази живе.

Табела 49. Стање јавне расвјете за период до 31.12.2012. год.

На подручју Града Бијељина регистровано	445 мјерних мјеста
Утрошена ел. енергија за 2012. год. са ПДВ	1.091.000,00 КМ
На изградњу јавне расвјете у току 2012. год. утрошено по важећем оквирном споразуму:	263.082,50КМ (село)
	123.137,00 КМ (град)
За одржавање јавне расвјете у току 2012. год. је исплаћено:	290.400,00КМ

Активности у циљу побољшања квалитета стања јавне расвјете

а) Градско подручје

На градском подручју инсталисано је око 3.700 свјетилки, а у сеоским мјесним заједницама око 7.500 свјетилки. Инсталисана снага свјетилки је од 100 до 250 W са годишњом потрошњом електричне енергије око 8.580.000 kWh.

б) Сеоско подручје

На сеоским подручјима ситуација је таква да су углавном уграђене свјетилке на АБ стубове, са самоносивим кабловским снопом СКС 2x16mm². Бројила која су уграђена

углавном су трофазна и монофазна. На многим стубним мјестима нису уграђени затезни носачи, него се практиковала уградња некавалитетне носне хватаљке, па долази до оштећења кабла услед трења и помјерања.

Такође, што је врло битно код будуће изградње јавне расвјете потребно је да се у основној траси обавезно угради самоносиви кабловски сноп SKS 4x16mm², а да се краћим одвојцима врши уградња самоносивог кабловског снопа SKS 2x16mm² како би се могло извршити растерећења јавне расвјете и тако створили услови за уградњу микропроцесорских сатова – тајмера који су раније поменути. Током изградње нових јавних расвјета морало би се водити рачуна да се врши уградња свјетиљки „OPALO-1“/100/70 W, и „AGS“ 65/70 W.

У наредном периоду ићи ће се том смјеру да се из употребе избаце свјетиљке са живиним свјетлосним извором, те да се забрани њихова уградња. Такође, инсистира се на уградњи атестиране опреме, која има све неопходне сертификате те оне која је произведена према свим стандардима, нормативима и прописима који се примјењују у Европској Унији.

Начин уштеде потрошње електричне енергије јавне расвјете

Уштеда потрошње електричне енергије врши се уградњом тајмера и свјетиљки са мањом инсталисаном снагом као што су свјетиљке „OPALO-1“ /70 W, „OPALO-1“/100 W и „AGS“/70 W, тако да се свјетиљке са извором свјетлости на бази живе - Hg125 W, 250 W постепено замјењују.

Још једна могућност уштеде ел. енергије ће се постићи тако што ће се поскидати нелегално постављене сијалице које освјетљавају приватна имања тј. дворишта у приватном власништву. У овом тренутку, након одређених пријава овом одјељењу те увиђајима на терену, врши се евидентирање нелегално постављених свјетиљки које ће у најскорије вријеме бити поскидане.

Мјере уштеде потрошње утрошене ел. енергије јавне расвјете

На подручју Града Бијељина потрошња електричне енергије за јавну расвјету била је у складу са планираним буџетским средствима за 2012. годину, а мања у односу на 2011. годину тако да се разматрају одговарајући модалитети уштеде електричне енергије за наредни период. Потрошња ел. енергије јавне расвјете за 2012. год. износила је 1.091.000 KM.

Напоменули би да је потрошња ел. енергије у 2011. год. износила 1.220.000 KM с тим што у односу на 2011. год. имамо око 2.000 сијаличних мјеста више, тако да је уградња „тајмера“ постигла максималан ефекат.

Планом за 2013. год. планирамо да потрошњу ел. енергије смањимо за још око 100.000,00 KM односно до износа од 1.000.000,00 KM, што значи да се предвиђа уштеда од 10%.

1.6.8. Депоновање и одвоз комуналног отпада

Одвоз и депоновање комуналног отпада

Одвозом чврстог отпада обухваћени су сва домаћинства на подручју града Бијељине, као и поједине сеоске мјесне заједнице (МЗ „Велика Обарска“, МЗ „Хасе“, МЗ „Патковача“-дио, МЗ „Дворови“ – приградски дио, МЗ „Амајлије“ – приградски дио). Отпад се редовно одвози за 15.896 домаћинстава и 1.614 правних лица, док постоји незнатан број корисника којима се одвоз отпада врши по позиву. У току 2012. године број корисника одвоза отпада се повећао. Од 01. јануара 2013. године АД „Комуналац“ Бијељина врши одвоз отпада са подручја МЗ „Јања“ и из околних села. На наведеном подручју евидентирано је 200 правних лица и 1.500 домаћинстава од којих се врши одвоз отпада. Може се истаћи да је 60% становништва Града, односно 80% Града Бијељина покривено прикупљањем и одвозом комуналног отпада. Циљ у будућем периоду је потпуна покривеност Града покривено прикупљањем и одвозом комуналног отпада.

Према Програму одвоза чврстог отпада, одвоз и депоновање чврстог отпада врши се:

- за домаћинства у индивидуалним стамбеним објектима, одвоз се врши једном седмично;
- за домаћинства која живе у стамбеним зградама, гдје се смеће одлаже у контејнере, одвоз се врши више пута недељно, а у ужем градском подручју и два пута дневно;
- за правна лица одвоз се врши једном седмично, а у ужем подручју града свакодневно.

Од 01.07.2007. године газдовање над депонијом преузело је ЈП „ЕКО-ДЕП“, тако да је стални раст трошкова депоновања директно утицао на пословни резултат Друштва.

У 2012. години, на регионалну депонију, укупно је депоновано 19.949,68 t отпада, док је у 2011. години та количина била знатно већа и износила је 20.566,47 t.

У наредном периоду АД „Комуналац“ Бијељина одвозом чврстог комуналног отпада постепено ће обухватити све сеоске мјесне заједнице, које припадају Граду Бијељини.

1.6.9. Одржавање јавно прометних површина

Програм рада одржавања јавно-прометних површина реализује се у току шестодневне радне седмице, са потребном радном снагом.

У наредном периоду планирана је замјена дотрајале механизације и опремање савременом механизацијом.

1.6.10. Зелена пијаца

Зелена пијаца располаже са 313 пијачних столова, што чини довољан број за све оне који имају потребу да користе услуге зелене пијаце. У току године закупљено је 84 стола на мјесечном нивоу, а остали столови се закупљују уз дневну наплату закупа.

На тзв. малом бувљаку у ул. 27. марта, налази се 27 столова и врши наплата дневне плацарине искључиво уторком и петком.

У току 2012. године, а на основу договора директора Комуналца и надлежних органа, радници Пијаце су успјели да спријече дугогодишњу продају робе на јавним површинама око Пијаце. Ово се позитивно одразило на повећање прихода кроз дневну плацарину а утицало је позитивно и на саме потрошаче .

Спровођење Пијачног реда је обавеза свих запослених, посебно радника на радном мјесту – редари пијаце, а у спровођењу Пијачног реда помоћ би требало да пружају надлежне инспекцијске службе и комунални полицајци.

У току 2012. године извршена су сљедећа инвестициона улагања:

- изградња водоводне и канализационе мреже, јер су губици воде на старој мрежи били енормно високи и стварали велике трошкове,
- извршено је попличавање централне стазе кроз Зелену пијацу. Постојећа стаза је била знатно оштећена па је стварала проблеме и закупцима и купцима у Пијаци.

Пијачне тезге су дотрајале и нефункционалне, а плоче које су постављене као подлога пијаце су похабане.

У наредном периоду планира се, а у складу са регулационим и урбанистичким планом града, да се на зеленој пијаци уради следеће:

- замјена постојећих плоча новим плочама или асфалтирање подлоге,
- замјена постојећих столова и
- наткривање зелене пијаце.

На овај начин ће се обезбједити боља услуга за све кориснике зелене пијаце.

1.6.11. "Еко деп"

Депоноване комуналног отпада на подручју Града Бијељина врши Јавно предузеће регионална депонија „ЕКО-ДЕП“ доо.

У циљу стварања институционалних услова за реализацију задатака из Стратегије управљања чврстим отпадом у БиХ покренута је иницијатива за оснивање регионалне депоније од стране следећих оснивача: Град Бијељина и општине Угљевик, Лопаре, Челић и Теочак. У ту сврху је 09.05.2013. године основано ЈП „ЕКО-ДЕП“ доо са циљем да изгради и управља регионалном санитарном депонијом.

Град Бијељина (у том моменту Општина Бијељина) обезбједио је локацију на локалитету „Бријесница“ (укупне површине од 22 ха) и исту додијелила на трајно

коришћење ЈП „ЕКО-ДЕП“ доо за изградњу регионалне санитарне депоније. У непосредној близини додијељене локације налази се старо несанитарно градско сметлиште (површине 7 ha).

С обзиром да су санитарне депоније сложени грађевински објекти, који се граде дуги низ година, имају дуг вијек трајања и веома су скупи, предвиђена је фазна изградња, како би се могла лакше обезбједити средства за изградњу појединих фаза депоније.

Сам пројекат Прве фазе изградње регионалне санитарне депоније „Бријесница“ започет је у јуну 2006. године и обухватила је изградњу двије од укупно четири санитарне ћелије и изградњу других грађевинских објеката, те набавку специјализоване опреме и машина. На овај начин депонија „Бријесница“ је у потпуности оспособљена за санитарно збрињавање комуналног отпада. ЈП „ЕКО-ДЕП“ доо је званично пустио Регионалну санитарну депонију „Бријесница“ у рад 01.01.2010. године. Такође, обезбјеђене су све законом прописане дозволе за рад, издате од стране локалне заједнице и ресорног министарства.

ЈП „ЕКО-ДЕП“ доо тренутно спроводи Другу фазу изградње регионалне санитарне депоније „Бријесница“, у оквиру које су планиране следеће активности:

1. Изградња пречистача процједних вода,
2. Привремена санација старог несанитарног одлагалишта,
3. Завршетак изградње приступне саобраћајнице, са изградњом заштитног појаса помоћних објеката од поплава, који је наложен водопривредном дозволом,
4. Изградња надстрешнице за смјештај и одржавање механизације,
5. Проширење одлагалишних капацитета (издизање нивоа одлагања на постојећим санитарним ћелијама),
6. Набавка ровокопача – гусјеничара,
7. Постројење за сепарацију комуналног отпада.

Планирано је да се наведене активност заврше најкасније током 2013. године, изузев изградње постројења за сепарацију комуналног отпада, с обзиром да за ову активност нису обезбјеђена финансијска средства. Пошто се ради о значајном износу средстава која не може обезбједити предузеће, ни Град Бијељина, ову активност би требало реализовати кроз модел јавно-приватног партнерства.

У протеклом периоду од 3 године ЈП „ЕКО-ДЕП“ је обављао основну дјелатност пријема и депоновања комуналног отпада са подручја општина оснивача. Предузеће тренутно запошљава укупно 20 радника различитих профила. Такође, предузеће врши редован мониторинг животне средине на и у непосредном окружењу Регионалне санитарне депоније „Бријесница“, у свим прописаним сегментима: земљиште, ваздух, површинске и подземне воде, итд. Резултати мониторинга показују да депонија нема негативан утицај на животну средину и да су сви измјерени параметри у оквиру дозвољених вриједности.

Потешкоће и проблеми са којима се предузеће суочава у раду и обављању основне дјелатности су сложени. Ми ћемо у даљем тексту таксативно набројати суштинске проблеме и питања на која треба дати одговор:

1. Недовољне количине отпада који се довози на регионалну депонију.
2. Неодобравање економске цијене пријема и депоновања комуналног отпада, а нису обезбјеђени трајни извори за субвенцију између економске и одобрене цијене.
3. Сам недостатак финансијских средстава онемогућава нас да обављамо основну дјелатност у складу са свим правилима која регулишу ову област, посебно у дијелу који се односи на прекривање депонованог отпада инертним материјалом, што је основни предуслов за спречавање ширења непријатних мириса са депоније.
4. Немогућност редовног измирења преузетих кредитних обавеза као посљедица недовољно оствареног прихода у пословању предузећа (мале количине отпада и неекономска цијена услуге).
5. Оно што представља генерални проблем је чињеница да се отпад који се прима на депонију у цијелости одлаже на санитарне ћелије. Пројектом је предвиђено да се у циљу продужења животног вијека депоније иде у изградњу погона за сепарацију отпада, чиме би се умањиле количине отпада који се депонује, а тиме би се продужио животно вијек депоније. За почетак ове инвестиције неопходно је да се испуне одређени законски предуслови.
6. Старо несанитарно сметлиште. Овај проблем је актуелан већ дужи временски период и осјетан је његов утицај на све аспекте животне средине: ваздух, површинске и подземне воде, земљиште, итд. Посебан проблем представља и одлагање фекалног и клаоничког отпада на овом дијелу, што је и основни узрок за настанак непријатних мириса.

Сви наведени проблеми се могу рјешавати, али само уз ширу акцију свих релевантних фактора и свих учесника у пројекту, у смислу давања пуне и безрезервне подршке овом пројекту, који је у интересу свих грађана.

1.6.12. Паркирање

ЈП „ Дирекција за изградњу и развој града“ – Одсјек за управљање јавним паркиралиштима преузела је управљање над јавним паркиралиштима и ставила у функцију постојећи систем наплате и контроле паркирања у Бијељини 08.10.2007. године, а све на основу Одлуке о паркирању у граду Бијељина („Сл. гл. општине Бијељина“ бр. 22/06, 24/07), као и на основу Споразума о додијели јавних паркиралишта на управљање и одржавање Дирекцији закључен 30.06.2006. год, Анексу Споразума закљученог 20.12.2007. год. и Споразума о повјеравању послова управљања јавним паркиралиштима који је закључен 31.01.2008. године.

Функционисање система управљања и наплате паркирања

Град је подијељен у двије зоне (црвену зону и плаву зону) и у обје зоне примјењује се режим без временског ограничења са наплатом паркирања у периоду од 7-21 час радним даном, и 7-15 часова суботом.

Увођење наплате, по сату паркирања, на паркинг мјестима намјењеним за јавно коришћење у граду, има за задатак да се, поред регулативних ефеката, на ограниченом броју јавних мјеста за паркирање оствари потребан број паркирања. Цијеном паркирања управља се бројем захтева за паркирањем, просторном расподелом захтева и искоришћењем расположивог капацитета на улици, и посебним паркиралиштима.

Посматрајући број укупно уплаћених паркирања по зонама (и путем СМС-а и путем киоск картица) може се уочити да је у односу на 2011. год, број плаћених паркирања у црвеној зони опао за 23%, а у плавој за 6 %. Из претходне анализе се може закључити да је у плавој (ИИ) зони остварено око 40 % више паркирања него у црвеној. Значајан пад плаћених паркирања у обје зоне током 2012. године проузрокован је тиме што је током цијеле претходне године ван функције било између 150 и 200 паркинг мјеста у улицама у којим су извођени радови на изградњи канализационе мреже.

1.6.13. Погребна дјелатност

Градско гробље Пучиле се простире на површини од 66.442 m², на том простору сахрањена је 5.477 особа, а резервисано је 3.185 гробних мјеста што је укупно 8.662 искоришћена гробна мјеста, док слободних има још 250 мјеста.

У периоду јануар-децембар 2012. год. сахрањено је укупно 318 особа, од тога 180 у ново гробно мјесто а 138 лица је сахрањено у гробно мјесто које је раније било резервисано. Такође у 2012. години је закупљено и резервисано 221 гробно мјесто, тако да је укупно искоришћено 401 ново гробно мјесто.

Може се истаћи да не постоји довољно гробних мјеста за градско подручје те већ постоје планови изградње градског гробља које би било предвиђено за све конфесије. Проблем у већини руралних подручја није тако изражен као што је у градском подручју.

Проблем у функционисању гробља представља релативно низак ниво наплативости накнаде за одржавање гробља. Савјеснијим односом према обавезама породица умрлих, могло би се урадити много више на уређењу гробља и самој инфраструктури, а неопходно је извршити асфалтирање приступних стаза у гробљу као и наставити са замјеном дотрајале оgrade. На нивоу надлежних градских органа у наредном период планира се изградња новог гробља.

1.7. СТАЊЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Посљедице ратних догађаја и процеса транзиције довело је до одлагања активности за рјешавање потешкоћа у области заштите и унапређења животне средине. Стога се наметнула потреба за израдом Локалног еколошког акционог плана (LEAP) који је

урађен од стране ЈП Дирекције за изградњу и развој града и усвојен на сједници Скупштине општине Бијељина дана 07.02.2008. године. У LEAP-у су обрађене све сфере заштите животне средине и предвиђене мјере и активности за отклањање негативних утицаја на животну средину са циљем постизања еколошког, економског и социјалног просперитета.

У процесу реформе економског и социјалног система уочен је значај и потреба да се питањима заштите животне средине посвети већа пажња. Самим тим се намеће потреба за дефинисањем нове стратегије у приступу управљања животном средином на принципима одрживог развоја.

Административна служба Града Бијељина уочава потешкоће и проблеме животне средине, а то је мјесто које омогућава становништву утицај на њихово превазилажење и рјешавање. Овај ниво је суштински у усмјереном процесу стварања услова за мјењање животних навика, производње, потрошње, искориштавања простора у циљу остваривања модела еколошко-економског приступа. Познато је да без учешћа јавности и пуне свијести у јавности о дешавању у области животне средине нема одрживог развоја. Учешће није могуће без одговарајуће информисаности и едукације становништва, јер се највећи дио проблема везаних за животну средину јавља управо због недовољног познавања материје и нетачних информација.

У том смислу, неопходно је успоставити механизме размјене информација у свим правцима, тако да сви учесници, доносиоци одлука и становништво, као и друге заинтересоване стране, добију тачне и довољне информације. У процес и систем васпитања и образовања о животној средини у Града Бијељина није укључен велики број дјеце, него је њихово васпитање препуштено породици и окружењу. У високообразовним институцијама не постоји програм образовања о различитим аспектима животне средине и о њеној заштити, као ни о одрживом развоју.

Доношењем скупа нових савремених закона у области заштите животне средине насталих на стратегији превенције и контроле загађивања животне средине указала се потреба за формирањем Одсјека за заштиту животне средине у оквиру Одјељења за стамбено-комуналне послове Административне службе Града Бијељина.

С тим у вези потребно је кадровски, организационо и материјално ојачати капацитет градске администрације у складу са одредбама новог закона и прописима донесеним у области заштите животне средине.

Чланом 4. Уредбе о постројењима која могу бити изграђена и пуштена у рад само уколико имају еколошку дозволу ("Службени гласник Републике Српске", бр. 7/06), дефинисане су надлежности јединица локалне самоуправе у поступцима издавања еколошких дозвола за постројења испод прагова дефинисаних овом уредбом.

Надлежно Одјељење Града Бијељина- Одјељење за стамбено- комуналне послове и заштиту животне средине почело је издавати еколошке дозволе од марта мјесеца 2006. године и до 2012. године издато је 264 еколошких дозвола.

У сврху вођења „Регистра постројења и загађивача“ од стране Министарства за просторно уређење, грађевинарство и екологију, Одјељење за стамбено- комуналне послове и заштиту животне средине доставља сваке године истом информације о стварним и потенцијалним загађивачима животне средине на подручју Града Бијељина. Истовремено по упуту Министарства, свим власницима постројења, доставља се и Табела 3 Правилника о методологији и начину вођења регистра постројења и загађивача, објављена у Службеном гласнику РС број 92/07. На тај начин, добијени су и систематизовани подаци о типу постројења на основу дјелатности, потрошњи воде и енергије за процесна постројења, отпадним водама и њиховом третману, мјесту испуштања, дифузним емисијама штетних гасова, опасном и неопасном отпаду, начину и мјесту његовог одлагања, и др.

Процесом усвајања нових закона у области заштите животне средине Град Бијељина остварује приходе од економских инструмената који се односе на накнаде за коришћење природних ресурса, коришћење вода, посебних пореза, такса итд. Ти приходи се троше за разне јавне издатке, укључујући у мањем обиму и заштиту животне средине. Законом су утврђени следећи економски инструменти на основу следећих критеријума: подстицајни учинци за смањење загађења, техничке иновације, економска дјелотворност, и др.

1.7.1. Стање ваздуха

Град Бијељина се изработом инвентара емисије CO₂ укључила у припрему Одрживог енергетског плана који ће довести до циљне редукције емисија штетних гасова.

За израду референтног инвентара емисија CO₂ као референтна година је одабрана 2004.

Загађење ваздуха на подручју Града Бијељина врши се сталним или повременим емитовањем у атмосфери штетних гасова и материја као што су једињења угљеника, сумпордиоксид, пепео, прашина, чађ и др. који у атмосферу доспијевају из објеката и постројења лоцираних како на подручју Града Бијељина тако и на територији сусједних општина. Ове материје које загађују ваздух поред штетног утицаја на здравље људи имају одређени негативни утицај и на биљке као и на одређена материјална добра. Од загађивача ван подручја Града треба означити Термомоелектрану Угљевик која у атмосферу емитује сумпордиоксид, пепео, чађ и азотне оксиде, док се као потенцијални загађивачи на подручју Града Бијељина појављују предузећа која имају властита котловска постројења на течно и чврсто гориво , као и већина објеката основних и средњих школа. Оваквом облику аерозагађења у знатној мери доприносе и котловнице индивидуалних домаћинстава чији број није регистрован.

Такође значајно загађивање је посљедица одвијања саобраћаја на овом подручју при чему се у атмосферу из моторних возила емитују веће количине угљенмоноксида, олова, азотних оксида и угљоводоника што је посебно карактеристично на раскрсницама и улицама града Бијељине гдје је већа фреквенција саобраћаја

Град Бијељина од 2006. године на 3 аутоматске мјерне станице врши мјерење квалитета и загађености ваздуха. Мјерења врши овлашћени институт. Прате се концентрације CO₂ (сумпор диоксид), Дим (чађ), ЛЧ10 и УЛЧ (лебдеће, суспендоване честице), СО (угљен моноксид), NO_x (азотови оксиди), О₃ (озон), укупне таложне материје и микроклиматски параметри (брзина вјетра, температура, влажност ваздуха и притисак). Мјерења се врше на три мјерна мјеста и то: Мјерно мјесто бр. 1- паркинг простор Града Бијељина, Мјерно мјесто бр. 2 улица Сремска (простор код пријемне зграде предузећа „Панафлекс“), Мјерно мјесто бр. 3- улица Димитрија Туцовића (лабораторија предузећа „Житопромет“). Овлаштени институт доставља Одјељењу за стамбено- комуналне послове и заштиту животне средине мјесечне, кварталне и годишње извјештаје о аерозагађењу на подручју града Бијељине.

Број постројења и погона на подручју Бијељине који озбиљно загађују за 2008. и 2009. годину је један. Број издатих еколошких дозвола на подручју Града је распоређен према година: 2006. године издато је 25 дозвола, 2007. године издато је 36 дозвола, 2008. године 66 дозвола, 2009. године 67 дозвола, 2010. године 39 и 2011. године 31 еколошка дозвола.

На основу резултата извршених мјерења свих година треба напоменути да су концентрације сумпор диоксида, угљен монооксида, чађи, укупне таложне материје нешто повећане у зимском периоду због рада котловница за загријавање стамбених и радних простора, саобраћаја као и микроклиматски услови: притисак, влажност ваздуха, температура. Смањење ових емисија се у наредном периоду може постићи замјеном котлова који енергент користе угаљ и постављење нових котлова који као енергент користе биомасу и спајањем објеката на централни систем грејања Града Бијељине.

1.7.2. Биодиверзитет

Биодиверзитет представља биолошку разноликост еволуцијских процеса који се реализују у просторном и временском континуитету на планети Земљи. Биодиверзитет је непроцјењиво природно богатство и биолошки ресурс а има огроман значај за еколошки квалитет животне средине у локалној заједници и шире, научно истраживање, стручну едукацију, практично коришћење природних ресурса као и за еко и сеоски туризам.

Повољан географски положај Града, рељеф, геомеханички и педолошки састав земљишта као и повољне хидролошке прилике (ушће Дрине у Саву и разгранат систем канала) омогућили су да се на територији Бијељине развије различит биљни и животињски свијет.

Град Бијељина располаже са 833,1 ha рамсарског подручја, док је број хектара мочварног подручја већи али нема прецизних података.

Број заштићених станишта који имају одређен план управљања званично је једно са 833,1 ha, а број угрожених биљних врста је 25, број угрожених животињских врста је 145 са тенденцијом пораста у складу са одумирањем биљних и животињских врста на

читавој планети услијед повећања глобалног загађења и интензивираних климатских промјена.

Констатован је све израженији и интензивнији притисак на биодиверзитет у локалној заједници који се изражава кроз претварање пољопривредног у грађевинско земљиште, експанзију насеља и изградњу стамбених и других објеката, путева, пољских путева, повећану деградацију и загађење земљишта, повећану и неконтролисану експлоатацију природних ресурса, повећану и неконтролисану бесправну сјечу шума, интензивiranу конвенционалну пољопривредну производњу са прекомјерном и неконтролисаном употребом пестицида и минералних ђубрива.

Тренутно стање у области биодиверзитета указује на недовољну бригу локалне управе и већег дијела становништва о управљању, коришћењу и заштити биолошке разноликости биљног и животињског свијета на подручју Града.

1.7.3. Зелене површине

Зеленило Бијељине и његове околине представља урбанистичку компоненту намјењен обликовном и естетском уређењу и унапређивању животног простора. Садржи велики број декоративних врста, укупно 3.583 стабала (у односу на 2004. годину увећан је број стабала за 50%).

Најзначајнија зелена површина у граду је централни градски трг - Трг Краља Петра I Карађорђевића површине 2.812 m² и представља најбоље обликовану и његовану зелену површину, која уз архитектонске вриједности објеката чини овај простор квалитетним и препознатљивим.

Мањи по значају и површини је Трг Ђенерала Драже површине 1.856 m². Остале зелене површине односе се на блоковско зеленило, зеленило дуж саобраћајница, скверови и др.

Окосницу и највећу вриједност градског пејзажа чини Градски парк изграђен 1892. године на површини од 42.000 m², са укупно 600 стабала.

Површина уређених парковских површина у посљедњих 8 година износи преко 7.000 m². Број засађених стабала у истом период на простору Града Бијељине је преко 700. Број засађених садница украсног биља на простору Града Бијељине је око 2755. Износ дотације из буџета Града Бијељине за уређење зелених површина је око 1.275.310 KM у протеклих 8 година.

На основу овог, препоручује се Реконструкција градског парка (заштита постојећег и уградња новог биљног материјала).Анализа стања зелених површина нам указује на потребу повећања зелених површина у градској средини и формирање нових парковских површина и дрвореда, нарочито због повећања изградње више етажних стамбених објеката и губљења дворишних површина.

Водене површине као саставни дио градског пејзажа и у еколошком и у естетском смислу представљају категорију која даје посебан квалитет живота граду.

У урбаном подручју града по својој природно атрактивности посебну вриједност када су у питању водене површине имају канал Дашница и комплекс Пет језера.

1.7.4. Заштита природе

Прописи који регулишу заштиту природе су: Закон о заштити природе, Закон о уређењу простора и грађењу, Закон о националним парковима, Закон о шумама, Закон о инспекцијама у РС, Закон о концесијама, те закони из области рударства и геологије и осталим прописима којима се уређују питања везана за заштиту природе и природних добара.

Заштићена природна добра:

Рјешењем о претходној заштити ("Службени гласник РС", бр. 81/11) на подручју Града Бијељине заштићено је природно добро у површини од 831,33 ха, као посебан резерват природе "Громижељ". Ово подручје обухвата простор катастарских општина Велино Село, Балатун и Доњи Бродац и заштићено је посебним мјерама претходне заштите у трајању од двије године, тако да ће 2013. године доћи до коначног проглашења овог подручја заштићеним. Рјешењем је, такође, додијељено својство управљача овим подручјем Удружењу грађана "Громижељ" у периоду од двије године.

Обиласком подручја стручњаци су установили да је ово једно од ријетко сачуваних низијских тресетишта, са значајним флористичким диверзитетом.

У околини Великог села 2008. године, на локалитету Громижеља евидентирана је и од стране стручњака детерминисана риба - Умбра крамери у народу позната као мргуда. Ово је врло ријетка и угрожена врста рибе, која у цијелој Европи има статус угрожене врсте и под најстрожијим је режимом заштите.

Биодиверзитет обилује флором и фауном, вегетацијом и богатим екосистемом, констатовано је 450 васкуларних биљних врста из 279 родова и 85 фамилија на овом подручју.

Након што Завод за заштиту културно- историјског природног наслеђа изради Студију заштићеног подручја "Громижељ", потребно је:

- Просторним планом посебне намјене дефинисати будуће садржаје заштићеног подручја,
- Донијети Еколошко-инвестициони програм за дужи временски период, који ће у фазама обухватати неколико пројеката са циљем очувања воде (хидрогеолошки аспект), заштите постојећег стања, као и унапређења резервата,
- Јачање капацитета локалне заједнице, учешћем локалног становништва и невладиног сектора

Евидентирана природна добра на подручју Града Бијељина:

- Храст лужњак у Остојићеву – Рјешење објављено у "Службеном листу СР БиХ", бр. 20/1985, Евиденцијски картон Завода 01-376-01.
- Парк природе Мајевица - "Службени лист СР БиХ", бр. 04/1965
- Градски парк у Бијељини – Просторни план РС до 2015
- Бања Дворови са околином - Просторни план РС до 2015
- Стари дрвореди у Бијељини - Просторни план РС до 2015
- Парк шуме и заштитне шуме на подручју града - Просторни план РС до 2015
- Шуме сладуна - Просторни план РС до 2015
- ЕМЕРАЛД подручје "Рача-Бијељина" – Бернска конвенција, Закон о заштити природе РС ("Службени гласник РС", 113/08), заштита врста и станишта од интереса за заједницу
- Подручје од значаја за заштиту поплавних подручја ријеке Саве "Рача" – Директива о стаништима Европске уније, предлагач ИУЦН на основу пројекта Заштита биодиверзитета поплавних подручја ријеке Саве
- Парк природе "Сава- Дрина" – "Службени лист СР БиХ", бр. 04/1965
- Липа у Карађорђевој улици (код Центра за културу),
- Пет језера (Валоризација културно- историјског и природног наслеђа за Урбанистички план Бијељине)

Како би се правовремено, плански и континуирано штитила природа Град Бијељина би у наредном периоду требала донијети План заштите природе у складу са чланом 16. Закона о заштити природе РС ("Службени гласник РС", бр. 113/08) и у складу са Стратегијом заштите природе.

1.8. СТАЊЕ ПРОСТОРНО ПЛАНСКЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ

Свједоци смо да бројна подручја и општине на простору РС и Федерације БиХ нису покривена просторно-планском документацијом, а у пракси се зна да без добре просторно-планске основе нема ни просперитета. Документима просторног уређења одређује се организација, намјена и начин коришћења и управљања простором, те критеријуми и смјернице за уређење и заштиту простора општине, града, државе. Социо-економска анализа мора да се базира на већ постојећим верификованим подацима, па с тим у вези напомињемо да ће следећи осврт бити заснован на већ постојећој документацији.

1.8.1. Просторно планирање

Све до сада урађене анализе из различите области, а посебно при изради различитих планова, Града Бијељине, са становишта социо-економског развоја указују на сљедеће:

Град Бијељина је административни и културни центар и данас представља и најзначајнији центар регије Семберије, Мајевике и дијела Посавине. Подручје Града Бијељине граничи са општинама Брчко, Лопаре, Угљевик и Зворник и има површину 734 km². Ово подручје чине шездесет и једно насељено мјесто и као примарни центар Бијељину-насеље градског карактера.

У укупном билансу од 73.400 ha површине коју заузима територија Града Бијељине, грађевинске површине заузимају 22%, просторним планом предвиђено 10.1 % повећање истог а намјењено је за изградњу и ширење насеља, 15.6% је под шумским површинама са планираним повећањем 0.61%, планирана инфраструктура обухвата 4% површине а преостало земљиште је пољопривредно.

Урбано подручје Града Бијељина подијељено је на двије основне макроцјелине.

Основне макроцјелине урбаног подручја:

- уже урбано подручје
- рубни појас урбаног подручја

Уже урбано подручје Бијељине заузима површину од 1.777,50 ha. Ова цјелина, дакле, представља онај дио урбаног подручја у склопу којег се предвиђа највећи проценат урбаних реформи, реконструкција, изградње и развоја друштвених и осталих садржаја одређених развојним (стратешким), а потом и спроведбеним документима просторног уређења. Сва земљишта у обухвату ужег урбаног подручја су грађевинска и за подручје ужег урбаног подручја ревизијом урбанистичког плана се прописује обавезност доношења спроведбених докумената просторног уређења –регулационих планова.

Рубни појас урбаног подручја заузима површину од 1.322,50 ha. Ова цјелина обухвата све површине између границе ужег урбаног подручја и границе урбанистичког плана. Карактеристика ове цјелине је да се у истој појављују грађевинско земљиште и пољопривредно земљиште.

Садашње стање и распоред становништва у градским мјесним заједницама одражава све специфичности досадашњег тока урбанизације у Бијељини и указује на ургентну потребу даљих планерских интервенција у наредном периоду и инсистирању на досљедном спровођењу усвојене концепције урбанистичког плана Града Бијељине.

На урбаном подручју града Бијељине становање се планира на површини о око 1.527,00 ha што чини око 52% урбаног простора.

У ужем урбаном подручју површина која је покривена provedбеном планском документацијом, односно регулационим плановима, **износи приближно 1.444,39 хектара, што представља 76 % укупне површине ужег урбаног подручја**. Дакле већина ужег урбаног подручја је покривена provedбеном просторно планском документацијом што представља ниво којим се обезбјеђује издавање урбанистичко-техничких услова и локацијских услова за конкретне интервенције у простору.

1.8.2. Уређење грађевинског земљишта

У протеклом периоду ЈП „Дирекција за изградњу и развој града“ Бијељина у складу са законском регулативом Републике Српске и подзаконским актима Града Бијељина израдила је Средњорочни програм изградње и уређења простора општине Бијељина за временски период 2008-2011. година, а усвајањем истог утврђен је основ за вођење конкретне земљишне политике. Дирекција је континуирано израђивала годишње Програме уређења земљишта, као основе одређивања цијена комуналних услуга, накнада и других инструмената финансирања уређивања грађевинског земљишта, уз основни циљ да се обезбједи рационалан однос према уређивању најзначајнијег расположивог ресурса Града – градског грађевинског земљишта и осталог грађевинског ванурбаног земљишта,

Неопходно је, по доношењу предвиђених подзаконских аката-правилника предвиђених новим Законом о уређењу простора и грађењу доношење нове Градске Одлуке о ГГЗ, којој би требала да претходи:

- утврђивање трошкова уређења за све важеће регулационе планове, као и код доношења нових
- анализа постојећих зона и евентуалне измјене на основу критеријума предвиђених Законом

Како средства од накнада за уређење градског грађевинског земљишта и ренте нису довољна да прате потребе за уређењем неопходно је плански непокретности у власништву Града стављати у функцију према спроведбеном документу просторног уређења.

У наредном периоду, Град би требао да се брине о уређењу градског грађевинског земљишта до грађевинске парцеле, узимајући у обзир горе наведене аспекте и:

- да се спроведбени документ просторног уређења не спроводи на такав начин што се инвеститору издају локацијски услови, условљени изградњом прилазног пута, иако је Град у својству јединице локалне самоуправе у обавези да уреди инфраструктурну мрежу до грађевинских парцела, а сва саобраћајна инфраструктурна мрежа мора бити у својини Града. Чињеница је да су инвеститори градили саобраћајнице, као и комунална предузећа друге инфраструктурне објекте на земљишту које није у својини Града, чиме им је омогућено да етажним власницима стамбених и пословних јединица у оквиру зграда ускрате основна љуска права, уколико је у питању њихов финансијски интерес.
- да се катастарске парцеле у својини Града које нису и грађевинске парцеле не могу продавати, те да се за катастарске парцеле које нису и грађевинске парцеле не могу издавати рјешења о одобрењу грађења, што је облигација и ранијих закона из ове области, као и важећег, а све из разлога благовременог уређења имовинског статуса грађевинске парцеле и немогућности каснијег евентуалног имовинског спора на земљишту предвиђеном за саобраћајницу,
- да се у смислу важеће законске регулативе у Буџету Града отвори засебна буџетска ставка за праћење прихода по основу наплате накнаде за уређење градског грађевинског земљишта (имајући у виду да се наведена накнада наплаћује у висини стварних трошкова планиране изградње градске

инфраструктуре) у поступку издања грађевинских дозвола, те да ова намјенска ставка представљају основ уређења градског грађевинског земљишта на тим локацијама.

Механизмима као и спровођењем земљишне политике (већим ангажовањем Града на уређењу земљишта), могуће је усмјеравање градње на одређеним локалитетима покривеним просторно-планском документацијом и то првенствено на земљишта у оквиру Урбанистичког плана Града омеђеним изграђеним и предвиђеним обилазним саобраћајницама. Тај простор је површине 22 km² (3% територија Града Бијељине) на којем се гради или је планирана изградња капиталних инфраструктурних објеката (канализација, гасификација, топлификација и сл.)

На основу анализа важећих регулационих планова оквирни капацитети за изградњу на том подручју су:

-индивидуално становање: 1.732 стамбене јединице, тј. око 232.497 m² БРП

-више породично становање: 426 објеката, тј. око 624.696 m² БРП

На истом је могуће смјестити око 36.000 становника, 2.045 пословних објеката тј. око 535.000 m² БРП, индустријских објеката и објеката складишно-продајне намјене: 269.500 m² БРП

Укупна могућност градње је 1.661.693 m² БРП

Тиме би се зауставила нерационална градња у склопу грађевинских реона који се простиру на површини од 205 km², што износи око 28% територија Града, као и рационалније коришћење изграђене и планиране инфраструктуре.

1.9. ЛОКАЛНА САМОУПРАВА

Административна служба Града је организована на функционалном принципу, груписањем друштвених области и послова у основне организационе јединице (одјељења, самосталне службе и самостални одсјеци) које су даље груписане у унутрашње организационе јединице (одсјеци, службе). Ради ефикаснијег извршавања законских и статутарних обавеза Административне службе, образоване су мјесне канцеларије (14 МК) за поједина насељена мјеста и групе насељених мјеста на подручју Града.

Оваквом организацијом обезбјеђено је обављање управних, надзорних, стручних и других послова из надлежности локалне администрације, према одредбама закона и статута Града.

Унутрашња организација је успостављена Правилником о организацији и систематизацији радних мјеста. Основних организационих јединица има укупно 16, а даље је обављање послова из дјелокруга рада груписано у уже, унутрашње, организационе јединице којих има 32. У оквиру Административне службе систематизовано је, на крају 2012. године, укупно 318 извршилачких мјеста, на којима је запослено 273 службеника и намјештеника. У односу на постојећу систематизацију

непопуњених извршилачких мјеста има укупно 45.

Да би одговорила потребама и захтјевима привредних и других субјеката и грађана, градска администрација предузима низ организационих, кадровских, техничких и других унапређења по стандардима добре праксе савремених администрација. Веома повољна квалификациона структура запослених у градској административној служби, увођење информационих технологија и формирање база података те реализацијом пројеката савременог центра за пружање услуга грађанима и информатичко увезивање свих сегмената Административне службе, неки су од елемената који доприносе ефикасности и професионалности у њеном раду и ефикасном остваривању права и интереса правних субјеката и грађана. Функционално организовање одјељења Административне службе иде у сусрет нараслих потреба у развоју појединих области друштвеног живота у Граду.

Административна служба града у потпуности извршава послове који су јој постојећим прописима стављени у надлежност. Финансирање трошкова рада градске администрације је у потпуности обезбјеђено у буџету Града, као и средства за додатна техничка опремања и осавремењивање њеног рада. У претходном периоду, градска администрација је добитник више јавних признања за постигнућа у извршавању послова из појединих области као и за успјехе у реформисању јавне управе, у складу са пројектима реформе и усклађивања сопствене праксе са праксом савремених локалних администрација.

У погледу улагања у осавремењивање сопственог рада (техничко опремање и информатизација), у периоду од 2005. године до 2012. године, укупно је из буџета Града уложено 1.478.178 КМ, уз знатнија побољшања услова рада и укупне техничке опремљености. Значајна улагања су вршена у набавку рачунарске опреме, тако да на крају 2012. године локална администрација располаже са 232 функционална рачунара који су увезани у интерну информациону мрежу, укључујући и прикључке на интернет. У овом дијелу је направљен значајан помак, јер је у 2005. години у раду локалне администрације било свега 71 функционални рачунар који нису били интерно повезани у систем нити прикључени на интернет.

Административна служба града је посвећена инвестирању у људске ресурсе јер је то од кључног значаја за пружање квалитетних услуга грађанима и определијелена је да кроз партнерски однос са грађанима планира и извршава политику рада локалне администрације.

Процедуре у управљању људским ресурсима (запошљавање, стручно образовање и професионално усавршавање, оцјењивање службеника, интерна и екстерна комуникација, анализа интерне организације, комуникација, замјена одсутних запослених, радно вријеме, пријем и обука приправника) су институционализоване путем усвојених процедура, чиме је осигурано стално процјењивање и унапређивање организационе и кадровске структуре. На основу ових процедура успостављени су механизми за мониторинг и евалуацију ефикасности мјера и унапређења управљања људским ресурсима. Успостављен је ефикасан систем интерних обука запослених, чиме се јачају укупни капацитети локалне администрације. У периоду од 2007. године до

2012. године у обуке особља администрације из градског буџета је издвојено 126.577 КМ. Ипак, тенденције улагања у обуке нису у узлазној линији, тако да по појединим периодима има значајних разлика.

У погледу обима послова и квалитета извршених послова, у раду локалне администрације, просјечно на годишњем нивоу се појављује око 15.000 управних предмета. Просјечна окончаност предмета у раду износи 98%.

Град Бијељина је успоставио система управљања квалитетом по захтјевима стандарда ISO 9001:2000/2008 почев од 2007. године. Учинак увођења овог система је у повећању ефикасности и ефективности рада организационих јединица, заснован на процесном управљању који укључује потребе и мишљења грађана. Систем је значајно ојачао управљачку функцију кроз развијене механизме комуникације, издавања задатака, контролу и извјештавање. Према испитивању задовољства корисника услуга локалне администрације, стопа задовољства, просјечно износи 96%, у односу на 100%.

Послове и задатке локалне самоуправе из изравне надлежности града и општине, као и управне послове који су законима републике Српске стављени у надлежност града врши орган управе путем слиједећих служби за управу и то:¹⁹

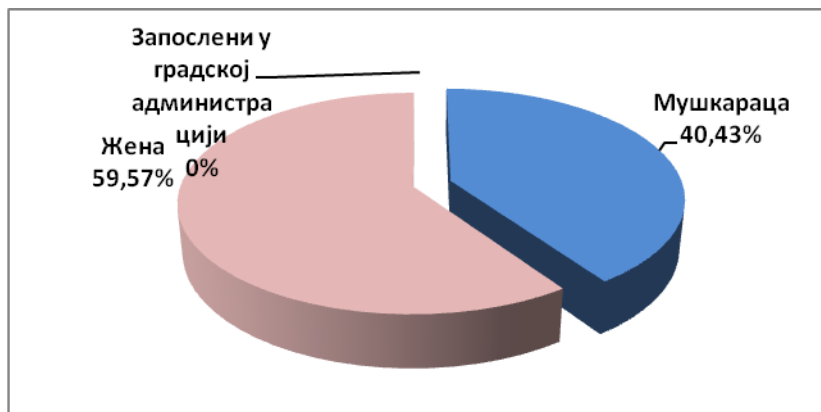
- Одјељење за привреду и пољопривреду
- Одјељење за просторно уређење
- Одјељење за стамбено-комуналне послове и заштиту животне средине
- Одјељење за финансије
- Одјељење за друштвене дјелатности
- Одјељење за инспекцијске послове
- Одјељење за борачко-инвалидску и цивилну заштиту
- Одјељење за општу управу
- Одјељење комуналне полиције
- Стручна служба Скупштине Града
- Служба заједничких послова
- Служба Градске комисије за комасацију
- Служба за јавне набавке, инвестиције и надзор
- Кабинет Градоначелника
 - Одсјек за односе са јавношћу
 - Служба за интерну ревизију
 - Одсјек за локални економски развој и европске интеграције
- Одсјек за информационе технологије
- Одсјек за послове мјесних заједница

У органу локалне управе запослена су укупно 277 запосленика²⁰. Од укупног броја запослених, мушкараца је 112 или 40,43%, а жена 165 или 59,57%.

¹⁹ У оквиру административне службе града током 2013. формирана је Територијална ватрогасна јединица (бивша професионална ватрогасна јединица)

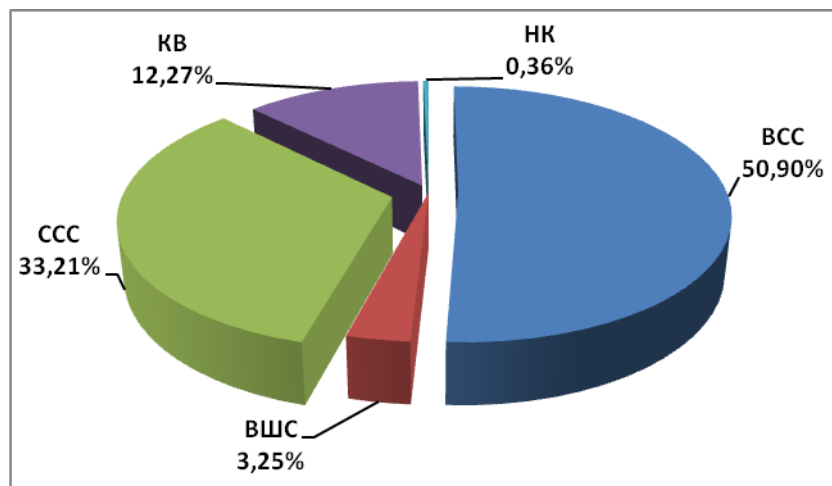
²⁰Извор: Општински развојни тим, јануар 2013.

Слика 59. Полна структура запослених у градској администрацији у јануару 2013.

Образовна структура запослених је сљедећа: ВСС-141, ВШС-9, ССС-92, КВ-34, НК-1.

Слика 60. Образовна структура запослених у градској администрацији у јануару 2013.

Законодавну власт на подручју града Бијељина обавља Скупштина града, коју чини 31 одборник.

1.10. АНАЛИЗА БУЏЕТА

Буџет Града Бијељина представља један од најважнијих извора за финансирање пројеката који ће бити дефинисани у Стратегији развоја Града Бијељина за наредни вишегодишњи период. Буџет је документ којим се утврђује план финансијских активности буџетских корисника, који обухвата пројекцију износа прихода и прилива и утврђеног износа расхода и издатака града за период од једне фискалне године. Буџет Града Бијељина за фискалну годину доноси Скупштина Града Бијељина²¹. Поред Буџета, важан инструмент за планирање будућих пројеката је и документ оквирног буџета, који се доноси за период текуће буџетске године плус двије наредне године.

²¹ Буџет се састоји од прихода и расхода текуће фискалне године. У буџетске приходе сврставају се порезни приходи (приходи од индиректних пореза, порез на доходак, порез на промет непокретности, порез на имовину), непорезни приходи и остали приходи. Значајан дио прихода из Буџета се издваја за капиталне пројекте и пројекте изградње и обнове комуналне инфраструктуре.

Једна од основних предности стварања буџета је што буџети подстичу људе да планирају. С обзиром да је буџет изражен у облику бројки, он намеће прецизност у планирању.

Буџет представља политички документ, стога се законом уређује начин израде, доношења и извршења буџета Републике Српске, буџета градова и општина и финансијских планова ванбуџетских фондова, задуживање, дуг, рачуноводство и надзор буџета. На основу закона о буџету Републике Српске, општине доносе своје одлуке о буџету за фискалну годину и важи за годину за коју је донесен.

Локална власт има значајан утицај на стање у локалној заједници и тај утицај у великом дијелу се одражава кроз општински буџет и има буџетске импликације, јер се управо путем буџета исказују визије и стратешки циљеви који воде испуњавању потреба грађана.

Када посматрамо буџете општина, можемо рећи да се у већини случајева они планирају у складу са процјеном расположивости средстава – прихода, а након обезбјеђивања средстава за функционисање администрације и тј. локалне управе и јавних установа и предузећа (средства за плате, доприносе, материјалне трошкове администрације, режијске трошкове, итд.). Тако се на примјер финансирање капиталних инвестиција подређује расположивим изворима средстава, док се у појединим случајевима рачуна на кредитна задужења. Претходне анализе указују да се расходи за администрацију (плате и материјалне трошкове) у појединим малим општинама крећу и до 70%, што не оставља значајан простор за реализацију активности и пројеката унапређења економске и друштвене инфраструктуре, те заштиту и унапређење екологије. Такве општине обично зависе од помоћи и пројеката виших нивоа и међународних донатора, док се у појединим случајевима сама помоћ чак односи на покривање плата.

Кад посматрамо извјештаје о извршењу буџета с циљем планирања и финансирања стратегије, можемо рећи да се најквалитетнији подаци о досадашњим издвајањима за поједине секторе виде у секцији која се односи на расходе по функционалним категоријама тј. расходима по појединим функцијама које се финансирају средствима локалне самоуправе. Оно што не иде у прилог је чињеница да се у великом броју општина не класификују расходи на овај начин, што умањује могућност униформног третирања овог проблема.

Да би смо адекватно могли да пратимо издвајање за поједине секторе, кренућемо од расхода по функционалним категоријама. Наравно, полазно становиште је да су извјештаји у којима се налазе ови функционални прегледи коректни, те да обухватају сва издвајања за поједине функције (образовање, социјалну заштиту, здравство, економске послове, стамбено-комуналне послове итд.). Треба свакако напоменути да се у оквиру ових расхода налазе и велики дијелови издвајања за плату особља које пружа ове услуге, тако да се издвајање за предшколско образовање у износу од х км не односи на издвајање на пружене услуге и материјалне трошкове које их прате, већ и на плате особља које је ангажовано у оквиру вртића (укључујући педагоге, куваре и друге

помоћне раднике). Нажалост не постоје јавно доступни подаци по општинама које разграничавају ове трошкове од осталих трошкова, па је тешко утврдити „колико кошта која надлежност“. Међутим, аналитичким посматрањем трендова се може утврдити структура коју је неопходно поштовати и у оквиру које се могу планирати одређени трошкови. Свјетска банка и ММФ већ годинама прате количину новца која се издваја за одређене намјене. Тако би се могло рећи да ће се у структури буџета за образовање издвајати најмање 5%, за социјалну заштиту најмање 10%, итд.

1.10.1. Класификација расхода по функцијама Града Бијељине

За потребе анализе Буџета Бијељине, у сврху праћења издвајања за поједине секторе, кориштен је функционални преглед позиција расхода. На овај начин, могуће је утврдити издвајања по појединим секторима битним за одређивање за будуће планирање секторских програма и пројеката, као што су комунална изградња, социјална заштита, здравство, економија, образовање.

Табела број 50. Функционални преглед расхода за градове и општине Републике Српске

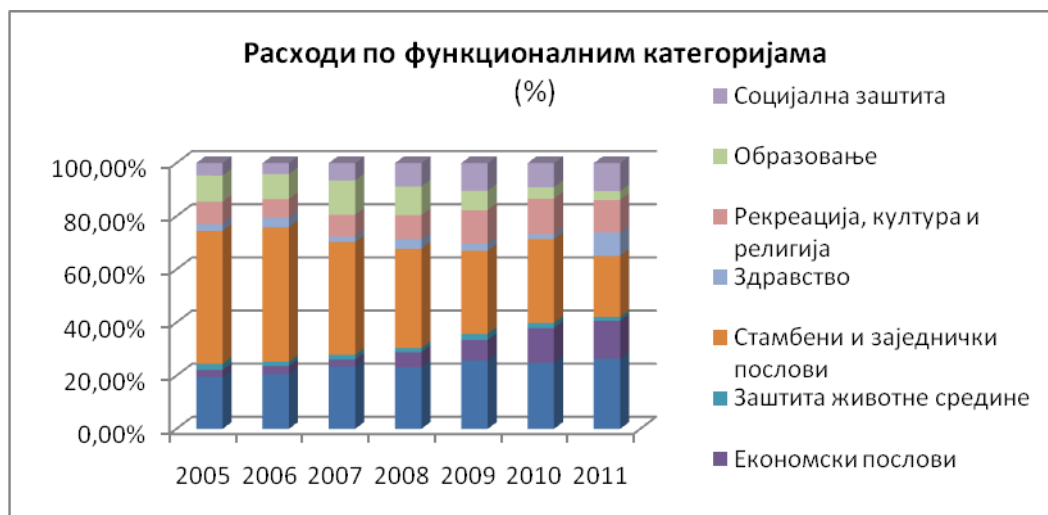
У милионима КМ

Опис	2012		2013		2014	
	КМ	%	КМ	%	КМ	%
Опште јавне услуге	241.6	38.31%	243.6	38.31%	229.1	38.31%
Одбрана	1.3	0.21%	1.3	0.20%	1.2	0.20%
Јавни ред и сигурност	9.8	1.55%	9.9	1.56%	9.3	1.56%
Економски послови	63.4	10.05%	63.9	10.05%	60.1	10.05%
Заштита човјекове околине	7.9	1.25%	8	1.26%	7.5	1.25%
Стамбени и заједнички послови	167.1	26.50%	168.5	26.50%	158.5	26.51%
Здравство	4.5	0.71%	4.6	0.72%	4.3	0.72%
Рекреација, култура и религија	41.5	6.58%	41.8	6.57%	39.4	6.59%
образовање	41.4	6.57%	41.7	6.56%	39.2	6.56%
Социјална заштита	52.1	8.26%	52.5	8.26%	49.4	8.26%
Остало	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%
УКУПНО:	630.6	100%	635.8	100%	598	100%

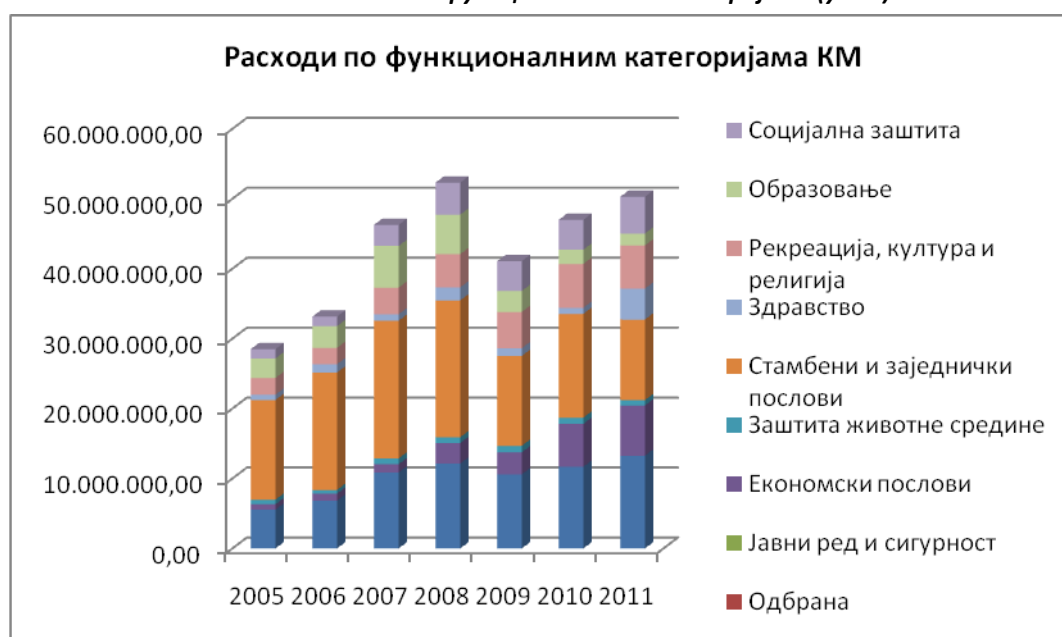
Извор: Документ оквирног буџета Републике Српске за период 2014. – 2016. године, Министарство Финансија Републике Српске

Према приказаним подацима, видљиво је да у укупној структури расхода доминирају трошкови општих јавних услуга (са око 38%), затим слиједе издвајања за стамбене и заједничке послове (26,50%), унутар којих се налазе издвајања за изградњу и обнову комуналне инфраструктуре, а затим слиједе издвајања за економске послове (унутар којих су и издвајања за економске развојне пројекте) са 10%, и издвајања за социјалну заштиту, образовање, културу, спорт, религију.

Слика 61. Расходи по функционалним категоријама (у %)

Слика 62. Расходи по функционалним категоријама (у КМ)

Као што се може видјети, издвајања за социјалну заштиту расту од 4,65% укупних расхода у 2005. години до 10,45% у 2011. години. Раст издвајања у 2009. години не изненађује с обзиром на ефекте економске кризе и повећани сензибилитет за задржавање социјалног минимума код корисника услуга социјалне заштите. **Може се рећи да издвајања за социјалну заштиту у Граду Бијељина не би требала бити нижа од 10% укупних расхода.**

Издавања за образовање варирају од 9,86% укупних расхода у 2005. Год. до 3,41% у 2011. год. примјетан пад издвајања у укупним расходима. **Анализа указује да трошкови ове намјене не могу бити нижи од 5% укупних расхода.**

Издавања за рекреацију, културу и религију варирају од 8,38% укупних расхода у 2005. год. до 12,26% у 2011. год. Може се закључити да су издвајања за ову врсту намјене из године у годину повећавају што је видљиво из графикана. Град Бијељина је у периоду

2010. – 2012. године, издвојио средства у износу од преко 7.700.000 КМ, за изградњу Центра за културу, што је у посматраном периоду значајно увећало позицију за област културе²². **У наредном периоду, за ову категорију расхода треба да се креће у распону од 5-6% буџета.**

Издавања за здравство се креће у распону од 2,62% у 2005. години до 8,80% у 2011. год. Велика издавања средстава за здравство у 2011. год. су посљедица издавања у инвестиције нових и реновирање старих здравствених објеката.

Издавања за стамбене и заједничке послове представља највећи износ који се издваја у укупним расходима који се креће у интервалу од 50,02% у 2005. год. до 22,91% у 2011. год. **Може се закључити да износ средстава који се издваја за ову категорију из године у годину пада и издавање за ову намјену требало би да остане на нивоу од минимално 20%.** Осим буџетских средстава, у реализацији пројеката изградње и обнове комуналне инфраструктуре, значајно је учешће и екстерних извора финансирања. Тако на примјер, за пројекте градње водо-дистрибутивне мреже и градње главног секундарног фекалног колектора, у периоду од 2006. до 2011. године, обезбјеђена су средства из ЕУ и билатералних фондова, у износу од преко 11.260.000 Евра²³.

Издавања за одбрану, јавни ред и сигурност нису појединачно исказане јер не представљају значајне износе, те су приказане заједно са другим категоријама расхода. Издавања за животну средину варирају у распону од 2,31% у 2005. години до 1,51% у 2011. год.

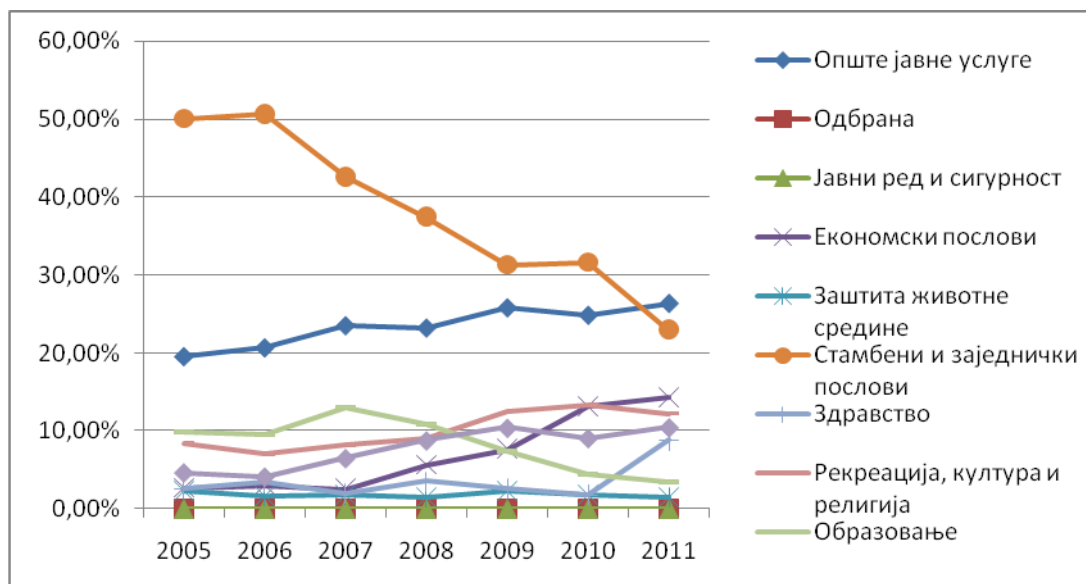
Издавања у економске послове знатно из године у годину се повећавају од 2,65% у 2005. год до 14,27% у 2011. год. Резултат овог пораста је задуживање општине, данас Града Бијељине за инвестиционе пројекте. Тако је на примјер, за потребе изградње инфраструктуре у Индустријској зони 3, путем емисије обвезница осигурано преко 1.100.000 КМ (реализација инвестиције по фазама у периоду 2009. – 2012. године).

Средства која се издвајају за опште јавне услуге се крећу у распону од 19,50% у 2005. год. до 26,39% у 2011. год. Може се закључити да се из године у годину тај износ повећава.

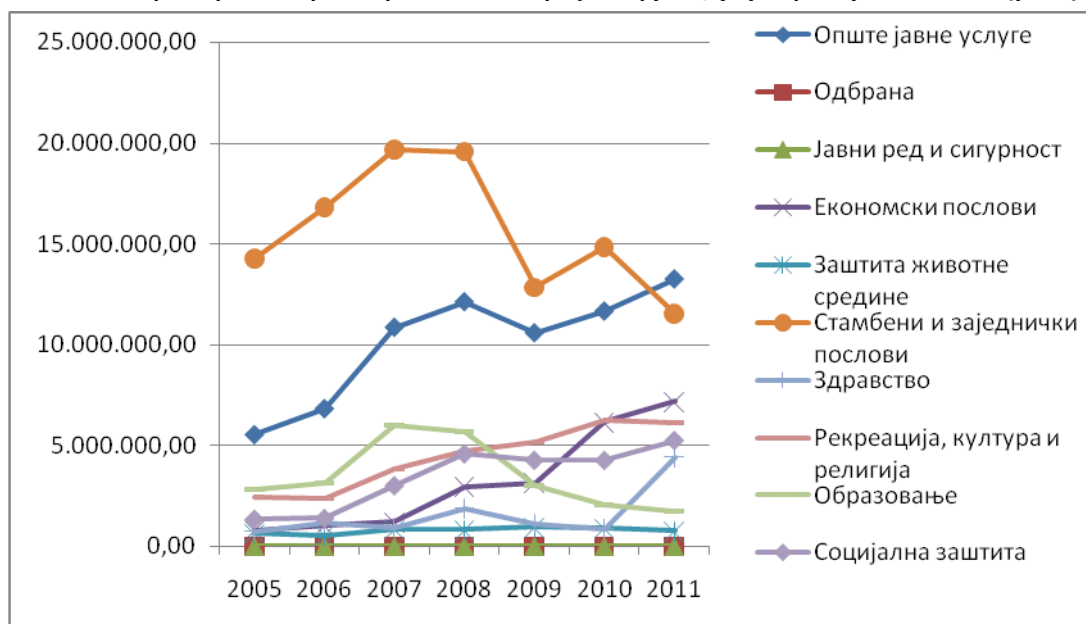
²² Средства за изградњу Центра за културу Града Бијељина, у износу од преко 7.700.000 КМ, који се реализовао у три фазе, у периоду 2010. – 2012. године, осигурана су путем емисије обвезница

²³ Средства за ове пројекте осигурана су преко пројеката EU Danube Regional Investment Fund, Пројекат ОСТАП, донације EBRD – Western Balkans Fund, SIDA – EBRD – Sustainable Municipal Technical Cooperation Funds for ODA, EU – EC DG Enlargement Fund, EU IPA i EU IPF Fund. Извор: Одјељење за привреду Града Бијељина

Слика 63. Тренд реализираних расхода за одређене функције у периоду 2005.-2011. (у %)

Слика 64. Тренд реализираних расхода за одређене функције у периоду 2005.-2011. (у КМ)

Претходна два графика приказују процентуално кретање сваког појединачног расхода за временски интервал од 2005. год. до 2011. год.

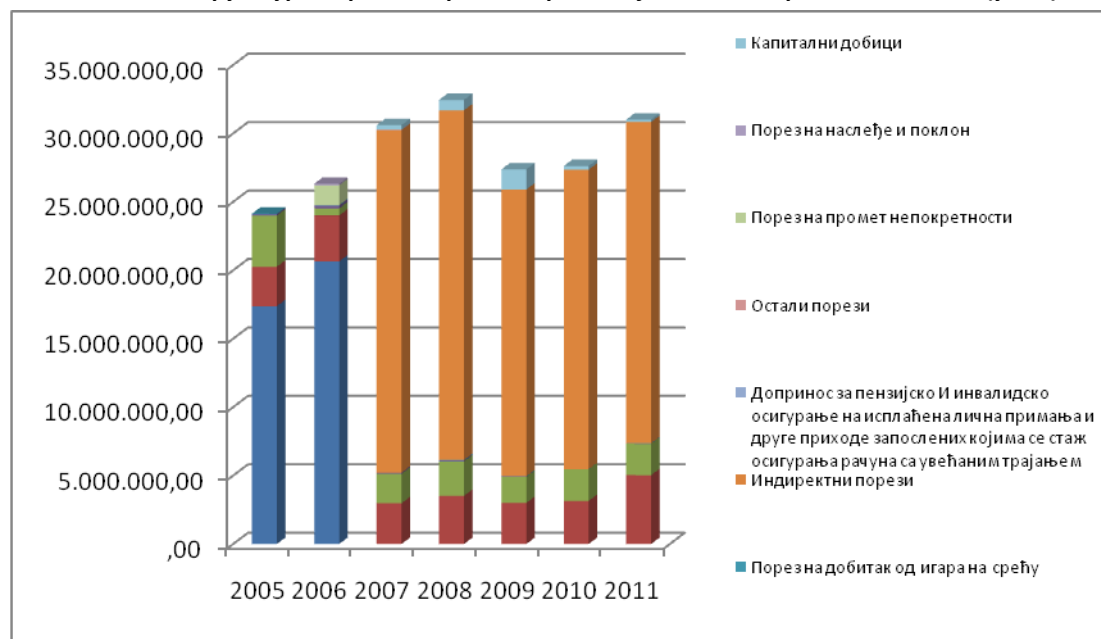
Приходи и расходи – плате, текуће помоћи, капиталне инвестиције ...

Извјештаји о извршењу буџета, које општине/градови редовно припремају у вези са испуњавањем законом предвиђених обавеза је углавном фокусиран на уобичајени контни оквир. У оквиру њега се види колико општина троши на плате, колико на материјалне трошкове, колико на текуће а колико на капиталне трошкове и помоћи.

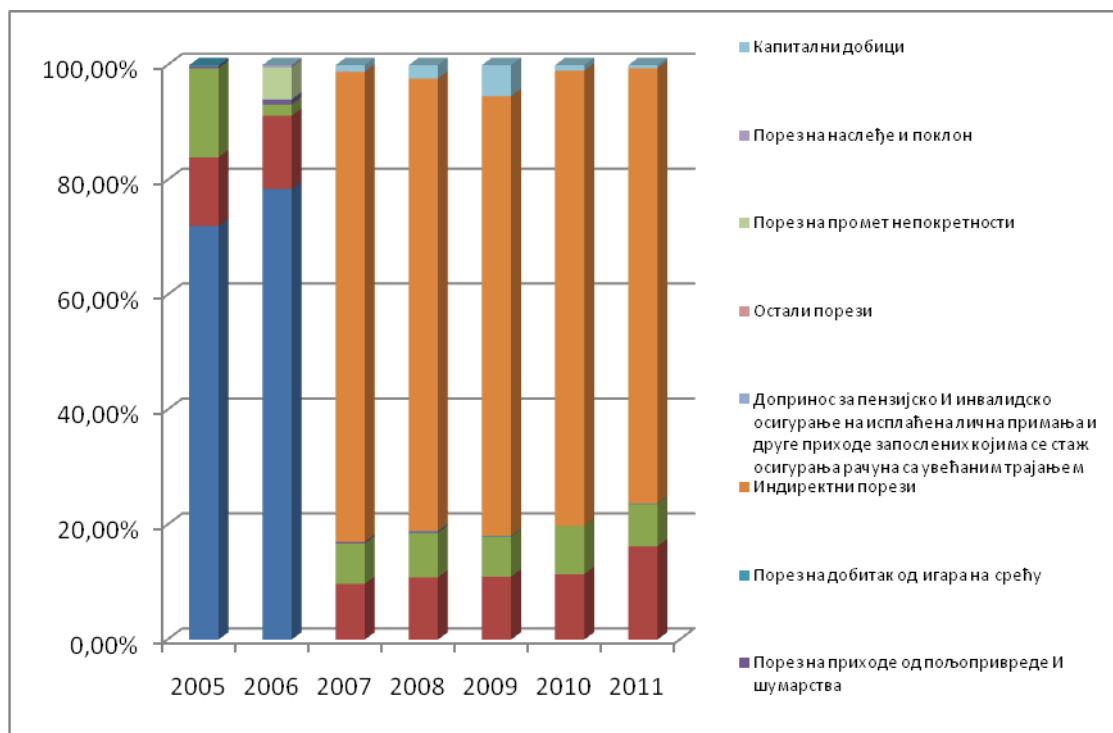
1.10.2. Приходи

Кретање пореских прихода за период 2005 – 2011. годину је приказано на наредним графиконима.

Слика 65. Структура пореских прихода града Бијељина за период 2005.-2011. (у КМ)

Слика 66. Структура пореских прихода града Бијељина за период 2005.-2011. (у %)

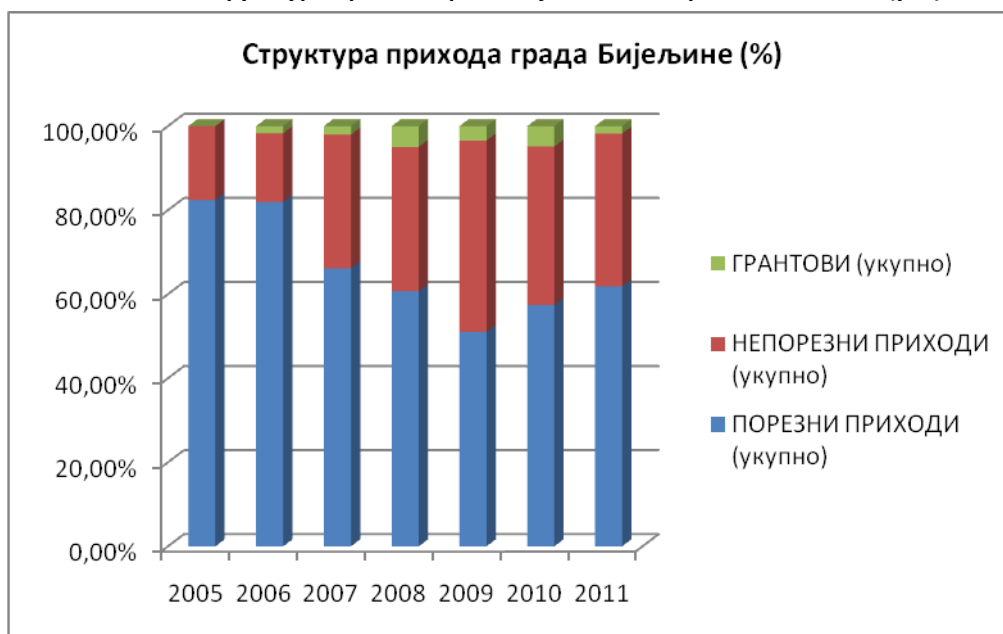
Најзначајније промјене у структури пореских прихода су у периоду 2007. Године. У посматраном периоду износ од 78,45% пореских прихода које су износиле у 2006.

години замјењује се индиректним порезима у износу од 81,76%. Остале врсте прихода немају неке значајне осцилације.

Слика 67. Структура прихода града Бијељине за период 2005.-2011. (у КМ)

Слика 68. Структура прихода града Бијељине за период 2005.-2011. (у %)

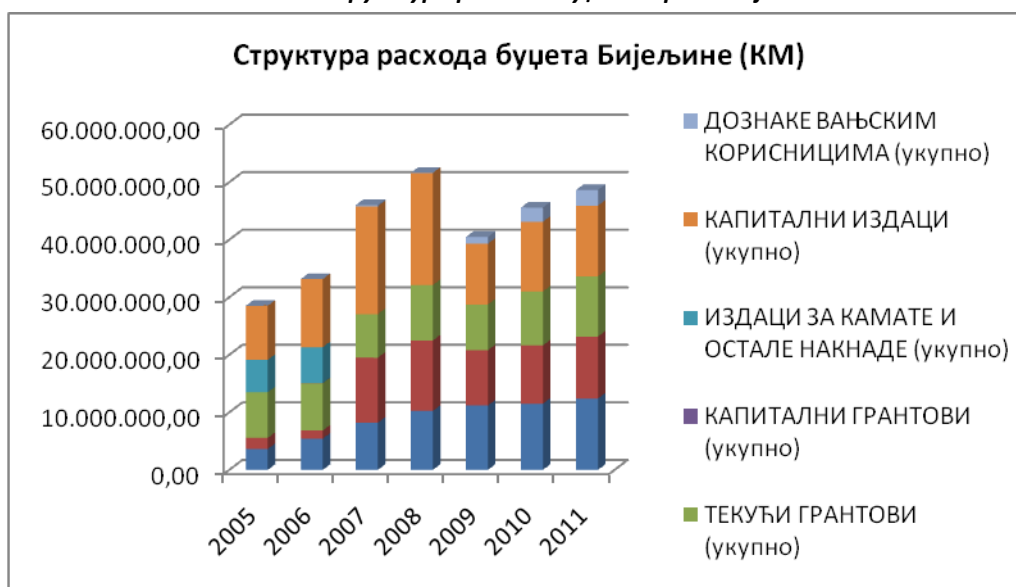
Претходна два графика приказују кретање порезних , непорезних прихода и грантова за период од 2005 – 2011. године. Као што видимо, најзначајнији приход Града Бијељине су порески приходи и који су 82,42% заступљени у укупним приходима за период 2005. годину и који се постепено смањују из године у годину. У 2011. години тај проценат износи 61,83% у укупним приходима. Смањење порезних прихода је резултат повећања неопорезивих прихода који се из годину у годину повећавају. Неопорезиви приходи су у 2005. год. износили 17,58%, да би у 2011. тај износ био повећан на 36,37%.

Може се закључити да се приходи Града Бијељина повећавају из године у годину са измјењеном структуром.

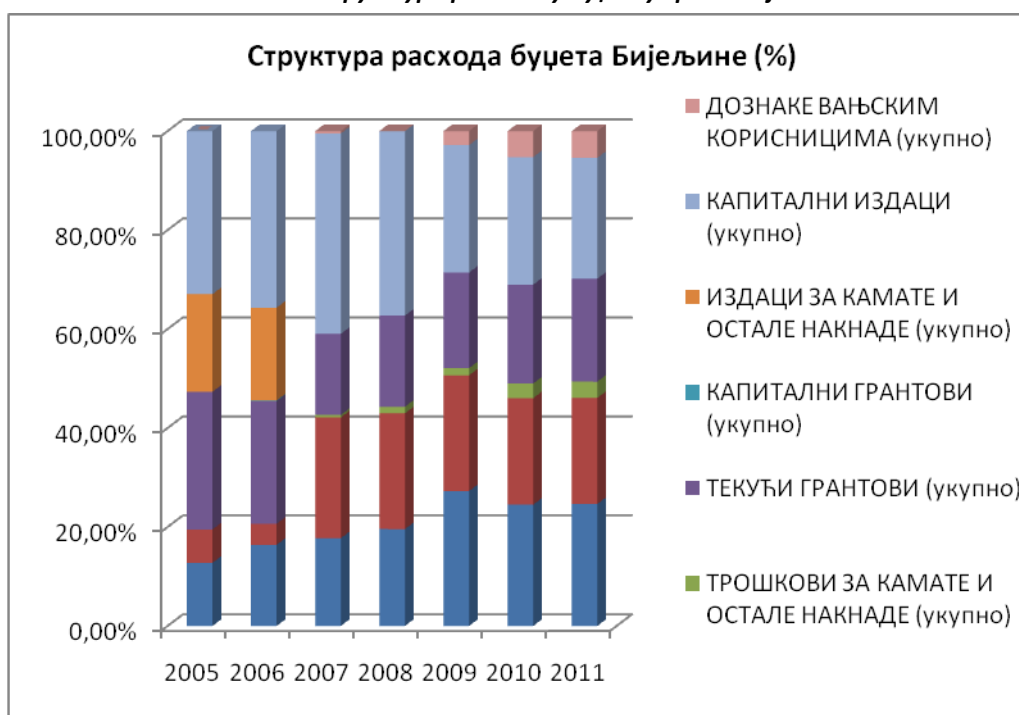
1.10.3. Расходи

Структура расхода градског буџета Бијељине за период 2005 – 2011. годину приказана је на наредна два графика.

Слика 69. Структура расхода Буџета града Бијељина

Слика 70. Структура расхода у Буџету Града Бијељина

На основу анализе и графика који су приказују кретање појединих расхода за период од 2005 – 2011. Године можемо закључити следеће.

Издаци за капиталне инвестиције у већој мјери заступљене у односу на друге издатке. Тај износ варира из године у годину од 32,95% у 2005. год. до 24,44% у 2011. години. Издвајања за плате и накнаде трошкова запослених су у сталном порасту и крећу се у распону од 12,75% у 2005. год. до 24,67% у 2011. год. Материјални издаци су 2007. год знатно повећани са 4,25% у 2006. год. на 24,41% у 2007. години. Текући грантови варирају од 27,81% у 2005. год. до 20,80% у 2011. год. Трошкови за камате у 2005 и 2006 нису забиљежене док тај проценат у 2007. год. износи 0,51% и сталним порастом у наредном периоду. Такође, дознаке вањским корисницима настају у 2007. год. 0,49% и порасту су у наредном периоду.

1.10.4. Пројекције прихода и документи виших нивоа власти

Планирање прихода Града Бијељина током 3 године доминантно је подређено приливима по основу директних пореза, за које планирање се може користити Оквирни документ буџета Републике Српске. Према овом документу, презентирано је остварење буџетских прихода и расхода за 2012. и 2013. годину, након чега је дата пројекција прихода и расхода за градове и општине за период 2014. – 2016. године.

Подаци су презентирани, како слиједи:

Табела број 51. Укупни приходи и грантови за општине и градове РС
У милионима КМ

Врста прихода	Остварено	План	Пројекција		
	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
I. Порески приходи	372.7	371.4	338.2	366.7	371.7
Трансфери са ЈР УИО	293.1	281.6	261.9	288.5	291.1
Порез на добит	0	0	0	0	0
Порез на доходак	62.5	61.9	60.2	61.3	62.8
Други порези	17.1	27.9	16.1	16.9	17.8
II. Непорески приходи	151.4	169.6	173.2	176	180.2
Таксе и казне	27.4	33.2	30.9	31.4	32.1
Накнаде	83.3	89.4	94.8	96.3	98.7
Остали непорески приходи	40.7	47	47.5	48.3	49.4
Укупни порески и непорески приходи	524.1	541	511.4	542.7	551.9
III. Грантови	63.6	56	57.1	56.8	57.6
УКУПНО:	587.7	597	568.5	599.5	609.5

Извор: Документ оквирног буџета Републике Српске за период 2014. – 2016. године, Министарство Финансија Републике Српске

У односу на дефинисани плански оквир прихода и грантова намјењених општинама и градовима у Републици Српској, као и на трендове наплате непореских прихода у Граду Бијељина, структура прихода у наредне три године за Град Бијељина изгледа као што је презентирано у наредној табели:

Табела 52. Структура прихода у наредне три године за град Бијељина

ОПИС	Остварено	План	Пројекција		
	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Порески приходи	33,489,344	33,372,531	30,389,311	32,950,208	33,399,488
Непорески приходи	11,581,599	12,973,839	13,249,227	13,463,418	13,784,704
Грантови	940,000	827,673	843,931	839,497	851,321
УКУПНО:	46,010,943	47,174,043	44,482,468	47,253,122	48,035,512

Напомена: Подаци за 2012. и 2013. годину су из Буџета града Бијељина за наведене године, а пројекција буџетских прихода за период 2014. – 2016. године урађена је на бази Документа оквирног буџета РС-а, као и трендова из претходних година за град Бијељина (без средстава који се односе на финансирање)

Реферирајући на претходно дефинисане пројекције буџетских прихода у наредном трогодишњем периоду, уз констатацију да је град Бијељина до сада у просјеку издвајала око 30% укупног Буџета за капиталне инвестиције (око 20% укупног буџета се односи на издвајања за комуналну инфраструктуру), у наредним годинама се очекује издвајање од минимално 15% за реализацију пројеката из Стратегије развоја града Бијељина. Стога могућности издвајања за период 2014. – 2016. године су слиједеће:

Табела 53. Могућности издвајања из буџета Града Бијељина за период 2013. – 2016. године

	2014.	2015.	2016.
Укупно на располагању:	44,482,468	47,253,122	48,035,512
Издавања за пројекте Стратегије	6,672,370	7,087,968	7,205,327

Оваква пројекција наводи на чињеницу да би се у Граду Бијељина за финансирање Стратегије могло издвојити између 60 и 70 милиона КМ у наредном 10-годишњем периоду из сопствених извора, односно око 30 милиона КМ у наредном 5 – годишњем периоду. Вањски извори могу обезбједити око 70 милиона КМ за 5-годишњи период за реализацију стратегије.

Планске активности за будућа раздобља упућују да ће се буџетски приходи повећавати сходно позитивним трендовима ублажавања ефеката свјетске економске кризе. Такођер, очекује се да ће позитивне промјене одређених законских рјешења, када је ријеч о расподјели јавних прихода локалним заједницама, утицати на повећање буџетских прихода и по том основу у будућим раздобљима.

Осим интерних, Град Бијељина ће за финансирање капиталних развојних пројеката користити и доступне екстерне изворе финансирања. То се прије свега односи на будуће задуживање код локалних комерцијалних банака, затим емисијом обвезница, као и коришћењем кредитних линија *EIB*-а, *EBRD*-а и других кредитних институција. Надаље, могући су и аранжмани у облику јавно-приватног партнерства за реализацију капиталних пројеката. Исто тако, у току је програмирање нове *IPA 2* структуре за период од 2014. до 2020. године, у оквиру које ће бити доступна и средства за развојне пројекте у секторима реформе јавне управе, правосуђа, транспорта, околиша, интегрисаног локалног развоја, образовања и развоја људских ресурса, запошљавања, социјалне политике, пољопривреде и руралног развоја. Модел финансирања ЕУ пројеката је по правилу да корисник располаже са 50% – 85% укупних средстава за

реализацију пројекта, а преостала средства намиће из властитих извора. Обзиром да је програмирање средстава за ове намјене још увијек у припремној фази, може се евентуално планирати у оквирном процентуалном омјеру њихова доступност за реализацију капиталних пројеката Града Бијељина. Потребно је нагласити да Град Бијељина, као и остали градови и општине у БиХ, требају јачати људске и техничке капацитете за привлачење инвестиција и коришћење ЕУ и других доступних фондова, који ће бити намјењени за финансирање развојних пројеката.

Обзиром да су поједини екстерни извори у фази припреме и програмирања за наредни вишегодишњи период, те имајући у виду досадашњу праксу и искуство Града Бијељина у коришћењу вањских извора финансирања, пројекције су да вањски извори финансирања, под којима подразумевамо кредите, трансфере виших нивоа власти, јавна предузећа и приватни извори, ИПА, донатори и др. могу обезбједити за реализацију стратегије око 100 милиона КМ. Велики дио ових средства представљају износе које ће финансирати приватни извори и јавна предузећа.

- Град Бијељина у континуитету издваја значајна средства за капиталне пројекте, у циљу унапређења стања у појединим областима локалног развоја. Пројекција од око 60-70 милиона КМ за наредни 10-годишњи период, представља респектабилну основу за планирање и имплементацију стратешких развојних пројеката. Вањски извори могу обезбједити око 70 милиона КМ за реализацију стратегије.

- С тим у вези, значајно би било везивати поједине приходе са намјеном утrophка средстава. Тако би се средства прикупљена од пореза на имовину те комуналних такси могла везивати за развој и унапређење комуналне инфраструктуре. Истовремено, везивање прихода и трошкова би могла бити значајна мотивација за унапређење одређених аспеката рада појединих сегмената локалне управе - нпр. у вези са питањима животне средине.

- Исто тако, пожељно је утврђивање пропорција одређених издатака у односу на укупне издатке, чиме би се увело рационалније понашање у вези са подизањем непродуктивне јавне потрошње и плата запослених у локалној управи. На примјер, у оквиру функционалне класификације буџета би се могло планирати да се за образовање не троши мање од 5% укупних расхода, за социјалну заштиту не мање од 10%, за рекреацију, културу и религију око 5%, за здравство 2-3% итд. Овакав вид планирања буџета би омогућио довољно средстава за реализацију пројеката друштвеног развоја без умањења ставки за инфраструктурне пројекте и средства која су за то предвиђена.

- Усвојити методологију планирања средњорочног оквира буџета (3 године) у складу са већ усвојеним праксама на државном и ентитетском нивоу. Ово представља велики изазов са становишта капацитета великог броја јединица локалне самоуправе и могућности планирања. Но свакако да ослањање на државне и ентитетске пројекције у вези са фискалним оквиром представљају нужност и потребе за унапређењем планирања на локалном нивоу.

Модел јавно-приватног партнерства за финансирање развојних пројеката

Важан инструмент је свакако и модел јавно-приватног партнерства (скраћено ЈПП), као веома успјешан механизам финансирања инфраструктурних и развојних пројеката. Модел ЈПП јавља се као облик сарадње јавног и приватног сектора, која се остварује удруживањем ресурса, капитала и стручних знања, у сврху задовољавања јавних потреба ради осигурања финансирања у циљу изградње, санације, реконструкције, управљања или одржавања инфраструктуре, пружања услуга и изградње објеката. Бројни су модели уговора за пројекте ЈПП-а, а најчешћи је BOT модел (Build-Operate-Transfer или Изгради – Управљај – Пренеси).

Неки од облика јавно-приватног партнерства су:

- **Build-Operate-Transfer (BOT)** – Изгради-Управљај-Пренеси: Приватни сектор изгради нову зграду уз дугорочни најам, те управља њоме за вријеме трајања уговора о најму. Приватни партнер пренесе власништво над новом зградом јавном сектору по истеку уговорног периода.
- **Design-Build (DB)** – Пројектуј-Изгради: Приватни сектор пројектује и изгради инфраструктуру у складу са спецификацијама јавног сектора, обично по фиксној цијени, па ризик од премашивања трошкова сноси приватни сектор. (Многи не сматрају да овај модел спада у спектар ЈПП)
- **Operation & Maintenance Contract (O&M)** – Уговор о управљању и одржавању: Приватно лице, на основу уговора, управља јавним власништвом и исти одржава током одређеног периода. Власништво над објектом остаје у рукама јавног сектора.
- **Design-Build-Finance-Operate(DBFO)**–Пројектуј-Изгради-Финансирај-Управљај: Приватни сектор пројектује, финансира и изгради нови објекат уз уговор о дугорочном најму и управља објектом током уговорног периода. Приватни партнер пренесе власништво над новом зградом јавном сектору по истеку уговорног периода.
- **Build-Own-Operate (BOO)** – Изгради-Имај (у власништву)-Управљај: Приватни сектор финансира, изгради, посједује и управља објектом или услугом трајно. Ограничења јавни сектор дефинише у изворном уговору, а остварује путем надлежног регулаторног органа.
- **Build-Own-Operate-Transfer (BOOT)** – Изгради-Имај (у власништву)-Управљај-Пренеси: Приватно лице добије франшизу да финансира, пројектује, изгради и управља објектом (и наплаћује накнаду за коришћење) током уговорног периода, по чијем истеку се власништво преноси у руке јавног сектора.
- **Buy-Build-Operate (BBO)** – Купи-Изгради-Управљај: Пријенос јавне имовине приватној или квази-јавној компанији, обично на основу уговора о унапређењу и управљању имовином током уговорног периода. Јавни сектор задржава контролу и након пријеноса захваљујући уговору.

- Дозвола за управљање: Приватна компанија добије дозволу – лиценцу или право да пружа јавну услугу, обично на одређени рок. Ово се често користи у ИТ пројектима.
- Искључиво финансирање: Приватни субјекат, обично компанија за пружање финансијских услуга, финансира пројект директно или путем различитих механизма, као што је дугорочни најам или емисија обвезница.

У пракси се примјењује низ различитих модела који су варијације горе наведених модела.

Финансијски инструменти за реализацију развојних програма и пројеката

Град Бијељина је у могућности користити и кредитна средства из доступних извора на тржишту капитала односно путем програма финансирања постојећих финансијских институција у Босни и Херцеговини, у износу од максимално 18% буџета текуће фискалне године. Тренутна задуженост по основу кредитних и других финансијских аранжмана Града Бијељина износи 7,4%. Потребно је напоменути и могућност да Град Бијељина може понудити обвезнице и комерцијалне записе, чији би пласман ишао преко тржишта вриједносних папира у Републици Српској. На овај начин би се уз ниске трошкове емитовања наведених вриједносних папира омогућио адекватан механизам за финансирање пројеката дефинисаних у Стратегији развоја Града Бијељина. На располагању су и кредитне линије Развојне банке Републике Српске, усмјерене за различите области.

Доступне су кредитне линије Европске банке за обнову и развој (EBRD), Европске развојне банке / Европске инвестицијске банке, Њемачке развојне банке (KfW), као и поједини програми и финансијски инструменти, који се пласирају преко комерцијалних банака. Ови програми првенствено су намјењени општинама и градовима, за пројекте који се односе на локалну комуналну инфраструктуру, као што су водоводна мрежа, канализација, путеви, расвјета, затим за енергетску ефикасност у зградарству, у области обновљивих извора енергије, пољопривреду и рурални развој.

У овисности од конкретних пројеката и области које пројекат покрива (локални економски развој, друштвени развој или животна средина), доступни су и други извори за финансирање пројеката. На примјер, *ESCO* модел представља компаније за пружање услуга енергијом и оне представљају посебан облик тржишног посредништва. Ове компаније не обављају снабдијевање енергијом, већ само пружање услуга енергијом. Енергијски уговор о дјеловању представља финансирање пројеката на рачун штедње енергије и *ESCO* компанија гарантује да уштеде буду реализоване у одређеном временском року. Ове активности су трошковно повољне, те и *ESCO* компанија и корисник налазе интерес у сарадњи.

На нивоу Републике Српске успостављен је и у функцији Фонд за заштиту животне средине и енергетску ефикасност, дијелом се третира област енергетске ефикасности. Дјелатност Фонда чини прикупљање и дистрибуција финансијских средстава за заштиту животне средине на територији Републике Српске.

Програми Европске уније и инструмент претприступне помоћи

Средства Европске Уније која се стављају на располагање за развојне пројекте, доступна су кроз различите програме претприступне помоћи и Програме Европске уније, при чему постоје значајне разлике у основној логици пословања и намјени. Програм претприступне помоћи је дефинисан за сваку земљу и усаглашава се с Европском комисијом, док су Програми Европске уније намјењени свим чланицама ЕУ и придруженим чланицама које на основу Меморандума о разумијевању приступе програму те за учешће плаћају чланарину.

Програм IPA је замијенио пет ранијих програма за помоћ у претприступном периоду, PHARE, ISPA, SAPARD, Програм за Турску и CARDS, и на тај начин објединио на једној правној основи сву помоћ која се пружа у претприступном периоду. Програм IPA је такође замишљен тако да се боље прилагоди разним циљевима и темпу напретка сваког корисника на кога се односи тако што обезбјеђује усмјерену и ефикасну подршку према датим потребама и еволутивном развоју.

Програм IPA ће посебно помоћи да се ојачају демократске институције и владавина права, реформише јавна управа, спроведу економске реформе, унаприједи поштовање како људских права тако и права мањина и равноправност полова, подржи развој грађанског друштва и појача регионална сарадња и допринијети ће одрживом развоју и смањењу сиромаштва. За земље кандидате постоји и додатни циљ - усвајање и испуњавање свих услова за чланство, док ће се од земаља потенцијалних кандидата очекивати само приближавање овим условима.

Босни и Херцеговини, као земљи потенцијалном кандидату за приступање Европској унији, тренутно је омогућен је приступ слиједећим компонентама програма, и то: 1) Помоћ у транзицији и изградња институција и 2) Регионална и међудржавна сарадња. Након што Босна и Херцеговина стекне услов земље кандидата за приступ Европској унији, биће јој на располагању слиједеће компоненте IPA програма: 1) Регионални развој; 2) Развој људских ресурса и 3) Развој руралних подручја.

Што се тиче додјељивања средстава, у програму IPA је обезбјеђен укупан износ од 11.468 милиона Евра за период од 2007-2013. године. Комисија сваке године информисе Европски парламент и Вијеће о својим намјерама у вези са ставкама комплетног портфеља. У том циљу је успостављен финансијски оквир са показатељима за више година, и то за три године, по земљи и по компоненти.

Реализација помоћи из ИПА програма се обезбјеђује кроз годишње или више-годишње програме, као што је дефинисано Правилима Комисије о реализацији програма ИПА. Сви ови програми су направљени након што су прво направљени документи са плановима и показатељима за више година, и то као трогодишња стратегија за сваку земљу, у којима је Комисија представила главне области у којима се врши интервенција, као и главне приоритете.

Развојне пројекте Град Бијељина може кандидовати на основу јавних позива за подношење апликација за IPA програм, и то за прве двије компоненте од укупно пет

компоненти овог Програма. Тренутно Босна и Херцеговина путем IPA програма може повући финансијска средства у износу од 550,2 милиона Евра, за период од 2007. до 2013. године, односно по годинама: 62,1 мил. € (2007.), 74,8 мил. € (2008.), 89,1 мил. € (2009.), 106,0 мил. € (2010.), 108,1 мил. € (2011.), 110,2 мил. € (2012.).

Босна и Херцеговина је укључена у прекограничну сарадњу из IPA програма са Хрватском, Србијом и Црном Гором, при чему постоје прихватљива географска подручја за успостављање сарадње односно аплицирање заједничких пројеката. Град Бијељина има могућност да аплицира пројекте прекограничне сарадње са градовима и жупанијама из Хрватске, те са појединим градовима из Србије.

Прихватљиве активности/пројекти укључују мјере за побољшање пословног окружења, развој конкурентности и предузетништва, развој туризма и руралног развоја, побољшање енергетске ефикасности, унапређење и заштита околиша, заговарање за потребе заједнице те развој информационог система. Пројекти се из ових средстава финансирају у омјеру од 85% од укупне вриједности појединачног пројекта, с тим да укупна вриједност подршке за појединачни пројекат не може прећи 300.000 Евра.

Транснационални програм за југоисточну Европу и Медитеран је програм транснационалне сарадње, а финансира се из европског фонда за регионални развој, који је за програмски период 2007.-2013. година предвидио буџет од 206 милиона Евра. Учешће држава које нису чланице ЕУ финансирати ће се из ИПА претприступног програма и Европског програма за сусједство. Програмско подручје обухвата 16 европских земаља, и то Хрватску, Румунију, Бугарску, Словенију, Мађарску, Грчку, Албанију, Црну Гору, Србију, Босну и Херцеговину, Македонију, Аустрију, Словачку, Италију (регије Ломбардија, Венето, Пулиа, Фриулија-Венеција-Гиулија, Тренто, Балзано, Емилија Ромања, Умбрија, Марђе, Абруцо и Молис), Украјину и Молдавију.

Приоритети програма су сљедећи: 1) Олакшавање иновација и предузетништва 2) Заштита и побољшање околиша 3) Побољшање приступачности и 4) Развој транснационалне синергије за одрживи развој подручја. Програм је намјењен непрофитним организацијама и институцијама које желе радити на прекограничном пројекту с најмање једним прекограничним партнером. У пројектном партнерству морају се налазити партнери из најмање три различите државе, од којих једна мора бити држава чланица ЕУ. Такођер, партнери судјелују у суфинансирању пројекта с 15% удјелом који се равноправно распоређује међу партнерима. Учешће држава нечланица ЕУ у програму битан је елемент самог Програма. Државе нечланице потичу се да у потпуности судјелују у Програму.

Босна и Херцеговина такођер може користити и средства из дијела ЕУ програма заједнице (*Community Program*). Циљ програма Заједнице је пружање подршке политикама ЕУ, те унапређење сарадње између држава чланица ЕУ и њихових грађана у различитим областима: култури, науци, заштити околине, транспорту, енергији, потрошачкој политици, образовању, здравству, правосуђу, фискалној и царинској политици. Земљама западног Балкана могућност учешћа у програмима Заједнице отворена је закључцима Европског вијећа у Солуну из јуна 2003. године, са циљем подршке напорима на путу ка европским интеграцијама, уз размјену добрих пракси,

искустава и знања, те усвајање и имплементацију *acquis*-а. Учешће земаља западног Балкана у програмима Заједнице регулисано је оквирним споразумима о општим начелима учешћа поједине земље у програмима Заједнице који се закључују на неодређен период, али се ревидирају сваке три године.

Основу за приступање Босне и Херцеговине програмима Заједнице чини „Оквирни споразум између Европске заједнице и БиХ о општим начелима учешћа БиХ у програмима Заједнице“, који је ступио на снагу у јануару 2007. године. Споразумом је Босни и Херцеговини отворена могућност учешћа у 24 програма Заједнице. Будући да прате политике Европске уније нису сви програми усмјерени ка задовољавању приоритета земаља западног Балкана. Стога се Земљама западног Балкана препоручује селективни приступ, односно постепено приступање програмима Заједнице, у складу са тренутним потребама сваке земље посебно. Потребно је водити рачуна и о расположивим административним и институционалним капацитетима, законодавном оквиру и буџетским средствима које је потребно издвојити за учешће у одређеном програму. Програми Заједнице предвиђају именовање државних координатора/контакт особа за програм, с циљем пружања подршке и унапређења учешћа земље у програмима Заједнице. За поједине програме потребно је основати државну агенцију, акредитовану од Европске комисије, која ће бити надлежна за provedбу програма у земљи.

Пуноправно чланство постиже се закључивањем Меморандума о разумијевању између Европске комисије и земље заинтересоване за приступање поједином програму, те плаћањем „улазне карте“. Меморандум припрема Европска комисија, након што надлежна институција на државном нивоу искаже интерес за учешће у програму. Меморандум се разликује од програма до програма, али у основи садржи правила учешћа у програму, неопходне административне капацитете, механизме за управљање програмом, те финансијске одредбе. Да би земље западног Балкана могле учествовати у програмима Заједнице потребно је осигурати буџетска средства за плаћање финансијског доприноса, тзв. „улазне карте“. Држава има могућност да дио средстава за плаћање улазне карте затражи у оквиру Инструмента претприступне помоћи. Износ улазне карте који држава треба издвојити из властитог буџета може бити предметом преговарања са Европском комисијом.

Средства која држава уплаћује на име улазне карте не гарантују и стварно финансирање пријављених пројеката у оквиру програма. Успјешно написани и одобрени пројекти могу повући и већа средства од износа којег одређена држава плаћа за улазак у програм. У одређеним случајевима предвиђено је и суфинансирање пројеката од стране апликаната.

Европска комисија објављује правила о процедурама за пријаву и селекцију пројектних приједлога на интернет страници сваког од програма Заједнице.

У овом тренутку, Босна и Херцеговина може аплицирати пројекте односно користити средства према програму FP 7 и програму Култура. У припреми су активности за приступање и програму Европа за грађане, као и програму Предузетништво за иновације (*Entrepreneurship for Innovation*). На разматрању су активности око

евентуалног приступања програму заједнице *Media*, као и програму Интелигентна енергија за Европу (IEE).

Програми и пројекти билатералне и мултилатералне сарадње са међународним организацијама

Уз наведене потенцијалне изворе за финансирање развојних пројеката, Град Бијељина може развијати и партнерство и сарадњу са међународним партнерима и донаторима, са циљем проналажења извора за финансирање локалних развојних пројеката. Сарадња се може успоставити (могуће већ и постоји) са бројним међународним организацијама као што су UNDP, USAID, GTZ / GIZ, као и са Министарствима вањских послова Норвешке, Републике Њемачке, Италије, Чешке Републике и других земаља. Путем ове сарадње могу се реализовати пројекти који имају значајан утицај на унапређење локалног амбијента и стварање бројних локалних развојних иницијатива.

АНЕКС 3: Стратешки и спроведбени документи просторног уређења

Стратешки документи просторног уређења

Р.б.	Назив плана	Објављен
1.	Просторни план општине	Сл. гл. општине Бијељина бр, 5/03,27/07,14/09
2.	Урбанистички план града Бијељине	Сл. гл. општине Бијељина бр. 10/04, 31/07, 14/11
3.	Измјена дијела урбанистичког плана града Бијељине	Сл. гл. општине Бијељина бр. 31/07,
4.	Ревизија и Измјена урбанистичког плана града Бијељине	Сл. гл. општине Бијељина бр. 14/11,
5.	Измјена и допуна Урбанистичког плана Дворови	Сл. гл. општине Бијељина бр, 19/08
6.	Измјена и допуна Урбанистичког плана Јања	Сл. гл. општине Бијељина бр. 22/08
7.	Измјена дијела Просторног плана општине Бијељина, на локацији „Ново градско гробље “Хасе-Бријесница“ у Бијељини	Сл. гл. општине Бијељина бр. 13/12

Спроведбени (техничко –регулативни) документи просторног уређења

Р.б.	Назив плана	Објављен	Напомена
1.	Регулациони план „Центар града“ Бијељина	Сл. гл. општине Бијељина бр. 22/06, 29/08.	
2.	Измјена плана парцелације унутар обухвата Регулационог плана „Центар града“ са УТУ	Сл. гл. општине Бијељина бр. 21/10	
3.	Регулациони план „Дашница 1“	Сл. гл. општине Бијељина бр. 8/04, 12/10	
4.	Регулациони план „Агро-тржни центар“	Сл. гл. општине Бијељина бр. 7/04	
5.	План парцелације „Хасе – Бријесница“	Сл. гл. општине Бијељина бр. 11/01, 804, 29/08, 14/09	
6.	Регулациони план МЗ „Дашница“ у	Сл.гл. општине Бијељина	

	Бијељини	бр. 10/06, 19/08	
7.	Регулациони план „Болница и Дом здравља“	Сл. гл. општине Бијељина бр. 22/06, 31/09	
8.	Регулациони план „Центар високог образовања“	Сл. гл. општине Бијељина бр. 3/02	
9.	Измјена Регулационог плана за урбано подручје града на Дрини „Слобомир“	Сл. гл. општине Бијељина бр. 29/08	
10.	Измјена и допуна Регулационих планова „Крушик 2“ и „Скалтиновача“	Сл. гл. општине Бијељина бр. 7/02	
11.	Измјена и допуна Регулационог плана „Крушик-Интергај“	Сл. гл. општине Бијељина бр. 4/02, 15/12	
12.	Измјена и допуна Регулационог пана „Ковиљуше“	Сл. гл. општине Бијељина бр. 5/02	
13.	Регулациони план „Крушевље“	Сл. гл. општине Бијељина бр.	
14.	Регулациони план „Калтиновача 2“	Сл. гл. општине Бијељина бр. 1/02	
15.	Измјена Регулационог плана „Калтиновача“	Сл. гл. општине Бијељина бр. 6/07, измјена дијела 6/12	
16.	Регулациони план „Кнез Иво од Семберије“	Сл. гл. општине Бијељина бр. 3/07, измјена 11/12	
17.	Регулациони план „Филип Вишњић“	Сл. гл. општине Бијељина бр. 7/05	
18.	Измјена дијела Регулационог плана „Лединци 1“	Сл. гл. општине Бијељина бр. 22/06	
19.	Регулациони план „Индустријска зона 2“	Сл. гл. општине Бијељина бр. 23/07	
20.	Регулациони план „Индустријска зона 3“	Сл. гл. општине Бијељина бр. 23/07	
21.	План парцелације „Центар-Велика Обарска“	Сл. гл. општине Бијељина бр. 12/08	
22.	План парцелације „Ново насеље“ Амајлије	Сл. гл. општине Бијељина бр. 22/08	
23.	Регулациони план „Гвоздевићи“	Сл. гл. општине Бијељина бр. 29/08	
24.	Регулациони план „Галац“	Сл. гл. општине Бијељина	

		бр. 29/08	
25.	Регулациони план „Петар Кочић“	Сл. гл. општине Бијељина бр. 29/08	
26.	Регулациони план „Јања“	Сл. гл. општине Бијељина бр. 23/09, 21/10	
27.	Регулациони план „Пучиљска поља“	Сл. гл. општине Бијељина бр. 14/11	
28.	Одлука о усвајању плана парцелације са УТУ за изградњу II фазе заобилазнице Бијељина	Сл. гл. општине Бијељина бр. 6/07	
29.	Одлука о усвајању Измјене и допуне плана парцелације са УТУ за изградњу III фазе заобилазнице Бијељина	Сл. гл. општине Бијељина бр. 13/07	
30.	Урбанистички пројекат стамбено пословног блока „Локација 1“ у оквиру Регулационог плана „Центар града“	Сл. гл. општине Бијељина бр. 19/07	
31.	Урбанистички пројекат стамб. Посл. блока „Локација 2“ у оквиру Регулационог пана „Центар града“	Сл. гл. општине Бијељина бр. 26/09	
32.	Урбанистички пројекат стамб. посл. блока „Локација 5“ у оквиру Регулационог плана „Центар града“	Сл. гл. општине Бијељина бр. 29/08	
33.	Урбанистички пројекат стамб. посл. блока „Локација 5“ у оквиру Регулационог плана „Центар града“	Сл. гл. општине Бијељина бр. 29/08	
34.	Урбанистички пројекат стамб. посл. блока „Локација 7“ у оквиру Регулационог плана „Центар гада“	Сл. гл. општине Бијељина бр. 37/08	
35.	Урбанистички пројекат стамб. посл. блока „Локација 10“ у оквиру Регулационог плана „Центар града“	Сл. гл. општине Бијељина бр. 19/09	
36.	Урбанистички пројекат стамб. посл. блока „Локација 12“ у оквиру Регулационог плана „Центар града“	Сл. гл. општине Бијељина бр. 23/09	
37.	Урбанистички пројекат стамб. посл. блока „Локација 13“ у оквиру Регулационог плана „Центар града“	Сл. гл. општине Бијељина бр. 21/10	
38.	Урбанистички пројекат стамб. посл. блока „Локација 1“ у оквиру	Сл. гл. општине Бијељина бр. 3/07	

	Регулационог плана „Филип Вишњић“		
39.	Урбанистички пројекат стамб. посл. блока „Локација 2“ у оквиру Регулационог плана „Филип Вишњић“	Сл. гл. општине Бијељина бр. 29/08	
40.	Урбанистички пројекат стамб. посл. блока „Локација 3“ у оквиру Регулационог плана „Филип Вишњић“	Сл. гл. општине Бијељина бр. 6/08	
41.	Урбанистички пројекат стамб. посл. блока „Локација 4“ у оквиру Регулационог плана „Филип Вишњић“	Сл. гл. општине Бијељина бр. 6/07	
42.	Урбанистички пројекат стамб. посл. блока „Локација 5“ у оквиру Регулационог плана „Филип Вишњић“	Сл. гл. општине Бијељина бр. 8/07	
43.	Урбанистички пројекат стамб. посл. блока „Локација 6“ у оквиру Регулационог плана „Филип Вишњић“	Сл. гл. општине Бијељина бр. 12/08	
44.	Урбанистички пројекат стамбе. посл. блока у оквиру Регулационог плана „Дашница 1“	Сл. гл. општине Бијељина бр. 5/05	Стављен у важећи план „Дашница 1“ у Бијељини
45.	Урбанистички пројекат стамб. посл. блока на углу улица Незнаних јунака и Душана Барањина у оквиру Регулационог плана „Дашница 1“	Сл. гл. општине Бијељина бр. 14/06	Стављен у важећи план „Дашница 1“ у Бијељини
46.	Урбанистички пројекат стамб. посл. блока „Локација 1“ у оквиру Регулационог плана „Дашница 1“	Сл. гл. општине Бијељина бр. 37/08	Стављен у важећи план „Дашница 1“ у Бијељини
47.	Урбанистички пројекат стамб.посл. блока „Локација 2“ у оквиру Регулационог плана „Лединци 2“	Сл. гл. општине Бијељина бр. 23/07	Стављен у важећи план „Дашница 1“ у Бијељини
48.	Урбанистички пројекат стамб.посл. блока „Локација 1“ у оквиру Регулационог плана „Лединци 2“	Сл. гл. општине Бијељина бр. 8/07	
49.	Урбанистички пројекат стамб.посл.	Сл. гл. општине Бијељина	

	блока „Локација 2“ у оквиру Регулационог плана „Лединци 2“	бр. 23/07	
50.	Урбанистички пројекат стамб.посл. блока „Локација 5“ у оквиру Регулационог плана „Лединци 2“	Сл. гл. општине Бијељина бр. 8/10	
51.	Урбанистички пројекат „Аутобуска станица“	Сл. гл. општине Бијељина бр. 29/08	
52.	Урбанистички пројекат „Локација 1“ у оквиру Регулационог плана „Гвоздеви“ у Бијељини	Сл. гл. општине Бијељина бр. 15/10	
53.	Урбанистички пројекат „Локација 1“ у оквиру Регулационог пана „Галац“ у Бијељини	Сл. гл. општине Бијељина бр. 10/10	
54.	Одлука о грађевинском земљишту	Сл. гл. општине Бијељина бр. 10/11, 19/11	
55.	Одлука о утврђивању базне цијене за обрачун трошкова уређења градског грађевинског земљишта	Сл. гл. општине Бијељина бр. 3/12	
56.	Одлука о просјечној коначној грађевинској цијени стамбеног простора из претходне године	Сл. гл. општине Бијељина бр. 3/12	
57.	Одлука о висини трошкова за контролу техничке документације и технички преглед објеката	Сл. гл. општине Бијељина бр. 1/03, 9/02, 15/08	
58.	Одлука о висини трошкова за контролу техничке документације и технички преглед објекта	Сл. гл. општине Бијељина бр. 1/03, 9/02, 15/08	
59.	Одлука о заштити изворишта воде за пиће „Грмић“	Сл. гл. општине Бијељина бр. 6/05	
60.	Одлука о коришћењу јавних површина за постављање монтажних објеката-киоска и покретних тезги	Сл. гл. општине Бијељина бр. 10/06, 23/06, 23/07, 8/09	
61.	Одлука о општинским административним таксама	Сл. гл. општине Бијељина бр. 27/11, 3/12	
62.	Правилник о поступку и начину обрачуна код одређивања накнада у поступку легализације, као и садржини и контроли техничке документације за објекте који су предмет легализације	Сл. гл. општине Бијељина бр. 13/11	

63.	Одлука о накнади за паркирање због недостајућег броја паркинг мјеста	Сл. гл. општине Бијељина бр. 29/08, 26/09	
64.	Одлука о јавном оглашавању на подручју општине Бијељина	Сл. гл. општине Бијељина бр. 9/09	
65.	Одлука о коришћењу јавних површина за постављање монтажних објеката-киоска и покретних тезги	Сл. гл. општине Бијељина бр. 10/06, 23/06, 23/07, 8/09	
66.	Регулациони план Индустријска зона 1	Сл. гл. општине Бијељина бр. 3/12	
67.	План парцелације „Ново градско гробље“ у Бијељини на локалитету Хасе – Бријесница	Сл. гл. општине Бијељина бр. 13/12	

АНЕКС 4: Финансијска конструкција секторских планова

ПЛАН ЛОКАЛНОГ ЕКОНОМСКОГ РАЗВОЈА ГРАДА БИЈЕЉИНА (2014 – 2018)										
Програм	Пројекат /мјера	Веза са секторским циљевима	Оријентациони период реализације							
			Динамика имплементације							
			2014	2015	2016	2017	2018	Буџет	Екстерни извори	Укупно
Програм развоја привреде	1.1.: Мјере подстицаја за развој постојећих малих и средњих предузећа на подручју Града Бијељина	1.	X	X	X	X	X	830.000	0	830.000
Програм развоја привреде	1.2.: Мјере подстицаја за развој предузетништва и микро предузећа на подручју Града Бијељина	1.	X	X	X	X	X	240.000	0	240.000
Програм изградње инфраструктуре	2.1.: Израда студије изводљивости у индустријској зони 2.	2.	X	X	X			40.000	360.000	400.000
Програм изградње инфраструктуре	2.2.: Изградња саобраћајне инфраструктуре унутар индустријске зоне 2.	2.	X	X	X	X	X	2.216.000	0	2.216.000
Програм изградње инфраструктуре	2.3.: Изградња инфраструктуре за водоснабдијевање и одводњу отпадних вода унутар индустријске зоне 2.	2.	X	X	X			1.000.000	0	1.000.000
Програм	2.4.: Изградња електроенергетске	2.		X	X	X	X	500.000	0	500.000

изградње инфраструктуре	инфраструктуре унутар индустријске зоне 2.									
Програм развоја привреде	2.5.: Израда веб странице и базе податка о погодностима инвестирања у Бијељину	2.	X	X	X			15.000	0	15.000
Програм изградње инфраструктуре	3.1.: Мјера суфинансирања запошљавања на подручју Града Бијељина	3.	X	X	X	X	X	495.000	0	495.000
Програм развоја туризма	4.1.: Дефинисање туристичких зона на подручју Града Бијељина	4.	X	X	X	X	X	40.000	0	40.000
Програм развоја туризма	4.2.:Програм реализације циљева из постојеће Стратегије развоја туризма општине Бијељина до 2017.	4.	X	X	X	X		392.000	3.500.000	3.892.000
Програм изградње инфраструктуре	5.1.: Изградња главног секундарног транспортног гасовода	5.	X	X	X	X	X	400.000	8.800.000	9.200.000
Програм развоја привреде	5.2.: Формирање предузећа за експлоатацију и дистрибуцију геотермалне енергије по принципу јавно-приватног партнерства	5.	X	X	X			90.000	0	90.000
Програм изградње инфраструктуре	5.3.: Реконструкција телекомуникационог система	5.	X	X	X	X		0	9.000.000	9.000.000
Програм изградње инфраструктуре	5.4.: Програм развоја електродистрибутивне мреже	5.	X	X	X	X	X	0	8.350.000	8.350.000

Програм развоја пољопривреде	6.1.: Организовање пољопривредног кластера на подручју Семберије	6.	X	X	X			0	95.000	95.000
Програм развоја пољопривреде	6.2.: Организовање и оснивање нових и ревитализација постојећих пољопривредних задруга на подручју Семберије	6.	X	X	X	X	X	120.000	450.000	570.000
Програм развоја пољопривреде	6.3.: Коришћење геотермалне воде за грејање пластеника	6.		X	X	X	X	80.000	630.000	710.000
Програм развоја пољопривреде	6.4.: Подршка развоју сточарства	6.	X	X	X	X	X	1.500.000	4.156.500	5.656.500
Програм развоја пољопривреде	6.5.: Подршка развоју органске производње на подручју Семберије	6.	X	X	X	X	X	45.000	255.000	300.000
Програм развоја пољопривреде	6.6.: Подршка развоју воћарства и интегралне производње воћа	6.	X	X	X	X	X	170.000	1.900.000	2.070.000
Програм развоја пољопривреде	6.7.: Подршка набавци система за наводњавање	6.	X	X	X	X	X	430.000	2.250.000	2.680.000
Програм развоја пољопривреде	6.8.: Подршка развоју производње поврћа у заштићеном простору	6.	X	X	X	X	X	400.000	4.750.000	5.150.000
Програм развоја пољопривреде	6.9.: Сертификација пољопривредне производње на подручју Семберије	6.	X	X	X	X	X	5.000	255.000	260.000
Програм развоја пољопривреде	6.10.: Повећање складишних капацитета на подручју Семберије	6.	X	X	X	X	X	150.000	2.850.000	3.000.000

Програм развоја пољопривреде	6.11.: Формирање института пољопривреде	6.	X	X	X	X	X	100.000	1.000.000	1.100.000
Програм развоја пољопривреде	6.12.: Израда плана стратешког развоја пољопривреде	6.	X	X				30.000	0	30.000
УКУПНО								9.288.000	48.601.500	57.889.500

ПЛАН ДРУШТВЕНОГ РАЗВОЈА ГРАДА БИЈЕЉИНА (2014 – 2018)										
	Пројекат /мјера	Веза са секторским циљевима	Оријентациони период реализације							
			Динамика имплементације							
			2014	2015	2016	2017	2018	Буџет	Екстерни извори	Укупно
Програм унапређења живота младих	1.1. Одобрење за локацију успостављања студентског кампуса	1.	X	X				50.000	100.000	150.000
Програм унапређења живота младих	1.2. Подршка формирању Центра за развијање пословних идеја младих	1.		X				20.000	80.000	100.000
Програм унапређења живота младих	1.3. Реконструкција објеката касарне и стављање у функцију студентског кампуса (Студентски дом, менза, библиотека са учионицом)	1.				X	X	200.000	800.000	1.000.000
Програм побољшања квалитета образовања и унапређења	1.4. Набавка стручне и универзитетске литературе за градску библиотеку	1.	X	X	X			15.000	15.000	30.000

културно-образовне инфраструктуре										
Програм унапређења живота младих	1.5. Израда студија образовних потреба и формирање Универзитета Бијељина	1.		X	X			100.000	0	100.000
Програм побољшања квалитета образовања и унапређења културно-образовне инфраструктуре	1.6. Наставак изградње подручне деветоразредне школе у насељу Лединци	1.	X	X				1.800.000	200.000	2.000.000
Програм побољшања квалитета образовања и унапређења културно-образовне инфраструктуре	1.7. Доградња техничке школе „Михајло Пупин“	1.			X	X	X	360.000	40.000	400.000
Програм побољшања квалитета образовања и унапређења културно-образовне инфраструктуре	2.1. Прилагођавање 5 постојећих школских објеката за обухват дјеце предшколског узраста	2.	X	X	X			50.000	50.000	100.000
Програм унапређења спортско-	3.1. Изградња спортске сале у ОШ „Петар Петровић Његош“ Велика Обарска	3.	X	X	X	X	X	80.000	720.000	800.000

рекреативне инфраструктуре											
Програм унапређења спортско- рекреативне инфраструктуре	3.2. Изградња пјешачке, трим и бициклическе стазе	3.	X	X	X	X	X	400.000	0	400.000	
Програм унапређења спортско- рекреативне инфраструктуре	3.3. Изградња спортско -рекреативног центра у МЗ Вељко Лукић	3.				X	X	300.000	2.700.000	3.000.000	
Програм побољшања квалитета образовања и унапређења културно- образовне инфраструктуре	3.4. Формирање градског позоришта	3.	X	X	X			150.000	0	150.000	
Програм побољшања квалитета образовања и унапређења културно- образовне инфраструктуре	3.5. Адаптација, реконструкција и санација Соколског дома у Бијељини	3.	X	X	X	X	X	500.000	200.000	700.000	
Програм унапређења спортско- рекреативне инфраструктуре	3.6. Изградња спортске сале у ОШ „Свети Сава“ Бијељина	3.			X	X	X	100.000	900.000	1.000.000	

Програм побољшања квалитета социјалних услуга	4.1. Програм подршке породици, браку и повећању наталитета	4.	X	X	X	X	X	200.000	0	200.000
Програм побољшања квалитета социјалних услуга	4.2. Израда пројектне документације за изградњу регионалног прихватишта за дјецу са деликвентним понашањем	4.			X			50.000	0	50.000
Програм побољшања квалитета социјалних услуга	4.3. Програм подршке за бригу о старим лицима	4.	X	X	X	X	X	100.000	0	100.000
Програм побољшања квалитета социјалних услуга	4.4 Изградња дома за лица са инвалидитетом	4.	X	X	X	X	X	0	800.000	800.000
Програм побољшања квалитета социјалних услуга	4.5. Изградња новог Центра за социјални рад у Бијељини и Дневног центра за дјецу са посебним потребама	4.	X	X	X	X	X	500.000	1.500.000	2.000.000
Програм унапређења квалитета и приступачности јавних услуга	4.6. Програм обезбјеђења приступачности јавних објеката и услуга за лица са инвалидитетом	4.	X	X	X	X	X	102.000	177.000	279.000
Програм унапређења квалитета и приступачности јавних услуга	5.1. Географски информациони систем Града Бијељина – ГИС	5.	X	X	X			261.000	174.000	435.000
Програм унапређења квалитета и	5.2. Континуирано побољшање електронских јавних услуга	5.	X	X	X	X	X	100.000	0	100.000

приступачности јавних услуга										
Програм унапређења квалитета и приступачности јавних услуга	5.3. Успостављање Е-скупштине - Набавка рачунара и софтвера	5.				X		52.000	0	52.000
Програм унапређења квалитета и приступачности јавних услуга	5.4. Систем 48-Систем у служби грађана	5.		X				30.000	3.000	33.000
УКУПНО								5.520.000	8.459.000	13.979.000

ПЛАН ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ ГРАДА БИЈЕЉИНА (2014 – 2018)										
Програм	Пројекат /мјера	Веза са секторским циље вима	Оријентациони период реализације							
			Динамика имплементације							
			2014	2015	2016	2017	2018	Буџет (KM)	Екстерни извори (KM)	Укупно (KM)
Програм израде просторно-планске документације и мониторинга стања животне средине	1.1.: Формирање јединствене базе података о квалитети ваздуха, вода, шума и пољопривредног земљишта	1.	X					5.000	5.000	10.000
Програм израде просторно-планске документације и мониторинга стања	Пројекат 2.1: Пројекат израде и усвајања просторно-планске документације за период 2015-2024	2.	X	X	X	X	X	500.000	0	500.000

животне средине										
Програм унапређења квалитета вода	3.1: Изградња пречистача процједних вода за регионалну санитарну депонију Бријесница	3.		X	X	X	X	0	1.300.000	1.300.000
Програм унапређења квалитета вода	3.2: Изградња колектора број 5. и број 2.	3.	X	X	X	X	X	0	11.000.000	11.000.000
Програм унапређења комуналне инфраструктуре	4.1:Прва фаза изградње новог градског гробља на локацији Хасе Бријесница (укључујући и приступну саобраћајницу)	4.	X	X	X			2.200.000	0	2.200.000
Програм унапређења комуналне инфраструктуре	Пројекат 4.2: Уређење јавних паркинг површина у Бијељини	4.		X	X	X		300.000	0	300.000
Програм повећања енергетске ефикасности	5.1: Изградња раскрсница са кружним током саобраћаја умјесто постојећих приоритетних раскрсница и појединих које су регулисане семафорском сигнализацијом као и изградња истих приликом процјењивања нових путева и улица	5.	X	X	X			400.000	0	400.000
Програм повећања енергетске ефикасности	5.2: Модернизација коловоза на мрежи улица у Граду Бијељина, регулисање саобраћаја у ужем градском језгру	5.	X	X	X	X		2.500.000	0	2.500.000
Програм повећања енергетске ефикасности	5.3: Промотивне , информативне и едукативне мјере и активности везане за приватни и комерцијални сектор	5.	X	X	X	X	X	20.000	0	20.000
Програм повећања енергетске	5.4: Уградња соларних система за загријавање јавних установа у	5.	X	X	X	X	X	0	150.000	150.000

ефикасности	ванградском подручју, 6 објеката									
Програм повећања енергетске ефикасности	5.5: Израда пројекта и измјештање аутобуске станице из центра градске зоне на нову планирану локацију, на дијелу садашње жељезничке станице гдје се планира изградња новог аутобуског и привременог жељезничког терминала	5.		X	X			500.000	0	500.000
Програм повећања енергетске ефикасности	5.6: Повезивање зелене матрице града садњом дрвореда уз саобраћајнице	5.	X	X				30.000	0	30.000
Програм повећања енергетске ефикасности	5.7: Успостављање фонда за суфинансирање пројекта из области енергетске ефикасности	5.	X	X	X	X	X	90.000	0	90.000
Програм повећања енергетске ефикасности	5.8: Енергетски дани у Граду Бијељина	5.	X	X	X	X	X	30.000	0	30.000
Програм повећања енергетске ефикасности	5.9: Кампања „Један дан без аутомобила“	5.	X	X	X	X	X	0	0	0
Програм повећања енергетске ефикасности	5.10: Прва фаза изградње пјешачко бициклистичке стазе дуж магистралног пута Бијељина-Павловића мост у дужини од 3,5 km	5.		X	X	X		600.000	0	600.000
Програм повећања енергетске ефикасности	5.11: Пројекти промоције енергетске ефикасности	5.	X	X	X	X	X	20.000	0	20.000
	УКУПНО							7.195.000	12.455.000	19.650.000

АНЕКС 5: Оквирни подсјетник са календаром за годишње допуњавање стратегије развоја

Компонента	Опис и подлоге за годишње допуњавање	Када се допуњава	Напомена
Социо-економска анализа (ради се у битно скраћеној верзији)	✓ Пратимо и објављујемо одабране економске и друштвене индикаторе и важне трендове (демографски, тржиште рада, економски показатељи по гранама и врстама пословних субјеката, стање пољопривреде...). ✓ Стање пословног окружења можемо пратити путем стандардизованог анкетирања или фокус групе.	Почетак у априлу (када су обрађени сви подаци за претходну годину), завршетак у јуну	За овај посао врло је важно разрадити процедуру и усагласити размјену података са изворима података (Завод за запошљавање, Фонд ПИО, Пореска управа, АПИФ...)
Ревизија секторских циљева	✓ Вреднујемо у којој су мјери остварени и да ли су још валидни. Ако остварења нису близу очекиваних, анализирамо узроке и, по потреби, интервенишемо у активностима (пројектима) и/или у самим циљевима. ✓ Ревизију изводимо на основу праћења реализације програма и пројеката, с једне стране, и уочених битних промјена у околностима.	Јуни -јули	Добро је да се за ревизију оперативних циљева и пројеката искористи потенцијал Партнерске групе
Ревизија пројеката	Вршимо на основу: ✓ Искуства стеченог кроз реализовање пројеката	Аугуст -септембар	

	✓ Резултата и препорука реализованих пројеката ✓ Уочених промјена и нових потреба ✓ Ревидованих оперативних циљева.		
Годишњи оперативни план имплементације, са пројектним формуларима	✓ Утврђујемо приоритете за наредну годину ✓ Ревидујемо/комплетирамо пројектне формуларе / пројектне задатке за приоритетне пројекте ✓ Правимо и усаглашавамо финансијски план ✓ Комплетирамо план имплементације и усклађујемо финансијски план за сљедећу годину са буџетом	Септембар-октобар	Допуњен план од друге половине октобра иде на јавну расправу, заједно са буџетом.
Праћење и вредновање реализованих и текућих пројеката	Изводимо на основу: ✓ Плана имплементације ✓ Разрађених пројектних формулара / пројектних задатака (очекиваних резултата) ✓ Извјештаја о реализовању пројеката (пројектне документације) ✓ Показатеља о оствареним ефектима (нпр. подаци о увозу и извозу, подаци Завода за запошљавање...)	Пратимо према динамици реализовања пројеката и извјештавања. Вреднујемо (дајемо оцјену остварења и анализирамо разлоге) у првој половини марта.	О резултатима праћења и вредновања извјештавамо Партнерску групу, Градоначелника, Скупштину у склопу годишњег извјештаја о раду.